

NAIMI

BIBLIOTEKA

854-82

N 18

Antoni Linares

1

Naim Frashëri

Vepër e skulptorit Nehat Beqiri
Vendosur në shkollën 8-vjeçare "N.Frashëri"
Tetovë

25m 82
18

Naïm Frashëri

(1846 - 1996)

Argeta - Lmg

Tiranë
1996

NAIMI 1

Antologji poetike

Përgatiti
MEHMET GËZHILLI

Recenzent
DRITËRO AGOLLI

Korrektor letrar: LIRI KOSTA

Kopertina: BUJAR ZAJMI

© Të gjitha të drejtat i ruan Shtëpia Botuese

Argeta - *Lmq*

Tiranë

1996

***155 autorë
në
150 vjetorin
e Naimit***

***Sponsorizues
Rrapush Xhaferri
President
i Fondacionit bamirës
"Demokracia Popullore -
Xhaferri"***

Biblioteka
"Vëllezërit Frashëri"

Vëllimi I. - Antologji poetike

- “ II. - Kujtime, përsiatje, reportazhe letrare**
- “ III. - Artikuj , studime, esse.**
- “ IV. - Artikuj studime (Për veprat e veçanta)**
- “ V. - Gjuha e Naimit (Artikuj, studime).**
- “ VI. - Naimi për shkollën shqipe (artikuj, studime)**
- “ VII. - Autorë botërorë për Naimin**
- “VIII. - Biobibliografi**

Dritëro Agolli

Punove mirë, usta!

Naimi është fëminia e poezisë sonë. Koha kalon, poezia rritet e maturohet, por për të mbetet e bukur fëminia. Dhe megjithatë Naimi nuk është vetëm fëminia e parë e poezisë sonë, por njëkohësisht ai është edhe babai i saj. Kur nisi të ndërtohej kështjella e poezisë sonë, ai ishte nga ustallarët e vërtetë që vuri gurin e parë të sigurt në themelet e saj. Për këtë gjithë brezat poetikë i kanë hequr dhe i heqin kapelën, se nga ai kanë patur ç'të mësojnë. Ai ka qenë, ndofta, punëtori zemërgjerë më i madhi i gjithë poetëve shqiptarë. Me punën e tij të rëndë krijoi në Shqipërinë e kohës së vet poezinë moderne, vjershërimin modern që gjer atëherë mungonte. Hoqi nga fjalori poetik gjithë vjetërsirat që ia merrnin frymën gjuhës së gjallë. Fjalënperlë e nxori nga pluhuri i kohës, e bëri të shkëlqejë me tërë bukurinë e saj dhe tregoi se ç'mundësi të pafundme kishte shqipja për të shprehur në art mendime të mëdha.

Fjalën ai nuk e mbajti për të qëndisur stolira më vete, por e nxori në udhë të gjërë për t'i shërbyer idealit të tij të lartë, idealit të Shqipërisë së lirë. E çfarë s'bëri ai me atë fjalë! Shkroi poema e vjersha, shkroi këndime e punime pedagogjike, shkroi fjalë të urta dhe esse!

Naimi është një det i gjërë. Ky det ka ujra të kulluara e të turbullta, ka valë të mëdha e valë të vogla, ka shkumë të bardhë e shkumë të murme. Te Naimi mund të futesh si në një labirinth, në të cilin mund të ngatërrohesh po mos njohe kohën naimjane. Krahas vargjeve të shkëlqyera, do të gjesh vargje naive gjer në bejte, krahas mendimeve

më të përparuara të kohës së vet, do të gjesh edhe mendime që nuk janë të denja për atë. Por i padiskutueshëm mbetet ideali i tij i madh: lufta për lirinë e Atdheut.

Kësaj lufte ai i fali gjithçka: krijimin, mëndjen, trupin. Unë gjithnjë e kam përfytyruar Naimin si një qiri që digjet për t'u ndritur të tjerëve. Shqipëria i thërriste: "ndrit"! dhe ai digjej e ndriste. Nuk kish kohë as të ruante veten, as të ruante përsosmërinë e artit të tij. Shumë herë nga ky nxitim i madh, nga ky nxitim nën dorën e fuqishme të Shqipërisë që e shkundëte dhe i thoshte me ngut: "shkruaj", Naimi sakrifikoi artin gjënë më të shtrenjtë të tij. Ai ndofta linte përgjysëm një vjershë, që mund të bëhej e mrekullueshme, dhe shkruante një këndim për çunat analfabetë të Shqipërisë së robëruar. Vjershën e linte me dhëmbje të madhe, por nuk kishte ç'të bënte. Vallë Naimi që ka bërë aq gjëra të mrekullueshme, nuk ishte i zoti të bënte lirika intime e peizazhe, e vjersha dashurie të përsosura, puro-art? Edhe këtë e bënte, por ai ishte militant dhe si militant kish një mision të lartë historik. Këtë militantizëm kanë mësuar poetët shqiptarë nga mësuesi i tyre i nderuar. Brez pas brezi kështu e kanë quajtur krijimtarinë poetike poetët tanë: punë militante. Ata që e kanë shkëputur krijimtarinë poetike nga misioni militant, nga shërbimi ndaj popullit, kanë dështuar si poetë edhe në se kanë patur talent. Në kohën kur jetonte ai, krijonte në Francë edhe Charl Bodleri. Njëmbëdhjetë vjeç ishte Naimi, kur Bodleri botonte "Lulet e së keqes". Mund t'i shkruante edhe ai "Lulet e së keqes", por këtë s'e bëri, shkroi "lulet e verës", se kjo i duhej Shqipërisë.

Ne poetët kemi mësuar e mësojmë nga militantizmi i Naimit, po edhe nga ëmbëlsia e gjuhës së tij, nga tingulli i fjalës së pastër. Fjalën naimjane të duket sikur e prek me dorë, të duket sikur dëgjon jehonën e saj tek ecën nëpër male. Dhe ti duke vërshëllyer e përsërit me vete. Kudo të ndjek ajo fjalë, se ai me punën e tij, do të thosha prej bualli, e pastroi nga ndryshku i huaj, e pastroi siç pastrojnë ustallarët mermerin për të shkëlqyer.

Më kujtohet një shprehje e Rafaelit, afërsisht kështu: kur gjithë bota qan, ti nuk duhet të qeshësh. Kur Shqipëria qante, Naimi nuk qeshi me artin e vet, nuk u muar me cikërima dhe belbëzime poetike, por e vuri artin në shërbim të shoqërisë. Prandaj ne i heqim kapelën dhe themi: "punove mirë, usta!"

Autorët

Koto Hoxhi	13	Mediha Frashëri.....	80
Lef Nosi.....	17	Syrja Minarolli.....	82
Visar Dodani.....	18	Perlat Rexhepi.....	83
Adham Shkaba.....	19	Mustafa Greblleshi.....	84
Dushi Jorgobaba.....	21	Azem Teferiti.....	85
Filip Shiroka.....	22	Ferit Vokopola.....	86
Shtjefën Gjeçovi.....	24	Ibrahim Hasnai.....	88
Thoma Avrami.....	26	S. Maqellari.....	89
A.Zako-Çajupi.....	28	Skënder Curri.....	90
Jani Vruho.....	29	Dhimitër Mino.....	91
A.S.Drenova-Asdreni.....	35	Myzafer Xhaxhiu.....	94
Hil Mosi.....	39	Dhimitër Shuteriqi.....	95
Petro Nini Luarasi.....	40	Edil.....	99
Mihal Grameno.....	41	Dritëro Agolli.....	100
Spiro Dine.....	42	Agim Shehu.....	107
Josif Bagëri.....	43	Jorgo Bllaci.....	110
Z.Prifti.....	44	Muharrem Gazioni.....	111
Anonim, (Korçë).....	45	Llazar Siliqi.....	112
Ramadan Duksi.....	47	Ismail Kadare.....	115
Sali Butka.....	48	Bilal Xhaferri.....	120
M. Përmeti.....	50	Niko Tyto.....	121
Ramiz Harxhi.....	51	Dhori Qirjazi.....	122
Kristo Floqi.....	53	Teki Dervishi.....	124
Lasgush Poradeci.....	56	Jakup Cerraja.....	126
Sejfulla Malëshova.....	65	Alfred Çapaliku.....	128
Et'hem Haxhiademi.....	66	Enver Gjergjeku.....	129
Tanush Ismailati.....	69	Klara Kodra.....	131
Petro Marko.....	70	Arif Kazo.....	132
Andrea Varfi.....	72	Sulejman Mato.....	133
Isuf Luzaj.....	73	Rrahman Dedej.....	134
Bardhyl Pogoni.....	78	Shefki Karadaku.....	138

Qazim Shemaj.....	141	Demokrat Anastasi.....	203
Pirro Kuqi.....	142	Hamit Alija.....	204
Ndoc Papeleka.....	143	Vorejo Ujko.....	207
Katjusha Pogaçe.....	145	Musa Ramadani.....	208
Natasha Lako.....	147	Vullnet Mato.....	209
Roland Musta.....	148	Petro Çerkezi.....	211
Lefter Çipa.....	150	Xhevahir Spahiu.....	212
Aleksandër Çipa.....	153	Petraç Risto.....	216
Luan Rexhepi.....	154	Llazar Rumnici.....	217
Pertef Liçi.....	155	Koçi Petriti.....	218
Fluturak Germenji.....	156	Rudolf Marku.....	220
Sadik Bejko.....	157	Halit Shamata.....	222
Luan Qafëzezi.....	158	Lindita Ahmeti.....	224
Simon Vrusho.....	160	Ibrahim Gani.....	225
Agim Vinca.....	161	Pirro Tase.....	226
Bardhyl Londo.....	163	Petraç Ballabani.....	228
Skënder Buçpapaj.....	166	Murat Isaku.....	231
Hamdi Meçe.....	168	Sherif Zeqiri.....	232
Agim Mato.....	169	Halil Qendro.....	233
Hasan Hasani.....	170	Vehbi Skënderi.....	235
Llambro Ruci.....	179	Myslim Pasha.....	237
Lauresha Çarçani.....	181	Mojkom Zeqo.....	239
Zenel Anxhaku.....	182	Allaman Hysa.....	243
Adem Istrefi.....	184	Fatri Sulejmani.....	244
Fatos Arrapi.....	185	Valbona Gaçe.....	246
Muharrem Jakupi.....	187	Albert Abazi.....	247
Ndoc Gjetja.....	188	Pandeli Koçi.....	248
Zeqir Gërvalla.....	189	Bardhosh Gaçe.....	249
Agim Isaku.....	190	Vasil Dilo.....	250
Konstandin Dhamo.....	193	Arben Kondi.....	251
Petrit Ruka.....	195	Nase Jani.....	252
Sabri Hamiti.....	199	Skënder Blokaj.....	254
Iliriana Sulkuqi.....	200	Basir Bushkashi.....	256
Sami Milloshi.....	202	Martin Cukalla.....	257

Mumin Zeqiri.....	258
Novruz Dervishaj.....	261
Ali Podrimja.....	262
Arben Duka.....	263
Odhise Grillo.....	265
Pano Taçi.....	266
Kalosh Çeliku.....	268
Skënder Sherifi.....	269
Idajet Jahja.....	271
Qerim Skënderi.....	273
Zhaneta Ogranaja.....	275
Jaho Margjeka.....	276
Hiqmet Mehmetaj.....	277
Ferhat Çakërri.....	278
Paskal Zoto.....	279
Arjan Kadiu.....	281
Abdyl Krasniqi.....	282
Flutura Aça.....	284
Petraç Kolevica.....	285
Riza Lahi	286
Farruk Myrtaj.....	287
Visar Zhiti.....	289
Sherif Bali.....	292
- More Naim Shqipëria!....	296
- Letra nga studjues.....	303
- Jehonë dhe vlerësime.....	311
- Intervistë (Autori).....	347
- Përherë mirënjohje të shenjtit Naim! (Rrapush Xhaferrri).....	354

Koto Hoxhi
- Mësues i Popullit -
(1824-1895)

Lindi dhe vdiq në Qesarat të Gjirokastrës. U shkollua në vendlindje më pas në Stamboll, ku pati kontakte me vëllezërit Frashëri dhe udhëheqës të tjerë të Lëvizjes Kombëtare. Iu kushtua çështjes kombëtare dhe si pasojë provoi torturat më të mëdha si në burgun e Gjirokastrës dhe atë të Stambollit. Përgatiti dhe hapi shkollën shqipe në Janinë. Shkroi vjersha patriotike, shumë prej të cilave i botoi në përmbledhjen e Spiro Dines: "Valët e detit", në "Mjalt' e bletës" të Visar Dodanit, etj. si dhe në shtypin e kohës. Ai organizoi çfaqjen e parë teatrale "Dasma lunxhiote".

**Tre djem nisurë
prej arit**

Të të them, o bir ca fjalë
me lot ndër sy duke qarë
vura veshnë radhë- radhë
mos humbt kjo farë
gatova ca djelmëri

Prej belit të një sorkadhit,
Të Halit bej kordhëtarit,¹⁾
tre djem nisurë prej arit,
si kokrra margaritari;
i zgjodha nga Frashëri

M'i madhi i tre këtyre
leu Abdulë me gëzime
dolli pas fjalësë sime,
si Leka me kërcëllime,
mbi Toskri e Gegëri.

"Mblidhi shokë, të bëjmë benë,
që të gjithë të ngrihenë,
të ngjallimë mëmëdhenë,
një të huaj të mos lemë
grykatës mbi Shqipëri!"

Ashtu u mbëlodhë e thanë
në Prizren u ngritnë e vanë.
Në Europë anëmbanë,
me Mehmet Ali Beranë,
shëtiti i varfëri.

Me fjalë e me mend e tija
u çudit gjithë Frëngjia;
një djalë nga Pellazgjia
si Abdul bej Frashëri?”

Dhe nga Samiu me Naimnë
armiqt' i zuri një drithmë,
se duall si vetëtimë,
nga rrënja zunë mësimmë
me mend e me dituri.

U përpoqnë natë e ditë
mësuan dhe historinë
e përtrinë, e bënë ditë,
nxuarr në shesh Pellazgjitë,
që quhetë Shqipëri.

-Unë jeshë ajo farë²¹
pellazg quhesha më parë;
më së fundi, duke u ndarë,
u bën ' latinë e grekarë,
unë mbeta Shqipri.

Për të mos humbur kurrë,
të mos më bëjnë rrëmujë,
vunë djemt' ca shkronja mb'udhë,
që të mos harrohem kurrë,
si shoqet me dituri.

Shoqetë kur e dëgjuan,
nga mendtë prap u marruan,
thanë “neve nuk i duam!”
Tradhëtorët kallëzuan,-
t'i humbisnin përsëri.

Dhe lejënë që u dhanë,
 me vrap “mbylleni!” u thanë,
 “se ju çojmë në hapsanë,
 pa ju humbasim vëllanë,
 Abdulë me trimëri”.

Të dy djemtë m’u lavosnë³⁾
 me këto fjal’ u plagosnë,
 njeri me jatërin llafosnë,
 faqetë me lot i qosnë,⁴⁾
 që më humbi emëri.

Këto të këqia punë
 që hoqa dhe po heq unë
 s’i duron as det, as lumë.
 dhe kush t’i shohë në gjumë,
 do të tretet si qiri!

Po e kam zemrënë shkëmb
 këto plagë i kam si gjëmb,
 po të ishte tjetër komb,
 do pëlcit të bënte bomb,
 do shuhej dhe emëri.

Po më qëndron me një shpresë
 me farën q’u hodh në qersë⁵⁾
 them, po nuk mbiu, për besë,
 me zë të madh do thërres:
 “Zgjohu Abdul bej Frashëri!”

-Mëmë! Sihariq një fjalë:
 ti Abdulë e ke të gjallë!
 Do zgjohet dhe ndonjë vallë,
 të nderojë Lekëmadh
 me mendje dhe trimëri?

Dhe Naimi me Saminë
 Vretoja me shoqërinë
 Orhani me Pandelinë⁶⁾
 Korçarët me mësimnë,
 të ngjallin me dituri.

Si këta edhe të tjerë,
 trima, burra kanë lerë,
 me mundim duke të nxjerrë,
 me shumë emër të ndjerë,
 s'të lemë në zgjedhëri!

1879

"Mjalt' e mbletës" (Visar Dodani) - 15 dhjetor
 1897, f.127-131.

 1) Haliti, babai i vëllezërve Frashëri: Abdylit, Naimit
 dhe Samiut.

2) Flet Shqipëria.

3) Naimi me Saminë u lavosnë - u plagosnë

4) i qosnë - i mbushnë

5) qersë - vend djerr, i papunuar

6) Orhan Pofani e Pandeli Sotiri, dëshmorë të luftës
 për liri kombëtare.

Naim beut

“U mbyll dita, u zu nata”,
Qenka mbyllyn goja-shpata!

Rreja e zez’ na ka rrethu,
Çilni goj’ ju gur e dru!

Thonë se deka Naim beu
Nuk ka dek, aj’përsërit leu.

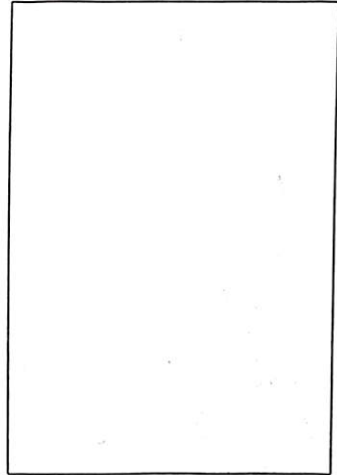
U bubu! se qysh na gjet!
Si t’ia bajmë na të shkretë?!

Një nga një të parët shkojnë
Gjakun tonë të kërkojmë

Oh i mjeri Naim Bek
E un’ ashtu jem tuj hek,

Mir’ luftove zemër bardh
En’ ke ti jem tue ardh!

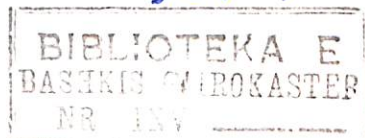
**25, vjesht e dit’, 1900 në
Elbasan**
“Albania”, Nr.12, 31 dhjetor
1900

Lef Nosi

- Mal' i Tomorrit-
(1876-1946)

Ka lindur në Elbasan, në një familje të pasur tregtare. Aktivitetin politik-shoqëror e ka filluar që në vitin 1900. Në qeverinë provizore të Vlorës, më 1912 u zgjodh ministër i Post-Telegraf. Ishte njeri me kulturë të gjërë dhe ka meritë të veçantë në grumbullimin dhe ruajtjen e dokumenteve arkivore dhe etnografike. Gjatë luftës II-Botërore ishte anëtar i Regjencës Kuislinge. Vdiq në vitin 1945, pas persekutime të regjimit.

Visar Dodani

**-Naiddo-
(1857-1939)**

Lindi në Korçë dhe vdiq në Bukuresht. Në vendlindje kreu shkollën fillore dhe atë të mesme. U inspirua nga vepra e Thimi Mitkos "Bleta shqiptare". Më 1880 emigron në Rumani dhe vendoset në Bukuresht. Këtu iu bashkua shoqërisë "Drita" si gazetar dhe më vonë u bë redaktor i kësaj gazete, si dhe i revistës "Shqipëria" në vitet 1897-1899. Më 1915, shkon në Gjenvë, ku emërohet sekretar i Komitetit Kombëtar Shqiptar. Botoi përmbledhje me poezi, përktheu operan e Xh. Verdit "Traviata", vëllime me kujtime e dokumente. Veprat e tij janë: "Mialt i bletës", "Memorjet e mia".

Zotit N...Naim Begut

Një natë pe behari
ku qielli ish kulluar
ku gjelbëronte bari
atje isha qetuar.

Dhe sytë për qiell ngrita
në mijë yje po mblidhnja
për vjeshëtor'e ditur
nji kuror të lidhnja.

M'e mendjen ne yjtë
me krahë prej mejtimi
në çast m'u mbyllë sytë
në qiell vajta si trimi.

Dhe posa e zgjat dorën
të mbledh yjt me serë
të thur me ta kurorën
për mundin që kam bërë.

Dëgjoj një zë që thotë
me shumë ëmbëlsi:
O! mos u mundo kot
të thurësh më të mirë.

Kurorën Ay Beu
e ka gati që moti;
për të çuditur Dheun¹⁾
ia thuri vetë Zoti!"

**Toska(Misir-Egjypt)
Nr.2, Nëntor 1901, f.11**

1). Dheun -Botën (shënim i Red.)

Lutje

O Zot një me Perëndinë!
N'ini të vërtetë si thonë,
Kini kujdes Naimn
Se punoi për kombin tonë.

Sa gjalloi në këtë jetë
As një orë nuk pushojti
Punoi për një të vërtetë
Kombin ton' ay e xgjojti!

Thirri: shokë me dëshirë
Me një bashkë të punojnë
Shqipërisë t'i bëjmë mirë
E shqiptarët t'i zgjojnë.

U mbluadh' e u mejtuan
Dhe mejtimit fund i dhanë,
Shkronjat që kemi i shkruan
Pastaj zunë e i përndanë.

Shkronjat me shok' i nxori
Po shokët iknë e lanë
Na mbeti vetëm i gjori
Përveç se me të vëllanë.

Të vëllanë po e njihni,
Librat ja kini kënduar;
Emrin fort mirë ja dini

Adham Shkaba (1871-1946)

*Lindi në Stratobërdhë të
Vakëfeve në rrethin e
Korçës. Vdiq në Sofje.
Familja emigroi në
Bullgari. Me themelimin e
shoqërisë "Dëshira" në
Sofje merr pjesë në të. Dha
kontribut për ngritjen e
shtypshkronjës
"Mbrothësia". Mori pjesë
në Kongresin e Manastirit
si përfaqësues i
emigrantëve shqiptarë të
Bullgarisë. Krijimet e tia
poetike u botuan në shtypin
e kohës. La një dorëshkrim
me titullin "Vjersha të
Adham Shkabës".*

Se si ecte nënshkruar.
Shokët s'ikën nga e mira
Po ju larguan rrezikut,
U trembën nga egërsira
Se qenë pranë armikut!

Naimi krahët vuri
E nga vendi nuk e lojti
Punënë me penë e zuri;
Istori e vjersha shkrojti.

Librat' e Zotëris' së tija
Njeriut i apin shpresë,
Rrëfejnë ç'është gjithësija
E bëjnë njeri me besë.

E sëmurin e e shërojnë
E vdesin edhe e ngjallin!
E djegin' e e gëzojnë
Prej të gjithave e ç'mallin!

E mbushin dhe me dëshirë
E bëjnë të urt' e të qetë,
Rrëfejnë bukur' e mirë
Zotn' e Madh e të vërtetë!

Emri kurrë mos j'u harroftë
Vjershëtorit, Shqipërisë!
Shpirti i tij për herë qoftë,
Në dritë të Perëndisë!

“Kalendari Kombjar”, 1901.

Vajtim për Naim Benë

Ç'është kjo gjëmë e madhe
Që platoi zemërzen t'ime
Moj e thënë flamëmadhe
Ma bëre mijë thërrime!

Burri at' i vjershërisë
Pendetari trim me fletë
Profet i Shqipërisë
Nuk gjendet më ndë jetë!

Shkove! O shpirt i uruar!
Vajte në të mirën tënde,
Po ne na le dëshiruar;
Më t'u bëfsha asaj pendel!

Vdiqe!...Po ç'e them?
Ti vdiqe?!
Dushi, këtë mendje hiqe!
Nuk vdiqe, je i gjallë!

.....
Je i gjallë e i vërtetë
Sa të jetë këjo jetë!

Pranë Budës, Moisiut,
Në atë birt'it Perëndisë,
Pranë Muhamet-Aliut,
Lëçin shpirt i Zotnisë!

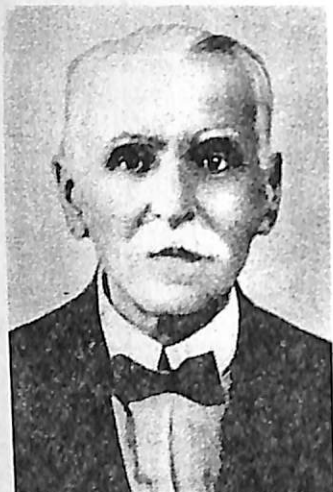
.....
Komb'i kombeve do ngjallet!
Sado që është sot i vdekur,
Drit'e Zotit do të çpallet!
Se e vërteta dërmon hekur!

Dushi H.Jorgobaba (1878-1903)

*Ka lindur në
Vlorë. Gjyshi i tij kishte
ardhur nga Voskopoja.
Ishte mjaft i talentuar vdiq
25 vjeç. Ishte shumë i dhënë
pas çështjes kombëtare,
përhapte abetare të gjuhës
shqipe. Prej tij kanë mbetur
pak shkrime, por që
tregojnë për
atdhedashurinë dhe talentin
që u shua para kohe.*

*Ne vdeken
e ndritshmit
shkronjtar shqiptar
Naim Frashërit*

*Lugete...mortus est.
Catullo*

**Filip Shiroka
(1859-1935)**

*Lindi në Shkodër
dhe vdiq në Bejrut. Mësimet
e para i mori në vendlindje.*

*Më 1880 mërgon në Egjipt.
Nga 1887 fillon të botojë
vjersha në shtypin e kohës.*

*Përdori pseudonimin Gegë
Postriba. Ishte mik i
ngushtë me Çajupin. Botoi
më 1933 vëllimin me poezi
"Zani i zemrës".*

Nji za i trishtueshëm erdhi tui
gjimue,
nis prej Stamollet, porsi rufe
kaloi,

N'qytet të Korçës u hap tuj
vajtue:

-Vdiq Naim Begu që Shqipënin
lulzoi!

Ky za i përvajshëm, andej tui
flutrue
malet e Shqypnis tek e tek
depërtoi

-Naim Beg Frashëri ai që ka
nderue

Shqypnin, ka vdekun, e shqyptart
mjeroi!

Lkund, prej ktij zanit të
helmuem, Shqypnia
zij e vesh e kryet me pëlhur t'zez
mloi;

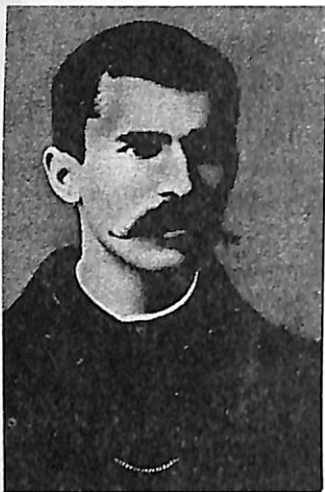
qan me lot, si qan një nanë q'i
vdes fmia:

-Naim Beg, tha, vdeka e yte
m'shëmtoi!...

-Naim Beg, tha, ti që shumë ke punue
me m'ngjallun gjuhën shqype, që shkjepoi;
gjuhën e vjetër timen ke lulzue...
e... fat' i zij' imi, sot mejet t'largoi!

E...me dor të dridhun, në at' rras t'lumnue
që shkrun Birt e Mdhai, këta fjal' i shkroi
"Naim Beg Frashëri, Shqyptar i Nderue
Atdhetar i vërtetë, unë kurr'nuk t'harroj!"
1901

"Zani i zemrës", Tiranë, 1986, f.101-102

Shtjefën Gjeçovi
- Mësues i Popullit -
(1873-1929)

Lindi në Janjevë të Kosovës. Mësimet e para i mori në vendlindje. Gjimnazin e filloi në kolegjin Françeskan të Troshanit dhe e kreu në Bosnje. Studimet teologjike i kreu në Kreshovë të Bosnjës. Më 1896 emërohet meshtar në Tiranë. Më vonë shërbeu në shumë fshatra të Klinës, Pejës, Kurbinit, Mirditës, Durrësit, Vlorës, Shkodrës, në Zarë dhe në fshatrat e Hasit të Thatë, ku vritet tradhtisht. Zhvilloi veprimtari të gjithanshme shkencore, kulturore, letrare. Përgatiti e botoi veprat

"Dashunia e atdheut", "Jeta e Shën Luçisë", "Agimi i qytetënisë", "Një argëtim arkeologjik", "Sébaste n'Armeni apo n'Arbëni", "Trashëgime Thrake-Iliriane", "Kanuni i Lekë Dukagjinit", si edhe la një sërë veprash në dorëshkrim.

Naim Bujar Frashërit

1.

Prej sysh po m'derdh'n lott e idhta,
Nji dhimt në zemër po m'mundon.
Mendt s'i shof, si për her' të kfillta.
Shpirtin n'jet, as 'i send s'm'a gëzon.

2.

Rreth përreth i shof t'errue
T'gjitha male t'vobeks Shqypni
Rrezet dilli s'a tuj lshue,
Zemrat si p'rher m'na përtri!

3.

Asht zburit, 'dhe drit'e hanes,
Krajatën ton, tuj mjerue,
I asht hup gaz i mirakanes,
Gj'mimet tona tij veshgue

4.

Burr shpirt-madhi, na ka vdekun:
NAIM FRASHERI trim bujar;
Vdek' e Tij mbar na ka thekun,
-Ç'n'u dur q'i madhi Atdhetar.

5.

O Drit' e bardh, shpejt prendove,
 Ne na la me i derdhun lot:
 Me t'duk'nin Tand, na vorfnove
 N'vaj do t'na shkojn ditt n'ket bot.

6.

Dashtnia t'shtyni, vdek'n me shkel
 Për pshtim t'Shqypnis, jeta s't'u dhimt;
 Tash Shqypnia pa Ty ka ngel,
 Me krah t'kput, e me zemër gjymt.

7.

Na vdiqe, Drit, na la o Vlla,
 T'met'nat ç't'man, i lum' aj dheu!
 Punt' ç'i nise, s't shkuen vra m'vra,
 N'bot t'njifen, t'i njef Atdheu.

8.

Për Ty kjan e kndon Shqypnia
 Kjan për Ty, qi s't'i ka ma n'jetë;
 Zemra i kndon, përse dia
 Mas vdeks ate n'jet ka metë.

9.

Emn'i Jot, s'ka m'u harrue,
 Sa koh t'ndrrohet gjithësia
 T'gjith Shqyptart kan me t'bekue,
 Se p'r Ty. Shqypnis i erdh dia.

10.

N'dashtni t'vendit qe shum i xet
 Me shpirt për gjuh' u mundove
 N'pushim na qofsh! Se gia s'la met
 Për lulzim t'gjuhs, mjaft punove.

11. E kur t'vin koha ç'p'e presim...

Vorr'i Jot ngrehet n'pomendar
 Kto, fjal, ktij, n'ball do t'ja njesim:
 "NAIM FRASH'RI A KTU SHQYPTAR!"

Lkeni i Hasit**23.VIII.1901*****"Albania", Nr.10. 1901, 15 tetor, f.146-147***

Thoma Avrami

Lindi në Korçë. Bashkëpunoi me organet e shtypit në mërgim. Drejtoi gazetën "Përlindja shqiptare" në Bukuresht më 1903 dhe revistën "Besa" në bashkëpunim me Milo Duçin në Kajro më 1904. Shkroi vjersha dhe i botoi në revistën "Shqipëria" të Bukureshtit dhe "Albania". Më 1908 ishte delegat i Korçës në Kongresin e Manastirit. Shumë vjersha të tij u botuan nga Visar Dodoni në përmbledhjen "Mjalt' e bletës" më 1898 në Bukuresht.

Vajtim mbi var' Naimit

Heshtje! Heshtje mbi ty, o Natyrë,
 Se ay që ty shumë të lavdëronte,
 Ra si fill bar mbi kosën e vdekjes ndyrë;
 dhe lira e ti, që kurë nuk pushonte,
 po, këndonte bukurinë tënde që ke,
 Sot, mbetet e ve!

Po, vdes dhe shuhet kandil'i jetës'tija!
 Lulja q'ë këndonte sot, e venitur bie,
 Mbi fytyrën e verdhë; dhe vetëm shkëndija,
 E yllit ti q'ë ndritte në çkëlqim i shtie!
 Mbi var'e ftohtë, ku, trupnë e ti le
 Ta haj i zi dhe!

Të tëra ju fusha, dhe ju male të lartë,
 Bashkë që të gjithë zini sot me qa,
 Vjershëtor'e urtë që si lul'e thatë,
 Ier mbi dhe ka rënë dhe jetë më s'ka!
 Qani! qani gjithë! qani me vajtim

Se shkon pa gëzim!
 Shkon! Shkon dhe ikënë, ku fati e shpie,
 Veç një lam-tu-mirë, për jetë ne na le,

Me buzën e dredhur, që sot s'i ka hie
 Se nuk' është e qeshur si ç'ishte dhe die!
 Ikën edhe më s'kthehet! ndahet fare nesh,
 Buza më s'i qesh!

Ah! nu' qesh buza i ç'i qeshte nj'herë,
 Po fort të helmuar duket që ta ketë,
 Se dëshirën që kish për Mëmëdhen'e mjerë,
 S'mundi ta mbaronjë sa që kishte jetë!

S'mundi! S'mundi i mjeri! se n'i ndyr, Dhespot
 S'e e la të vejë dot!
 S'e la të mjerin Dhespot'i mërzhitur
 S'e la dhe në hare të shohë atë vend,
 Shqipërinë e dashur, vendin ku ish,
 Që ne shumë mall për herojtë i sillte ndër mënt!
 Me mall!... dhe zemrën e kishte të zhuritur.
 Për vendin q'ish rritur!

Qani ju o brigje! Qani ju moj kodra
 Qani e vajtoni vjershëtorin e mjerë
 Që me shumë gaz e me shumë lodra
 u kish xhatitur, kaq mijra herë
 Qani mikun tuaj, qani pa pushim
 Se shkon pa gëzim.

"Drita" -Sofje, 1902, kollozhek, 5/19.f.314

Andon Zako Çajupi

(1866-1930)

Lindi në Sheper të Zagor-
ries në rrethin e Gjiroka-
strës, vdiq në Heliopolis,
qytet pranë Kajros.
Mësimet e para i mori në
vendlindje, gjysëm të
mesmet në Nivan. Më 1882
shkoi në Misir pranë të jatit
ku kreu Liceun në Aleksan-
dri. Në Zvicër mori studimet
e larta dhe titullin e Dokto-
rit në Drejtësi. Hartoi dhe
botoi veprat "Duke kërkuar
një alfabet", "BabaTomo-
rri", "14 vjeç dhëndër",
"Klubi i Selanikut", "Burri i
dheut", "Kënga e vome",
"Pas vdekjes". Ai zhvilloi
dhe një aktivitet të gjërë
patriotik dhe shoqëror në
mbrojtje të çështjes së lirisë
dhe pavarësisë së vendit.

Naim Bej Frashëri

Vdiq Naimi, vdiq Naimi,
moj e mjera Shqipëri!
Mëndje larti zemërtrimi,
vjershëtori si ai!

Vdiq Naimi, po vajtoni
Shqipëtarë, Shqiptarë!
Naimnë kur ta kujtoni,
Mos pushoni duke qarë!

Vdiq Naimi, Naim Beu,
vate te zot i vërtetë!
Qysh u nda nga mëmëdheu
dhe iku e la për jetë?

Vdiq Naimi, gjithë thonë,
qani turq, qani kaurë!
bilbil' i gjuhës tonë
s'do të dëgjohet më kurrë!

Vdiq Naimi, që këndo
trimërinë, Skënderbenë;
vdiq Naimi që lëvdoi
dhe nderoi mëmëdhenë!

Vdiq Naimi, po ç'të gjeti,
o moj Shqipëri e mjerë!
Vdiq Naimi, po kush mbeti?
Si Naimi s'ka të tjerë.

Vdiq Naimi, vdekje e shkretë,
pse more të tillë burrë?
I ndritë shpirti për jetë
mos i vdektë nami kurrë!

"Baba Tomorri", Kajro, 1902

Një i vogël shpërblim për të madhin punëtor

Udha jote gjëmbe e ferra
Hoqe mundime sa i qërove
Shkarpa, mërçinja, driza të tjera
Si trim me fletë përmbi to shkove.

Udha që zure qe plot mundime
Plot thashetheme plot ngatrrresa
Të kundërshtonin nd' ato qëllime
Po të dhanë dorë guxim e shpresa

Donje të hiqje një errësi
Prej vendit tënd që kish mbuluar
Prej mëmëdheut që kishe mbirë
Ti ndizje dritë për ta ndrituar

Si një shëronjës i mirë shumë
Që të sëmurit i rri mbi kokë
Po si bariu që rri pa gjumë
E ruan dhënt vetëm pa shokë

Prej të Vërtetit jeshë urdhëruar
Që ti shërbenje kështu njerëzimit
Moti ty radhën ta pat lëshuar
Që të ndesh dritën për Shqipërinë

Vendi që rrinje qe i mërziur
Lodhje e ndalime të sillte shumë
Prehjen tënde ta kishte ngritur
Sa gjithë natën rrinje pa gjumë

Jani H. Vruho
(1863-1931)

Lindi në Vërtop të Beratit. Shkollën fillore e kreu në vendlindje. Pas shtypjes së Lidhjes Shqiptare të Prizrenit u detyrua të emigroi. U vendos në Egjipt ku u njoh dhe bashkërendoi veprimtarinë e tij patriotike me shumë patriotë të tjerë. Deri më 1910 ai botoi 3 gazeta, "Shkopi", "Spata", "Rrufeja" me titujt e të cilave krijoi shprehjen proverbiale kundër armiqve: "Me Shkop t'i godasim, me Sopatë t'i presim, me Rrufe t'i shfarosim". Me shkrimet e tij fshikulluese si dhe me poezitë e tij luftarake që botoi në "Kalendarin Kombiar" dhe "Liria e Shqipërisë", ai u bë një pengesë kryesore ndaj armiqve, prandaj dhe ata e dënuan me vdekje në mungesë.

Po s'është thënë për trimn e jetës
Që ta ndalojnë ato ndalime
Dëshërimtarët e së vërtetës
I ndih Perëndia nd'ë ato qëllime!

Prej gojës sate buronte mjalt
Shkrimet e tua kudo shkëlqejnë
Fjalët e tua qëllimi i nalt
Shpirt-mirësinë tënde dëftejnë

Dëftejnë shpirtin zemrën'e gjerë
Dhe dhëshurinë për njerëzinë
Çudi e fisit çfaqet e tërë
Që të kish dhënë për Shqipërinë

Çudi e madhe fuqisë së lartë
Punët e saj asajt tregohen
Ndritin, shkëlqejnë si yll i zjarrrt...
Hapen mbi botë dhe më s'harrohen!

Në jetë kurrë shpirtmadhësia
Jote s'harrohet, o burr i flakt
Gjersa të jetë gjallë njerëzia
Do ta kujtojn qëllimn' e nalt

Çudi e madhe! Pse më të rrallë?
Si ti njerëzia dalin ndë bot
Nuk është thënë së larti vallë?
A errësira i le të ftohtë?

Ah! E padia bushtër e vjetër!
Me robrinë shoq është bërë,
Po i ka tharë e i ka tretur
I ka mahnitur njerzin e tërë

Përrallat' e shuma fjalët' e kota,
 Mbi njerzinë apin e marrin
 Prrallat gënjeshtat shpikjet e plota
 Gjinden e mjerë në balt' e ndalin

Me thashetheme kohën e shkojnë
 Me prrallat shpresojn të gjejn dritë
 Kshtu njerzinë e ngatrollojnë
 Nata të zezsvet u duket ditë

Uthull e thart mjalt u duket
 Dhe bari i miut plot ëmbëlsirë
 Pa fanatizma në palc u futet
 Shpirtin e tyre ua bën shëllirë

Driza dhe ferra për njerëzinë
 Dit për dit sa mundin shtojnë
 Punë të mbarë fatkeqsinë
 Përveç ksaj pra gjë tjetër s'bojn

Gjer kur pra vallë njeriu i mjerë
 Këta të çmendur do t'i nderojn
 Pse vetvetiu e shton tmerr
 Dhe vetveten s'do ta shpëtojë?

Njerzi e mjerë! Veç dituria!!
 Në të shpëtoftë në këtë jetë;
 Pa prallat s'nxjerrin veç të këqia
 Kurrë s'tregojnë gjë të vërtetë.

Fuqia e lartë shtiftë një ditë
 Për njerëzinë që të ndritojë
 Se kanë rënë shumë në shkitë
 Tjetër veç mësimi s'mund t'i shpëtojë

Për këto vove me kombin tënë
 O beu ynë burri i vërtet
 Që gjumi i rëndë e kishte zënë
 E në errsirë i gjori kish mbet

Me një dëshirë Naimi ngreu
 Këto qëllime të mëdha shumë
 Gjumn e rëndë këshu e zbërtheu
 E zgjoi Kombin se la në gjumë!!!
Drita 1902

Vjershë (Vajtim)

U mbushën tre vjet për katër që Naim bej Frashëri ndërroi jetë, sa shqiptarë kanë ligjëruar librat e të madhit vjershëtor. Pa dyshim bota e ka kuptuar që Naim Beu e meritonte të quhej "i madh". Çdo shqiptar detyron ta kujtojë Naim Benë se ky qe dhe është laudimi i gjendjes shqiptare të shekullit të shkuar. Duke kënduar shkrimet e të madhit vjershëtor, shpirtërisht sheh që shfaqet para sysh një njeri kombdashës, lridashës, i dhëmshur, i qetë, urtësiplot, njerzidashës, i drejt dhe i qëllimnalt.

I madhi vjershëtor mbaroi një rrojtje të turbulluar dhe plot breng, d.m.th. shoi ditën e shtunë më 7 vjeshtë e dytë 1900. Kjo e vështirë vdekje le që të afërmit e Tij e fëmijën e shpirtmadhit Naim Beut i pikëlloi po shtiu në zi edhe shumë zemra shqiptare që kishin kuptuar vleftën e tij.

*Sido që e dobët pena ime s'mund ta
çpaguej asnjë përmijë mbi vleftën e paçmuar të
tij; por me sa m'u dha bëra këto të pakta radhë që
t'i ap ndjesë t'et të vjershërisë shqiptare.*

Autori

O vjesht' e dytë, o mot i tretë,
Që na përmyse një shpirt të bukur,

Ku vallë e shputë? Ku vallë e fshehtë?
Në gji të Zotit! A ku është futur?

Mbetëm të shurdhër, s'dëgjojmë Naimnë
Që të vjershtëtojë si kish zakonë.

Të përkëdhelnj pra Shqipërinë
Vent' e Perëndishëm, vendlërm tonë!

O shpirt' i dëshpëruar! Qysh na harrove
E na le vetëm të dëshpëruar!

Qysh s'të edhe keq? Po u ngrit' e shkove,
Për Shqipërinë që keshe vuar!

I dhe shpirt gjuhës, prapse të ligën,
Udhën e drejtë njerëzis' i mësove.

Pa reshtur fare, gënjeshtërën -shtrigën,
Sa jeshë gjallë shumë e leftove.

Gjuhën qerove, i dhe shpirt kombit,
Dhe vjershërin' e ngjalle për jetë!

Zog i Zotit! Kish' e Dodonit!
Penë Pellazgu, burr' i vërtetë!

Shumë u mundove për Shqipërinë
Sa gjithë natën rrije pa gjumë,

Ngrite në qiell, lart vjershërinë,
T'ecim të gjithë, mbi tënden gjurmë!

Unë me sorrat¹⁾ qeshe përzjerë,
Uthull' e thartë më dukej mjaltë,

Nga udh' e shtrembër, Ti më ke nxjerrë;
Ti ma tregove shenjën e naltë!

Sa jesh gjallë, me sy s'të pashë
Po me të shkruar, të kuptova

Si Naim beu ndë botë thashë,
Do mos ketë!- Dhe s'u gabova.

Fort më të rrallë, me të vërtetë,
Të tillë burra i shikon dheu,

Pra nga të rrallët dhe pa të metë
Për Shqipërinë qe Naim beu!

Shokë e vëllezër, o Shqiptarë!
Ky shpirt i shenjtë s'duhet harruar,

Se na tregoi udhën e mbarë,
I ndritët balta, ku është mbuluar!

Egjipt, 1903

"Kalendari Kombiar", 1904, f.99-100

Naim Bej Frashëri

Si një yll shum' i çkëlqyer
Që natën ndrit me ëmbëlsi
Dhe çon dritë të pëlqyer
Kudo që është errësi;

Porsi lule bukur çfaqur
Tërë kopshtin që zbukuron,
Natyren duk' e kënaqur
Me erën e saj që lëshon;

Ashtu dhe Naimi ndriti
Mi qiellin e Shqipërisë,
Errësirën ia ngriti
Gjuhës edhe Kombësisë.

Qaje, Shqipëri e mjerë,
Lulen e bukur q'u shua,
Atë vjershëtor të ndjerë
Që këndoi trimnit' e tua!

Me një zë të perëndishmë
Ty të lëvdoi mirësitë,
Të dha jetë të dobishme,
Të solli një rreze dritë!

Me një mall të pashtërruar
Të ngjalli e të dha jetë,
Për gjuhën duke punuar
Si shqipëtar i vërtetë!

Përandaj kombi i tërë
Qan me lote pa pushuar,
Për shërbimet q' i ka bërë:
Për jetë duk' e kujtuar

Rreze Dielli, 1904, f.94-95

**Aleksandër
Stavre Drenova
Asdreni
(1872-1947)**

*Lindi në Drenovë të
Korçës. Vdiq në
Bukuresht.
Gjimnazin e kreu në
Korçë. Më 1889 shkoi
në Rumani. Ai është
autor i "Hymnit
Kombëtar" si dhe i
vëllimeve poetike:
"Rreze dielli" 1904,
"Ëndrra e lotë" 1912,
"Psallmë murgu" 1930 -
Bukuresht. Vepra e tij
është ribotuar në
Tiranë dhe në Prishtinë*

Fyelli

*Kushtim dëshirës së pa shuar të Naim Frashërit
për Bagëtin e Bujqësin' e Shqipërisë*

O fyell, t'adhuronj me mall e besë,
Se bashk' me zërin t'end hyjnor jam rritur
Që kur se njoha djalëri,
Se ti në shpirtin t'em ke derdhur vesë
Në kulme gazi ndjenjat duk' n'i ngritur
Me një të rrallë dhembshuri!

Me tyn' e ndjeva mallin e pa-shuar
Të dashuris së tokës arbnore.
Q'ë kam për dita n'ëndërrim,
Me tingëllin t'end kujtim- i kohës shkuar
Nër mentt më shkon me plot fladi verore
Dhe me të thellë ngazëllim!

Ti kur i-a mbush me plot e kur i-a thua
Sa zërat ven e vinë, palë-palë,
Si valle vargut ëngjëllor,
Si shok në ze ke kodr, e mal e prua
Porsi prej gojë Zane t'jet' i dalë
Prej njej pallatit madhështor!

Qysh drit' e hyllit shket mi rreze hënë
Me faqet e liqenit duk' u çmallur
Mi drithma droje si dashnor.

Dhe verbi-i yt, lajmtar i njëj së Thëne
të bukurës së Dheut me zë të çpallur
Blaton n'er në fullim veror!

Kurse prendvera gjiret nis t'i çelë
Dhe me t'i hapur krahët e saj të gjërë
Na jep fuqi dhe hir qjellor,
Dhe ti, kur gishti gamat nis t'i shkelë
I jep të re fytyrë botës tërë
Krijon rreth nesh një kor gasmor!

Bariu me ty ner bjeshkat del e çmallet
Me vaje tingllesh, vaje plot magjiye,
Ç'do zjarr të zemrës që j'a tret,
Me ty të rinjtë radhas heqin vallet
Të shtyrë prej së shenjtës dashurije
Në gjinjt' e saj gjithmon' q'i pret!

Sikundër gjethet hollë dridhen n'erë
Aq' sa nga drithm' e tyre këngë çpallen
Duk trajtuar harmoni,
Dhe zërin t'end kushdo q'e ndjen për herë
Kujtimet e harruar prej' i ngjallen
Mu si nj' e qjelltë symfoni!

Del bujku ngul parmëndën, shpinë thyer,
A korr kallinjt' e pjekur bukë-prurës
Q'as vetë s'di për kë dërsin,
Me ty çdo brengë' i shkon duk' u shdëfryer,
Sikundr' i shkon edh'etja n'ujt' e gurrës
Q'e kap me grusht edh' e përpin!

Dhe prindërit t'an' e kohës së larguar
Me ty në brest; e shpatë që përdornin
J'a mbushnin këngës plot me zjarr,
Nër luftrat trimëri duk' e flakruar

Gjithmon' kurorë mundëje të korrnin.
Si ç'kornte Leka Legjendar!

Plot andje dhe Minerva, Perëndesha,
Me tyn' e shkonte kohën nër dëfrime
Lart tek Olympi shkrepimtar,
Dhe Nymfat rreth e rrotull si Hyllesha
Me valle çap-ruthmike dhe kërcime
Ndërsenin Bakhun¹⁾ zilitqar!

Virgili, mjeshtër, këngëtor me famë
Nër shekuj aq' të vjetër e qysh Mozarti
Prej teje bëjtin shenjt alltar;
Me tyn' endrrijtnë popujt q'as i panë
T'ushqyer idealesh që së larti
Prej një Burimit shpëtimtar!

Sado të tjerë sot t'a zunë rendin
Si shenjt' e re të njëj qytetërimi
Që s'njeh në botë kundërshtar,
Por vjershëtorët hymne ty prap't'endin
Se mi të gjith' prap' ti plot forcë-trimi
Qëndron, o fyell, magjistar!*)

**"Naim Frashëri", (Graz) Austri 1925,
f.36-38**

**1)Bakhun.. Baku, një prej emrave të
Dionisit të grekëve të lashtë, perëndia e
bimësisë, mbrojtës i rrushit dhe i verës, një
nga perënditë më popullore në Greqinë e
vjetër.**

***) Nga shënimet që janë në origjinal dhe
janë ripunuar në disa variante, (mbi katër)
del se poezia është shkruar më 1924, bile
ka mundësi edhe më herët. (Shënim i Red.)**

Hil Mosi (1885-1933)

Lindi në Shkodër e vdiq në Tiranë. Mësimet e para i mori në vendlindje. Shkollën pedagogjike e kreu në Klagenfurt të Austrisë. Botoi me pseudonime Zog Sokoli, Lek Dushmani, Liriasi. Më 1900 kthehet në Shkodër. Merr pjesë në Kongresin e Manastirit. Në Korçë themeloi shoqërinë "Vëllazëria". më 1910 punon në Stamboll si redaktor i gazetës "Shqiptari" dhe më 1911 merr pjesë në kryengritjen e Malësisë së Madhe. Në Shkodër nxjerr gazetën "Shqipnia e re", inisiator dhe pjesmarrës i "Kombsisë letrare", delegat në Kongresin e Lushnjës, përfaqësues i Shqipërisë në Lidhjen e Kombeve, u ngrit deri në detyrën e Ministrit të Arsimit. Botoi veprat "Këngat shqipe", "Zani i atdheut", "Lotët e dashtnis", "Libër këngësh", "Lule prandvere".

Naim Beut

Njashtu si shqypja nalt tue fluturue
Që përmbi re çohet me krahët e veta;
Kshtu ti, Naim gjuhën ton' nalt ke çue,
Sa me u ngjall' filloi, e me i dalë jeta.

Vjershat tueja han' njikaq mir' rrjeshtue,
Sa shpeshherë gzue e habit mbeta,
Kur un' rrishe me gëzim tue i kndue;
Se ti mjaltën ke mbledhë porsi bleta.

Ti diqe, edhe ksaj bote je largue,
Që e vështrishme e rrjeshme asht e shkreta...
Por ti prap mundesh me u kundenu

Se vjershat tueja janë një kaq të nxehta,
Sa prej shqyptarëve nuk ka me u harrue
Emni jot, deri sa të soset jeta.

"Vepra letrare", Tiranë 1986, f.354

Petro Nini Luarasi

**-Mësues i Popullit-
(1865-1911)**

Lindi në Luaras të Kolonjës
dhe vdiq në Ersekë i
helmuar nga shovinistët
Më 1882 filloi të mësojë
fëmijët në gjuhën shqipe në
shkollën e Bezhanit. Ishte
një nga mësonjësit e
"Mësonjtores së parë
shqipe". Eemigroi në ShBA
ku ishte nismëtar i
shoqërisë "Malli i
mëmëdheut". Më 1908
kthehet në Atdhe ku
vazhdon punën e tij
atdhetare. Botoi poezi,
poema, shkrime
publicistike dhe që të gjitha
trajtonin çështje kombëtare
shqiptare.

Vëllezërit Frashëri

(Fragment)

O Dritari me tri krye,
Abdyl' e Naim Frashëri
Dhe Samiu q'u përdëllye
Janë vëllezër Shqiptarë.

Abdyli, burr' i shënuar
Rrëzoi nyjin e Berlinit;
Naimi poet i lëvduar
I vuri kufi rrëzimit.

Sami shkronjës i rrallë,
Shqiptarët për të zgjuar
Shkroi një profet të gjallë
Që duhet për të kujtuar.

U ndritët shpirti në qiell
Edhe qoftë për ne ndihmë
U bëfshi dhe Diell,
E ndritofshi Shqipërinë!

"Petro Nini Luarasi, Jeta e vepra"
1958, f.111

Mihal Grameno

-Hero i Popullit-
(1872-1931)

Lindi dhe vdiq në Korçë. Mësimet e para i kreu në vendlindje. Që fëmijë emigroi në Rumani. Ishte sekretar i shoqërisë "Drita". Mori pjesë aktive në kryengritjet e zhvilluara kundër pushtuesve të huaj. U burgos disa herë. U bë i njohur si publicist, poet, dramaturg, novelist etj. Drejtoi disa gazeta dhe botoi disa libra si: "Mallkimi i gjuhës shqipe", "Vdekja e Pirros", "E puthura", "Oxhaku", "Varri i pagëzimit", "Këngëtore shqipe". Libri "Kryengritja shqiptare" është një nga librat më të mirë të letërsisë dokumentare shqiptare.

Naim Frashërit

Si ty o Vidhehem, e Mek' e Arabisë
Që kini lerë Muhamet, e Krisht të krishterisë
Eshtë për mua Frashëri, vent i Perëndisë
Atje ka lerë Naim beu, zembr' e Shqipërisë!

Ay ish ëngjill rënë mi dhe për ta ndritur kombinë
Edhe ta nxjerrë në liman, si Moisiu me shkopnë
Vëllazëri e dashuri, t'u apë e kërkojnë
Nga gjumi Shqipërinë, t'zgjojnë e lirojnë.

Të qofshim falë atje ku je, o egjell' i pavdekur
Ty që eshtrat kurrë-kush, s'janë për të tretur!
Gëzo ti zemrën e dëfre se farën që ke hedhur
U rrënjos mirë e lulëzoi, një pemë fort të çelur

Mi gjitha anët nuk dëgjon, përveç se muziqinë
Duke kënduar emrin tënd, ashtu si Perëndinë!
Se ti, o ëngjell tinë na le, të njohëm kombësinë
Edhe të vdesëm me gëzim, për mëmë Shqipërinë.

Vepra I, Prishtinë 1979, f.90

Spiro Dine

(1844-1922)

Lind në Vithkuq të rrethit të Korçës dhe vdiq në Misir të Egjiptit. Ish nxënës dhe bashkpuntor i Thimi Mitkos.

Mbas tij është një nga folkloristët më të shquar të vendit. U morr gjerësisht me veprimtari atdhetare. Mblodhi folklor dhe shkroi vjersha të cilat i përmbloodhi në vëllimin "Valët e detit" e botoi më 1908 në Sofje.

Që kur dolli Naim Beu

Që kur dolli Naim Beu
Ra një vesë e u zbuti dheu,
Edhe fara që ka mbjellë
Shumë lule do të pjellë.

- Nga parathënia në dorëshkrim
"Valët e detit", që gjendet në
Bibliotekën e Korçës. -

Prej një letre...

Zoti A.Çajupi më rroftë,
Që me një letre më thotë:
"Kaq dita, kaq thashë;
"Të kujtosh shqipen si mjaltë,
Me zë të mir'e të naltë.
"Si Naimi të këndosh,
"Të zesh vendin që la bosh;
"Dhe t'i thuash Shqipërisë;
"Të zerë udhën e Lirisë!
Sado rrojti nënë zgjedhë,
"Do t'i thuash të na mbledhë;
Të shpëtojmë vendin tënë
Të jemi si kemi qënë..."

"Valët e detit", Sofje (Bullgari), 1908, f.197.

Para fëtyrës Naim Frashërit

Fëtyr, o fëtyr, hie gjeniu!
Ti s'kie mish as'kie gjak...
As'që je mvhesh në korp njeriu,-
Për me hap gojën e me m'fol pak.

Nuk të kjemi me. ah! nuk gjallon;
Oh! keq të ndrypi mordja e zezë!
Po Shqypënia kurrë s'të harron,
Se me t'vërtet Ti e ki ndezë...

Kush mund me msheh shërbimin
Tënd?
Liberat me vjersha, Ty predykjon;
Ton Shqypënia me kta u trond!...
Dhe ty gjithnjë kenk do
t'këndojnë...

Ka me u hup, dora tradhtor;
Po emni yt, kurr s'harrohet;
Vjershat ç'ke shkru,
Ti o vjershtor!
Dhe tradhtori sot pendohet...

"Shqypje e Shqypnis", 1.7.1909, f.4.

Josif Bageri (1870-1915)

Lindi në fshatin Nistrovë të Rekës dhe vdiq në Prishtinë. Më 1887 emigroi në Bullgari ku punoi si këpucar. U shqua për veprimtari patriotike në gjirin e kolonisë të shqiptarëve të Bullgarisë. Është një ndër themeluesit e shoqërisë "Dëshira" dhe "Afron dita". Gjatë viteve 1909-1911 drejtoi gazetën "Shqypja e Shqypnis". Më 1914 kthehet në Atdhe dhe drejton gazetën "Ushtima e Krujës" që botohej në Durrës. Krijimtarinë letrare e përmbodhi në veprën "Kopsht malësori" që e botoi në Sofje më 1910.

Z. Prifti

Naim Bej Frashërit

Frashëri katund i bekuar
Zoti ty të ka uruar
nga ty dolli yll me dritë
qe i ndriti Shqipërisë.

Naim engjell i vërtetë
që punon pa të mettë,
si të miret për njerin
edhe ti për Shqipërinë!

Gjithë të mirat tanë
se vërtet as kujtim lanë,
dhe Naimi i shenjtëruar
kurrë në jetë s'do harruar

Zotërinj u qofsha falë
për të drejtën kusur s'latë
të vërtetën e ngjalltë
kush me fjalë e kush me pallë.

Dhe Naimi kështu punoi
për Shqipërinë dëshiroi
shpat e tij na qenka penda
tiraninë seç e trembka.

Si ti vjershtar i ndjerë
mund të ketë dhe të tjerë
por për mua Shqipëtarë
si ti janë fare të rrallë

Buenos Aires

Kalendari Kombëtar, 1908, f.120

Anonim**Kujtim**

***Kjo vjershë u gjet në zyrë të gazetës
"Korça" në Korçë***

O Zot i madh i vërtetë
Të falemi madhësisë
Se t'atër Zot s'ka në jetë
Ti je at'i gjithësisë.

Ma kini kujdes Saminë
Dhe Abdylë e Naimnë
Që punuan për lirinë
Që nderuan Shqipërinë.

Abdul, trim i madh me fletë
I vllaj Samiu me pendë
Naimi si qengj i qetë
Kishin të tre një kuvend.

Mendje tyre fort e lartë
E ndriturë e çkëlqyer
E mprehurë si sëpatë
Në gjithë botën e pëlqyer.

Nat'e ditë gjith' punonin
Edhe te drejtat kërkonin
Rrytbe, nishane s'vështronin
Ligësitë largonin

Të gjithë ne Shqiptarët
Më të dashur këta kemi
Këta janë më të parët
Rrop'i tyre neve jemi

Në hijetë të këtyre
Flasim gjuhën edhe shkrojmë
Dëbuam jetën mynxyrë
Të drejtat po i fitojmë.

Ngrini duart edhe thoni:
“O Zot i gjithësisë!
I botës, i Shqipërisë!
Këta tre ropthit’e dashur

Këta mirë vetijes patur,
Lumtëroji n’atë jetë
Siç qe janë të vërtetë,
Tregoju vendin më të parë
Të jenë nga shoket të ndarë”

Na përpara gjuhën tonë
Se mendjetë na i ndriço
Mos na lerë si kemi qenë
Udh’të dreqtë ne na trego.

***“Kalendari Korçës” viti 1911,
f.22-23***

Ramadan Duksi**Naim Bej Frashëri**

Qaj moj Shqipëri e mjerë,
Për atë vjershëtor e ndjerë,
Që iku e të la,
E një fjalë dot s'të tha,

Se i miri shum' ka punuar
Shum' ka hequr e shum' ka vuar,
Për ty moj Nën' Shqipëri
Po nashti iku e të la në zi

Qani të gjithë ju shqiptarë
Ju të vërtet trima atdhetarë
Qani se ai iku e na la
E një fjalë dot s'na tha.

Zemrat shum' na i helmoi
Se për jet' na la e shkoi
Të gjithve shum' na ka helmuar
E asnjë s'është i gëzuar.

Shum' në helm jam për at' njeri
Që ishte shumë i ndjerë në Shqipëri
Çdo njeri qan me lot shum'
Që iku e na la për lum.

Qaj moj zemër imja qaj me lot
Se me atë vjershëtor s'piqem dot
Se për jet' un u ndash
E me sy dot nuk e pash.

Po vetëm në fotografi kam parë
Dhe syt me lot m'u mbushën për të qarë
Lotët un' s'mundem t'i mbaj
Po me zë zura të qaj.

Në mërgim, më 17.X.1911
Kalendari Kombiar viti 1913, f.99-100

Sali Butka
(1852-1938)

Lindi në Butkë të Kolonjës. Ishte një nga luftëtarët e shquar për ruajtjen e lirisë, pavarësisë dhe tërësisë tokësore të vendit; luftoi në krye të çetave patriotike kundër pushtuesve turq dhe shovinistëve grek, shkroi dhe një sërë poezish, të cilat u botuan në shtypin e kohës si dhe një pjesë u kthye në këngë popullore. Vepra letrare e tij është përmbledhur nën titullin "Ndjenja për Atdhe" botuar në Korçë më 1920 dhe ribotuar mbas çlirimit.

Ngreu o Abdyl, sot nga varri!

Ngreu, o Abdyl, sot nga varri,
se t'u mbarua qëllimi,
koha u kthye së mbari,
hidhi syt, nga perëndimi.

edhe shiko Shqipërinë,
se nga gjum' i rëndë u zgjua,
përmend Samin' e Naimnë,

ta shohën që' u lulëzua,
te prehen se ishin lodhur,
më çdo vend që janë ndodhur,
se përhapën këtë dritë.

Ka detyrë Shqipëria,
që eshtrat e shenjta tuaj
t'i ngrenë shpejt nga Turqia,
mos treten në dhe të huaj.

Në Tomorr t'u përgatitim
varret një orë e më parë,
dhe eshtrat atje t'i ngjitim,
të mos jesis ndënë barrë,

Ndryshe si t'ua shpërblejmë
veçse n'atë vend të lartë,
më mirë s'kemi ku gjejmë
për ju tre zemërzjarrtë.

Dielli për herën e parë,
m'atë majë shkrepin,
dhe me sytë e tij të larë
i ndriçon, u jep shkëlqim.

Edhe ndaj të perënduar,
dielli prapë i ndriçon,
Shqipëria e liruar
dit' e natë iu lavdëron.

Staraveckë, 25 dhjetor 1913

"Ndjenja për atdhe", Tiranë 1972, f.48-49

M.A.Permeti (M.Vejsiu)

Naim Bej Frasheri

Hën' dhe Diell' dhe ti Qiell,
Naim Frashërin a e njihni?
Për liri ay përpiqej,
Ç'kini tani, pse e mshihni?

Të lutem o Balt' e Varrit,
Mos i rëndo, lehtësohu,
Bëji nder shqiptarit,
Dimër verë lulëzohu.

Dhe ti Shi, Dëborë e Erë,
Kini mendjen kur xërmoni,
Varrin e atij të mjeri,
Shqiptarë mos e trazoni.

Ju mbi të kurrë mos shkelni
Se keq i vjen njerëzisë,
Rreth e rrotull lule çelni
Atij Shënjtorit Shqipërisë.

Dallëndyshe kur do shkoni,
Prej qytetit ku ka rënë,
Përmbi varr rrini këndoni,
Këngët shqipe q' ka thënë.

Të ndëgjojë dhe të zgjohet,
Të shohë, që Shqipëria,
S'mbet njeri nga kush i duhet,
Të këndojë librat e tija.

"Këngë e vjersha " Boston Mass, 1919

Ironia botërore

- *Idealistit* -

Ti kur shok ke idealë
Dhe punon me aq dëshirë
Të pengojnë ca brutalë
Gjak prej njerzish për të pirë.

S'u përfille përmbi botë
Si dhe Zoti - Krishti i shkretë,
Do kujtohesh, po më kot
Kur do vdeç e s'do jesh vet.

Krishti lindi për njerinë
Nga njeriu u kryqëzua,
Ti tregove dhembshurinë
Neveritja t'u tregua.

Kshtu pësoi dhe Muhameti
Dhe kushdo i drejtë burrë,
U shqelmua i vërteti
U godit, u ndoq me gurë.

Kujt që gjeti Amerikën
Atë vënd pjellor dhe shpresë
Me zinxhir ja lidhnë grykën
Kur sot bota jep ndjesë.

Dhe për Francën kur përpiqej
Një francez e vrau Danton
Një kandil askurr s'i digjej
Sot nderohet përgjithmonë.

Ramiz Harxhi
(1897-1966)

Lindi dhe vdiq në Gjirokastrë. Studioi në vendlindje dhe në Stamboll. Emigroi në ShBA ku punoi dhe zhvilloi aktivitet atdhetar për disa vjet me radhë. Më 1917 botoi në Boston Mass librin me poezi "Ndjenjat e zemrës" i cila u ribotua pas Çlirimit.

Ja dhe shembull Naim Benë
Sa ish gjallë ish neveritur
Por nga vjershat për Atdhenë
Qëndron lart si yll i ndritur.

Me dyzina atdhetare
Janë quajtur tradhëtor
Pasi vdiqn' a janë vrarë,
Sot vajtohen si therorë.

Te kjo botë shumë hajdute
Gjejnë raste përfitimi
Grusht e shqelm për aq të mirë
Dhe një rojtje prej mallkimi.

Do kujtohet dhëmbja jote
Po pas vdekjes si i ngratë
Do të kesh dhe vaj prej bote
Të vaditet varri i jot.

Gjirokastër, 1922

"Valët e Vjosës" Tiranë 1923, f.69.

Vëllezërve Frashëri (Fragment)

Ish Abdyl Beu fryma-fuqia,
Dhe shpresë e madhe për Atdhe,
Po ti Naim Dituria,
Frashr' i madh për ne.

Ish njeri krahu e kraharori
Grushti i çeliktë e titan,
Po kombi dritë nga ju mori
E sot e ka, e mban!

O ndjesë paçi kryelartë,
Ndër mëndje frymë e fuqisë,
Të kombit tonë dëshmitarë,
Që s'pat shok njeri.

Qofshi për jetë të nderuar,
Statujat t'uaja në Shqipëri
Ndritshin e qofshin adhuruar
Abdyl, Naim, Sami!

"Valët e Vjosës", Tiranë 1923, f.35

Kristo Floqi (1876-1951)

Lindi në Korçë. Mësimet e para i mori në vendlindje, të mesmet dhe ato universitare i kreu në Athinë. Më 1899 u doktorua në drejtësi. Disa vjet e ushtroi avokaturën në Greqi dhe në Shqipëri. I ndjekur nga pushteti turk emigroi në ShBA ku drejtoi fletoren "Dielli", dhe bashkë me atdhetarët e tjerë themeloi Federatën Panshqiptare "Vatra". Drejtoi edhe të përkohshmen "Agimi", pastaj fletoren e Amerikës "Zëri i popullit" dhe "Independencën" në Tiranë. Ndërkohë, u mor aktivisht me krijimtari letrare. Ai është autor i veprave poetike e dramatike, disa prej të cilave janë vënë në skenë.

Mbi ardhjen e eshtrave të Naim Frashërit

Naim mir' se n'ardhe n'Atdhé, q'e dëshrove,
Në tokën e shenjtë, te mëma Shqipëri,
Ku vjete ëndrronje të shohsh një liri,
Që gjall s'e shijove!

Bilbil i Pranverës me Zëthin e naltë,
Që kaqe këndove pa çlodhj' e pushim
Burrninë Shqiptare, vllazri e bashkim
Sot çlodhu, goj-artë!

N'atë arqivolin, të vogël, të çmuar
Përmbliidhen, ah, eshtrat e shkreta që lé
Gjith' ëndrat q'ushqeve për Komp e Atdhé
Q' i pate përshkruar!

Poet krye-naltë, profet, që s'harrohesh
Me mendjen e thellë të gjithve na the
Se toka Arbrore, i shenjti Atdhé
Një dit' do lirohesh!

Që, shkrepi dhe dita, fatbardh' e bekuar,
Ku flamur' i shenjtë u ngrit e valoju,
Q' u tret por si vesa, u zhduk e kaloi
Robri' e mallkuar!

Ah, fjalët e urta, të buta fisnike,
Të ëmbla, të kjarta, plot frym' e fuqi,
Tingllojnë akoma në zemër, në gjí,
Si shëmblla jetike.

Si një manushaqe Shqiprin' e përshkrove,
Të zhytur në shpendra, në hithra, në vaj.

Po prap' i dhé shpresë, shpëtimin e saj,
Ja pé, ja diktove!

Robrinë si dimbër të math e lëçitte,
Po brenda dëshprimit një dritë e pé,
Që shpirt' i Shqiptarit një dit' për Atdhé
Me zhurm' do buçitte!

E di se s'të mbanin as gjëmbe, as fletë,
At' frymën e naltë ndaj neve t'a falsh,
Si ëngjëll prej Qielli lirinë t'a ngjallsh,
Lirin' e vërtetë!

"Atdhé" fjal' e fundit, "Atdhé" fjala jote,
Në orën e vdekjes "Atdhé" tjetër s'thé,
Me 'të e dhe shpirtin, që vetë s'e pe,
Q' e qave me lotë!

Tani hij' e shenjtë n'Atdhé le të prehet,
Se malli, dëshirat të shkuan në vend,
Për ty u mallngjye ç'do cep e çdo kend,
Sa s'mund të rëfeket!

Kujtimi të qoftë, Naim, i pavdekur,
Ç'do zembër Shqiptari për ty sot loton,
Dhe veprat e gjalla gjithmon' i kujton,
Ah!... sa jë i përpjekur!

"Drita", 6 qershor 1937, faqe 3

Lasgush Poradeci (1899-1987)

Lindi në Pogradec dhe vdiq në Tiranë. Mësimet e para i mori në vendlindje, të mesmet në Manastir dhe në Athinë, ndërsa studimet në Akademinë e Arteve të Bukura në Bukuresht. Më 1924, me bursën e Qeverisë së Fan S. Nolit. Studioi filologjinë romane dhe atë gjermane në Universitetin e Gracit. Më 1934 kthehet në atdhe dhe punon profesor në Liceun e Korçës, e më vonë edhe në Gjinnazin e Tiranës. Mbas luftës e gjejmë të punojë në Institutin e Shkencave dhe në Shtëpinë Botuese "Naim Frashëri", ku u mor me

përkthime. Që nga viti 1915 nisi të shkruajë vjersha, ndërsa më 1921 i botoi vargjet e para. Periudha më e frytshme e krijimtarisë poetike janë vitet tridhjetë. Botoi shumë vjersha si dhe një jetëshkrim për Nikolla Naçon me titull: "Një fatos i veteransisë shqiptare". Ka përkthyer veprat e Pushkinit, Hajnes, Mickieviqit, Brehtit etj. Veprat e tij: "Vallja e yjeve" 1933 - Konstancë, "Ylli i zemrës" 1937 - Konstancë. Vepra e tij është ribotuar disa here.

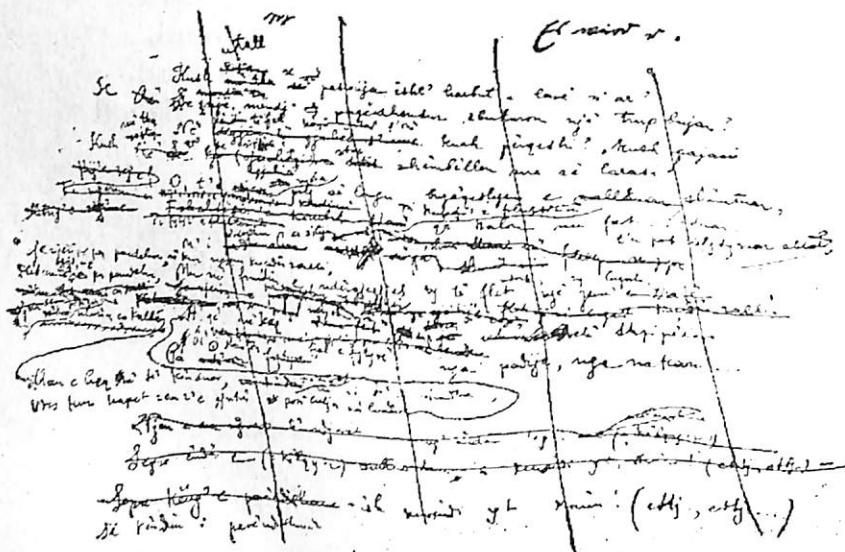

FIG. 1. LASGUSH PORADECI: Një nga dorëshkrimet e para të vjershës "NAIM FRASHËRI"

Dorëshkrimi i Lasgush Poradecit, i poezisë "Naim Frashëri"

Naimit

Ku psherëtin dëshir' e djegur,
Në shesh të kuq të Qerbelasë,
Mes trimërish stërgjiyshërishte
Të shoh tek po m'i bje xhurasë.

E më të lum, më të përmallshme
Të sjell në dritën e mendimit
Tek fërfëllon si yll me flakë
Prej shkretëtirës së harrimit:

Qëndroj në tmerr ndërgjegj' e botës
Se më s'u lodhe dyke ndritur,
Se më s'të treti prush' i vojtes
Në kraharorin e zhuritur.

Po ti me vrap të piraustit
Që fluturon në zjarr e flakë,
Therorësin' e vetëvetes
E pate dhembjen më të pakë...

O, sikur vaj' e zemrës s'ate
Që ligjëroi n'aq hov të kotë,
Që veç me fjalë dhembshurije
Krijoi më t'urtat lot në botë.

Në gji të çdo mëmëdhetari
të mund t'a përtëritte mallë
Dhe një të tërë varg dëshirash
Q'i thurri mendja jote- e rrallë,

Me ç'zë të pastër adhurimi
Do kish bekuar varfëritë!

Helm' i një çasti-i këngës s'ate
Përjetësisht do dil në dritë!

Po t'u pat thënë short' e verbër
Të përvëlohesh nër padije:
Me mijëra rreze shkrepëtimi
Mezì të ndritësh po një fije...

Dhe'aher' i dehur n'hov të fatit,
Në mall të math të këngës s'ate
Kaq silitar këpute zemre
Ç'më të paçmuarshmë ti pate.

Dh'u ngrite për në të Vërtetën
Në fluturim të artit mjeshtër:
U droth alltari jon' i moçëm
Sapo t'a ndjeu të shenjtën eshtër...

Se ngashërim' e vjershës s'ate
Ish mall i fell' e pa të ngjarë,
Posi një krue pastërsije
Këndimi yt nër ne pat rarë;

U pat tërhedhur shpirt' i kombit
N'atë vajtim aq të lënduar
Q'e thurri gjuha jote- e prekur,
Dhe balli yt i frymëzuar;

Se bukurit' e vetes s'onë
Mendimi yt desh të na falë,
O! Fjal' e pikave qiriri,
E pika lotëvet o Fjalë!

...Q'ahere dyke shpënë sytë
Nga Toskëri e Gegëria,

Shpesh e më shpesh patm' ëndërruar

Si ndrin në famë Shqipria.
 Mes ligësish armiqësishte
 Stolismë lulen e vullnetit...
 Zbuluam gur margaritari
 Prej fundit thëthimtar të detit...

E m'i çkëlqyer sesa dielli,
 M'i lum se kohët që më s'janë
 Filloi për ne ndryshim'i motit
 Më një të pritme të pa anë:

Ti, fjalçtor i mallëngjyer!
 Ti, këng' e rritur ndaj selivisë!
 Ti o rapsod i lasht' i komit...
 Ti pate pjes' urgjin' e zisë!-

A, po n'u trete prej mendimesh
 Me tëmbra t'heshtura në duar:
 Në ç'qiell të larg pat gjetur prehje
 Kjo zemra jote- e përvëluar?

Nga fluturoj bilbil finoshi
 Q'e fryri era posi fletë?
 Ku vanë pendët e pëllumbit
 Q'e shtiu në dhet mërgim' i shkrertë?

.....

Sëkur të shoh, i tmerrshme Frashër,
 Tek po mban zi për gjithmonë,
 Ti më besniku trashëgonjës
 I dashuris' së vendit t'onë.

Naim Frashërit

*E ku shkruhenë në kartë
Fjalët e gjuhës së zjarhtë...*

Naim Frashëri: "Fjalët e Qiririt"

Në çetele të kujtimit, që dhëmkoset pak nga pak
Ja shënova kohës sonë fluturimin vraparak,
Se mi gropën e shkretuar ku dremit që kur ke rarë
Pas njëzet-e katër vjetësh sot po shfaqet mot' i parë...

Vallë dergjia jote-e fellë pat pushim e lumturi?
A t'ju zhduk dobare gjumit e përjetëshmeja zi?
N'atë varr ku për së fundi mort' i keq të zu në rrasë,
Të shkëlqeu pakmos së largu fush' e ndriçm' e
Qerebelasë?

Të këndoi me këngë malli Drini plak e i kulluar?-
Zot, o Zot, të qofshim falë që Naimi pat pushuar!

Sepse Hije-e shenjtëruar nër të gjallët sikur t'ishte...
...Sikur t'ishe nër të gjallët, Ti, Xhura ja dhembshur ishte,
Ti rapsod që pranë shqipes dit' e nat' i lodhe ballët,
Ball' i zbet'e- i adhuruar sikur t'ishe nër të gjallët:
Që nga tumb' e përmivarrshe ku do shihje për-matanë
Vallë-a mos u ndreq të folët në Devoll e në Bujanë,
Do të dukej i skëtëruar me një mjegull zemërate
Horizont' i madhërishme nër kufi të Tokës sate:
Bukuri' e Mëmëdhethit do të ngjante - e pashijuar...

E atje, ku zër' i kthiell s'diti ç'është fjale e shkruar,
Me dëgjimin tënd fisnik e me vërrejtjen e pasharë

Gjuh' e ëmbël e stërgjyshërve do të dukej gjuh' e vdarë:
Humbi radhën çdo të folur, çdo kuvend e ndyti shijen,
Ligjërata pleqërishte sot ka vrarë vetëdijen.

Aq sa me t'u mëshiruar në kaq helm e kaqë prishmë,
Më të kot do të vërente veshi yt i harmonishmë
A mos gjejë i tepërlumtur midis fjalëvet barbare
Tingëllimin q'i dha zërit frym' e gojës shqiptare...
Nuk di, është fshehtësira që kalon me fat në duar;
Eshtë njoll' e zez' e qiellit që lë pas një yll i shuarm
Eshtë krism' e vetëtimës kur funtet në fund gremine,
Heshtj' e këngës që pat qarë me një harmoni divine;
Po nër bijt e Mëmës s'ate -yll i ndritur yll! me zjarr!-

Vetëtim e harmonishme që pushove nënë varr!-
Por nër bijt' e Mëmës sate, me gjyrmadhë e me stërnipër,
Shkatërrim' i shpejt i gjuhës sot qëndron në vepr' e sipër,
Sot po humb kuvend i zogut ç'gjithë bukuri që kishte
Po lëngon e nis të shembet folja jonë pleqërishte,
E në breg të kaq rrëmuje, psherëtiu dhe'u shua fare
Dyke rënë posi pika këng' e orës shqiptare.

Kush u tall se pasuria është rrob' e lar' n'ar?
Se një mendj' e palëmpirë zbukuron një trup bujar?
Në fjalim të shqipëtarit kush përqeshi? kush gajazi?
O ta njoha prej së largu buzëqeshjen e shëmtuar,
Ti, demon i shkretëtirës, që kalon me vaj në duar.

M'i përdredhur se zilia t'u pat shfytyruar shtati,
Mund në fund të vetëdijes ty të ndrin një sy lugati;
Je njeri, e papandehur sikur ngjan me sprije zalli,
Flet me gojë,- e papandehur sikur ulërin çakalli,
Qan e jeq në të kënduar, zë këndon në zi të madhe,
Vdes kur hapet zemr' e gjuhës posi lulja nër luadhe;
Ha! Se në kaq ndryshmësira m'u duk vetë Shqiptari
Ndaj shëmton fjal' e të folur nga padija, nga nakari.

...Të përmbysim vetëdijen kur na fton mburim i jetës?!
 ...Të mendojmë kaqë errët mun në mes të së vërtetës?!
 ...Ta mjerojmë kuvendimin me kaq helm e kaqë prishme
 Kur fillon t'ja thotë shqipja me një hir të perëndishme??!

Perëndishmë kish kuvendi yt, Naim,
 Ajo këng, e tepërlumtur që më s'pati shembëllim;
 Se mendimi yt kish flakën e kuptimit të kulluar
 Goja jote vjershëtore kish një zë të pastëruar;

· O! sa bukur që rrjedh fjala nëpër brigj' e nëpër sheshe,
 Nëpër mal kur merr kullotën tuf' e bardh' e një bareshe...
 Ç'ëmbëlsir; e lumturuar n'atë zëth aq të mahnitur
 Ku një trim i falet vashës dyk' u shtrir' e venitur...
 Rreth murishtës së qytezës zu po zjen një zi mizore,
 Fryhen grykët e shëndosha në bërtitje trimërore...
 E mes tempujve të qetë, pranë pikash prej qiriri,
 Dyke njohur vetëveten dal-nga-dal zë vuan gjiri,
 E si tretet dyll' i djegur e pikon e merr kullimin
 Shpirti yt në kraharuar i bën mendjes shoqërimin,
 E më shpejt se shkrepëtima kur godet mbi shkëmb
 petriti,

Bie përposh në fund skëterre...fluturon në kulm zeniti...
 E pse dot më s'gjen të prehur as mi dhet, as nën'etere,
 Mërmëron e qit prej helmit mjaltë blete parëvere...
 Këngëtor i pazemruar qit prej ferrash trëndafil...
 Bëhet erë-e-i hyn në gushë gushë -dehurit bilbil...

Ajo është këng' e shenjtëruar e kuvendit tënd lotak!
 Ambrozi q'u shirtydh nga zemra dh'u përzje me vaj' e
 gjak.

E kjo fjal' e perëndishme, ky kanisk pa shembëllim,
 Kjo valle diamantesh na-u pat lënë trashëgim.
 Po kaq fortë- i pru shkëndijat rrez'e ndriçim e ti ndaj neve,
 Sa, të mundur nga shkëlqimi, humbmë fillin e ideve,

Nga çudia patnë humbur dlirtësin' e syrit vet
 E në ngjau se zuri perde dh'u verbos e mbet i shkret.
 E kështu, kur hën' e plotë lakuriqin e ka prekur,
 Ai ngeci nd'anë muresh dh'u çukit e ra i vdekur.
 Ra e shtrirë mes pishtari me qepallë të këputur
 E shatsisur po nga flaka pendë- shkruarëza flutur.
 E kështu- i javiti kryet një shfrerim edhe një bujë,
 Ku thesar' i shenjt' i gjuhës bëhet lodër e rrëmujë,
 Ku çdo goj' e djallëzuar, mbledhur fshehur në klikë,
 Me një fjalë barbaria zë një vend në politikë:
 ...Se ç'u mbush plot kapedanë- po me mendje- çilimiu...
 Ç'ndriti Lushnja trimërore¹¹- po çu err dhe vetvetiu...
 Se me zemër prej luani mbrohet Toka- po me skistër
 Kruhet ajk- e majm' e gjuhës në Kongres²¹ të saj sinistër;
 Pastaj rrugësh arratije bje gjykimi- e gjëma shtohet,

Pa zë ç'bëhet ç'u pat bërë ç'u godit zë shkatërohet;
 Ç'u ndërtua brez pas brezi, bje greminë më një ças,
 Ku këndoi bilbil' i kombit, grifsh' e huaj çirret pas.
 Me përbrendjen e shkumbosur një poet, një deputet,
 Flet e çflet e vret e pret për një të vet vigjinitet...

Prej blatishtash tradhëtie shkumbëzon një farmason
 E me ton që të shurdhon dënon një renegacion...
 E nj'aty një tru- venitur që mban dije për një fije,
 Lajkatar a dërdëllitës nxjerr lëveshga gjuhësije,
 Dyke lojtur maskaradën si kasneci në pazar,
 Me dy sy të zgurdulluar, me një pedantizm barbar.
 Se pat humbur prej qëkuri shpirt' i gjuhës së atyre
 Që në fat të lum të kombit janë shembëlla myzyre;
 Se për shqipen pleqërishte- për çudin' e mosfjalosur.
 Vesh' i tyre- i shushulluar ka timpanin e rrëzhosur.
 E kështu- i kaptisi kryet ekzotizmi orë-lik,
 Vijëza mërshe e ngjyrë dheri mori shtat' i saj fisnik.
 E kështu filloi të ngrihet nga varrishtat e çdo ane
 Përmi gjuhën shqip të gjallë një mumie-egjiptiane.

Po ti dridh-u,o! komb i lashtë, me -atë zemërën e gjerë
 E në gaz të drithmës sate le të tundet bot e tërë!
 Le të ndritet Shqipëria nën bregor-e nër fushore
 Si buçet me zë të thjeshtë frym' e gojës stërgjyshore;
 Si flet shqip' e lumturuar e bekon me gjithë bekimin
 Vajzërinë- e virgjërinë...- zemërimin...renegimit
 Gjuha:shpirti i shenjt' i kombit, që kalon dyke kënduar!
 Gjuha: zjarr djeg me dritë një mendim i frymëzuar!
 Gjuha: afsh' i gjall' i jetës! shpat' e ndritur e lirisë!
 Gjuha: yll' i vjershërisë! Gjuha: Verb' i Perëndisë!

Po ti mbeç me hir të shenjtë, bard i lindur nër pallate,
 N'atë varr ku të pat mbyllur dhembshuri' e Mëmës sate!
 Pranë tumbash ku rrin myshku, nënë shtyllë ku del
 gjembi,
 Sa'sht' e rëndë balt' e huej mos u qaj a mos të trembi!
 E në larg nga Shqipërija, nuk do jesh pakmos i shkret
 N'ato pllaja ku këndove atë Burrin e vërtet!
 N'ato pyj ku pate qarë (për kujtim të zi të motit)
 Si u tret në dhe të fellë, zemr' e gurt' e Kastriotit.
 Sepse-yll i përvëlur n'horizontin shqipëtar-
 Ç'ë pat pamjen aq të largë syri yt vetëtimtar?
 Ç'dashurove- aq fort Atdhenë, sa të ndritish më të kot
 Një qëllim të vrerësuar veç me vaje e pika lot?
 Se mendimi yt i pastër desh të lanjë- e gjoks e kokët
 Me floririn e virtytit gjithë eskrokët edhe trokët;
 Se guxove të na thuash me kalem të zi në kartë
 Mall' e Madh që të pat djegur: Fjalët e Gjuhës së Zjarhtë.

"Naim Frashërit"..."Austri (Groz) 1925, f. 23

Sejfulla Malëshova
-Lame Kodra-
(1900-1971)

Lindi në Malëshovë. Shkroi vjersha, të cilat i botoi me pseodonimin Lame Kodra. Ka studiuar në Itali. Shumë vjet i kaloi jashtë atdheut. Më 1924 u bë sekretar personal i Fan S. Nolit në Qeverinë Demokratike. Mori pjesë aktive në LNÇ. Pas luftime ushtroi shumë funksione politike e shoqërore. Organizoi Kongresin e Parë të Shkrimtarëve të Shqipërisë. Më vonë qe larguar nga jeta shoqërore e politike. Botoi: "Vjersha" 1945 - Tiranë; "Flasin udhëheqësit tanë" (artikuj dhe fjalime), 1945.

Inedite

Më fyell e me xhura këndoi Naimi
 Sa duf e mall që kishte ligjërimi.
 Pastaj rrëmbeva me duf vigani
 Lahutë Fishte- -Lirë Theofani
 Pastaj me mandolina e me saze
 Dëgjoi Shqipëria ca avaze;
 Mandolinat e sazet unë i theva
 Dhe bririn e Dianës e rrëmbeva
 1925.

**"100 poet për Naimin" Tiranë,
 1995, f.43.**

Et'hem Haxhiademi (1900-1965)

Lindi në Elbasan dhe vdiq në Burrel. Mësimet e para i mori në vendlindje, të mesmen e filloi në Leçe të Italisë dhe i përfundoi në Insbruk të Austrisë. Studimet e larta dega e Shkencave Politike i filloi në Berlin dhe i përfundoi në Vjenë. Pas studimeve shërbeu në administratën shtetërore në Tiranë si dhe nënprefekt në disa rrethe të vendit. Në vitin 1936-1939 pushohet nga puna. Më pas u mor me veprimtari të ndryshme. Nga viti 1946-1947 punon si profesor i gjuhës shqipe në Normalen e Elbasanit. Më pas provoi burgje dhe persekutime. U muar me veprimtari letrare që kur ishte student të cilat i botoi në shtypin e kohës. Ai botoi kryesisht tragjedi si "Ulisi" (Berlin), "Akili" (Vjenë), "Aleksandri" (Lushnjë), "Tri tragjedi", "Leka" "Pirrua", "Skënderbeu", "Diomed", "Abeli", "Lyra" në Tiranë.

Naim Frashërit (Fragment)

O kangëtor, hyjnor, a po qetsohe
Në pellgun e vorrezave të shkretueme,
Prej kohës së harrueme,
Qi pasqyrohen n'ujin e Bosforit?
Përpjetë nuk ke si çohe
Përpjetë vendit ku ke mbetun,
Se zemrat t'u ka tretun
Atdhen të shohish qi aq shumë e deshe
Edhe me bukuri të mdha e veshe!

Të shohish plangun t'and me breza t'raja
Qi s'rrijnë barijt me dhen ma ndër kullota
Se ka ndryshue krejt bota
Qysh atëhere qe prej nesh u ndave.
Ah, sot me pun e të mdhaja
Dhe tokat po u djerren

E ferrat lulzojn mbi to e bari
 Kur qaf' e tyne xixillon nga ari!
 Po kur kjo tok' me ajk' të kangve t'ueja
 U ngjom për deri lulet sa i çeli,
 I yti trup të ngeli
 Në rendin e anmikut qi luftove?
 Të tretesh n'balta t'hueja
 E lark prej nesh të jeshë
 Dhe as një vorr t'mos keshë,
 Qe aq dëshir' t'a shohish t'lir' ti pate,
 Kur sot n'kurris të saj ngrihen pallate?

Ngre syt një her' të paktën për me pamun
 Sa madhshtore duket Labëria
 E ku shkrepit liria
 Gërmenji me Çerçizin n'brov u ngjallën!
 Por mendjen s'e ka ndamun
 Njeri për ty të sjelli
 Lirisht ku shkëlqen dielli,
 E n'vorr gjarprinjt t'rëshqasin ty kular
 Qi me të Febir lyr' vdiqe Shqiptar!

.....
 Heil! turp i ardht' mbarë kombit turp pa masë,
 Kur s'të kujton shërbimet, o kangtar,
 Qi dhe si luftëtar
 Ma fort kunora e liris t'dhurohet!
 Po as një s'don t'pikasë
 Nga koha e kalueme,
 Se gjindja e hutume
 Asht tyke korrin farën qi ti mbolle
 Dhe ka harru qi qe mu par' n'kasolle,
 Po ç'shembëll do të marri djalërija,
 Kur s'adhurohet lyra dhe shpata?
 Në kohët ma të gjata,
 Nuk do të derdhen fli n'altar t'atdheut!
 Ty nuk të çmue fuqij

E t'jer nuk do t'guxojnë
Shtëpin e vet t'a shkretojnë,
Por veç me fli qëndrojn' tokat të lira,
Prandaj në vend t'zymbylit do t'binj fira.
As do guxoi' njeri harpën t'a preki
Qi vetë Orfeu nji herë e tingëlloi
Dhe lisat i gëzoi
Sa të lëvizin vendit nëpër prozhme;
Edhe Erinat theki
Ay me këng' të veta
Sa rishtas iu kthye jeta
Të shoqes qi qe zhdukun e qe mbyllë
N'mbretni t'errsinës ku s'vështrohet yll.
E kur Orfeu me kang' skëterrën zbuti,
Sa Euridicen prap e pruni n'jetë,
Për ty nuk paskan mbetë
As njerës qi me vargun tand t'mallngjehen?
Ma par' se ti kush luti
Guxueshëm për me ardhë
Te na kjo ditë e bardhë,
Sa zog' i shqipes t'endet nëpër pllaja,
Të vendit t'on lirisht me kraha t'mdhaja?
Dhe ju qi dini vlerën e t'harrumit,
Aviti pranë të gjithë e të mendojmë,
Se s'duhet të vnojmë
Në themelim t'faltore s'on' të kombit;
Përkundra ma prej gjumit
Gabimin me qindisun
dhe prap me e stilisun,
Se si ç'do kombi qi i erth profeti,
Nj'ashtu për gjendjen t'on' do t'jetë poeti.

"Ilyria", 1934, 21 qershor

*Tanush Ismailati**Mirë se erdhe Naim*

Ligjëro! dallëndyshe
 Këndo! bylbyl
 Çohuni! gjysh e gjyshe
 se po vjen një idyl
 që ju këndovi
 me za tingëllimi
 me duf e afsh
 mallimi.
 Djem!
 Thurnji lule.
 Vasha!
 Mblidhni pekule
 dhe mbi ato kocka.
 bashkë te vajtojmë
 dhe këngët Naimit
 prap t'ja kujtojmë.
 Gjëmo!Adriatik,
 Ushto! o Bujanë,
 Thrrit! Ti o Shkodër,
 Kujto! Ti moj Tiranë,
 Dhe mbarë, o Shqipëri
 kënd e për anë
 atë bir Shqipërie
 që larg mbeti
 dhe ndër ne u kthye.
 Krenohu! Tomorr,
 Gëzohu! Myzeqe,
 Shkumbëzou! O Vjosë
 se birin tënd e pe.
 Erdhi
 të qetohet
 mbi tokën tënde Shqipëri,
 U kthye...
 Në gjirin tënd
 djalëri!...

"Java", Nr.12,1937, 13qershor, f.17

Frashërit

(Tre vëllezërve)

Ligjërimin e përlotur
të bilbilit zall- mbi zall
lot i skllavit e ka shkrojtur
ndaj o fshat priti me mall
ato vargje që gjithkush
i këndon me krenari
se prej teje o baltëprush
lindi fjal' e lir' LIRI!

Athinë, 1934

Fragment nga poema "Lotët e mërgimit"

"Horizont", Tiranë 1959, f.51

7 Prilli

Kushtrimi Çlirimtar

(Fragment poeme)

Dhe Çajupi dhe Naimi
nisën vallen nga agimi,
mali e fusha po këndonte,
pranvera po afronte,
ngrohej zemra shqiptare,
ndizej zemra shqipëtare,
ndizej flaka çlirimtare,
zguhej kombi, ngrihej fisi,
u ngre Gërmenji, Çerçizi,
u mbloodh grushti, u ngre dora,
fushëkuqi bëri fora;
fluturoi që nga Vlora,
popullit i erdhi ora
ta flakëroj' urinë e zinë,
ta gëzojë Shqipërinë.

Grenoble, prill 1939

"Horizont", Tiranë, 1959, f.112-113

Petro Marko

(1916-1991)

Lindi në Dhërmi të Himarës. Shkollën fillore e kreu në vendlindje, të mesmen tregtare në Vlorë. Bashkëpunoi me shumë gazeta të kohës Mori pjesë në Luftën e Spanjës, provoi burgje dhe internime nëpër kampe të përqëndrimit. Pas Çlirimit u muar me publicistikë, punoi në shtyp dhe me krijimtari letrare. Ka botuar vepra që zënë vend të nderuar në letërsinë shqipe. Është autor i: "Hasta LaVista", "Horizont" "Qyteti i fundit" "Shpella e piratëve" "Rrugë pa rrugë" "Stina e armëve" "Urata, dhia dhe perëndia" "Ara në mal" "Halimi" "Ultimatum" "Fantazma dhe plani tre plus katër" "Të thjeshtë" "Griva" "Nata e Ustikës" Është vlerësuar me çmime të ndryshme.

Bagëti e Bujqësi

Parodi

O malet e Shqipëris dhe ju deputetë të gjatë
 O kulltuqe të bekuar që për ju qan dit'e natë
 Çdo ministër i harruar qi ngadal bëhet lugatë,
 Ju vetura shum' të shpejta e ju napolona t'arta
 Pleq të majm'e të shëndoshë që me urdhëra të zjarta
 Kishit vën në gjumë të thellë lum'e detë edhe fusha
 Ju o deputetë t'uritur që mënd u pëllcet dhe gusha
 Pa filloni duke britur, çirni pak fytyrë e trashë.
 Nis ti "Besë" si vitore merrja pak e me javashë
 Se Tekiu si pallua me xamaren duke qarë
 Po ja thotë, o i përplotur për atë kohën e parë.
 O ministra të mallkuar, ti Musa efendi Juka
 Që marazin t'ënd e kishje te kultur'edhe tek buka,
 Dhe tani i neveritur me çubukun e argjënd
 Ndez cingaren edhe thua "Ah që s'dogja dhe kët vënd!"
 Do t'a hajsh'e t'a coptojshtë as me pallë po me dhëmbë
 Bën të ngrihet'or nga Besa por ç'e do që nuk ke këmbë
 Ndaj i nxehur dhe pa lehur po hedh dorën nga pisqolla
 Edhe nis të baj posulla po e mbush kartën me njolla
 Si Tekiu përmbi "Besën" që bërtet si sarahosh
 Dhe kërkon, o bagëti, të zë diellin me shoshë.
 Do të këndoje "Besaxhinjtë" bagëtin'e bujqësinë
 Bankat, tabella, pallate dhe lista për regjistrim.
 Ti o Besë më jep nder, më jep emrin atdhetar
 Zemërën m'a mbush me vrer edhe xhepet plot me ar.
 Sa të desha "Bes" e dashur!... Por ç'e do lëre tani
 Le si po këndojnë kartrat s'do të kesh më as tagji.
 Oh sa bukuri ka tufa sa gas bie Musa Juka
 Vijnë po si blet'e plotë, o u zëntë syt' buka.
 Se ç'dalën cjept nga vatha, s'gjejnë më dot temenara
 Ja dhe dashi Koço Kotta me këmborën shkon përpara
 "Un mërzitem thot nga puna dilni o kope ndër arat
 Ose mshihuni ndër pyje se na duallnë të palarat!

1934

Naim Frashëri
(Petro Marko)

Andrea Varfi
(1914-1992)

Lindi në Qeparo
të Himarës dhe vdiq në
Tiranë. Shkollën fillore
e kreu në vendlindje, të
mesmen tregtare në

Vlorë. Studioi për
shkenca agrare në
Peruxhia të Italisë.

Filloi të botoi që në vitet
30, kryesisht poezi dhe
shkrime publicistike.

Përveç krijimtarisë
letrare ai përktheu
përshtati veprën e disa
shkrimtarëve

arbëreshë. Veprat e tija
letrare janë: "Dielli i
jetës sonë" "Në zgjim"
"Një histori e lashtë
stërgjyshore" "Blerim
nëntori" "Poezia
shqipe". Veprimtaria e
tij letrare është
përmbledhur në dy
vëllime.

Naimit

E nxinte qielli
e skuqte dheu
në llohe e tramundanë,
e loti nënës nuk i tretej...
Po trimat zjarr edhe barut
i ndezën këto anë!

At'here ti m'i hape sytë
edhe m'u rrite
kur ushtima
akoma ish e gjallë:
e këngët ku këndohen trima
e brigjet mbushur varre
e brengë e ahe shqiptare,
të ndezën zemrën frymëzim,
e çurg notat të gufuan,
e male e çuka ushëtun:

"Bilbil, këndo
në pambarim
dhe për liri:
ti je kushtrim!"
Derdhet fjala jote drejt në
kraharor
se të dogji prush
malli shpirtzhuritur!
Pa nisi t'ia thotë zhuraja
në pyje, hone, gërxhe, maja
e blegëriti bagëtia:
ta dogji zemrën Shqipëria.

**"Vepra letrare", Vëll.I.Tiranë,
1968, f.69-71**

Isuf Luzaj (1913)

Lindi në Kaninë të Vlorës. Shkollën fillore e kreu në vendlindje ndërsa gjimnazin në Shkodër. Gjatë viteve 1933-1935, studioi në Sorbonë të Francës. Mbas kthimit në Shqipëri punoi si mësues i gjuhës frënge në Normalen e Elbasait, në Liceun e Korçës, në Institutin Tregtar të Vlorës. Më 1940 burgoset në Itali dhe 1941 kthehet në Atdhe. Më 1944 mërgon në Itali dhe 1948 në Argjentinë. U muar me punë letrare dhe shkencore në fushën e filozofisë si në Institutin Frëng për studime të larta, këshilltar i Direktoriumit i Ministrisë së Arsimit të Argjentinës. Më 1965 emigroi në ShBA. Punon si profesor i filozofisë frënge në Universitetin e Nju Humpshirës si dhe profesor i letërsisë spanjolle frënge etj. Ka bashkëpunuar me shumë revista në Angli, Spanjë, Peru, Kolumbi, Kili, Guatemalë, Itali, Brazil, ShBA etj. Jeton në ShBA. Në vitin 1938 botoi vëllimin poetik "Rrëfime në Korçë" për të cilin u dënua nga regjimi i kohës me 3 muaj burg. Në vitin 1954 në Buones Ajres botoi vëllimin "Lumenjtë derdhen të kuq". Në Tiranë këto vitet e fundit janë botuar disa nga librat e tij.

Naimit!

Sonatë

Allegro

Kur bota përgjunjur nën vese t'njerëzimit
e prapështije, si natë thellimit
Cip' e zezë jetën me thonj e dërrmonte,
Kur kuçedr' e egërsuar e ferrës s'Osmënit
Prej cepit në cep t'botës thonjt e qënit
viganë ndrythte, gjak thithte e helmonte,
Kur zogushi shqipo i gërxxhit të prerë
Tulitej me frikë në re e në erë
Se mos duke folur një fjalë shqip ndërjgohej

Atëhere o i shenjtë dolle si Orpheu
 O Naim! E guxove
 Me notën shqip shqipen këndove
 Dëshmitar të janë qielli e dheu
 E Zoti q'ë ndërgjoi lutjen q'i drejtove.

* * *

Erdh ëmbël Parnasit at-bot nota jote
 Tingëlloi lyra nëpër erë shqyptare
 shpejtsije rrufeje, si këngë legjendare
 E la tek çdo shpirt ç'kish marrë tek zotrote
 E shpirtër të tjerë ngjalli
 Emrin shqyptar i a mësoi shqyptarit
 Ndezi dëshira të reja; atdhetarit
 mall për atdhe kënga jote i kalli
 Zemër në zemër e sy në sy
 Rilindja e kombit të detyrohet ty.
 Si kulme e Orpheut të Tebës ndëgjuar
 Si skena e shpirtit të madh të trishtuar
 Si goja e ëmbël që ent në përralla
 Lëvizje dëshira e ëndrra të gjalla
 Herojt, ja t'humbur ja po fitimtarë
 Porsi Zot i ndjenjës shënjtruar
 Burimi të ertë parajse kthjelltuar
 ënt përjetsi ç'do shpirti në vete
 Ashtu o i shenjtë pa fije të mete
 Ndjenjën e ende
 E e mbolle kudo ashtu si t'a kish kënde
 Racën e shqipes e mblodhe rreth teje
 E gjaku i pastër që lëvrinte ndër deje
 Të Skënderit Math, provën t'a dha
 Pse djemt e leht si gjeraçina,
 Prej veriut në pyje ty erdhë e t'rrethuan
 Fringëlloi shpata e gjëmoi martina
 E për ku i udhëhoqe ata t'ardhuruan!!!

* * *

Fluturimi yt pindarik të shkrin
 Vargu i shenjt të pikoi platin
 Jeta të gjalla
 Ti ndeze me ndjenja ndjenja bujare
 Flutrove malit t'shenjt nëpër qieje
 Shpirtit i dhe krahë rrufeje
 Shqipen lëmove në varg margaritar
 E njëhershi
 Kushtrim më i madh në botë kurr s'është
 ndëgjuar
 As ndër popujt që njeh historia
 As në bota zotash ku përralla
 me gojë të fëmijve ëmbël pikturoi
 Se sa kushtrimi yt, q'i frënglluar
 Deri n'palc shqiptari u ngrit
 E u derdh si rrebeshi

Adagio

Në trëndelinë të malit mërmëroi vargu
 Bariu bariut i vu gishtin në sy:
 -Vështro ky tingull si e ndoqi myxyrën
 Një dorë nënëdheu pa dukur
 Nisi ndërtoi e zbukuroi natyrën
 Ndryshe që mbrëm më të mukur
 E sa ndryshe e sa bukur
 Sot në mëngjes
 Kjo ëndje kaq e plotë kureshtare
 Ja se rilind bota, ja po Perëndija
 Kërkon të dënojë ndonjë rrac grabitqare
 Këto tha bariu me shokun e tija.
 Shtazët në gjunjë e ndëgjuan
 Muarrën frym rrallë e si kur rënkuan
 Çakalli në shkëmp pështetur mban vesh
 Njerzit sytë fërkojnë e zgjohen
 Për një jetë të re kujtohen

Gjithë kush gjeti vendin e tija
 Tymin e rëmujës e shpërndante shkëndija
 Shqipëria zonjë e lirë në vete dolli
 Edhe sot këndohet nëpër sy
 të kulluar që ka djalërija
 Rilindja e kombit të detyrohet Ty.
 Të falem Apostull i kombit shqiptar.
 Ti që u linde u rrite e u shkrive në zjarr
 Që Fata shqiptare t'gërshetoi dafin
 Shenjtor shtat herë i shenjt i Parnasit
 Ndër sfera bujare me krahë të Pegasit
 N'vargje t'kristaltë që pikuan platin
 Ngrite Arbërin
 Bilbila të ri
 Kan zën e këndojnë
 E për shenjtësi
 Ty t'adhurojnë
 Shenjtor, o Naim
 Të falet Shqiprija e brezi i ri i Saj!!!

“Rrëfime”, Korçë”, 1938, f.250-253

Bardhyl Pogoni

(1924-1985)

Ka lindur në Tiranë dhe vdiq në ShBA më 1985. Poet, përkthyes një nga orientalistët më të shquar të vendit. Në vitin 1944 botoi vëllimin poetik "Drithmë dëshire" Në vitin 1949 botoi poemën "Fytyra e Kombit" Drejtoi "Kushtrimin e Lirisë" Punoi në radion "Free Europe" dhe në "Dielli" (Boston).

Të falem Naim...:

Ashtu si dikur hyjnisë Prometeu
Nga Zeusi e mori ashtu jo për re
Naimi u ngrit atje tej sipër ne,
Si zok, bilbil, me krahë fluturoi
Ndaj Zotit pranë flagën e rrëmbeu
E kombin kështu për vjet e këndoi.

Prej gjuhës së Tij, rrodhi vetimtare
Një varg i perëndishëm me plot kumbim
Kur e këndojtë pa fund Skënderin trim
Se, një ëmbëlsirë të pa treguar
Ja derdhi vargje margaritar
Ku shpirti i qetë aty pushoi.

Humbur tej në për grykat e Bosforit
Në zemër e shtrëngoi Naimin me mall
Atëherë u drodh së brendi u ngjall.
Një poem i lashtë në frymë dhëmshurie
Se kurrë nuk shuhet malli i të gjorit
Që rron tej ndër toka robrije.

Dhe vashë e bukurië së kulmit u ngjall
 Një i ëmbëlsuar frymëzim kur këndon
 Një këngë të dliurë që nuk mënoi
 Pa vijnë të qajnë me qindra femra,
 e djemtë zemërgu i thërmoi malli.
 Sa s'la pa lindur të thelbit zemra

Një fe të pastër "N'Qerebelanë" formoi
 Sa po't'ndrydhën në kokë një mendim,
 Dh'e atë të pa fe e bëri të ulet flijim
 Se dijti aq bukur të këndoji
 Sa në vargjet e Tija dje të ndriçoi

Shkroi sa mundi me penë në dorë
 Ngeli përgjithnjë përmbys përmbi fletë
 Ku vargu i tij kumbojti aq i qet
 i lirë, e ëmbël, me zë të qetuar.
 Atë që nga gjuhën ngriti një permendore
 kështu që nga gjumi na pati zgjuar

Iku trupi i tij në qiejt e amëshuar
 u çduk përnjëherësh po vepra e tij
 s'humbet jo kurrë së gjalli në Shqipëri
 me kulm bukurie emri për lavdohet.
 Oh! po se e ngriti i dëshiruar
 ndërtesën kantier që kurrë s'rrezohet.

Unjur së toku nga qielli në duar
 T'i falemi atij që aq bukur këndoi
 q'aq ëmbël e hidhur kohërinë vajtoi
 E veprë së Tij tmbaj shëmbëllesë
 Këngët që shkroi le të jenë kënduar...
 Çdo shekull që të vijë, emri të mos vdesë.

Mediha Frashëri (1919-1983)

*Lindi në Frashër të
Përmetit Që e re filloi luftën
për emancipimin e gruas
shqiptare. Në periudhën e
pushtimit fashist ajo
rreshtohet në radhën e
luftëtarëve pranë çetës së
Pezës. Për kontributin që
dha gjatë Luftës Na.çl,
është dekoruar me
Medaljen e Kujtimit, të
Trimërisë dhe të Çlirimit.
Ka botuar shkrime në
revistat "Shkëndija" "Gruja
shqiptare" "Shqiptarja e re"
në të cilat trajton probleme
atdhetare dhe të emancipi-
mit të gruas. Ajo ishte
motra e Artistit të Popullit
Naim S Frashëri. Shpesh i
thoshte: "Të dua dy herë, se
të kam vëlla, dhe vëllai
dihet se çështje për motrën,
por edhe se mban emrin e
poetit tim të adhuruar Naim
Frashërit..."*

Hijes së Naimit

Hij' e shenjtë më je çfaqur
Para syve, ndaj të gdhirë,
Kur të pashë jam kënaqur,
Të të njoh kisha dëshirë.

Më je dukur si një dritë
Drit' e madhe që më zgjove,
Natën ti ma bëre ditë
Mendjen time ma ndriçove

Tek Ty pashë gjithë Botën
Se ti s'ngjanje me njerinë,
Pashë Diellin, Detin, Tokën,
Edhe gjithë Shqipërinë.

Tek ty pashë Perëndinë
Fjala jote ngjan Kur-anë
Emër kishe Shqipërinë,
Edhe strehë Qerbelanë.

Ti je Kisha, je Xhamia,
O bashkim për njerëzinë,
Je i ardhur nga Perëndia
Një Profet për Shqipërinë.

Para Teje u gjunjëzova,
Si përpara një altari,
Dhe një lutje të drejtova
Si Shqiptar' e bij Shqiptari.

Psherëtite dhe s'më fole,
Lot si breshëri të ranë,
Zemërthyer u largove
Syt' e mi më nuk të panë.

Një rreth ëngjëjsh kordhëtarë,
Ty mbi kryelart të ngritnë
Ishin burra Shqiptarë
Tok me Ty në Qiej u ngjitnë.

Na ke lënë gjurmën tënde,
Fjala jote nuk vdes kurrë,
Të kujtojnë këto vende
Për Ty qajnë gur e drurë.

Për Ty qan gjith' Shqipëria
Manushaqeza me erë,
Blegërojnë bagëtia
Qan bilbili në pranverë.

“Shkëndija” Nr.8-9, 1942, f.352

Syrja Minarolli (1920)

Ka lindur në Pogradec. Kreu shkollën Normale të Elbasanit dhe fakultetin Gjuhë e Letërsi në Tiranë, ku ka punuar për disa vjet me radhë mësues letërsie në shkollat e kryeqytetit. Ka botuar përmbledhjet poetike "Erdhën dallëndyshet" dhe "Mirëmëngjes o diell".

Kujtimit të Naimit një Lot!!

...**Po** qan penda për një burrë!

U bashkove me shkëndijën, që pikoi nga gjiri i zjarrit
E u ngjite lart në sfera, ndërmjet Yjesh të vargëzuar
E at'here zer' i Shqipes. Nën' e vojtur e Shqiptarit
U ronit, me sy përlotur, për një Bir të ngashëruar
Ngashërim! Na mbylle sytë, më s'po flasim dot një
fjalë

O kujtim!...që rënkon rëndë, si një det që vjen me valë
Ti o Mall, i pashterurar, që na del me mall të rëndë
Regëtin ndër funde shpirtrash...pa buçet në qiell
si këngë.

O Naim! na bije dritë...mall të madh e ngashërim
O Naim! m'u përcolle nga një zjarr pa shembëllim
O Naim të shkoi të ritë, atje ku është tjetër natë
O Naim! të vështroj pyllit, ndaj ve veshin mbi xhurat
Kur mbaroi...një regëtimë, i tha Zotit

Po të vim'

Si Bilbil zemër-copëtuar... si një Bir

si një NAIM!

"Tomorri" 1942, 7 tetor, f.3

Perlat Rexhepi
Hero i Popullit
(1919-1942)

Lindi në një familje patriote në fshatin Vajzë të Vlorës. Kreu shkollën fillore në vendlindje, shkollën tregtare në Vlorë si dhe mbaroi shkollën teknike në Tiranë në degën e ndërtimit, ku u diplomua për gjeometër. Kishte shumë dëshirë të merrej me projektme rrugësh dhe ndërtime, por me pushtimin e Shqipërisë nga fashizmi, ai u hodh plotësisht në luftë për çlirimin e vendit. Është një nga tre heronjtë e epopesë së Shkodrës që u zhvillua më 22 qershor 1942. Kishte qejf artin, ku ka interpretuar në shfaqjet e shkollës në dramën "Lulja e Kujtimit", po ai kishte pasion dhe poezinë. Prej tij ka mbetur vetëm poezia e mëposhtme.

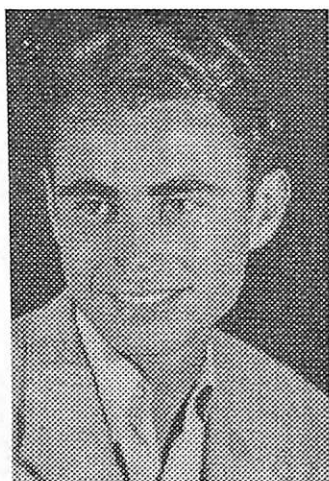

Shqipërisë t'i thur lavdi

Një Pushkin dua të bëhem,
 Një Majakovsk padyshim,
 Si Migjeni dua të ngrihem
 Si gojëëmbli Naim.

Shekspir të arrij në dramë
 Enrik Hajne n'poezi,
 Si Aligeri me famë
 Shqipërisë t'i thur lavdi.

Flakëron me ngjyrë gjaku, Tiranë, 1980,

**Mustafa
Greblleshi**
(1922-1986)

*Ka lindur në Tiranë. U
muar me krijimtari letrare
që në rininë e tij. Është
autor i romanit të njohur
"Greminë e dashurisë",
"Albumi i një bojaxhiu",
"Shalli i kuq". Ai ka
përkthyer me mjeshtri të
rrallë një nga kryeveprat e
letërsisë arabe "Një mijë e
një net".*

Naimit

-Në përvojtor të vdekjes-

Të vajtojmë,
Të kujtojmë
O Naim përgjithmonë,
Se na zgjove
Na i lëmove
Veçse Ti shpirtrat t'onë!
Ti na k'nelle

Na mbështjelle
Me dashni për këtë Tokë
Na urdhnove
Na mësove
Që të jemi të gjithë shokë...

Ti na the
Për këtë Dhe
Që ta lajmë me tonin gjak
Kur anmiku
Dhe rreziku
T'na afrohet nenë gjak!

Ti e shkrove
Dh'e këndove
Bukurin e Shqipërisë
Lyra jote
Magjiplote

Dhe avazin e burrnis!
Pra në botë
Me të plotë
Do të falemi, o Naim!
Fmijve tonë
Dhe ma vonë
Do t'ia lamë këtë trashëgim!

"Njeriu" Nr. 4(16), 1943, f.6

Azem Teferiçi

Pse Naim?...

Pse Naim, fytyrat t'ande e zbehtë
 As në Parajsë s'asht e qetë?
 Ç'asht vall shkaku
 I këtij merakut?
 Ku janë zanat me atë lyrë
 Që të frymzuen, të praruen në f'tyrë?
 Mos u trembën, u arratisën
 Dhe të braktisën?
 Jo Naim, Martir i madh, i larë n'ar
 Sot ty të gjunjëzohet çdo Shqiptar,
 Të kujton me nderim
 Dhe mallëngjim.
 Na pikllohemi se Shqipnia Plakë
 E mbytur, e zhytur nëpër tym' e flakë
 Nuk lindi tjetër Naim
 Që të përmendet me nderim!

"Njeriu", Nr.16, 1943, f.4

Ferit Vokopola
(1887-1967)

Rrjedh nga Vokopola e Beratit. Arriti të kryejë detyra të rëndësishme në administratën shtetërore deri në Ministrë Bujqësie. Është marrë vazhdimisht me krijimtari letrare. Gjatë viteve '40 ka qenë kryeredaktor i revistës "Njeriu".

Të falem Naim!

Të falemi, o Dritë, o Yll i Perëndisë!
Që me veprat tua, i dhe shije jetës;
Të falemi, Naim, o bir, i Shqipërisë!
Mësonjës' i lart' i shkollës së vërtetës.

Qenia jote, Naim, burim i dritës' Djellit
Shpirti Yt' shprehja e frymës shenjtëruar
Mendja jote e gjerë tej kufijve të qiellit,
Ndriçon edhe sot, nuk ka perënduar,

Ti ke qen' njeri po jo njeri si tjetër,
Në qënien t'ënde misteri i shpehur,
Bëri mrekullitë mbi ret e në erët,
Në vjershat e tua me lot' është dehur.

Një bot' Shqiptare e rën' në robëri,
Në vargje dredhije e shtrirë përdhe,
U derdhën si e çmendur në luftë për Liri,
Për truallin e stërgjyshërve, për kët, Atdhe.

Kush, Naim! at'here guxonte aq sa Ty,
Të vajtonte hallet e Shqip'ris së mjerë,
Rrezikun e jetës duke marrë në sy,
Zërin e shpëtimit në dritë ta nxjerrë?

Oh! Sa fat i madh ky, se sa një lumtëri!
Qe Zot i Madh të desh dhe trimëri
Me dritë të pajosi të dha dhe trimëri
Nga vjershat e tua një Atdhe shpëtoi.

Net' të zeza shkuan prehu e mos vuaj!
Ja, u vërtetua ajo që kërkon
S'është më Shqipërija në zgjedhën e huaj.
Flamuri kuq e zi, shiko po valon.

Të falemi, Naim, o Yll' i Shqipërisë,
Kujtimi Yt' qoftë amëshimi i jetës,
Të falemi, o Dritë, Dritë e Kombësisë,
Qofshë pranë Zotit, burim i së vërtetës.

"Njeriu", Nr.4(16), 1943, f.7

Ibrahim Hasnaji

(1912-1995)

Ka lindur dhe vdiq në Tiranë. Ka botuar në shtypin e kohës; ka punuar në revistën "Djersa", të komunitetit bektashian. Eshtë marrë me Studimin e krijimtarisë së autorit Zenel Bastari dhe autorëve të tjerë.

7 Tetuer 1900

Pushoi dora, u shue zani, pa rritt sy vëzhgimtarë,
Vdes Naimi i Mamëdheut na mbulon i madh mjerim;
Zhytet thellë tingëllim i fjalës nëpër shpirtinat në mërgim,
Zhytet thellë vështrim i lotit nër të gjithë shpirtat shqiptar.

Larg këtij dheu frym' e fundit t'u shpërnda dhe shkoi në Qiell,
Randë t'u mbyllë kapak' i syut larg Shqipnis qi ke vajtue;
Për t'a njom m'nji shi t'pa njoftun, për t'a ngrof m'nji tjetër Diell.
Sa lot derdhe e vajtove pa pushim veç për ket dhe,

Zonjë të madhe desh t'a shofish mort' e shkretë veç t'u afrue
Nuk të la t'i mbërrish dëshirës, nuk të la me u gëzue
Me nj'at Flamur me nj'at Zhgabë qi androvo dhe s'e pel

Por qetsohu pse n'Shqipni përmbi t'gjitha fjal' e jote.
Thellë ka hy në fund t'çdo shpirti qi ka emnin e Arbnorit,
Tue fillu n'kërthi t'njomë, me mbarue në gjoks t'malsorit
Pa dyshim do t'na udhëheqi sa t'ketë rruzulli stin' e mote!

"Njeriu" Nr.4, 1943, f.7

Skënder H. Curri

Naim Frashërit

Ç'sot, o bir i ksaj Shqipni!
Dheu i huej ma n'ty s'rëndon,
Ma ty zemra nuk t'rënkon,
Për ty Shqipnia s'mban ma zi.

Përse lulet po t'rrethojnë,
Përse je nën diell t'Shqipnisë,
Përse je mbi fllad t'lirisë,
Përse eshtnat k'tu pushojnë.

Emri yt për ne kreni,
E skolisë me shkronja ari,
Në krahnuer t'çfardo Shqiptari,
N'za do t'jetë, sa t'ketë gjallni

Tiranë, 1937

*Në kohën kur erdhën eshtrat
e t'Madhit Naim në Tiranë, nga Stambolli.
"Lidhja e Prizrenit", 1944, 18 qershor.*

Dhimitër Mino

- Dëshmor -
(1920-1944)

Lindi në Bubullimë të Lushnjës. Ishte bir i një fshatari të varfër. Mbasi kreu shkollën fillore në vendlindje me vështirësi të mëdha ekonomike mundi të mbaroi shkollën Normale të Elbasanit. Për aktivitet revolucionar përjashtohet nga shkolla dhe diplomohet një vit më vonë më 1942. Punoj mësues në Lorishtë të Prizrenit të Kosovës. Kthehet prej andej në vendlindje më 1943 ku shkoi menjëherë partizan dhe luftoi me armë në dorë deri në shkurt të vitit 1944, ku bie dëshmor në përpjekjet me nazistët gjermanë në Tomorricë të Skraparit. Ishte njeri me mjaft talent si në poezi dhe në prozë. Me krijimtarinë e tij poetike është botuar përmbledhja "Po të pres agimi i qeshur".

Naim Frashërit

Sumbullojnë lulet me ngjyra qëndisur
tej ja thotë bilbili me mall të pashuar
ku na lindet dielli rreze kuqëruar
atje napë e zezë thotë është grisur!

Thonë është grisur nga dorë e Naimit,
që si dorë e rrezes gris një errësirë,
atje lart në qiell, porsi yll i ndrirë
të shoh kryelartë, o shpirti Naimit!

Ku ka qiell të ndezur në botën e tërë,
ku shihen dhe yjet që zenë e
shkëndijojnë
sikur thurin valle, sikur pëshpërijnë,
është fron i Naimit mu në kryesore.

Fjala porsi flilad me ëmbëlsirë

Naimit!...

Sunibullojnë kulet me ngjyra gëndisur,
Tek ia thot' bilbili me mall të pashuar.
Ku na lindet dielli rreze-kupërruar,
Atje nabë-e zezë thonë është grisur!

Thonë është grisur nga dorë-e Naimit,
Që, si dorë-e rrezes, gris një errësirë;
Atë, lart' në qiell, horsi yll i ndrirë,
Të shoh kryelartë, o shpirt i Naimit.

Ku ka qiell të rindëzuar në botën e tërë,
Ku s'ihën dhe yjet, që zënë-e shkëndijë,
Sikur thurin valle, sikur pëshpërijnë,
Është fron i Naimit munë kryesirë.

ndehet nëpër male, zbret fushash, luginash,
ku ndez dhe bilbilin çerdhesh trendelinash,
se shpirti i bilbilit, bilbil është shkrirë.

O shpirt i Naimit, shkrirë si qiriri,
gjuha jote e briskët belbëzoi liri!
Hej liri e shkretë pa vëllazëri
është-degë e tharë pa një syth kalliri.

Ti ndeze një dritë buzën e venite,
sytë mi përndite, gjuha t'u shkurtua;
me këngën në buzë kandili t'u shua;
por me atë këngë jetën përtërite.

Kënga mori dhenë si valë e agimit
që ndez valë deti me rreze përflakur
dhe i teri lotët në syt' e rrëgjakur;
u ngjall Shqipëria, pema e Naimit.

Me zemër drobitur ngryse këtë jetë
shpirt, o shpirt Naimi, kujtim i skalitur
zembrës së shqiptarit, për të je venitur
luftove me malet, me qiellin, me retë!

Buza jote djegur mbolli dashurinë,
për të shembur natën që na plasi sytë
me pranga në dorë, me litar në fyt,
ti e hape qiellin, rrëfeve lirinë!

Rrëfeve lirinë me këngë xhuraje,
kur ia thek stopani nëpër maja mali,
si bilbil agimi i ndezur nga malli,
melodizë e njomë më bën të derdh vaje.

Shqipëtari i lashtë, dergjur e kapitur,
e dëgjon me mall këngën valë-valë
porsi valë e detit, kur rrëshqet ngadalë,
shkumb' e saj e bardhë po vjen duke rritur!

Gusht 1942

"Po të pres agim i qeshur", Tiranë, 1986, f.88-91

Myzafer Xhaxhiu
"Bendo Bardhi"
(1926)

Ka lindur në Gjirokastrë më 15 maj 1926. Mbase mori arsimin fillestar dhe të mesëm në vendlindje kreu studimet e larta jashtë shtetit për letërsi. Që prej mbarimit të shkollës u emërua pedagog në Universitetin e Tiranës. Prej vitësh jep letërsinë botërore. Krahas punës së tij pedagogjike ai është marrë gjërësisht me krijimtari letrare, shkencore

dhe përkthime. Ka botuar vëllimet: "Lirika", "Rapsodi magjari", "Vargje për dashurinë", "Ujrat e pranverës", "Kritikë e studime letrare", "Shkrimtar vepra dhe dukuri letrare", "Ditë maji", "Vesë loti" (përkthime letrare).

Naimit

Ushuan hën' e dielli, yjt u shuan:
 U tretën nëpër hon' e kumbor e zile,
 Në kopshte nuk po çelin trëndafile
 As kronjër të poshtë nuk buron...

E Zerat nëpër bjeshkë më s'kënduan,
 E Rrez' e diellit s'puthi më zimbile;
 Mbi gjeth' e lule s'ndiheshin bilbile:
 Gëzimin, dashurinë e harruan!...

Kur ja! mes errësirës shqiptare,
 Më i bukur'ri Yll në botë zë e ngjizet,
 Pa hedh mbi tokë rrezën shkëlqimtare...

Nga mall' i tij ngjiren yj' të tjerë
 Nga mall' i tij botë e tërë ndizet
 Dhe Napën e flamosur ze ta çjerrë...

"Njeriu", Nr..8, 1943, f.2

Dhimitër Shuteriqi (1915)

Lindi në Elbasan. Shkollën fillore e kreu në vendlindje, të mesmen në Liceun e Korçës, ndërsa studimet e larta i kreu për drejtësi e filozofi në Grenobël të Francës. Mori pjesë në Luftën Nacçl. ku ju ngarkuan detyra të rëndësishme. Mbas Çlirimit ka punuar në shkollat e mesme dhe në Universitetin e Tiranës. Prej shumë vitesh drejtoi Lidhjen e Shkrimtarëve dhe të Artistëve të Shqipërisë. Është anëtar i Akademisë së Shkencave. Fusha e veprimtarisë së tij letrare dhe shkencore është e gjërë. Ka botuar vëllime poetik, shumë vëllime me tregime e novela, por një fushë e veçantë e aktivitetit të tij është studimi i historisë dhe të teorisë së letërsisë. dhe zbulimin e dokumenteve të gjuhës shqipe. Ai ka shkruajtur dhe një sërë monografish për personalitete të kulturës artit dhe të letërsisë, midis të cilave edhe "Naim Frashëri jeta dhe vepra". Krijimtaria letrare e tij është përmbledhur në 8 vëllime.

"Ky poem s'ka pretendime artistike. U shkruajt tri duersh gjatë viteve 1936-37 dhe muer formën e sotme natën e 27 Nandorit 1937 në Gjenevë. Atje, në darkën e shqiptarëve të Svicrës, shtruar me rastin e 25 vjetorit t'Indipendencës kombtare, ky poem u këndue për të parën herë. Asht një kujtim i dashun. Andaj po e botoj në këtë ditë të lavdishme të Flamurit si ç'asht kjo e siujetçmja".

DH.S.SH.

Naim Frashëri, këngëtar i ri, qan për lirinë e Shqipnisë

1

Liri, Liri!
N'errsinë të papërshekueshme
nga drita e syve t'mi
je tretë
dhe ne jetojmë po ditë të
mbushme
tanë helm dhe landë të qelbun
n'skllavëri.
Në pyje e shkrepë t'thatë
në fusha e dete e re,

kurr s'e ka lshue
 natyra ndoj "ah!" dhimbje.
 Atje
 pa datë,
 ti rron një jetë t'panjofitun
 si në zgjedhë
 të plogështisë s'urrejtun
 qi t'ka vjedhë
 nga zemra e jonë qi t'lindi tue gulçue
 dhe t'humbi për gjithmonë.
 Ah! zemra e jonë.
 Ah! zemra e jonë,
 kjo e marrë, qi vjen vërdallë
 shpeshherë ndër andrra e shpresa pa dobi,
 urrejeje anmik, po pate mall!
 Ajo ndër andrrat t'veta do Liri,
 dhe kur do ajo, shqiptar, do ti!

Liri, Liri!
 Ti kangë e pakëndueshme,
 qi na shkëlqen një jetë vallesh të reja,
 në lumtëni t'vërtetë e ndër beteja
 gjithëmonë e ma t'madhnueshmë,
 ndriço në sytë e mi!
 Se zemra e eme do veç një shkëndi
 nga ti,
 e mbasandaj
 të ngrihet përmbi jetë e mos ia mbajë
 asgja kangët e veta për ngadhnim
 deri n'amshim.
 Ndriço në syt e mi!
 Se zemra e eme do veç një shkëmbi
 nga ti,
 e mbasandaj
 të them: "Sot jam njeri!
 Jam ngadhënues!"
 ...Dy drita t'largta n'zjarre përvëlues
 kërkojnë të çajnë errsinën qi i ka da.

Oh! sa kam frikë se bebja m'u ka tha
 në syun e shkretë dhe flakën ngadhënuese
 nuk ma ndes gja ma n'zemër.
 At'herë ti do jeshë frikë për syt e mi,
 Liri,
 e për gjithmonë
 do jetë shum vonë
 Oh! tepër vonë.

Ah! zemra e eme, zemra e jonë.
 Rini pa flakë gjallnuese
 asht, vlla, rini e atij qi nuk e di
 se ç'asht Liri.
 Rini pa jetë.
 Rini?
 Ha-ha!
 Sa keq, o vlla!
 Se a mund t'i thuesh sot vehtes burrë?
 A mund ta quash njeri?
 Jo! s'të ka hije, jo! Jo, besa, kurrë!

Sikur t'u them sot disa shokëve t'mi:
 "Përpara, o burra, përpara!
 Për ne asht jeta e ne për te të jemi!"
 Ata do m'shofin me i sy gjithë dyshim
 e çudi, dhe të friksuem.
 Se skllavëria turke u mbylli sy dhe zemër.
 Ata i dinë gjithënji t'njoma e t'pamësueme
 duert e tyne, përshekue nga gjaku i ri,
 krijestar jete, dashunije e lumnije,
 oh! krijestar drite.

Po unë do i shof dhe i herë
 drejtë në sy:
 do jenë të pakë ata qi nuk do e ulin
 kryen e randuem nga përtacnija e frika.
 At'herë do u them:
 "Ju lumtë, o vllazën, ju lumtë!
 Ju e kuptuet dobësinë t'uej.

Do ju vlejë fort.
 Dhe bahi ma burra se ne,
 gjelat e çdo ore,
 me fyt të çjerrë nga kanga e pashterueme,
 se na duket të jetë gjithëmonë po agim”.

Përpara o burra!
 Ne jemi t’rijtë
 le me sy gjithë shëkim t’prefët
 n’errsinën ku n’shekujt e shkuem,
 lenë e iu shuen krijestarët t’onë t’verbuem
 n’padituni edhe fëmini t’pashembull.
 Nuk dimë ne sot se ku të shkelim?
 Nuk dimë ne sot se ku të herrim
 e ku t’qerojmë?
 - Ja ferra, turku!
 Duhet pre e djegë,
 Duhet farue këndeje.
 Ja dhe garricat e mollët e egra,
 thanat e prorojeve, larushku i pyllit,
 duhen sharrtue.
 Ja e arthmja: atje përtej na pret!
 Ajo t’na e ndriçojë rrugën,
 t’na falë hovin
 për t’kapërxye kte errsinë,
 për t’lanë kte jetë
 ku kalbsina e qelbsina na zanë frymën,
 na mbysin që n’rini.
 Mjerimi s’asht për ne.
 Rinija asht gjallnija.
 Dhe ne si krymba t’mos rrojmë mbi të vdekun.
 - Gjallni e ndyet! Gjallni e vdekun!
 ndërtimi e lumtënije
 - e t’gjithë do hudhin me liri
 vallen e re
 me dashuni.

E d i l***Naimit***

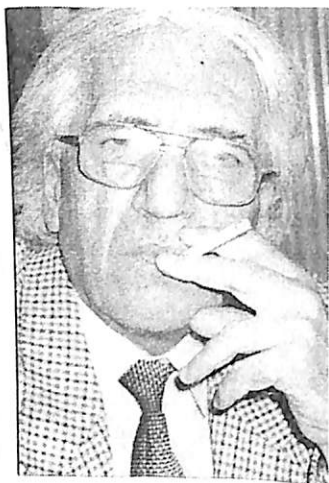
Lindi ylli e na ndriti,
na dha jetë edhe gjallni
lindi shqipja mendimtarin
që iku larg në arrati,
ku i shkreti mbeti vetëm,
fill i vetëm pa njeri

Dhe atje nisi të këndojë
kangë malli dhe mërgimi,
Kangë lufte, dashunie,
për këtë vend e për këtë popull
që po hiqte dit të zeza,
dit të zeza robënie.

Sa ka vuejt e asht mundue
për këtë vend, për këtë atdhe,
nat' e dit' ai ka këndue
der sa vdiq, u mbulue me dhe...

Ai ende asht ndër ne.

Pionieri, Nr.46,1 qershor 1946, f.7

Dritëro Agolli (1931)

Lindi në Menkulas të Devollit . Shkollën fillore e kreu në vendlindje, gjimnazin në Gjirokastër, ndërsa studimet e larta për gazetari në Universitetin e Peterburgut (ish BRSS). Punoi mbi 15 vjet gazetar në "Zëri i Popullit". Për shumë vite drejtoi Lidhjen e Shkrimtarëve dhe të Artistëve të Shqipërisë. Vjershat e para i botoi që kur ishte nxënës në shkollën e mesme, prej vitit 1958 kur botoi vëllimin e parë poetik "Në rrugë dola" dhe deri tani ka botuar me dhjetra vëllime me poezi, tregime e novela, romane, drama, shënime kritike si dhe ka përkthyer nga letërsia botërore një sërë autorësh. E gjithë krijimtaria e letrare është përmbledhur në dymbëdhjetë vëllime. Ajo vazhdon të mbetet e hapur duke patur një krijimtari të bollshme. Ka qenë deputet në Kuvendin Popullor dhe jep një kontribut të veçantë në fushën politike, shoqërore të vendit në zhvillimin e proceseve demokratike. Ai është përkthyer në shumë gjuhë të botës dhe është nderuar me një sërë çmimesh.

(Qiziri)

Në mes t'naj kam qëndruar
dhe jam duke përvëlur

Naim Frashëri

(shkruar
enkas
për
antologjinë)

E mbejmë qizirin për miqtë,
Qiziri bënte dritë dhe qante
Ashtu siç qan çdo gjë që bëa dritë.

Në faqet e verdha lotët i ngrinin
Nga drita qante dhe vetën e lante,
Përmes qizirit nështrroja Naimin:

Bënte dritë dhe qante...

1. Shtator, 1995

Dritëro Agolli

Nderim për “Fjalët e Qiririt”

Nuk ndez qiri në çast trishtimi,
Kur errësira më pushton,
Dhe them “gjersa jeton Naimi
Këtu Qiriri i tij mjafton”...

Nëntor, 1994

“Lypsi i kohës”, Tiranë 1995, f.24

Frashërit

O Frashër, ty të përshëndes,
Ku ngrihen shpate të thepisur,
Ku skuqet maja në mëngjes
Nga dielli i kuq i porsalindur

I përshëndes përrenjt’ e tu,
Shkëmbinjt e plasur nga tërmeti,
E përshëndes çdo gjë këtu,
Ku lindi ylli e poeti.

E përshëndes burimin tënd,
Që zhurmëron përposh te shkrepit,
Se ndofta ulur n’atë vend
U çlodh dhe ujë piu poeti!

1956

“Në rrugë dola”, Tiranë 1958, f.10-11

Trëndafilat e Turkeshës

(Fragment)

1. Kënga e parë

Marmaraja bojëgjelbër, bojë e çallmës së sulltanit,
Ndrin nën gjunjët e Stambollit, portës plakë të vatanit.

Cipë e trupit tënd të bukur e lëmuar si tespije
Shket në varkën e përgjumur, feks me naze dashurie.

Ti më thua se për varka, s'bëj dot vjersha unë i ziu,
Sipas teje vargje thurte veç poet Orhan Veliu.

Të përgjigjem se Orhanin e njoh mirë e ma ka ënda,
Ky për varkat bukur shkruan, unë këndoj çka
varka brenda!

Ti zë qesh e thua prapë: "Ka poetë Arnaut-stani"?
Të përgjigjem: "Kish poetë që kur priste jatagani.

Nën Stamboll nën jataganin ngrinte këngë e ligjërime
Një sulltan i poezisë, Naim beu i tokës sime!"

Marmaraja bojëgjelbër, bojë e çallmës së sulltanit
Përkund varkën tek turkesha i këndon Arnaut-stanit.

2. Këngë e dytë

Yzmetçiu me enë turke si kapela të mëdha
Tundet si patok i majmë dhe sjell "Elbasan-tava".

Erë e viçit turk të pjekur i lëmon perdet e tyllit,
Unë turkeshën myslimane e vështroj me bisht të syrit

"Kjo tava është vepra jonë, e pëlqente dhe sulltani
E krijoi një mendjehollë, një qefli nga Elbasani!"

Deh! turkesha rreh shuplakët, gisht i vogël nxjerr inxhi
-"Arnaut shejtan me brirë, qenke tepër shakaxhi!"

Ndizem prush si shpatë e turkut, një mendim më vjen
nga larg
-”S’lamë vetëm emra gjellësh në Stambollin tënd të
madh.

Ndofta zonjës të kujtohet arkitekti bash Sinan,
Në Stamboll i ngrenë vithet dy xhamitë e tij me nam.

Mbase ish nga Tepelena, mbase nga Librazhdi ish,
T’i ka ngritur dy xhamitë që të falesh arabisht.

Dhe kur falesh s’ke mendjen tek një hoxhë me kuran,
E ke mëndjen në kupolat, ku fton arti sinanian.

Në Stamboll ne kemi pasur tri armata, tri ushtri...”
U gajas kunadhja turke:”Qenke tepër shakazhi!”

-Dale, dale!- them me vehte tek fshin djersën yzmetçiu:
-”Një armatë ish Abdyli dhe një tjetër ish Samiu

Dhe e treta-gjenerali, gjeneral poet Naimi,
Që lëshonte nga Stanbolli divizione vjershërimi!

Dhe të tri këto armata nuk i preu dot jatagani
I mëkonte turku vetë fshehur turçe nga sulltani.

E dëgjon një zë armate si përhapet valë-valë?
Vjen nga larg e më merr mua dhe më mban me shpirt të
gjallë:

“O malet e Shqipërisë dhe ju o lisat e gjatë,
Fushat e gjëra me lule, që ju kam ndërmend ditë e n’atë!”

Top Kapija humb në mjergull, Marmaraja flet në paqe,
Mua katër pika loti më vrapojnë nëpër faqe.

Dhe turkeshën e rrëmbejnë tri armata, tri ushtri,
Yzmetçiu patok i majmë vjen e sjell “Jeni Raki!”

“Pelegrini i vonuar” Tiranë. 1993, f. 176-178

Fshehtësitë e Qiririt

Qiriri ka vërtet diçka të fshehtë,
 Diçka që s'mund ta marrësh thjesht me mend
 Qiriri derdh me dyllin lot të nxehtë
 Dhe ti vështron tek tretet si një shenj.

Sjell frymë e tij një mirësi mistike
 Dhe qënien tënde ta pushton në çast.
 Pastaj ti humb mes ëndrrave biblike
 Dhe kotësitë e jetës mbeten pas.

Të zbresin tok me dyllin nga shandani
 Fytyra fisi fshehur në ngujim...
 Të shfaqen varg Buzuku, Budi, Bardhi dhe Bogdani,
 Të shfaqen lotët e të treturit Naim...

Dhe zbutesh krejt si shënjt që del nga hiri, -
 Nga shkumb i viteve që shkuan varg e varg, -
 Ti s'flet dhe pret të flasë veç Qiriri,
 Siç pret një mendimtar që vjen nga larg.

"Vjen njeriu i çuditshëm", poezi,

Shtëpia Botuese "Dritëro", Tiranë 1996, f-97

Agim Shehu (1934)

Lindi në Progonat të Kurveleshit. Shkollën fillore e kreu në vendlindje të mesmen në Gjirokastër ndërsa Institutin e lartë pedagogjik në Tiranë. Ka punuar për një kohë të gjatë mësues letërsie në Gjimnazin "Asim Zeneli" dhe më pas ka punuar në organet e ndryshme të shtypit. Ka drejtuar gazetën "Lira" dhe "Arbëria". Ka botuar vëllimet poetik "Horizonti i kaltërt", "Vite pa thinja", "Vallja e kalldrëmeve", "Fjalë nga zemra", "Çeliku dhe lira", "Një tregim për katër shokë", "Gura e fjalës", "Arkitektura e zemrës", "Zëri i jakut" etj.

1

Marushkafja e Naimit
 K'je marushkoll, hapur gjimë në
 vëri fshetur nën gomushë të butë.
 Zgjas darim... nuk rrypinte kryet,
 thuna, pret Naimin të a lëpule,

Ai rroi edhe shkroi për Atdhenë

Ai rroi edhe shkroi për Atdhenë
 Dhe rreziqet kurrë vullnetin nuk
 ia prenë
 Gjuhën t'onë të gjall'e mbante të
 kulluar,
 Ditë e natë për të punonte, dhe
 mërguar.
 Ligjërues si bilbili ç'ja ka thënë
 Mbres të thell' në zemrën time më
 ka lënë;
 Lark Atdheut se sa bukur që
 vajton
 Arbërin' për pun' e madhe e
 këndon;
 Në mërgim, si zog i mbyllur në
 kuvli,
 Rri brengoset për natyrën
 Shqipëri
 Por s'ka krahë të ngrihet të
 fluturojë

Poeti

Këtu Naimi ish dikur
Në këtë mol, nëpër baranga
E din' kë mbajtën këta gurë,
Vallë ç'bënte rrotull tij Saranda!?

Poet'i madh, këtu mënjanë
Përkulej n'ato vjetë të mjerë;
Ç'i mbeti dyelli i doganës
Në gishtërinjtë e tij të verdhë!

Dredhonin ujërat- rubinë,
Përpara murmurinin valët,
Por pas, poetit përmbi shpinë,
E ndjente, i rëndonin malet.

Dhe deti i rrihte përkarshi,
Nga pllaj e dallgëve rrebele
Me blegërimë drejt Atij
Vraponin shkumbët posi dele.

Zëri i tyre në hapsira
Hapej nga uturim' e erës;
Afroheshin ato, të mira,
Për në lëndinat e poemës.

Mbi valë dielli thërmohej,
(Ç'qirinj të ndezur,- thosh poeti,)
Agimi me liri afrohej,
Me mall në gji po gjëmonte deti.

I loznin ujjat në sy
Si delet e thërrisnin valët;
Mbi shpatulla të tij, ai
E ndjente, i rëndonin malet.

"Vallja e kalldrëmeve", Tiranë, 1977,. f.45-46

Një udhëtim i Naimit në Tetor

Në tetor gjethet po i rrëzon thëllimi
Atë muaj Naimi s'vdiq,
S'iu nda jetës;
I hyri tokës në gji të lidhte marrëveshje
me blerimin,
për pranverë tjetër.

"Drita", 1987, 22 mars f.8

Jorgo Bllaci

1938

Ka lindur në Gjirokastrë. Ka mbaruar Fakultetin për Gjuhë Letërsi Shqipe. Vëllimin e parë poetik "Ligjërimet e pyllit" e ka botuar në vitin 1964. Vitet e fundit ka botuar një sërë vëllimesh. Është një nga përkthyesit më të njohur. Në vitin 1995 mori çmimin për përkthimin e poezive të Esenin. Në vitin 1966 u dekorua me urdhërin e miqësisë nga Presidenti i Federatës Ruse për kontributin që ka dhënë në afrimin e kulturave ruse dhe shqiptare.

Shpirt i Kombit, zgjohu!...

Bir i madh i Kombit që s'u shemb
Nga rrebesh' i egër shekullor,
Ti me zjarr të ligjërimet tënd
Ndeze flakë shpirtin arbënor
.....
Brezat tanë trashëgim e kanë
Hovin tënd të pastër e krenar
Ti e ndave nëpër gjoksin tonë
Zëmrën tënde t'art' o këngëtar!

Rron ti, rron i dli'r' e i
fuqishëm!
Kënga jote që çdo gjë zhurit
Po gjëmon si hymn i madhë
rishëm
Nga ky shtrat ku ti tani dremit...
.....
Kënga jote kujt s'i zgjon dëshirën
T'i flijohet Mëmës Shqipëri?
Shpirt' i kombit, zgjohu rrëmbe
lirën,
Përvëlona gjokset përsëri!

Zëri i Rinisë, 1959, 27 qershor, f.3.

Kënga jote kujt s'i zgjon dëshirën
T'i flijohet Mëmës Shqipëri?
Shpirt' i kombit, zgjohu rrëmbe lirën,
Përvëlona gjokset përsëri!

J. Bllaci

Muharrem Gazioni

Ka lindur dhe jeton në Kavajë.

Prej vitesh merret me krijimtari poetike.

Busti i Naimit

*Me ballin nalt, në mes të gjelbërimit,
me vështrim tretur - tej në hapësi,
madhnisht qëndronte busti i Naimit,
poetit e luftuesit për liri.*

*E m'u duk busti sikur t'ish i gjallë,
e syni i bronxët sikur vetëtiti,
e sikur rrudhat iu thelluan në ballë,
e buz' e heshtun sikur pëshpëriti:*

*"Djalosh i mbarë, ç'bën me libra n'dorë,
nga je e ku qëndron - a nuk më flet?"
"Nga Bjeshkët e Veriut, jam malsor,
studjoj këtu, në Universitet."*

*E syni i bronxët prap i vetëtiti,
(s'kujtoj në jet' një çast kaq shum' të rrallë),
e buz' e heshtun prap i pëshpëriti:
"Ndonse kam vdek', mes jush jam prap i gjallë".*

*Me ballin nalt, në mes të gjelbërimit,
me vështrim tretun tej - në hapësi,
gjithmon' madhnisht qëndron busti i Naimit,
poetit e luftuesit për liri.*

Nëntori. 1963,

Llazar Siliqi (1924)

Lindi në Shkodër. Shkollën fillore dhe të mesmen klasike i kreu në vendlinje, ndërsa studimet e larta për letërsi në Institutin e Letërsisë "Gorki" në Moskë. Vjershën e parë e botoi me 1943 në organin e rinisë antifashiste të Shkodrës, në revistën "Liri". Për veprimtari revolucionare gjatë luftës u burgos dhe u internua në kampin nazist të përqendrimit në Prishtinë. Pas Çlirimit, ka qenë kryeredaktor i revistës letrare "Nëntori" dhe "Drita". Punoi në Lidhjen e Shkrimtarëve dhe të Artistëve. Ka botur një sërë botimesh poetike, skenarë filmash artiesitike e dokumentar si dhe libretin e operas së parë "Mrika"

Atdheu (Fragment)

Adriatiku qesh- Valët e tija
përkëdhelin bregun leht' me dashuni...
Malet vigane shtiellen në ajri...
asht vendi im, asht vendi im-
Shqipënia!
Shqipëni, atdhe i shtrenjtë! Pa kursim
Stoli të rralla ty natyra t'dha!
Më thuaj: cili prej nesh ty të ka pa
dhe zemra s'i ka rrahë me gëzim?...
Për ty, për ty këndojmë na,
Për ty këndoi gojë-ambli

Naim...

**"Këngët nuk mbeten kurrë të pakëndueme",
Tiranë 1959, f.97**

Sytë e Naimit

(Fragment)

Duke vizituar shtëpinë-muze të Tre Vëllezërve të mëdhenj Abdyl, Naim e Sami

I.

Tek Tre Vëllezërit sot ishim miq.

Tre burra,
tre viganë
reshtuar pranë e pranë,
tri maja të vargmalit,
tri flakë të idealit,
që nëpër mote nuk vdiq.

tek Tre Vëllezërit sot ishim miq.

U ktheva fill në rrugëzën e varfër
të Shkodrës,
ku poeti fluturoi
sa të shikonte Drin' edhe Bujanë...
Porse në dhomë përherë më ndenji pranë.
qëndronim ballë për ballë.

Nga muri

Poeti kuvendonte si i gjallë
me mua- djaloshin zemërvalë.

M'i ngulte sytë

e gjuha s'mbetej belbër

çdo dru i tharë më bëhej fill i gjelbër.

U lind në malësinë e Dangëllisë,

jetoj në çdo vis të Shqipërisë

bilbil i tokës arbërore.

7.

Kaluan partizanët

edhe panë-

shtëpia s'kish mbetur as gërmadhë!
Te guri ata u vunë në radhë
dhe thanë;
- Këtu sot 'le të miellim tre fidanë!
Dhe emrin e Naimit,
që lart e ngriti Shqipërinë,
që shkroi për Bagëtinë e Bujqësinë,
që thuri Historinë e Skënderbe-kryetrimin,
me gjak të kuq ta shkruajmë në flamur!
Ta ngremë flamurin, shokë, mbi shkëmb e gur,
sot Shqipëria pret prej nesh lirinë,
...Ditët e mira,
paskëtaj vijnë!...

"Ju flet Tirana", Tiranë 1974, f.85-91

Ismail Kadare **(1936)**

Lindi në Gjirokastrë. Mësimet e para dhe ato të mesme i mori në vendlindje, ndërsa studimet e larta, Dega Gjuhë Letërsi Shqipe i përfundoi në Universitetin e Tiranës. Kreu specializim për letërsi në Institutin e Lartë të Letërsisë Maksim Gorki në Moskë. Punoi për një kohë të gjatë në organet letrare të Lidhjes së Shkrimtarëve dhe Artistëve të Shqipërisë si dhe drejtoi revistën në gjuhën frënge "Les Lettres Albanaises" në Tiranë. Krijimtaria e tij është e gjithanshme, në poezi, tregim, novela, romane, esse, libra me përshtypje udhëtimesh dhe memuare. Vepra e tij është botuar dhe ribotuar disa herë si në Shqipëri ashtu dhe në shumë gjuhë të botës. Ajo është përmbledhur në 12 vëllime në Shqipëri dhe njëkohësisht po botohet e plotë në gjuhën shqipe dhe frëngjisht në Paris. Lauruar me disa çmime dhe kandidat për çmimin Nobel. Është antar i disa Akademive shkencore.

Gjuha shqipe

Kur në sulm hodhën turqit
Hordhitë e pambaruara,
Kështjellat e sintaksës
S'i muar, që s'i muar

Në bedena poemash
Popullore mbetën
Kufoma divanesh e
Kufoma bejtesh

Kur panë se gjuhës
S'i hodhën dot prangat,
Lëshuan drejt saj
Gjithfarë merimangash.

Parashtesa e pjesëza
E lidhëza së prapthi,
Të bukurën gjuhë
Ta bënin lesh arapi.

Në përçartje ta kthenin,
Në delir në jerm.
Ishin vite të rënda,
Ishin shekuj plot helm.

Të të bënin ty, donin,
Shqipëri memece,
Por ja, erdhi Naimi,
Si yll mbi ty ecte.

Dorën e zbehtë
Mbi ballë të vuri,
Të të hiqte zjarllëkun
Prej të sëmuri.

Dhe vdisnin pjesëzat,
Thaheshin merimangat,
Ndriste si perlat
Poezia e madhe.

Kjo gjuhë, që provoi
Akrepët e shkretëtirës,
Çdo të thotë përçartje
E di, oh, e di mirë.

E di ç'do të thotë
Kllapi, hermetizëm,
qoftë e ardhur nga Roma,
qoftë e ardhur nga Parisi.

Kjo gjuhë martire,
Lehonë e përjetshme
Që lindi mes dhembjesh
Art të pavdekshëm.

Shpjegim për librat Besianës së Vogël

-Fragment-

Meqë ti do diçka të grisësh patjetër

Në bilbiotekën time,

Po të shpjegoj ç'ka këtu.

Këta libra janë shkruar gjatë shumë e shumë
vjetësh

Rresht pas rreshti janë mbushur me a, i, u.

Ja, për shembull, ky këtu është xhaxha

Homeri,

Për gjithë ne shkrimtarët ky është babazot.

Ku i ka sytë? Jo, s'ia ka ngrënë macja,

Por, me sa duket ajo ç'ka parë në botë.

Ky mbi kalë është xhaxhai Don Kishoti, vërtetë
i marrë

Po më vonë jam i sigurt se për të ti do të qash.

Kurse këta janë xhaxhi Migjeni me Naim

Frashërin,

Që nën jastëk besoj gjithmonë do t'i mbash.

Sikur Zog e Sulltan të mos kishte atëhere

Dhe në vend të tyre penicilinë të kishte

Ata më shumë do të rronin dhe prej tyre së
paku

Ca ditë më të bukura në jetë do t'i kish.

Vepra letrare, V.1. Tiranë, 1981, f.340-341

Monologu i Naimit

Në mest tuaj kam qendruar

E jam duke përvëlur

Fjalët e Qiririt

Në natën plot acar një zjarr desha të ndez
Por nata ish e ftohtë ah, ç'tmerr i zi që ish
Ndaj që të mbahej gjallë ky zjarrth n'atë rrebesh
Diçka përherë kërkonte, kërkonte vazhdimisht.

Ndaj si shtegëtari murg që shkarpat mbledh në terr
Unë hidhja n'atë zjarr gjymyrët pa pushim
Por ishin pak ato, ndaj fill pas tyre resht
Mbi të nisa të hedh copëza të shpirtit tim.

Se s'bëhej ndryshe, dot, se s'bëhej ndryshe, eh,
Se duhej që dikush ta mbante atë flakë.
Në flakëzën -delir që veç vajosja sjell
Të frikëshme pamje ndritnin e dridheshin përqark.

I shihnit vallë ato, dallonit vallë diçka
Ndërsa rreth meje nata me terr e ujq u mbush
Se donin të gjitha ta fiknin atë zjarr,
Dikush me ligësi e me padije dikush.

Të tjerë majë kodrash ku dielli kishte rënë,
Të tyret zjarre ndrisnin dhe qeshnin që përtej.
Se s'donin të kuptonin se ç'bëhej këtu brenda.
Se ç'fli kërkon një flakëz që lindet në një terr.

I lodhur nganjëherë kam thënë: shuhu pra,
Në qoftë se nuk të duan, të bjerë natë e pafund,
Të verbërit sytë tuaj kështu ndofta do t'jenë
Në terrin absolut pa shqetësim kurrkund.

Naimi midis vëllezërve Mehmetit dhe Tahsimit

Po prapë diçka më shtynte të ngrihem si somnambul
Si murgu shkremtimatar që shkarpat verbtaz mbledh
Dhe sipër zjarrit prap' të hedh gjymtyrët akull
Dhe copërat një nga një të shpirtit tim të madh.

1984

"Festë në studjo", Tiranë 1990, f.41-42

Bilal Xhaferrri
(1936-1986)

Lindi në Ninat të Konispolit dhe vdiq në Çikago të ShBA. Shkollën fillore e nisi në vendlindje dhe e përfundoi në Sarandë. Kreu shkollën teknike dhe punoi në Tiranë, Durrës Krujë, Laç e në Malësi të Shkodrës. Për pikpamjet e tij disidente internohet më 1969. Arratiset në ShBA. Atye botoi revistën "Krahu i Shqiponjës". Ka botuar libra "Njerëz të rinj - tokë e lashtë" (tregime), "Lirishta e kuqe" (poezi), si dhe la në dorëshkrim romanin "Krastakraus" i cili u botua pas vdekjes"

"Qiriu" i Naimit

Në vitrinën e librarisë me llampa
neon

bën dritë "Qiriu" i Naimit
E sjell në shtëpi dhe, gjer natën
vonë,

njëlloj ai bën dritë edhe në
dhomën time.

Dhe flakë e tij e ëmbël nuk
zbehet asnjë thërrime
përballë abazhurit me dritë
elektrike.

Pastaj, kur zbardh dita, e shoh
përsëri:
as në dritën e diellit nuk zbehet
flakët e tij,
që digjet në përjetësi.

"Lirishta e kuqe" Tiranë 1967
(Libër i ndaluar dhe i asgjësuar)

Naimit

Gojëëmbël
 fjalëzjarrtë,
 ligjërove si bilbili.
 Pena jote,
 mendjeqartë,
 fllad pranvere, lule prilli.

Mall i zemrës
 si qiriu
 pika, pika rodhi lot.
 Kënga jote
 trumbetë lufte
 zemra prush, flak' e baret.

Naim kënga
 mençuria
 mbete shpat' e poezisë.
 Trëndafil
 i gjuhës mëmë
 kurorë nderi
 e lavdisë.

1969

Botohet për herë të parë

Niko Tyto
 (1936)

Lindi në Malëshovë të Përmetit. Mësimet e para i mori në vendlindje, shtatëvjeçaren në Elbasan, pedagogjiken në Gjirokastrë dhe studimet e larta për gjuhë e letërsi i kreu në Tiranë. Ka shërbyer si mësues i letërsisë mbi 30 vjet në shkollat e mesme Përmet e Këlcyrë. Ka botuar vëllimet "O ti yll", "Jam krenar", "Në fshatin e lumtur", "Rritem unë e rritesh ti..." është marrë me studimin e folklorit të rrethit të Përmetit, është bashkautor i përmbledhjes folklorike "Kënga popullore Përmetare" (Botim i Institutit të Kulturës Popullore i cili ndodhet në proces botimi).

Dhori Qiriazhi (1933)

Ka lindur në Kolonjë. Mbaroi fakultetin Gjuhë Letërsi në Tiranë dhe për shumë vite ushtroi profesionin e mësuesit. Ka botuar disa vëllime poetikë si dhe është marrë me përkthime njëkohësisht ka kryer një sërë studimesh në fushën e letërsisë. Është një nga poetët tanë lirikë më të shquar.

Naimi dhe bejtexhinjtë

Nën fenerë digjej lart Berati,
digjinin penxheretë.
- Për një vetill si agrep sahati
digju xhan i shkretë! -
Dhe daullet binin dhe zurnatë,
kafja ndër filxhane,
Nga një bejte lindëte në çdo natë
dridhej mbi qemane.
Bajtexhinjtë këndonin në mejhane
këngë ashikërije,
- Ç'kish kjo zemër thyer si gastare,
si tel violije?!
Në penxhere rrinin prisnin gratë,
digjej xhan' i shkretë,
Trupi i bukur digjej nën çarçafë
prush e mal e djersë...
Erdh Naimi, në mejhane hyri,
lehtë diç pëshpëriti,
Si një zjarr i madh i digjej syri,

thellë i digjej shpirti.
 Bejtexhinjtë Naimin sa e panë
 në tryezë e thirrë:
 - Hixhetiu këndoi Hadikanë
 ti këndo Alinë.
 Dhe poeti ndali pak në derë
 Sytë i vetëtinë
 E kujtoi Hasan Zyko Kamberë,
 edhe Hixhretinë.
 Në fytyrë Naimi ish i zbetë
 larg mendimi e grishte;
 Allajbejtë thithnin nargiletë,
 tymin nëpër shishe.
 Dhe u tha ai me duf poeti:
 merrjani njëherë,
 Me një zë të madh sa gjithë rrëmeti,
 për verinë në verë.
 Për kodrinat, fushëzat pjellore,
 zëthin e bagëtisë,
 Nga buron si ujët, nëpër kroje
 fati i Shqipërisë.
 Pastaj doli, eci anës lumit,
 qeshën bejtexhinjtë;
 Gurgullonte ujët tek Osumi,
 dridhej si inxhitë.
 Dhe mbi kokë ju var një qiell me yje,
 er' e vëndëthit vetë,
 Që ju shfaq me çuka, gërxhe, pyje
 si një mal i blertë!

Nëntori, Nr.2, 1973, f.76-78.

Teki Dervishi **(1943)**

*Lindi në Gjakovë. Shkol-
llën fillore e kreu në
vendlindje, gjimnazin
në Pejë, studimet
universitare dega gjuhë
e letërsi shqipe i
përfundoi në Universi-
tetin e Prishtinës. Punoi
arsimtar në fillim dhe
më pas redaktor në
gazetën "Flaka e
vllazërimit". Për shumë
vjet punoi në
ndërmarrjen botuese
"Rilindja". Ka shkruar
kryesisht tregime,
novela, drama, vjersha,
kritikë letrare, të cilat i
ka përmbledhur në
vëllimet "Nimfa", "Pirgu
i lartë", "Herezia e
Dervish Mallukës",
"Bregu i Pikëllimit",
"Nimfa II", etj.*

Fjalët e Qiriut

(Naimit)

Një gazelë e gjunjëzuar
atje ke kroi
atje ke lumi
na e lodh Orfeun e zgjuar
mbi dhembka gjumi.

As ujtë i bekuar, i helmtë
as prehje
as ilaç
as të detit ujtë e njelmtë
shpirtit s'i bën paqë.

Ajo brengë e kënduar
me barë
me vesë
seç e çel plagën shpluar
të bërë me ndjesë.

Jo, jo kurrë s'e besoja
me derte
me halle
seç qielli lartësoja
një këngë me mallë.

Seç digjem, përvëlohem
si bari
si mali
si druri n'flakë shkumbohem
e shtirrem malli.
Por në pluhur trëndafil
seç na çeli

seç na lulëzoi
edhe drit' e shenjtë e qiellit
mbi shandan ndriçoi

Atje tek kullosin bagëtia
me qingja
me shqerra
atje ku lartëson selvia
shkrin një dritë e verdhë.

As inxhinjtë më të çmuar
as floriri
as ari
s'janë më mirë të zbukuruar
se fusha me barë.

Verë e duf, flakë e shkrirë
mos pandeh
mos friko
s'e fik shqota këtë dëshirë
veç lartëso.
Seç ka falur hardhia rrush
ç'begati
o fryt i pjekur
shportën me këngë do e mbush
lis i djegur.

Bari i gjorë, zog me fletë
bjeri fyellit
nur i diellit
bëma dhembjen më të lehtë
n'behar t'prillit.

Bilbil që thua mijra fjalë
do i ruaj në gji
si inxhi
gjersa t'nisin për t'më kallë
ti je gjallë, ti je gjallë.

"Flaka e Vllazërimit" 1970, 10 dhjetor. f. 3

Jakup Ceraja (1934)

Lindi në Cerajë të Shalës të Mitrovicës. Shkollën fillore dhe gjimnazin i kreu në Mitrovicë. Shkollën e lartë dega gjuhë letërsi shqipe i kreu në Gjakovë dhe fakultetin filozofik në Prishtinë. Për një kohë punoi si mësues dhe më pas punonjës në administratë. Ka botuar përmbledhjet "Përkushtime", "Djersa dhe gjaku", "Pranvera po të bëhet verë", "Ngjarje që s'duan shpjegime", "As duket as humbet", "Udhëton me erëra", "Fund me diell" etj.

Naim Frashërit

Margaritarët vetë nuk i kemi trillue -
andërr e pambërrijshme nuk janë ma:
shkëlqejnë para nesh, shkëlqejnë në ne-
ata nga askush na i ka dhurue
bylbyli me ma 'amblin za!

Margaritarët për ne andërr nuk janë ma,
varg e vistër i kemi, si rreze dielli janë;
I miklojmë me sy, i dashunojmë me shpirt-
dritë janë për sy, ushqim janë për shpirt'
begati e madhe që forcohet për vjet e ma.

Njeri dhe vjershëtor i ri
hapi ato dyer me gëzim,
me etje pi
gjithnji, gjithnji,
n'atë burim!

Tinguj për Naimin

Përkulu ndaj këtij emri t'amshuar:
një dorë dhe një sy i la peng në Veri,
një dorë dhe një sy i la peng në Jug
e zemrën mbi Tomorr e hodhi
e gjuhën ku rrok dieli i shqipeve e mbolli;
qiri u bë para syve të të verbtit,
fyell u bë në vesh të të shurdhtit,
e u dogj u poq në zjarr të vargut.

1 dhjetor 1970

"Kur dhemb zemra", Tiranë 1977, f.74

Alfred Çapaliku (1952)

Lindi në Shkodër. Ka debutuar në shtypin letrar që në shkollën e mesme. Kreu studimet në Universitetin e Tiranës, dega Gjuhë-Letërsi. Ka botuar vëllimet: "Kënga e kantiereve", "Për njerëzit e punës", "Java pa ty" dhe së fundi botoi monografinë "At Vinçens Premushi - jeta dhe vepra" me të cilën mbrojti doktoratën dhe mori titullin Doktor i Shkencave. Është pedagog i letërsisë në Universitetin "Luigj Gurakuqi" Shkodër.

Naimi në Muzeun e Vjenës

*Në Belvederë në Vjenë
Sikur pashë Skënderbenë*

Naim Frashëri

Cili ishte ai njeri me shpirt poeti dhe pamje poeti
Që pas katër shekujsh vinte të shihte shpatën
e kryetrimit?

Kumbonin nën kollonat e muzeut, mbi pllakat
e mermerit

Dhe para stendës së thjeshtë e të dashur,
hapat e Naimit.

O kjo pallë, e madhërishtme pallë,

Që turq e tradhëtar griu e preu!

Dhe shpatën desh ta puthë se kish mallë,

Por e pengoi xhami i ftohtë i muzeut.

Shpata e madhe në dorën e tij të fuqishme...

Por pasardhësit rrojnë, Shqipëria është gjallë

Dhe vetëm një varg në ato çaste përsëriste!

"Tjetër përgjigje Turqia nuk do, përveç me pallë"

Dhe i kumbonin në shpirt ujëvarat e frymëzimeve lirike,

I shtohet dashuria për çdo lis e mal të Atdheut

Dhe kompozoi aty fillimin e poemës epike

Mes heshtjes së mermerit, "Historinë e Skënderbeut".

"Nëntori", Nr.5/1971, f.8

Enver Gjergjeku (1929)

Lindi në Gjakovë. Arsimin fillor dhe normalen i mori në vendlindje, ndërsa fakultetin filozofik, dega gjuhë dhe letërsi shqipe i kreu në Beograd. Për një kohë shërbeu si profesor në normalen e Gjakovës, të Prishtinës dhe nga viti 1962 punoi në Fakultetin filozofik të Prishtinës deri sa doli në pension. Ka bashkëpunuar në shumë gazeta dhe revista dhe së fundi ka qenë kryeredaktor i enciklopedisë për Kosovën. Ka botuar një sërë vëllimesh poetike, studime, ese etj.

I ngjeshur në zjarr (Naim Frashëri)

I ngjeshur në shkëndinë e përgjërimit të vatrës sate-
Të zjarrit tim të trashëguar nga bebzat tua hirpolote,
Ndër stinë më shoqëroi tingulli yt, e dorën ma zgjate,
Kur vehten e lëshova në stuhi dhe u bëra strall
Ndër mote.
Brezin e ke të ngjeshur me rrufena edhe kur buza
të qesh
Hije na ka në ballin tonë flaka e qiririt tënd
të djegur
E kur dashurisë ja ke lëshuar frerat e n'gjak e ke
veshë,
Guri dhe druri është përtrirë sa herë me te i ke prekur.

Vetëm n'fjalën tënde nuk jam betuar e nuk betohem
kurrë,
Se betimi ushqehet me thërmija të padukshme
t'dyshimit.
Na ke mësuar: tek çdo fëmi të kërkojmë edhe nga
një burrë

Dhe na të mëdhejt ta ndjejmë veten bij të amëshimit.
Sa herë zemrën ta kemi matur, kufitë e saj na janë
zhdukur
Dhe ne n'atë truall tëndin gjetur kem'një krenari.
Kemi qenë më të lumtur dhe, beso, shumë më
të bukur,
Kur damarët me ngjyrën e gjakut tënd i kemi
përtri'
Të ngjeshur në flakën e pashuar të mallit e fjalës
sate
Të zjarrit tonë të trashëguar nga bebzat tua hirplote,
Ndër stinë na shoqëroi zëri yt dhe dorën kudo na
zgjate,
Kur veten e gjetëm në stuhi dhe u ringjallëm ndër mote.

"E di një fjalë prej guri", Tiranë 1972, f.92-93

Naimit

Nga telat e zemrës sate
ti nxore tinguj në hapësirë
qenë si flutura delikate,
qenë si shqiponja krahëlibër.

Dhe fyelli këndoi porsi lirë,
Flak' e Qiririt u bë diell
Dhe "Manushaqes" në errësirë
sikur iu shfaq një copë qiell

"Ne rendim", Tiranë 1974, f.15

Klara Kodra (1944)

Lindi në Tiranë. U arsimua në Universitetin e Tiranës dhe prej vitesh punon në Institutin e Gjuhë Letërsisë në Tiranë. Krahas punës së saj studimore-shkencore është marrë dhe me krijimtari letrare. Ka botuar vëllimet "Era e revolucionit", "Buzëqeshje", "Ne rendim", "Vepra poetike e Zef Serembes", "Bisedë me vëllezërit", "S'jam lulebore", "Poezia e De Radës". Ajo ka ligjëruar dhe në shumë konferenca shkencore duke qenë një nga njohëset më të mira të letërsisë arbëreshe.

Arif Kazo
(1940)

Ka lindur në Fushë Bardhë të Gjirokastrës. Në vitin 1967 mbaroi Fakultetin e agronomisë dhe tani punon në NB Llakatund të Vlorës. Ka botuar vëllimin poetik

Vargjet e Naimit

Ecin vargjet mes kopeve të dhenve
me krrabë në dorë...
ngjiten rrëpirave,
pyjeve,
monopateve,
gërxheve
shkëmborë;
pranë lapidarëve,
oxhaqeve,
grunjave
larg rrëmujeve feudale,
qyteteve orientale,
xhurasë shqiptare i bien
në atdheun e tyre;
dhe shtrohen në biseda të gjata
me vargjet e sotme...
Tek unë,
pas udhëtimit 16-rrokësh,
çlodhen e rrinë.

"Flora e vargjeve", Tiranë, 1973, f.30

Sulejman Mato (1941)

Lindi në fshatin Ftterrë të rrethit të Sarandës. Shkollën fillore dhe atë të mesme i kreu në vendlindje përkatësisht në Sarandë, ndërsa studimet universitare, Dega Gjuhë e Letërsi Shqipe, në Universitetin e Tiranës. Ka punuar mësimdhënës në Tiranë, pastaj në organet e ndryshme të shtypit, si: "Drita" e "Nëntori" etj. Me krijimtari letrare merret që nga vitet gjashtëdhjetë. Shkruan kryesisht vjersha për të ritur dhe për fëmijë si dhe drama. Sulejman Mato jeton në Tiranë. Vepra letrare: "Shtegu i blertë", "Nën dielline jugut", "Mbi glob fryjnë erëra", "Në stinën e poezisë", "Bukë në shkëmb", "Ankthi", "Mesi i jetës", "Kryengritësit", "Drita e syve", "Roni bëhet yllkë", "Fjalët"

Vëllezërit Frashëri

Hipur përmbi mushka, për ku shkojnë vallë
Kapërcejnë gryka, hedhin vrahe, valë...

Për ku shkojnë vallë, ata tre vëllezër?...
Tokën e Shqipërisë mbajnë thellë në zemër.

Shqipëri e zhveshur, pa bukë e pa ujë
T'i dërgojnë djemtë larg në dhe të huaj.

Trak e truk patkonjtë, trok i mushkave
Qielli me re, përmbi mëmëdhe.

Trak e truk patkonjtë, mbi baltë e shkëmbij,
Tre vëllezër sipër, të tre Frashërllinj.

I madhi, Abdyli - në mushkën e parë,
Si yll mbi humnera - errësirën çan.

I dyti, Naimi - kjo zemër poeti,
Qysh do rrijë larg, tokës që e rriti?

Mbi të tretën ti - shemshedin Sami...
Kokën e mban lart, dhe bën profeci.

Ikin...Vallë si ikin? Janë këtu, brenda
Largohen djemtë, po s'largohen zemrat.

...I kish të tre bij prej gjaku, prej gjiri
Tre bij si tre yje dashuri të pavidrë.

Eh, moj Shqipëri, netëve ç'të mundon?...
Tre yje mbi ty si kostelacion.

I pari hedh pushkë në male për ty,
I dyti thur këngë për ty Shqipëri,

Po ç'bën më i vogli? Po bën profeci...
Shqipërinë e sheh nën llohë, nën rrebesh..

Ç'mëmë ishte ajo që në djep i tundi?
Ç'qumësht ish ai që me të i mendi?

Ç'dashuri ju dha ky breg e ky mal?
Ç'krenari ju dha emri shqipëtar?

Rend Abdyl mbi kalë, ec e vetëti;
Lësho fjalë burrash në kuvend tek rri.

Ja ku vjen Naimi si yll nëpër det,
S'shkruan me bojë shkrimi, po me gjak të vet.

Do ta mbrojmë mëmën, ku do ta lemë?
Që të yijë i huaji ta shkëlasë me këmbë?!

Jo! S'do lemë kurrë kush të na sundojë,
Shqipërinë tonë trime, kryezonjë!

Rend Abdyl mbi kalë, ec e vetëti
Lësho fjalë burrash në kuvend tek rri.

Niset për Prizren, ligjëron në Mat,
Pë liri i digjet, Zemra ditë e natë.

Shkon në Gjirokastër, niset në Berlin.
"Prishe Avdyl, prishe një barrë flori"

Sos i prish për vete, por për Shqipëri.

Shaluar mbi kohra kush po vjen kështu
Ç'ka që gëzon toka çdo gur e çdo dru.

Kush të kthehet vallë nga kurbet i zi?
Tokë e Shqipërisë ç'gëzim fsheh në gj?

"Ja m'u kthyen djemtë, nga kurbeti i shkretë,
Ju kish pritur nëna eshtrat kaqë vjet.

Djemtë i sjell kënga, djemtë i sjell malli,
Djemtë i do nëna që t'i puthë te balli.

"Zëri i Rinisë" 3 shtator , 1977 f.3

Rahman Dedaj (1939)

Lindi në fshatin Penuhë të Podujevës. Shkollën fillore e kreu në Podujevë, Normalen në Prishtinë, ndërsa studimet e larta, Dega Gjuhë e Letërsi Shqipe, në Fakultetin Filozofik të Prishtinës. Ka punuar gazetar e redaktor në Radio Prishtinë, në Sekretariatit Krahinor për Arsim, Kulturë e Shkencë, në Redaksinë e botimeve "Rilindja" redaktor i poezisë, drejtor i përgjithshëm në "Rilindja" dhe së fundi përsëri redaktor në Ndërmarrjen Botuese "Rilindja". Ka botuar: "Më sy kangë" "Mëshehtësia", "Medaljoni", "Dy liqej", "Simfonia e fjalës", "Baladë e fshehur", "Zogu dhe kulla", "Etje", "Poezi", etj.

Me Naimin në gjimnazin Zosimea të Janinës

Krejt ç'ndodhi më vonë
u murua në antikë
e u pagëzua si fat.

Në Janinë as hije, as harrim.
As koka e Ali p.Tepelenës.

Kaq i gjallë e askund s'je
ç'bën kujtimi në Zosim?

As i tretur, as i venitur,
lis i gjatë në malin e rritur.

Vetëm ty s'të pranon harrimi,
historisë s'po i vdes mallëngjimi.

Janinë, gusht 1978
"Poezi" Tiranë 1989, f.263

Qiriu

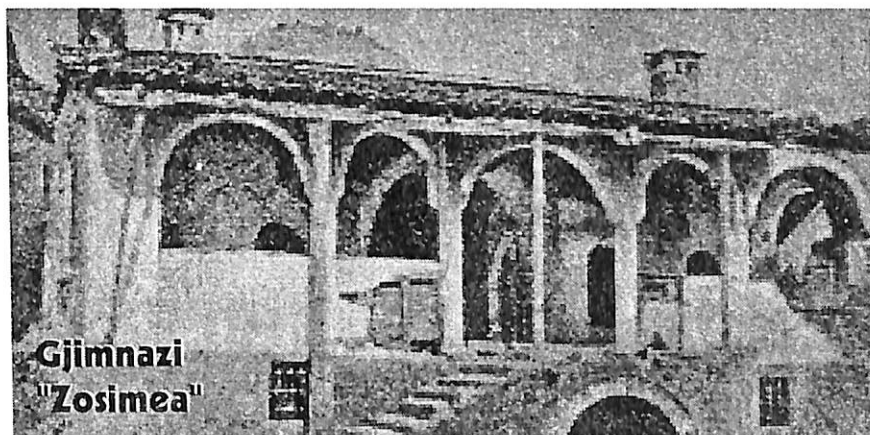
Duke kujtuar Naimin

U dogje gjer në fund që të lindësh përsëri
Dhe ashtin na e ndeze të bëjë dritë-
Fyellit edhe me një gjysmë mushkërie i ke fry'
Zemrën e këngës për ta rritë.

U dogje gjer në fund dhe prap Qiri,
Dashuri kurrë e djegur-
Fjala të bëhet verë me kalli'
N'arat e malit të pjekur.

Pas këngës kur vdes Orfeu
Thonë, fjala murohet me legjendë
E vargu që ashtin na e nxeu
Emrin n'amëshim ta gdhendë,
U dogje gjer në fund dhe përsëri fyell,
Nëpër vrima dhembën ke kaluar
E një hark ylberi në qiell
Nga zjarri yt është lëshuar.

Tani, një Qiri ia djeg harresën
Fjalës që në magji na nxe,
E n'amëshim ia bën qëndresën

Gjimnazi
"Zosimea"

Shefki Karadaku (1941)

Lindi në qytetin e Elbasanit.

Ka mbaruar studimet e larta në Fakultetin Histori-Filologji. Për njëzet vjet me radhë që nga viti 1971 ka

punuar si gazetar dhe redaktor në revistën

enciklopedike "Ylli". Sot është shkrimtar profesionist. Ka botuar librat:

"Kënga e karrove të drithit"

(poezi), "Rrugët e para",

"Meloditë e Shkumbinit",

"Kur kërcasin boçat e pishave", "Ylberi", "Sokol

Marini", "Mozaik lirikash",

"Toka e etërve", "Ujëvarë",

"Feniks", "Puthja e ngrirë",

"Arkadia e largët",

"Një mijë vjet dashuri",

"Perëndim i gjatë",

"Argonantët", "Gjenerali

nuk dëshiron të vdesë kot",

"Lumi me njëqind zemra",

"Vila e magjepsur", "Krillat

e shiut".

O ju maja të Kokojkës!

(Fragment)

*Janë ata në mesin tonë,
janë në Kokojkë...*

*Vargje nga një rapsodi e
kohëve të fundit*

1.

O ju maja të Kokojkës,
O ju maja plot me bredha!
Ku ju lamë, ku ju gjetëm!
Koha s'na e treti mallin!

Vijmë tek ju të përmalluar
Larg nga malet e Azisë,
Dardanelet e Bosforit
vijmë njëqind vjeç të vjetër.

Ku ju lamë, ku ju gjetëm!

Erë, moj erë e Atdheut
përqafona me gëzim,
krahëlehtë si thëllëzë
kokën, ballin ta mbështetim
në argjilën e Ogrenit,
trupit, sytë na i çlodh
me mistralin e Nemërçkës.

Fluturuan tej Kokojkës
tre pëllumba krahëlehtë

në lirikat Naimjane.

2.

Sa të gjata na u dukën
netët tutje në mërgatë,
sa të gjata vjeshta, dimret,
deti, gjuha e Azisë.

Eh, ju male, eh, ju male,
nën tre kaçë qesh bilbili!
Sa e ëmbël kjo pranverë
përmbi kupat e qiellit,
sa i ëmbël maji, lulet
e atdheut gjyshëror,
fshatra, udha qumështore
e lirisë pendëkuqe.

Ne vrapuam nëpër supet
e Bosforit të stuhishëm,
duke bredhur si dikur,
por tani drejt tokës mëmë
që të tre në vig të popullit.

.....

6.

Një poet i madh i diellit,
i lirisë dhe i shqiptarëve
udhëton përkrah të vllazërve
si balad'e Kostandinit
nëpër hark të horizontit.

Flok' i bukur kokoridhka
i ka rënë përmbi gur
si një dredhëzë e kaltër.
Sy i qartë i poetit
është ngjitur mbi lirinë
si një dritëzë e njelmët.

O ju vargje të Naimit

fluturuat drejt agut
dallandyshe krahëlehta.

Ku ju lashë, ku ju gjeta!

Sa e bukur toka mëmë
kur e puth sërish me ledhe,
kur puth kulmet amëtare
në kulloshtren diellore,
udhës, tragën e lirisë
që vrapon mbi breg' e bukur.
O ju ditë të lirisë
që ju pashë veç në ëndrra
puilëbardha keni zbritur
mbi të lashtin bredh të mëmës
Përmi pendët e argjenta
diell paska maji, lulet,
paska ngazëllim Atdheu
treqind kilometra tutje
dhe njëqind këtejza detit.

Ikin kohët vrap si lumi!

Eshtë me ju, o njerëz miq
përsëri Naimi plak
“mos më shihni kokëbardhë,
se jam tretur nga mendimet,
por mërzinë sot e ktheva
në tre kupëza të kuqe”.

8.

Ecën një karvan i bardhë
tre pëllumba përmbi të,
ecën drejt kryeqytetit,
tre pëllumba përmbi të,
ecën një karvan i bukur...

“Drita”, 1978, 11 qershor, f.9

Naimit

Malet e Atdheut larg...
oh, ç'po tretesh qiri,
edhe kënga mall i zjarrtë
të pikonte si flori.

Kënga e tokës erë plisash
vinte na shëronte zemrën;
herë fërfërimë lisash,
herë si xhura e ëmbël.

Çukat e gërxhet me brymë
ndër poema vijinë e venë
si kreshnik poeti ynë
ngrite malet në poemë.

Digjeshe ti flakë e bardhë.
tek i bëje ze pranverës,
kur Atdheu s'kish behar,
Ti na dhe "Lulet e Verës".

**"Kush ma mësoi këngën",
Tiranë 1979, f.18**

Qazim Shemaj

*Lindi në Tepelenë. Ka
mbaruar Fakultetin Histori
Filologji Dega Gjuhë
Letërsi Shqipe në Tiranë.
Ka punuar për shumë vite
mësues në fshatrat e
Tepelenës dhe për një kohë
punoi në redaksinë e
Revistës Hosteni ku ka qenë
për një kohë dhe
kryeredaktor i saj. Ka
botuar këto përmbledhje
poetike: "Daullja e
festivalit", "Kush ma mësoi
këngën", "Përroi që rrjedh
ndanë strehës sime". Jeton
në Tepelenë*

Piro Kuqi

(1939)

*Ka lindur në Rehovë të
Kolonjës. Jeton në
Tiranë.*

Naimit

Ti vjen nga larg në ditët tona,
Nuk mund të rrosh ti në mërgim
Me rritme vargjesh plot jehona
Të shpirtit tënd plot frymëzim.

Ky zëri yt sa vjen e rritet,
Një lot gëzimi ta njomi faqen:
Portretin tënd e gdhendën vitet
Me mall e shpresë për
"Manushaqen".

Oh, prehu pak, i shtrenjti Naim;
Pranë deleve, mbi bar të njomë,
Dhe kraharorin mbushur thellë
Me aromën e luleve të kohës
sonë.

Oh, prehu pak në fëshfëritjen
E degëve që i rreh era!
Në shpirt e ndjen ti përtëritjen
E kohës që lulëzon pranvera.

"Nëntori", nr.5.1979 f.7

Ndoc Pappleka **(1945)**

Lindi në Lekbibaj të Tropojës. Studimet universitare i kreu në Degën Gjuhë Letërsi Shqipe në Universitetin e Tiranës. Punoi si arsimtar për shumë vite në qytetin Bajram Curri. Më pas punoi si skenarist në Kinostudio^a Shqipëria e Re dhe tani punon si bashkëpunëtor shkencor në Insti-tutin e Kulturës Popu llore. Ka botuar

një sërë vëllimesh poetike dhe në prozë: "Zëri im", "Ecim", "Nja tjeta diell", "Arkite-ktura e dritës", "Në gjurmë të heroit", "Rra-thët e lisit", "Gjaku i tokës", "Poezi", "Lumi e di ku buron", "Dedalia dhe Katallani", "Gjethnaja në trup", "Qypi me florinj"

Naim Frashërit

Mund të kesh në emër imazhin e drurëve
Por kjo është fare pak për të qenë i blertë

Mund të kesh në vargje malet e lisat e gjatë,
Lumenjtë, barin dhe lulet e verës,
Por s'mjaftojnë vetëm kaq për të qenë i blertë.

Të jesh i blertë
Në kohën tënde dhe të gjitha kohrat,
Do të thotë të kesh diçka nga malet e nga lisat,
Të bësh prej fjale lumenjtë, barin dhe lulet e verës.

Do të thotë t'i bësh vargjet e tua breza pyjorë
Për gjuhën tënde të gërryer nga përrenjtë
e huaj,
Të mbrosh vatrën e lashtë të kombit nga erërat

Të jesh i blertë, do të thotë të kesh në vetvete
Mundësinë e përtëritjes së vazhdueshme si drurët

Të lësh zemrën tënde si një lëndë te fjalët
Dhe midis tyre të shfaqet nëpër mote i blertë.

1979.

"Arkitektura e dritës", Tiranë 1981, f.47.

Katjusha Pogaçe (1951)

Lindi në Pica të Gjirokastrës më 11 shkurt 1951. Arsimin e ultë dhe atë të mesëm e ka kryer në Gjimnazin Asim Zeneli në Gjirokastrë. Më pas mbaroi me rezultate të larta Universitetin e Tiranës në Fakultetin Histori-Filologji, Degën Gjuhë Letërsi. Mbrojtiti diplomën "Elementë tragjik dhe heroik në poezinë tonë popullore", punim që u hapi rrugën një sërë shkrimesh dhe studimesh mbi folklorin dhe letërsinë bashkëkohore. Ka punuar si redaktore dhe gazetare në organe letrare dhe kulturore të shtypit si: "Nëntori", "Skena dhe Ekran", "Spek-tër". Punon si gazetare në Radio Tirana. Boton artikuj kritik, poezi, tregime. Ka botuar vëllimin poetik "Fjala jonë".

Duke lexuar Naimin

Si një pyll i madh që digjet e s' shuhet
Me zjarre të kuq në lindje e në
perëndim
Mbi zjarrin e vargjeve shqipja e bukur
Çan rrugët,
Përgjaket,
E merr fluturim

Në flatrat e saj shqiponja rri zgjuar
Kërleshur me erë,
dallgë e përmallime
Mbi sytë e kohës ndizet e shkruhet:
"Shqipëri, o mëma ime!"

Këtij lumi perlash
 Sado të shkojnë vitet
 Brigjesh do t'i ulem,
 Do t'i falem brigjesh,
 Humbur si një çupëz
 Si një foshnjëz habitur,
 Endrrën duke zgjuar,
 Zgjimin duke pritur.

Këtij lumi perlash
 sado të shkojnë vitet
 brigjesh do t'i ulem
 do t'i falem brigjesh,
 humbur si një çupëz.
 si një foshnjëz habitur,
 ëndrrën duke zgjuar
 zgjimin duke pritur.

Roland Musta (1946)

Lindi në Tiranë, mbasi ka kryer shkollën e mesme, ka mbaruar shkollën e lartë për oficer. Shërbeu për 30 vjet si oficer trupe dhe kryesisht në shtypin ushtarak dhe sektorin e kulturës. Ka mbaruar Fakultetin Histori Filologji, Dega Gjuhë Letërsi. Krijimtarinë poetike e ka përmbledhur në vëllimet "Nëpër agime", "Jetë" si dhe është autor i një sërë antologjive për ushtrinë dhe mbrojtjen.

Naim Frashëri

Atë kohë, Naim beu u mbyll për ditë e netë të tëra e jepte e merrte me vete...

Nga një gojëdhënë

Kur poeti ynë u mbyll në kullë,
se e gërryente nervi i krijimit,
gojë të liga nga mekamet e udhët
thanë, u duk dhe pun' e Naimit...

S'është mirë e flet me drurët e pyllit,
flet rrugës me gurët e barë,
flet me karvanet e yjet e qiellit,
I ziu djalë!...

Dhe rri i parruar
dhe s'di ç'bën,
e mjekër lë nga mërzia,

ndërsa poeti
si kaminë u përvëlua
e harroi dhe dhembjet e tija...

Se Naim Frashëri, nuk ish i marrë,
megjithse foli me lulet, pyjet, lisat e bagëtinë,
megjithse foli me të vdekur e të gjallë,
gjersa kombit i ngriti Historinë...

Dhe la pas këngë, brenga e dëshira,
dhe për njerëzit e kësaj toke u shkri,
e për ta shkroi me qindra vargje të mira
dhe eposin e përjetshëm:

“Ti Shqipëri...”

"Jetë", Tiranë, 1978.

Lefter Çipa

(1941)

*Lindi në Pilur të Himarës.
Ka punuar vazhdimisht në
vendlindje dhe është marrë
me kulturën. Shumë poezi të
tija janë kthyer në këngë
popullore dhe janë barë
mbarëkombëtare.*

*Krijimtarinë poetike e ka
përmbledhur në vëllimet
"Bejkë e bardhë", "Shqipëri
moj ballëhapur", "Bilbilat e
vendit tim", "Dheun tim
përsipër mbaj".*

Naimit sërish një këngë

Midis maleve menduar
Mendimet larë nga bora;
Midis vargjeve të shkruar,
Vargun për këngën ta zgjodha.
Midis këngëe të tua,
Zemrën e gjirit ta hodha.
Midis lumit të kulluar,
Shpirtin tënd kudo ta mora.
Midis lisave lartuar,
Gjuhën tënde e kërkova.
Midis Qiririt pashuar,
Syrin e ndezur shikova.

Në mes qiellit qëruar,
Shpirt e ndjenjë shenjtëruar.

- **Botuar për herë të parë** -

Gjaku ju bë këngë

Ngrihu si të rrihet,
balta kullon mjaltë,
lulet nën diell,
hedhin shtat të lartë.

Shpirtin plot revoltë,
dorën te shpata,
vjen një këngë e fortë
avaze të zjarrta.

Kohë të vështira,
dimri s'kish të sosur,
mëma nga uria
këngë s'kish të ngopur.

Sytë e saj panë
një qiri të ndezur,
ish drita e parë,
për dritë e ish e etur.

Naimi i saj
ç'ia nisi e shkroi,
shqiponja nga krahët
një pendë i dhuroi.

Gjaku iu bë këngë,
Vjersha gjithëshpirt
Shqipërisë mëmë
krahët lart ja ngriti.

Vargu i Naimit
fletëborziloku,
gjerdani i trimit,
për luftë së toku.

Vargu ditë e dritë
në zemrat e zjarrta,
pishtar i pashuar
për të dalë nga nata.

Sa më i egër deti,
shkëmb mbi det Naimi
zu përkulej djepi
çeli trëndafili.

Çarku i dyfekut
zu lëshonte flakë,
nëpër flakë Naimi
hidh'dritë të zjarrtë.

Fushat, malet, lisat
bashkë kuvendojnë;
arat, vreshtat, plisat
shpirtin ia gatuan.

Ndezur nëpër shekuj
sa shekuj do shkojnë
ti për kombin s'vdiqe,
gjallë të shikojmë.

Vendin e stërrallit
dil shih të stolisur
Manushaqen tënde
kryelartë ngritur.

Ngrehu, si të rrihet,
balta kullon mjaltë,
lulet në diell
hedhin shtat të lartë...

"Shqipëri moj ballëhapur, Tiranë 1981, f.59-61

Aleksandër Çipa

(1967)

Ka lindur në Himarë. Mbaroi shkollën e lartë për filologji (dega Gjuhë dhe Letërsi Shqipe) në Universitetin "Eqerem Çabej" të Gjirokastrës. Poet, publicist, analist i jetës shoqërore dhe politike. Është kryeredaktor i gazetës "Java" dhe korrespondent i Shqipërisë së Jugut për emisionin shqip të radios britanike BBC.

Dhënia e Naimit

"Na diellin e shpirtit
në Qiri",
Na tha Naimi

"Na diellin e shpirtit"
Nga i imi
Nga-i-imi
tha Na-i-mi.

Botohet për herë të parë.

Naimi në Sarandë

Në shtëpinë e vogël,
buzë detit ti s'fjete
Vargu yt më thotë:

Rrinin pranë

dy dete.

"Nëntori", Nr.10/1990, f.42

Luan Rexhepi (1934-1985)

Lindi në Vajzë të Vlorës.
Kreu studimet për Histori
Filozofi jashtë shtetit. U
emërua në Institutin e
Historisë si bashkëpunëtor
shkencor. Për shumë vite
punoi si redaktor në
Shtëpinë Botuese të Librit
Shkollor. Përveç
krijimtarisë së tij artistike,
një punë të madhe bëri dhe
me përkthimet, duke e sjellë
Majakovskin në shqip.
Vepra e tij letrare është
përmbledhur në vëllimet:
"Kryelartë, Shqipëria ime",
"Po ngjitet dielli në Zenit",
"Rrugë dhe këngë", "Motive
nëntori", "Udhëtimet e
ardhshme të Gentit", "Fletë
nga ditari i atdheut", "Yje
dhe yllka", "Emra të
dashur", "Letër nga kufiri".

Kopshtari i madh i poezisë Naim Frashëri

Lexojmë vargjet e tua
dhe në qiell krenaria na ngrihet
ku shohim të lulëzojnë
malet, gërxhet,
shpatet e trimërisë...
E ka kaq gjëra sa tek ti
farërat e dashurisë mund të
rriten,
kopshtar i madh i poezisë?...

S't'u ndanë gishtërinjtë nga fyelli,
dhe sytë nga Shqipëria
mbështetur te një pemë
mendja jote
ikte me vrapin e erës,
të ngriheshin flokët përpjetë
kur kujtoje dhimbjet e robërisë,
të shërohej shpirti,
kur të dilnin përpara
"Lulet e Verës"

Tani
një qiell i tërë me lule të qëndron
mbi kokë.
T'i prehesh i qetë
mes fladit të tyre
e freskisë...
Eh, sa shumë lule
mbolle vet për këtë tokë
kopshtar i madh i poezisë!

"Emra të dashur", Tiranë 1985, f.25-26

Çajupi te Naimi

Unë e kam parë dhe Sheperin
Dhe Frashërin e kam parë,
ca vargmale ata i lidhnin,
ca lugina në mes i ndajnë.

Kaq afër ishin në vitet e
fëmijërisë,
dhe dete të mëdhenj pastaj i
ndanë.

Çajupi u nis prej Aleksandrisë
e gjeti në Stamboll poetin e
madh.

Kështu i ngelën ata historisë,
ngelën te secili nga ne;
asnjë mal nuk kanë midis,
asnjë det me dallgë dhe re

“Në udhën e këngës” Tiranë 1985, f.155

Pertef Liçi

*Ka lindur në fshatin Lulaj të
Tepelenës. Ka mbaruar
studimet për Gjuhë Letërsi
Shqipe në Tiranë. Punon në
fllialin e telekomit Tepelenë.
Ka botuar vëllimin poetik
“Lëndina e yjeve” 1989.*

**Fluturak
Germenji
(1948)**

Ka lindur në Tiranë. Kreu Shkollën Ushtarake "Skënderbej" dhe Fakultetin Histori Filologji. Dega Gjuhë-Letërsi, si dhe ka kryer kursin pasuniversitar për gazetari. Ka punuar për shumë vite në sektorin e kulturës si dhe në shtypin ushtarak. Është kryetar i shoqatës "Miqte e Tomsonit". Krijimtaria e tij përmbledhet në poezi, monografi, reportazhe letrarë si dhe skenarë të cilët janë vlerësuar me çmime të ndryshme. Ka botuar vëllimet: "Korriku ynë", "Valët e detit", "Urim ushtari", "Përse nuk fle" (novelë), "Tomsoni dhe Shqipëria" (monografi).

Çast nga Naimi

Ai gjithnjë i kërkonte ato male
me vështrimin që i kalonte nëpër
muzg.

Kërkonte nga larg peisazhet
shqiptare,
pyjet që bisedonin plot zhurmë.

Era sillte nga larg aromën e
luleve.

Ai dallonte erërat që vinin nga
Shqipëria...
Kështu një ndajnate me fyejt e
barinjve
drejt vendlindjes nisej "Bagëti e
bujqësia".

"Urim ushtari", Tiranë, 1973, f.39

Sadik Bejko

Ka lindur në Tepelenë. Punoi për disa vite arsimtar dhe më pas redaktor në Radio Tirana. E larguan nga radio për "edukim" në Minierën e Memalias ku punoi nëntokë si minator për gjashtë vjet rresht. Ka punuar mësues në rrethin e Gjirokastrës. Tani është deputet në Kuvendin Popullor. Ka botuar vëllimet poetike: "Rrënjët", "Ku e ka folenë bilbili".

Naimit

Brinjët e dala
në gjoksin e Naimit
qenë flatrat e Shqiponjës së Flamurit
mes këtyre brinjëve rridhte gjaku ynë
i vjetër që nga koha e gurit.

Përmes këtyre brinjëve të holla
fare lehtë mund të shiheshin mushkëritë,
kur thithin burimet dhe kaltërsitë.

Mund të shihje si rriteshin
të forta dhe të bukura
motivet që lëviznin brenda gjirit.

në ato brinjë
mavija e thellë e maleve,
në atë gjak rrezja e pritur e agimeve.

Brinjët e dala të holla
në gjoksin e poetit
u bënë flatra për Shqiponjën e Flamurit,
me ato flatra ai udhëton drejt nesh
në zemrën e foshnjës dhe të burrit.

"Ku e ka folenë bilbili", Tiranë 1982, f.697

Luan Qafëzezi (1922-1995)

Lindi në Gjirokastrë, por aktivitetin e tij e zhvilloi kryesisht në Berat dhe Kuçovë. U përfshi tërësisht në Luftën Antifashiste Naccl., ku u ngarkua me detyra të rëndësishme në formacionet partizane. Mbas Çlirimit punoi në shtypin ushtarak dhe në detyra të ndryshme. Vazhdimisht u muar me krijimtari duke botuar poezi, poema, tregime dhe drama. Krijimtaria e tij letrare është përmbledhur në pesë vëllime.

Përmendorja ¹⁾

-Abdylit, Samiut, Naimit-

Të tre ata- syrgjyn larg atdheut,
Të tre ata- u shkrinë si flakë zjarri,
Të tre ata-pasqyrë e Prometeut,
Për vendin mbenë, nga i mbrami tek i pari.

Ndaj fol për ta, o mjeshri nga Koblara²⁾
Sa herë Frashrit ne na gjen agimi,
Atje ku foshnjë lozë ndër ara,
Abdyl'i madh, Samiu edhe Naimi.

Eh, duararti Ziso, ai vit,
Me sa mbaj mend na ish i pesëdhjetë,
Që kur larg vendthit drita iu venit
E Shqipërizën dot s'e pa poeti...

Trego për ta, atje ku s'hesht xhuraja,
Sa herë mblodhëm pllakëza mermeri,
E në kërkim sa herë në ato pllaja
Kokojkës pamë si prush ndizej ylberi.

Po bjeri Ziso, bjeri ti mermerit,
 Skalit, Ziso, sa të mundesh mirë,
 Të marrë guri ngjyrat e ylberit,
 Të shprehë guri t'zjarrtëzën dëshirë!

Eh, usta Ziso, Zisua nga Komblara,
 Ti kryezot i daltës e mistrisë,
 E kush si ti me futëzën përpara,
 Diti aty mermerin ta qëndis?

Dhe dalta s'hesht, rreth teje pleqtë grumbull,
 Trtegojnë për Ta e s'dijnë të pushojnë,
 Ndërsa si zogjtë, vogëlushët faqekumbull,
 T'poetit vargje shpesh na cicërojnë.

Te ai truall sot hijeshëm tri shtatore,
 Ngrihen ballëllartë, o mjeshtëri nga Koblara,
 Po mot e jetë do thotë: Kjo përmendore
 U ngrit për Të³, u ngrit për Ta⁴e para...

“Vepra letrare”, V.2, Tiranë, 1987, f.197-198

1- Me rastin e ngritjes së përmendores së parë në Frashër në vitet 1950

2- Ziso Koblara nga Koblara e Kolonjës gurskalitës, mjeshtër për përmendore guri.

3-4 Naimin, Abdylin e Samiun.

Simon Vrusho

(1950)

Ka lindur në rrethin e Beratit. Ka punuar për një kohë të gjatë mësues. Është marrë me publicistikë dhe krijimtari poetike. Ka botuar vëllimin "Rrugëve të Mangalemit".

Për Bejtexhinjtë

Kur Naimi shpatë e bënte vargun dhe rrobërinë godiste mes për mes, murmurinin ata me zë të zvargur bejte në mes të kafenesë.

Kur ata lotonin për sy vajze dhe për vdekjen ngrinin rubai, në sy Naimi shihte malet e Skënderbenë në sy e kish ai.

E vinte Skënderbenë prapë në Krujë, që lufta të nxiste ashtu si dikur, kurse bejtexhinjtë binin në gjunjë e mekeshin për Mekën, për një gur.

Kur mbi supet e poemave të Naimit binte e binte pluhur lufte, pluhur binte dhe mbi bejtexhinjtë, por ky ishte i harrimit pluhur.

**"Rrugëve të Mangalemit", Tiranë
1983, f.35**

Agim Vinca (1947)

Lindi në fshatin Veleshnjë të Strugës. Shkollën fillore e kreu në vendlindje, gjimnazin në Strugë, ndërsa studimet universitare, dega gjuhë e letërsi shqipe në Universitetin e Prishtinës. Kreu studimet pasuniversitare. U magjistrua dhe u doktorua në temën "Struktura e poezisë së sotme shqipe 1945-1980". Ka punuar mësues dhe më pas profesor në Fakultetin Filozofik të Prishtinës. Ka botuar një sërë vëllime poetike, studime letrare, monografi si dhe vëllime me publicistikë midis tyre përmendim: "Feniks", "Shtegu i mallit", "Aspekte të kritikës sonë", "Buzëdrinas", "Arrna dhe ëndrra", "Orët e poezisë", "Populli i pandalur", etj.

Abetarja e parë

- Fejzi Vincës -

Dhe vinte Fejziu nga Selaniku
dhe sillte në fshat Abetaren e parë,
sillte idetë e Naimit
dhe këngën "O trima luftëtarë..."

Dhe mblidheshin mbrëmjeve fshatarët
të mësonin shkronjat e alfabetit,
ndërsa jashtë lehnin qentë e fshatit
dhe përgjonin spiunët e mbretit.

Dhe mblidheshin mbrëmjeve fshatarët
nën dritën e zbehtë të kandilit:
të mësonin "Historinë e Skënderbeut",
të dëgjonin "Fjalët e Qiririt"...

Dhe mblidheshin mbrëmjeve fshatarët
nën dritën e zbehtë të hënës;
të mësonin gjuhën shqipe
të mësonin gjuhën e nënës.

Dhe vinte Fejziu nga Selaniku
dhe sillte të parën Abetare
ndjekur nga turku dhe fanatikët
mallkuar nga hoxha në minare.

Dhe vdiq në mërgim Fejziu,
larg vendlindjes, i vetmuar,
po mbeti në fshat Abetarja
dhe kënga "O trima..."
e paharruar.

"Buzëdrinas", Tiranë 1984, f.62-63

Abetarja e parë

*Dhe mblidheshin mbrëmjeve fshatarët .
nën dritën e zbehtë të kandilit
të mësonin "Historinë e Shënderbeut"
të mësonin "Fjalët e zjarrit..."*

Agim Kuci

Poetët e mi

Këtu jam vetëm
Po me mua janë:Naimi,
Mjeda, Noli, Migjeni, Agolli,
Kadareja...
Shpirti me ta fluturon i lirë
E trupi shpëton nga vdekja.¹⁾

1)Kjo poezi së bashku me një cikël,
autori i krijoi pa laps e letër në
burgun e Prishtinës ku policia
famëkeqe sërbomadhe e Beogradit
e mbajti për 15 ditë në burg në
vetmi të plotë për arsye se vite më
parë kishte kaluar kufirin për të
ardhur në shtetin amë pa vizë
dulëse. Poezitë autori i kishte
regjistruar në mënd dhe mbasi doli
nga burgu i hodhi në letër.

Manushaqja netëve

Po unë kam qenë shpata që jam ngritur
 për t'u hakmarrur për gjithë Hamletët.
 Këpurdha katedralesh,
 pyje xhamish
 vet Kullën e Babilonit na ngritën ardhës të huaj
 në shteg.

Po unë kam qenë ajo dallandyshja që drejt teje
 kam vrapuar

me dy thrime balte mëmëdheu në sqep.

Po unë në fytyrën tënde

malet e Shqipërisë shikoja

si në një hartë të rrinin,

Në një ulluk të rudhave kërkoja Vjosën,

në tjetrin

Drinin.

Rendja,

thërrimet e dheut si farë e pamort binin

dhe mbinte mbi to jeta.

Unë rendja, rendja, rendja

dhe ja ku të gjeta.

“Emrin e ka dashuri”, Tiranë 1984, f.57-59

Vdekja e Vajzës së Naim Frashërit

Poetit i vdiste vajza. Dhe s'kishte tjetër pasuri
 veç detit të dashurisë për mëmëdhenë.

Në mbrëmjet e trëndafilta vajzat e mehmurëve

për një katedrale në Paris ëndërronin, për një kopësht në
 Vjenë.

Poetit i vdiste vajza. Dhe s'kishte tjetër pasuri
 veç detit të dashurisë për mënë-shkollë
 Në mbreinjat e trciudafilla vajzat
 e mehmurëve
 për një katedrale në Paris chudokunij,
 për një kopsht në
 Ujçet.

Poetit i vdiste vajza. Dhe s'kishte për të ilaç,
 një shtrat në spital për të nuk kish.
 Për një puçër në pulpë vajzat e mehmurëve
 niseshin në Vjenë, iknin në Paris.

Kthehej poeti nga mërgimi. Në doganë
 një grusht shkronjash shqipe i ngrohnin gjirin.
 Me bizhuteritë e Vjenës, me dantelat e Parisit
 vajzat e mehmurëve kalonin kufirin.

Poetit i vdiste vajza. Me një abetare të thjeshtë.
 sa kishte filluar të çukiste abecenë.
 Vajzat e mehmurëve me bursë niseshin
 universiteteve në Paris, auditorëve në Vjenë.

Poetit i vdiste vajza në një shtëpi të thjeshtë
 mes varfërisë, mes katër mureve.
 Atdheu thinjej nga dhimbja për të,
 thinjej nga "vakancat" e vajzave të mehmurëve.

"Zëri i Rinisë", tetor 1986

Skënder Buçpapaj (1953)

Lindi në fshatin Pla të Tropojës. Ka kryer shkollën e mesme dhe shkollën pedagogjike. Punoi arsimtar në fshatin Berishë të Tropojës. Për një kohë punoi redaktor në Gazetën "Drita" si dhe drejtor në Radiotelevizionin Shqiptar. Është marrë me poezi si dhe me shkrime kritike. Ka botuar vëllimet poetike "Zogu i bjeshkës" "Poezi" (1986).

Naim Frashërit

Me abetaren shqipe të poezisë në duart e
njoma

u kam trokitur maleve prag më prag e derë
më derë.

Një erë e padukshme si të gjithë fisi i erërave,
fletët e abetares m'i merrte nga duart. Ajo

erë....

Kam pyetur udhë më udhë, kam thirrur qiell
më qiell

fletët e blerta të kaltëra mos vallë më kishin parë.

Kam pyetur pleq treqind vjeçarë, barinj,

rapsodë lavërtarë,

kaprollë të hutuar, arinj me flokë, lauresha

pëllumba të bardhë

Në ato udhë, Naim, kishe shkuar më herët,
kishe lënë emrin në rrasa të krojeve,
në qafa të kojri llave e kishe varur si mesazh.
E belbëzonin fëmijët në shtroja, e ngjyenin
hënat në djepa,

e ndillnin delet në ëndrra, e blegërinin
gurët e bardhë.

Kishe fjetur dhe ishe zgjuar nëpër shpella,
në gërdhata ku gjashtë muaj në vit kullotnin
kecat,
në ahishtat ku filtrohen dita dhe nata
të manushaqta si qumështi i kulluar në vedra.

Në ëndërr e në zhgjëndërr jam pritur e
përcjellë
në viset e poezisë sate. Kam vënë në gaz
buzën e detit.

Kam vënë në mendime ballin e rreptë të malit
Kam vënë në melodi zëri prej bilbili të bjeshkëve.

Prandaj më ngjan se edhe unë i kam shkruar
poezitë e tua me bar, lule, zogj, flutura, vesë.
Autorësinë tënde kanë poezitë e mia
me ndeshje klasash, qytete industriale, kibernetikë,
elektricitë.

Ti je kudo: në fjalë, në erë, në dritë të diellit. Zot,
atje ku e përfytyroje ti praninë e Zotit.
Prej çdo guri, lisi dhe plisi të rikrijoj,
të jap shpirt,
poet i pavdekur dhe idhull i gjallë i kombit.

Besa e fjalës sate sa fort na u dashka.
Ylberi i fjalës sate të na bjerë mbi udhët,
mbi strehët e shtëpisë.

Me fletë të bardha, të kaltra, të blerta plot
mësuesi ynë i madh i abetares shqipe të poezisë.

Hamdi Meçe

Ka lindur dhe jeton në Krujë.htë marrë kryesisht me letërsi për fëmijë.Ka botuar mjaft vëllime,disa prej të cilave janë vlerësuar me çmime.

Dashuria e Atdheut

Vështrimi i mësueses mbi klasën e vet:
-Çudi! - sikur flet,- Çudi! - sikur flet.

- Kjo nxënësja aty të kaltrën e syve
e paska krejt si të Teutës ilire:
Ky nxënës këtu, në bankën e parë
si të Skënderbeut e ka atë ballë;
Kjo vajza vetullat si lastarë shëndritës
i paska si të motrës së Gjergjit, Mamicës;
Ky djali aty, në rreshtin e dytë,
si Naim Frshëri, i ka të dy sytë.
Kjo vajza gërshetat e zinj e të gjatë
ngjan si prej Shotës t'i ketë dhuratë;
Kësaj tjetrës dy buzët e ngjyer me agim,
sikur Margarita t'ia ketë dhënë kujtim!

“Një shportë me pranverë”, Tranë, 1986, f.26

Naim Frashëri

Të gjithë ata
që na servirin
në një pjatancë hëne
pastat e thartuara
të romantizmit,
u harruan.

Vetëm ari që ti, Naim,
le me testament
në shpirtit tonë
u shumfishua.

Dhëmbët i kemi me bukën e
fjalëve të tua.

"Buka e fjalëve" Tiranë, 1986, f.19

Agim Mato

(1947)

Ka lindur në Fterë të Sarandës. Ka studiuar për letërsi. Punoi për një kohë të gjatë mësues.

Krijimtarinë letrare e ka përmbledhur në vëllimin poetik "Jug", "Buka e fjalëve".

Hasan Hasani (1947)

Lindi në fshatin Jabllanicë të Dushkajës rrethi i Gjakovës. Shkollën fillore e nisi në vendlindje dhe e mbaroi në Baran, normalen në Gjakovë. Studimet e larta Dega Gjuhë Letërsi Shqipe i kreu në Universitetin e Prishtinës. Ka punuar në gazeta dhe revista "Bota e re", "Shkëndija", "Fjala", "Pionieri". Poezinë e parë e ka botuar më 1965 dhe prej atëherë ka botuar një numër të konsiderueshëm vëllimesh poetike, studime monografike etj. Më 1995 botoi "Leksikon i shkrimtarëve shqiptarë". Punon dhe jeton në Prishtinë.

Kurorë Tingëllimesh

(Para busteve të Vëllezërve Frashëri)

I

Acar e afsh shpirtin ma mbajnë të valë
Kur dashurojmë rrjedhën e lumit nën tokë,
Buzët e thara etit i njomin n'atë bokë
T'përlurur para kalorësit t'bardhë në kalë.

Martirë fjalë qemë - mbetëm martirë bese
N'këtë ishull zjarresh n'gojë ujkonje pre
Reumën e gjymtyëve herët e mbuluam me dhe
N'vend se buzët t'i freskoje një pikël vese.

Thellë në ne frymojnë do të ikura stinë
Me një gulf stuhie të përvjedhur shqim.
Që maje bjeshkëve tona kangën ta përtrinë.

Heu, qëndresë martirësh, kush atje jeton?
Tre yje frashnjotë të dehur në gjakim-
Brenda gjakut tonë që shekujve gjëmon!

ff

Brenda gjakut tonë që shekujve gjëmon
 Ngritëm përmendoren e një fisi t'fikur
 Nga gurshkrepat n'log s'kemi për të ikur
 Anipse një korb thellë n'gryka mallkon

Rruga gjemba-gjemba, fyelli madhon lugit
 Barinjte humbën grigjën moti nëpër pyll,
 Si flut'rake ndrit skaj më skaj një yll
 Duke përshëndetur heshtas ne edhe muzgjet.

Bij shtrëngatash qemë me një diell në ballë
 Dhe stolisëm gjoksin me do t'kuqe plagë,
 Edhe atëhere kur amshimi na dogji në mall.

Hije lashtësie përherë n'ëndrra sogjon
 Si fëmijë që n'shpirt i ndryen ca vërragë-
 Dritë e mendjes martire po na ngushllon!

III

Dritë e mendjes martire po na ngushllon
 Me këto tingëllima n'shekullin ardharak.
 E jo gjeth i rënë vjeshte, gjethi verdharak
 Si fantazmë netëve që trishton.

Gaz i shuar ndër bebza shpesh po përvidhet
 O martirëtë fjalës - të gjuhës madhështi!
 Erdhën e ikën ushri- sa t'marra mbretëri
 O gjak i këtij fisi, o trung që nuk dridhet.

Fjalët u rritën me rrufe, shtrëngata, duhi
 Si gërshetë n'atë faqe t'thepisur guri
 Pa thyer shtatin krenar në t'egrat stuhi.

Ç'djallë e mallkuar kohë, o kohë e përdalë
 Bijtë e kësaj toke jetën mbaruan në huri-
 Yjet duke zbritur nëpër t'zjartrat fjalë!

IV

Yjet duke zbritur nëpër t'zjarrtat fjalë
 Zërat e tre vëllezërve u bënë përmendore
 Çmallet duke puthur të bronztat shtatore
 O kohë e përdalur, kohë e rrëshqitshme njalë.

N'atë vetull bjeshke flamujt po valojnë.
 N'maje t'Tomorrit e Rrafshit t'Dukagjinit,
 Këngë t'gjakura po pëcjellë valë e Drinit
 E t'zjarrtat fjalë e vargje që po marshojnë.

Dhe shkruan historinë me faqe t'përgjakur
 N'ket shekull bishë që shpesh na hyri n'hak
 N'qiellin tonë blu, n'qiellin e përflakur.

Anipse diçka si hije vetveten po e vjedh
 Para botës një ditë ka për t'rënë në lak-
 Lum i mendjes sonë për këta martirë rrjedh!-

V

Lumë i mendjes sonë për këta martirë rrjedh
 Kur mbi pullazin tim këndon një bylbyl,
 I këngës dhe i fjalës o i shenjtë Abdyl,-
 Stuhive s'iu përulë si n'bjeshkë ai bredh!

Shuhet zjarri n'vatër lind tjetri n'kodr
 Shuhet fjala n'bjeshkë lind tjetra n'kreshtë
 Shuhet kalli n'vjeshtë lind xixa si eshkë
 Shuhet kënga n'bebza lind tjetra në lodër.

Ca kuçedra gjaku na përshkuan qiellin
 Krahët e shqiponjave u qepen maleve lart
 Coca-cola n'tokë për ta zbritur diellin.

Hap e mbyll kanale, rrëno e ngrit murë
 Gdhihej edhe ngrysej ne duke na bart,-
 Nga një epitaf e kem' ballasamosur n'gurë!

VI

Nga një epitaf e kem' ballsamosur n'gurë
 Dëshmi e një trishtimi kudo n'vatrat tona,
 Pesë shekuj n'kështjella u lëkund Sentona
 Duke fshehur thneglat gjysmëhëna në zgurë.

Me kokë nën shpatë frashnjotët u gdhinë
 Pa iu trembur vdekjes as sulltanëve n'fron
 Rrufetë i mbanin n'gjoks si zjarrin që vlon,
 Këngën e fisit tonë mbi kulla ta përtërinë.

N'shamijat e vashave kujtimin e shkruajnë
 Për martirët e kombit dhe të gjuhës sonë
 Që n'gur t'kullave tona emrat ua ruajmë.

E nusët faqegjak me kërrabza në pëlhurë
 Qëndisin luleverat t'ëndërruara gjithmonë -
 Amshitë e fjalëzjarreve tona përvidhet nën
 urël-

VII

Amshtë e fjalëzjarreve tona përvidhet nën urë
 Si dasmorë të dyndur atje poshtë ndër sheshe,
 Duke u ndesh n'erëra duke u ndesh

n'rrebeshe

E strall i gjallë të ndrit majebjeshkë e gurë.

Suferinë e natës herët më bekoi pa gjuhë
 Mua dhe etërit në kulla atje në cikol,
 Lëkura na mbet si gjarpërit në të errtin hol
 Suferinë e natës herët më bekoi pa gjuhë.

Kudo kushtrim kah shkel këmbë frashnjote
 Duke shtyrë agimet t'lindin fjalë qiriri,
 T'i shtrojë n'rrezedritë udhët e kësaj bote!

Gjyshi im në kullë si shiu në fjalë u derdh
 Kur mes burrash fliste, o, ai far martiri-
 I shenjtë qe mendimi që n'atë degë u zverdh!

VIII

I shenjtë qe mendimi që n'atë degë u zverdh
 O Naim be' Zemrat zogjve ua lamë peng.
 Që n'kala t'besës dhembjen ta lidhin deng
 Si bleta polenin kur n'për lule e mbledh.

Krenaria ngrihet kur ai shpirt kombi venitet
 Si kallam n'oazë - n'atë t'mjeruar ishull,
 Kulla e gjyshit ngryset e zgjohet si udhull
 Që këndon me gjuhë gri e pastaj çmeritet!

Emri i kullës sonë po ngjallej ngadalë
 Si do thnegla lisash- t'tokës ëndërrimtare
 Feniks i blertë n'gurzjarresh ringjall'.

T'gjithëve ndër kohëra na mundon një brengë
 Cili shoqishoqin n'ball ta puthim më parë-
 Mëshirë kërkuam n'çerdhe, zogjtë dehur
 n'këngë!

IX

Mëshirë kërkuam n'çerdhe, zogjtë dehur
 n'këngë

Rritin brezat dhe lisat thellë diku n'zabele
 Ngadhnjimarë muzgjeshtë të varur në çengele
 Si lecka lypsash zvarë mëkatesh n'atë mëngë.

Krua i cemtë gjaku në bjeshkë u bë akull
 I besës sonë. Gjithçka trashëguam nga t'parët

Besë e gjuhë lashtësie- i mallkojmë mëkatarët
Që n'betëja motesh mbollën trupat shakull.

Mikrob i ri mushkërie herët rrëmoi n'themele
T'gurkështjellës vëllazërore. Lejleku u tremb.
N'oxhakun e kullës gjyshit tirqit me kordele.

X

E përcollën mallkimin si tymin n'për oxhaqe
Dhe zërin tonë miturak strehuar në damarë,
Ashtu vdiqet si vdiqën frashnjotët bujare
T'dënuar e më pranga n'duar pa lot për faqe.

Ndoqe rrugën e Dylit, vëllait tënd të madh
Atomit e fundit e shpenzove për atdhe.
Idhull mbi idhuj motesh o frashnjot Naim be
Gjerdan bari e fluturash n'këtë timin livadh.

Fyejt e gjakut kanë shpuar bjeshkë e diell
Deri n'Urë t'Gallatës - atje në Stambollë
Fanar duke shëndritur mespërmes në qiell...

Me vesë i njomin buzët si dikur me këngë
N'gji qëndroi e fshehur pesë shekuj një bollë-
Si jehonë kohe shpirtin gjithmonë brengë...

XI

Si jehonë kohe shpirtin gjithmonë bregë
E harruam n'tela t'çiftelisë varur n'mur
As lahutën s'e hoqëm gjurit që ndrit nur
Dhe lindëm, u rritëm e do vdesim me këngë

Si tre yje hytë thellë në malin thinjosh
Q' moshës sonë qerpikët moti ia ka zbardh'
O tis i butë kënge, o i urti frashër trimosh.

Aromë blirësh kohën atëbotë e kanë vrarë
 Me shtiza helmit t'varur tinzisht n'qepalle-
 T'madhrueshmin në qiell shpesh e kemi sharë

Që ndanë drejtësinë dhe atë e shkel me
 thembra

Kur thneglat në zgavra lisash hidhnin valle-
 Arë e farë ndër mote mbollë zjarr ndër zemra.

XII

Arë e farë ndër mote mbollën zjarr ndër zemra
 Si vashat e Ilirisë muzgjeve t'kuqe krehemi
 T'i tregojmë botës ç'ishim, ç'do bëhemi
 Nga gjysh-stërgjyshët- nga koka e te thembra.

Armë vdekjeprurëse patët diturinë o
 mendjeartë

Dhe mbollët butësinë e barit ndër meteorë,
 Si shqipe n'kreshta t'ashpëra, këta malësorë,
 U rritën me trungun nga i cili jemi bart'

Kuajt jelëbardhë i shalojmë meridianeve
 O Sami bej Frashëri, o mendjendritur
 Si dasmorë dielli kur ikim horizonteve.

Frashër- dhe i lashtë- Urë me Tri Harqe
 Ç'shejtënor n'tokën tonë t'ka zbritur?-
 Mespërmes hullive t'ballit- flamuj n'bajraqel!

XIII

Mespëmes hullive t'ballit - flamuj n'bajraqe
 I dhamë betimin gurit për këta martirë,
 Që u bënë yje drite dielli ende pa gdhirë
 Si ato t'merdheztat e vashave ilire faqe...

S'di pse fatit t'fisit tim koha iu bë nepërkë
 As pse shekujt më parë emrat na i ndërruan,
 Ardhësit nga thellësitë tinzisht depërtuan-
 S'di pse fatit t'fisit tim koha iu bë njerjë!

Zëri juaj frashnjote sot qëndron mbi kulla
 E ne me xhelozitë ruajmë kujtimin e mërdhirë
 E librat tuaja n'raftt e shtëpive me tulla.

Urë me tri harqe që u lidh me tonat zemra
 Fjalët fluturake të gjuhës sonë plot hirë-
 Ishte këngë gjaku ajo e zgjuar ndër shemra!

XIV

Ishte këngë gjaku ajo e zgjuar ndër shemra
 Që udhëtoi stuhive e rrebesheve të motit,
 E bindur n'vetvete e jo n'marshim të lotit-
 Ishte këngë gjaku ajo e zgjuar ndër shemra!

N'këtë skaj t'Ballkanit ky ishull s'u dha dot
 Krenar n'gji t'Tomorrit rri Fromba, Medauri,
 Bindi e Sentona që ndrisin si vitore muri-
 Ashpër gjuajnë rrufetë e s'njohin kë për zot!

Andaj unë po heshti para kësaj tingëllime
 Kur shoh martirët si flutura djegur n'dritë-
 Gjuhë e gjak s'shuhet në erëra e fërshëllime!

E mbi të gjitha, përmendore mbet kjo fjalë
 E besëvëllezërve frashnjotë n'guri ngulit'-
 Acar e afsh shpirtin ma mbajnë të valë!

Magjistrali

Acar e afsh shpirtin ma mbajnë të valë
 Brenda gjakut tonë që shekujve gjëmon,
 Dritë e mendjes martire po na ngushllon
 Yjet duke zbritur nëpër t'zjarrtat fjalë.

Lum i mendjes sonë për këta martirë rrjedh
 Nga një epitaf e ke'ballsamosur në gurë.
 Amshtë e fjalëzjarreve tona përvidhet në urë-
 I shenjtë qe mendimi që n'atë degë u zverdh!

Mëshirë kërkuam n'çerdhe, zogjtë dehur n'këngë
 E përcollën mallkimin si tymin n'për oxhaqe-
 Si jehonë kohe shpirtin gjithmonë brengë!

Arë e farë ndër mote mbollën zjarr ndër zemra
 Mespërmes hullive t'ballit -flamuj n'bjajraqe-
 Ishte këngë gjaku ajo e zgjuar ndër shemra!

Jeta e re, 19, f.789-796.

*Martirë fjalë zemë - mbetëm martirë bese
 N'këtë ishull zjarrësh n'gojë ujkonjë jonë,
 Reumen e gjymtyrëve herët e mbuluam me dhë
 N'vend se buzët t'i freskojë një pikël vese.*

Harun Horari

Llambro Ruci (1946)

Lindi në Dhërmi të Himarës. Shkollën fillore e kreu në vendlindje, Politeknikum in në Tiranë. Ka punuar në Hidrocentralin e Bistricës. Ka kryer studimet në Fakultetin e Shkencave Politike Juridike në Universitetin e Tiranës. Ka punuar në organet e shtypit si në Revistën "Nëntori", kryeredaktor i revistës "Ylli". Ka botuar vëllime poetike, monografi letrare si dhe ka bërë një sërë përkthimesh kryesisht nga gjuha greke.

Dyert e Zosimeas në Janinë

Nëpër Janinë shkelim natën
mes trotuarëve të lagur.
Si mund të iknim pa prekur
një peng fëmijërie të dashur?

Mes hijeve Zosimea hijerëndë
e heshtur pas kolonash rri,
po ne presim Naimin gjimnazist
me lirikat e Shqipërisë në gji.

Ç'pëshpëriti Frashëri pas kangjellave,
ç'frymë i dërgoi Tomorri nga afër e larg
do t'i mbarte si Moisiu i Biblës -librat
nëpër shkretinë e kohës Naimi i madh.

Me një qiri që i shkrihej duarve
do të ndriste të nesërmen e Shqipërisë,
kur të tjerë fatin e tyre e të fisit

do të ndritnin me tringëllimë
florinjësh.

Nga Zosimea do të nisej nëpër botë
me një manushaqe nëpër gishta.
Ish udhë me pusi e vetëtima
kur koha shtronte gjemba jo
trëndafila.

Janinë, dhjetor 1987

Botohet për herë të parë

Biblioteka në Janinë, ku studiuan vëllezërit Frashëri

Laureta Çarçani
Gjinnaziste nga Gjirokastra

Vargu naimjan

Muzgu me velat e tij ngjyrë vjollce
ndali lundrimin diku në Dangëlli
vesa, si sy i kristaltë mbi bar
mban vargun naimjan që ka mbirë aty.

Bagëtia zbret hareshëm nga Tabori
me zambakët e këmborëve vargun naimjan
unë gjej,
pak lirizëm në këngën e çobankës së gëzuar
dhe në gurgullimën e lumit që zalleve rrjedh.

Dhe lisat hijerëndë me buzët e gjetheve
fërshëlajnë të ëmblën freski,
si mund të mos jem un' sot romantike
kur vargu naimjan më rreh si zog në gji?...

"Pararoja", 1988, 23 korrik, f.4

Zenel Anxhaku (1955)

Ka lindur në Përmet. Mbaroi fakultetin për gazetari 1977. Disa vjet punoi në Korçë në gazetata lokale. Nnxori gazetën "Nektari i Korçës", si dhe ka botuar vëllimet poetike: "Valët", "Rëkezat e pranverës", "Lisi i jetës".

Shtëpia muze e vëllezëve Frashëri

Një e nga një i sollën fshatarët këta gurë
të çmuar

Për këtë shtëpi të rrallë,
Si foshnja të sapolindura i mbanin ndër duar
-Kujdes ustallarë!
Dhe ja tani...
Dikush pluhurat fshin ngadalë,
Dikush me manushaqe odën e stolis,
E dikush tjetër reciton ngadalë:
"O malet e Shqipërisë!"

Tani është gati muzeu,
Le të vijnë vëllezërit në shtëpinë e tyre
Dhe vetë dielli vizitor ja behu
Malet, gëxhet, fushat, pyjet...

Oh, po këta vëllezër Muzeu
Qenka i madh sa Atdheu...

“Ylli, Nr.10, Tetor, 1989, f.29

Adem Istrefi (1942)

Lindi në fshatin Strelc i
Epërm, rrethinë Pejës.
Shkollën fillore e kreu në
vendlindje, ndërsa të
mesmen dhe studimet e
larta, Dega Gjuhë e Letërsi
Shqipe, në Tiranë. Qysh në
moshën 14 vjeçare emigroi
në Shqipëri. Një kohë të
gjatë ka punuar në
redaksinë e Librit Shkollor
në Tiranë, redaktor në
revistën "Nëntori" etj.
Shkruan kryesisht poezi e
prozë për të rritur, e herë
pas herë edhe kritikë
letrare. Ka botuar vëllime
me vjersha, tregime,
romane. Disa nga veprat e
tij janë: "Net kosovare",
"Mëngjesi i së nesërme",
"Dritaret e fjalës",
'Gjerdan lirije", etj.

Kush ishte ai që erdhi?

Mos ishte kopshtari i Luleve
të Verës,
mos ishte kopshtar i vetë diellit,
a lajmëtar i lindjes, yll drite
i zgjimit?

Ai që erdhi
mbi ferra terri qirinjt e dritës
ndezi,
si mëngjes rreze zërash shkrei...

Ai që erdhi, erdhi dhe tha:

Si mund të harrojë dielli rrugën
e vet,
më herët se ne prej dritës kush
është larë,
më herët se ne ky dhe kë ka
parë?

Pas diellit, pas dritës udhën e
mbarë të zemë!

Dhe ai që erdhi e s'iku më prej
nesh,

Shkurt e gjatë Naim i thamë,
herë Naim Poezia e herë
Naim Shqipëria.

Mbiemra të tjerë më të bukur,
thua të gjenim!?

Qershor 88.

"Një zog midis meje e diellit", f.102

Fatos Arapi (1930)

Lindi në Vlorë. Shkollën fillore dhe atë të mesme i kreu në vendlindje, ndërsa studimet universitare, Fakultetin e Shkencave ekonomike, në Universitetin e Sofjes (Bullgari). Një kohë ka punuar profesor në Universitetin e Tiranës, pastaj në Lidhjen e Shkrimtarëve dhe të Artistëve. Ka botuar tregime, novela, romane, dramë, kritikë letrare etj. Po ashtu merret edhe me përkthime nga gjuhët e huaja në shqipe. Fatos Arapi jeton në Tiranë. Vepra letrare: "Shtigje poetike", "Poema dhe vjersha", "Ritme të hekurta", "Patat e egra", "Dhjetori i shqetësuar", "Dikush më buzëqeshte", "Poezia shqipe", "Drejt qindra shekujsh shkojmë", "Shokët", "Poezi", "Deti në mes", "Kënga e moçme shqiptare", "Fjalë për poezinë", "Duke dalë prej ëndrrës", "Ku shkoni ju statuja", "Më vjen keq për Jagon" "In-tenebris..." etj..

Drejt Shqipërisë

- Me vendim të qeverisë së Ahmet Zogut,
në vitin 1937 eshtrat e Naim Frashërit
u sollën në Shqipëri të shoqëruara
nga një kolonel xhandarmërie-

Bosfori ishte i kaltër- ndryshe si do të ish?!
Po vinte Naim Frashëri drejt Shqipërisë.

Në bordin e anijes së huaj vetëm dy shqiptarë.
Nën sqetullën e xhandarit arkëz e poetit të madh
Europa shtrihej përpara, Egjeu, deti Mesdhe-
tek bregu diku aty pranë vendit të Homerit qe.

Ndoc Gjetja (1944)

Lindi në Shkodër. Shkoilën fillore dhe atë të mesme i kreu në vendlindje, ndërsa studimet universitare, Dega Gjuhë e Letërsi Shqipe, në Universitetin e Tiranës. Një kohë punoi në Tiranë, ndërsa tash në Lezhë. Ka drejtuar për një kohë të gjatë revistën "Skena dhe ekrani". Që nga fundi i viteve gjashtëdhjetë merret me krijimtari letrare. Ka botuar vëllimet: "Rrezatim", "Shqiponja rreh krahët", "Qendresa", "E përditshme", "Çaste", "Poezi".

Bukolike

"Vijnë posi bletë e plotë, i bekoftë perëndia..."

Ne s'do t'ju lemë kurrë t'ju hajë Industria!

Kjo koha jonë moderne që ka pushtuar dhe Bjeshkën
po doli kundër jush do të hajë vetveten.

Gjithë qytetet gjigande do vuajnë nga nostalgjia
dhe do të shohin ëndrra veç me bishta dhie
dhe miliarda qytetarë nëpër kontinente
në qafë do të varin medalione qengjash.

Dhe do dëgjojnë përditë kaseta blegërimash
dhe në treg do shiten ca video pëllitjesh
me prapanicën mbi sfungjer ditë për ditë njeriu
do adhurojë si Budën një ministatujë bariu.

"Kthimet", Tiranë 1991, f.32

Zeqir Gërvalla (1942)

Lindi në fshatin Lupç të Poshtëm të Podujevës. Shkollën fillore e kreu në vendlindje. Normalen në Prishtinë dhe Mitrovicë, ndërsa studimet universitare, Gjuhë e Letërsi Shqipe, në Universitetin e Prishtinës. Punon në gazetën "Bota e re" në Prishtinë. Me krijimtari letrare merret që nga viti 1957, kur edhe e botoi vjershën e parë. Shkruan poezi për të rritur e për fëmijë. Jeton në Prishtinë. Vepra letrare: "Prania e Sfinksit".

Ne paqedashësit e Ballkanit

Sami e Naim Frashërit, ideologëve të Shkollës së Parë Shqipe në Korçë, hapur më 7 mars 1987

me një shekull drite
të përgjysmuar
i mundëm shekujt e shkuar
tashti me shekujt e ardhshëm po përleshemi

me një gjysëm opinge
me një gjysëm lapsi
me një gjysëm qiriu
emrin e plotë nëpër flakë po e shënojnë
në ballin që na ndrinë.

dhe po barazohemi me të gjithë popujt e botës
që e duan dritën-lirinë.

Kujt t'i vijnë rëndë
lehtë mund të kalojmë
kujt t'i vijë rëndë-
dorën ia shtrëngojmë.

"Det e moçal ballë për ballë", Shkup, 1993, f.60

Agim Isaku (1954)

Lindi në Korçë. Shkollën fillore dhe atë të mesme i kreu në vendlindje, ndërsa studimet e larta, Dega Gjuhë e Letërsi Shqipe, në Universitetin e Tiranës. Punon si mësues i gjuhës dhe i letërsisë shqipe në Lezhë. Emrin e tij e takojmë në periodikun letrar që nga fillimi i viteve shtatëdhjetë. Shkruan poezi e prozë, për fëmijë dhe për të rritur. Agim Isaku punon pranë Fondacionit "Soros". Ka botuar: "Pranvera e lumit tim", "Mosha", "Përralla e burokratit që u

bë punëtor", "Vizitë në Krujë", "Gurët", "I shtati", "Pesëdhjetë poezi", "Kështjella dimërore", "Hija", "Fëmijë në një qytet të vogël", "Mos kujtoni se jam një vizitor i vonë", etj.

Natë dimri (Fragment)

1.

Kontinentet e reve shahen me gjëmime
dhe topusë vetëtimash hedhin mbi malet e
larta

Mbi shkopinj ujrash qiejt udhëtojnë drejt
veriu

Nën sqetull shtegtojnë
etyde peizazhesh boreale.

Unë shpërshtjell pyjet nga poemat e Naimit
dhe gjithshka gjelbërohet në çast.

2.

Mbledhjet e stërshteteve vazhdojnë

Ekranet e TV-ve janë bërë mavi.

Shkëmbehen replika dhe komentohen në çast.
shajnë njeri-tjetrin dhe venë buzën në gaz
tinzisht.

Mbi tavolinat e tyre,
 si e harruar rastësisht
 u shfaq shkëlqim i një kokrre të vetme molle.

S'është globi ajo mollë,
 sigurisht.

3.

Vajza ime e vogël pesë vjeçe
 zgjat dorën dhe në pemën e parajsës naimjane
 të qeshurën e saj
 si një frut të rrallë shton.
 Gjithshka përreth e ndriçon
 me një vjershë të thjeshtë
 për xixëllonjën.

.....

6.

Drerë që kolliten posht pyjeve pa fletë,
 liqenë alpinë si piktura surrealiste të ankthit
 rëndojnë.
 Pllaja të shkreta. Vrima e ozonit. Gadishuj
 pa zogj e pa bimë.

Gurë antik që zbuten,
 squllen dhe rënohen në shi.
 Nëpër laboratorë analizën e smogut
 e bëjn me lehtësi
 Acid i përqendruar, thonë se është, jo shi?

.....

8.

Ver sa të duash shami në gojë,
 pi sa të duash qumësht antidotë,
 aparatet hedhin helmin e përditshëm
 dhe njeriun e tmerron pamja e vet në pasqyrë
 Ç'është smogu
 para helmit të tyre?

9.

Unë vazhdoj të mbështjell nga poemat e Naimit
pyjet, çukat e bleruara, lisat e lartë
që mbështetur pas hardhive, ëndërrojnë
lulet e verës, manushaqet, qengjat rënë në
gjunjë
që pinë sisë...

Pastaj vjen vajza ime e vogël pesë vjeçe
dhe të gjitha i ndriçon
me një vjershë të thjeshtë për xixëllonjën.

***“Mos kujtoni se jam një vizitor i vonë”, Tiranë
1990, 107-112***

Kostandin Dhamo
(1950)

Ka lindur në Tiranë më 17 Janar 1950. Që prej vitit 1972 punon në Radiotelevizion. Filloi të botojë në vitet 70, prej atëherë ka botuar vëllimet: "Përshëndetje", "Pak blu nga qielli", "Fundshekull", "Duke pritur zogjtë", "Planet i lodhur", "Pranvera e fundit".

**Kronologji e jetës
së Naim Frashërit**

Lindi në Frashër më 1846
Binjaku i tij vdiq; Naimi sigurisht jetoi...
Më 1855 merr mësim nga hoxha i fshatit,
Sëmuret nga tuberkulozi më 1871
Më 1874 drejtor dogane në Sarandë;
Punët, thonë i shkonin mbarë...
Më 1878 tronditet nga Kongresi famëkeq i
Berlinit,
Tronditje poeti; boton menjëherë
"Gramatikën e Gjuhës Shqipe"
Poemën monumentale "Bagëti e bujqësi"
"Fjalët e Qiririt", "Historinë e Skënderbeut"
Linte testamentin Poeti - "Qerebelanë"
Bënte kohë shqiptare, një fenomen ishte ai...
O, harrova t'u them:
Vdiq më 1900....

1986

"Fundshekull", Tiranë 1994, f.32

Shqiptarët

Ka shumë dritë në bulevardin “Dëshmorët
e Kombit”

Kafenetë çdo ditë pushtojnë lulishtet.
S’flitet për dashurinë në to, ndër nofulla e
përtyp.

Mes pemësh pa prerë ende mezi shquhen
në errësirë

Vëllezërit Frashëri.

S’kujtohet njeri për ta t’u ndezë pakëz
dritë mbi ballë.

Sështë fjala për elektrikistin e Bashkisë,
që t’u kthejë një
prozhektor,

Për ndërgjegjen e kombit fjala është...

Kafenetë verbueshëm ndriçojnë,
non stop ato punojnë;

Shqiptarët duke pirë kafe
Në mijëvjeçarin e ri po hyjnë...

1993

"Planeti i hidhur," Tiranë, 1995, f.31.

Petrit Ruka (1954)

Lindi në fshatin Turan të Tepelenës. Shkollën fillore e kreu në vendlindje, të mesmen në Tepelenë ndërsa studimet e larta Dega Gjuhë e Letërsi Shqipe në Institutin e Lartë Pedagogjik të Shkodrës. Për një kohë të gjatë punoi mësues në Tepelenë dhe më pas si skenarist në Kinostudion Shqipëria e Re, ku punon njëherësh si skenarist dhe regjizor. Ka botuar librat: "Rinia ime",

"Atdheu fillon te zemrat", "Mirupafshim hënë e vëndlindjes". Me skenarët e tij janë ekranizuar filmat artistik: "Eja", "Skulptura", "Lumi i jetës nuk shteron", "Një djalë dhe një vajzë", "Vazhdojmë me Bethovenin". Filma dokumentarë: "Nositi", "Shëmbja e idhujve", "Të burgosurit e galerisë", "Njeriu flamur, Ismail Qemali". Filmat vizatimorë: "I vdekuri dhe i gjalli", "Ekuilibër". Ndërsa me skenar dhe regji të tij ka realizuar filmin: "Qind për qind", "Plumbi prej plasteline".

Bejtexhinjtë e Beratit

Shanin sa u skuqej gryka me divane,
Fshikur nga raki mejhanesh në Berat,
Si kapsolla plasnin grindjet nëpër klane
Ndër gazele frynte botë e vogël gjatë.

Shqipëria kishte halle, mezi mbante frymën,
Popullit nëkëngë i fryhej ngulçi i gjakut,
Ju shërbet myftinjsh lëpinit dhe këndonit
"Mahmude e Sulejmanit shkon sokakut...

Ju thartonte buzët trahanaja e Zykos,
Për një art modern çërronit si gjinkalla,

Bënit zhbënit lista, kafeneve lehnit
Pas lavdisë si qentë për kokalla.

Njeri-tjetrin shanin, mburrnin klanet
"Ç'di të shkruajë Nezimi ky mediokër fshati..."
Jashtë kafeneve art i madh me dhimbje
Priste Naim Shqipërinë t'i qeshte fati.

¹⁾ *Mirupafshim hënë e vendlindjes", Tiranë, 1990, f.54.*

Qiriri i shenjtë i kombit

- N. Frashërit -

I dua eshtrat këtu, thërriste Nëna për birin,
shkollarët e zbehtë me vjershat e tij në gj.
Ai digjej në teqen e largët Myrdeven,
ia hollonte kockat malli yt, Shqipëri.

E shtruan për shqyrtim, ka harxhime, tha Zogu,
s'ka plan rregullimi, ku ta vëmë ne,
s'i gjenin dot vend atij që kish mbajtur mbi supe
tërë atdheun kur qe gjallë, me male dhe re.

Unë e dua këtu, thërriste Shqipëria,
parlamentit i vinin me mijëra telegrame,
e hodhën në votë, po Naimi "s'fitoi"
tamam atë ditë që u ngritën rrogat e
xhandarëve.

Nuk patën turp, i zunë në gojë lekët e popullit,
i thanë: është rruga e gjatë, do kaq
shpenzime,

Shqipëria u drodh po as qau, as heshti
se ti ke kokën tënde, o Shqipëria ime.

Mbreti s'pasjej lekë dhe nisej në Evropë,

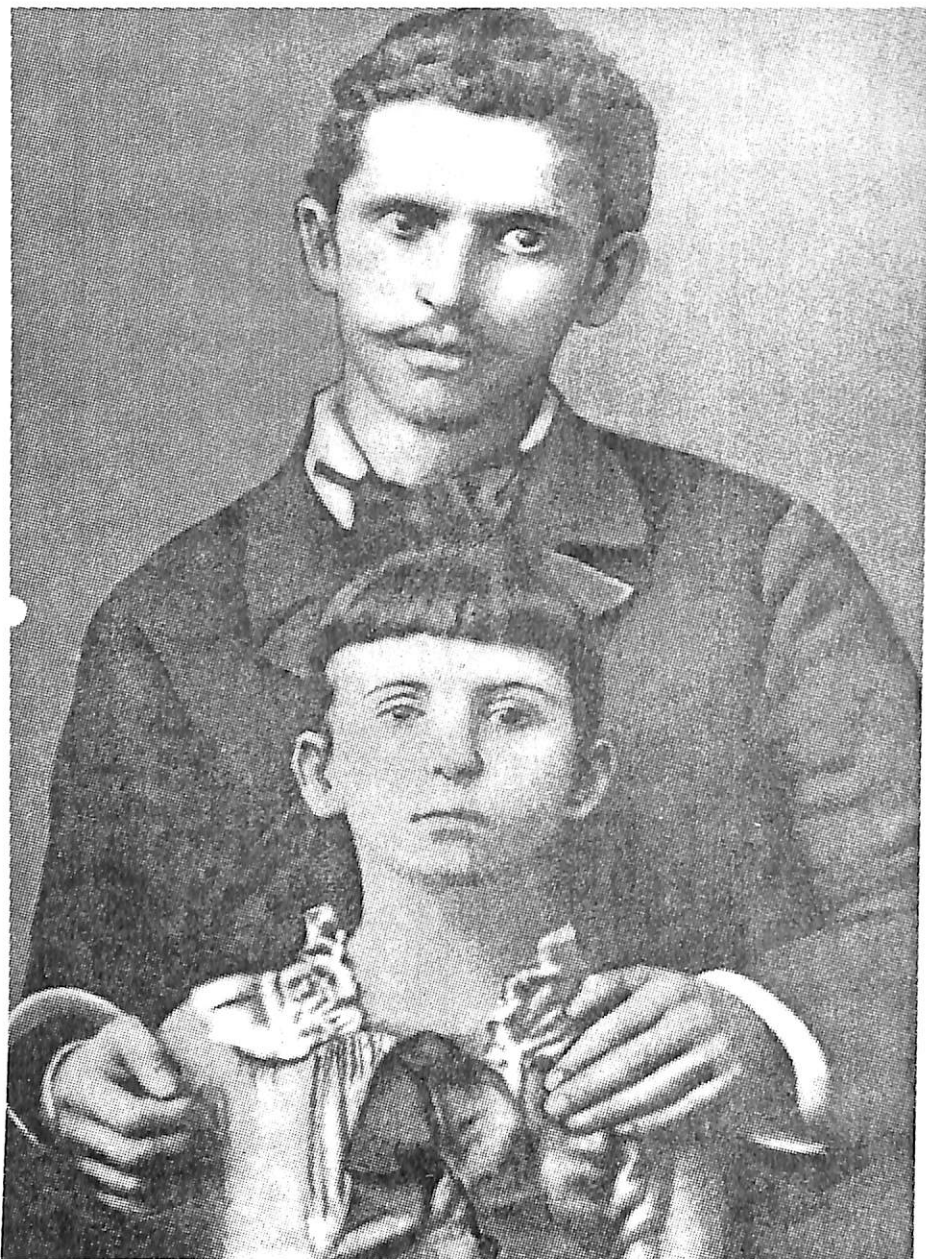
ku hante drekat nuk i hante darkat,
 po ne do ta sjellim, thanë në Elbasan
normalistët
 dhe binin pa darkë, grumbullonin qindarkat.

Në s'kini ju lekë do rrimë ne pa bukë,
 do lexojmë këngët e tij që të harrojmë urinë,
 çdo qindarkë një pikë gjaku tek ata trupa të
njomë,
 çdo qindarkë shkollari një plumb për
mbretërinë.

Dhe e prunë ata Qiririn e tyre të shenjtë
 të digjej ku u ndez, i bukur, mahnitës,
 po pa i lëmuar mirë dheun e varrit të ri
 u derdh vreri i bejlerëve me dorën e Konicës.

E shanë poetin... Medet - briti Nëna,
 një djalë t'm'ia marr hakun, se se tret balta
ime,
 një djalë Përmeti u ngrit, një Bulk'i mençur
qëlloi
 se ti ke kokën tënde, o Shqipëria ime..

Nëntori, Nr. 12/1988/f.34-35.

Naimi me mbesën

Veremi

Mundje nuk mundje e vetmisë
Që rron në baltë e në mungesë
Vajin var në derë të shtëpisë
Fundit të mbramë i jep shpresë.

Në ditë zije të pa Naimi
Si fike dritën pa pritesë
Mallit pashuar zbriti vegimi
Mbi shikim paloi një vesë.

Verdh vetmia të del në fleta
Si shkëlqim dylli në gji
klith pikëllim fijen ta gjeta

Hija e kulmit të bie përmbi
Aty ku loti i pik shtegtarit
Ia thotë era vajin barit.

"ABC...", Prishtinë, 1994, f 38

Sabri Hamiti

(1950)

Ka studjuar gjuhë e letërsi shqipe në Prishtinë, kurse letërsi botërore në Zagreb e në Paris. Poet e prozator kritik e dramaturk, doktor në letërsi, ka dhënë një kontribut të shquar në studimin dhe botimin e letërsisë shqipe. Ka botuar me dhjetra vël të cilat janë vlerësuar dhe me çm të ndryshme. Kohëve të fundit ka botuar monografitë: "Faik Konica jam unë", " Bilal Xhaferri".

Iliriana Sulkuqi (1951)

Ka lindur në qytetin e Elbasanit. Mbaroi mbaroi gjimnazin "Dhaskal Todri" në qytetin e lindjes, vazhdoi studimet e larta në Akademinë Ushtarake të Forcave Tokësore në Tiranë. Është diplomuar në vitin 1971. Ka filluar të botojë poezi që në vitin 1966. Ciklin e parë të plotë e ka botuar në gazetën "Zëri i rinisë" në vitin 1971. Në vitin 1986 botoi vëllimin "Më kërkojnë sytë e nënës" Për shumë vite ka punuar në strukturat e ngryshme të ushtrisë në Tiranë dhe në organet e shtypit ushtarak. Për arsye shëndetësore sot është e tërhequr në jetën civile. Vazhdon të merret me krijimtari.

Kur them "Të dua!"

Me gjuhën e Dhaskalit¹⁾
 Të them: "Të dua!"
 me gjuhën e Naimit
 "Të dua" sërish
 "Të dua" të them
 me gjuhën e nënës
 dhe brenda kam futur
 gjithë dashuritë...

"Do të jetoj". Tiranë, 1994, f.89.

1) Dhaskal Todri, mësues martir.

Vrasjen tënde s'e durokam dot!

*(Djalit 9-vjeçar Milot Kryeziu që
serbët e vranë në prag të shtëpisë)*

Çështë ky arkivol pesë pëllëmbë e ca?
Ç'peshë ka...
që kaq shpatulla burrash
dot nuk e mbajnë...
Ç'është ky zë fëmije që rënkon
e gjithë Kosovës i jep dhimbje?

"Ku po më çoni?!...
O nënë, kam ftohtë!
trupi im gjak pikon...

O Nënë,
më jep me vete çantën me libra,
nesër do të shkoj në mësim,
Së paku librin e këndimit,
përgjysmë kam lënë vjershën e Naimit...

Mos harro
lapsat me ngjyra,
fletoren e vizatimit...
Flamurit s'i kam vënë shqiponjën,
qiellit s'i kam vizatuar diellin...

Mos harroni:
Nesër ejani më merrni!
Nesër nga gjumi më zgjoni!
Të them dhe një herë vjershën
e Naimit
Dhe pastaj bëni ç'të doni
Varmëni ose pushkatomëni.

"Jetoj", Tiranë, 1994, f.148-149.

Samī Milloshi

Ka lindur në Macukull të Matit. Kreu studimet për gazetari dhe ka punuar për disa vjet si gazetar. Krijimtarinë poetike e ka përmbledhur në vëllimet "Blerimi", "Dafinë e ditës" etj.

Profeci për tim bir

Unë s'jam profet, o biri im,
po dua të bëj një profeci,
që ti do të bëhesh djalë me nam,
shkencëtar me famë kush e di...

Dhe ndoshta lulet do të rrethojnë,
o biri im, me madhështi,
atëherë ti mua më kujto,
kujtomë në malet me sharki.

Në ndodhtë të mos më kujtosh mua
për hir të luleve të botës,
do t'i bëj zë Naimit
të të mallkojë me dhjetërrokësh.

Ti mund të mbetesh njeri i thjeshtë,
pa famë, pa nam e pa lavdi,
po ja që unë ta kam borxh
si ati yt këtë, profeci.

"Dafina e ditës", Tiranë 1988, f.55.

Demokrat Anastasi

Ka lindur në Gjirokastrë. Mbaroi Shkollën e Lartë për Oficer, shërbeu për shumë vite në shtypin ushtarak. Ka botuar disa vëllime poetikë. Punon si kryeredaktor i gazetës "Shkëndija demokratike" në Tiranë.

Pasion

- Arsimitarit B. Miftari në Gostivar -

Rrugët e gjata të mërgimit
s'ta mplakën shpirtin asnjëherë;
gjuha e ëmbël e Naimit
ta kthente dimrin në pranverë.

Kudo që shkove në Evropë,
në Bon, Stamboll e Bratislavë,
askund, akurrë nuk gjete prehje
siç gjen këtu në Gostivar.

E gjatë, e gjatë, kjo udhë e shqipes,
por sytë s't'i lodhi asnjëherë,
me të në shpirt, si një Naim
e kthen dimrin në pranverë.

"Plagosja e shpirtit", 1989, f.76.

Hamit Alija
(1954)

U lind në Kasaj të Tropojës. Ka kryer degën gjuhë-letërsi shqipe në Universitetin e Tiranës. Ka botuar librat poetikë "Bjeshkët janë mbiemri im", "E ruaj një fjalë për ty", "Lotin nuk ta fal". Njëkohësisht ai merret dhe me kritikë letrare dhe publicistikë. Punon mësues letërsie në shkollën e mesme "Asim Vokshi" në Bajram Curri.

Përse Odiseu?...Naimi Përse?...

Ti po rritesh në qytet, vajza ime,
elektronika e shekullit i zvogëlon peizazhet
fshatin, yllin, detin, t'i sjell në ekranin e vogël,
si në syrin e përrallës së gjyshes që shihte
në fund të botës,
të dielave a verës kur shkon në shtëpinë time
të vjetër,
shoqeve u thua me atë shprehjen që më dhemb
"Isha në fshatin e babait"

.....

Unë do të iki një ditë
re e bardhë do të bëhem, hartë a diçka tjetër,
ndoshta pa pasur lumturinë të tregoj përralla
(për të treguar përralla duhet të bëhesh gjysh)
po ti asgjë tjetër s'je veç harta e vendlindjes
që ka jetuar në mua,
enigma ke për të zgjidhur që mua të më zbërthesh
Përse dinaku më i madh i botës, Odiseu, u kthue
prapë në Itakë,

(thonë aty ka vdekur. Njëqind herë po të lindej,
në Itakë vdes prapë).

në Stamboll ku e pat varrin Naimi,
thonë toka dridhej natë për natë,
qyshse i erdhën eshtrat në Iliri
dridhje toke s'ka ndjerë kush më në atë copë
Stambolli,

Përse Odiseu, Naimi përse?...
S'janë të lehta pyetjet e ne në brenda pyetjeve
vajzë e shekullit modern!

“Lotin nuk ta fal”, Tiranë, 1990, f.14-15

Lindja e Naim Frashërit

Një ditë e tri net kishte rënë shi,
36 herë kishte gjëmuar gjuha e lashtë, gërmë
për gërmë,
marsi në trupin e vajzave, druve, reve, fjalëve
lindje të madhe thoshte.

(Mars ka qenë, çfarëdo muaji të ketë qenë).

36 herë ish dridhur toka,
36 herë kish thënë të pavdekshëm
gërmë për gërmë të shqipës.

Lisat që nënshkruanin qiej në zgjim
u drodhën nga imazhi i një djepi,
u zgjua zjarri i fjetur në lis, pena
e ngrirë në zog. Zogu
i gëzuar në qiell. Qielli
i ngujuar në gur. 36 herë.

Tokë me emër zogu. Sa i dashke qiejt! Po urat
kalatë me trupa nusesh i mban!
Tokë e çuditshme, 36 herë
36 herë e pavdekshme. Njeriun,
njeriun aq herë e lind. Po vjen Naimi
të mos e lerë Skënderbeun të vdesë
të të thotë se Dhe plus Atë bëjnë Shqipëri,
të të thotë dy fjalë e ti të mos flesh njëqind
vjet.

“Lotin nuk ta fal”, Tiranë 1990, f.106.107

Udhëtim për në Dhërmi (Fragment)

Ka një zonë te toka ime
e banuar me heshtje mitologjike
e lugët si kurriz deveje
me një tym vullkani mbi krye
porsi bisht shqiponje.
Vrubullit ujvari i lumenjve,
kërceu shkuma si lepur,
ulurin era dhe përhapet
nëpër shpinat e vargameleve.
Atje unë u ndodha kalimthi
një ditë të djegur nga gushti,
e vinin ndaj meje
nëpër kullotat e gjelbrta
të asaj mbretërie t'egër
rapsodi i madh, i verbër
e pas tij Pindari e Teokriti,
Skënderbeku dhe Naimi.
I zhytur tek ajo habi
nuk dalloja shekujt
e mendoja se qytetërimi i vërtetë
duhet të ketë këto ngjyra dhe
aroma,
këtë rini të përjetshme.

.....
**"Hapma derën zonja mëmë",
Tiranë 1990, f.68**

Voreo Ujko (Domenico Bellizzi) (1918-1989)

*Emri i vërtetë është
Domenico Bellizzi, lindi në
fshatin Frasnitë dhe vdiq në
fshatin Firmë të Kalabrisë.
Punoi profesor i gjuhës
frenge në fshatin Frimë.
Është ndër krijuesit letrarë
arbëreshë që u paraqit
herët me shkrime. Botoi në
shtypin në gjuhën shqipe në
Itali, Shqipëri dhe Kosovë.
Ishte redaktor i revistës
"Zëri i arbëreshëve".
Shkroi vjersha, kritikë
letrare, eseistikë etj. Botoi
veprat : "Zgjimët e gjakut",
"Kosovë", "Mote moderne",
"Ankth", "Stinët e mia",
"Këngë arbëreshë",
"Burimi".*

Musa Ramadani
(1944)

Lindi në Gjilan.
Shkollën fillore dhe atë
të mesme i kreu në
vendlindje, ndërsa
Shkollën e lartë
Pedagogjike, Dega
Gjuhë e Letërsi Shqipe,
në Prizren. Që nga viti
1965 punon në
"Rilindje" gazetar,
bashkëpunëtor,
redaktor. Shkruan
kryesisht për të rritur:
poezi, prozë, dramë,
kritikë etj. Vjershën e
parë e botoi më 1963
në revistën letrare "Jeta
e re". Musa Ramadani
jeton në Prishtinë. Ka
botuar: "Mëkatet e
Adamit", "Tirravaje",
"Neurosis", "Romani pa
kornizë", "Muza nuk
flejnë", "Fluroma",
"Zezona", "Fjala në
skenë", etj.

Gjakimi në vargje
Naimit

Thërras muzat e jetës
Pegazin të ma shalojnë
Të shtegëtoj te burimi,
Një frymëzim për Naimin

Lus rrimën e asonancës
Nëse ia behnin këtij lumi,
ta flakin ngurimin-
Vargun e lirë e zuri gjumi.

Kërkoj një metaforë
të gjerë fushë e të lartë bjeshkë
të padalë nga krahasimi
Ta amshoj së dyti Naimin.

Ndërroj një simbol
Veshur asosacionesh
E që një kuptim ndryn.
(Një kyç të stërmadh
Që i ngjason botës sonë
E një çelës të vogël
Që i shembëllen njeriut)

Gjakoj një varg mitar
Të lidhur apo të lirë
Thërras muzat e jetës
Pegazin të ma shalojnë.

Vullnet Mato

Është i njohur si poet dhe si prozator.
Ka botuar: "Tinguj malesh", "Krahët e erës", "Ujsinor", "Ninullat e hekurit", "Era e kësaj kohe".

Këndoi Naimi

Këndoi ai me oshëtimin e malit që i mban kryet përperjetë;
dhe mali tha: Djep do të bëhem
të përkund krismat

Vjershëroi ai me gurgullimën e burimit ku shihen retë,
Dhe burimi tha: gurë do të bëhem të rrit lisat.

Rimoi ai me jehonat e pyllit të gjelbëruar;
dhe pylli tha: Pemë frutore do të bëhem
të mbush brezaret

Ligjëroi ai me zërin plot ëmbëlsirë të bilbilit;
Dhe bilbili tha: Këngë gëzimi do të bëhem
të ngre fole edhe në buzët e djelmoshave
Shpërtheu ai me dufin erëmirë të trëndafilut;
dhe trëndafili tha: Lulishte do të bëhem
të çel edhe në fustanet e vashave bukuroshe

Shfreu ai me tingujt e fyellit të bariut zemërmirë;
dhe bariu tha: Lëndinë do ta bëj zemrën

që të shtoj qumështin, të shumoj qengjat.
Dihati ai me gjoksin e papërtuar të bujikut
të djersirë,
dhe bujku tha: Me krahë të rinj do të bëhem
të lëroj gjithë djerrinat.

U shkri ai për pakëz dritë si Qiriri i përvëlur
dhe Qiriri tha: fontanë drite do të bëhem
të ndez edhe ujrat e lumenjve netve.

“Ninullat e hekurit”, Tiranë 1984, f.10-11

Petro Çerkezi

Ka lindur në Gjirokastrë. Mbaroi Fakultetin për Gjuhë-Letërsi Shqipe dhe ka punuar në arsim dhe sektorin e kulturës. Ka botuar vëllimet: "Dhjetë yje", "Kur shtrin hapin kompania", "Në tokën e stërgjyshërve", "Gëzimet e ditëlindjes", "Lulet e çelikut", "Duarshtrëngime", "Dridhet palë e fustanellës".

Pashë Naimin...

Ditë të mbushura me këngë,
ditë marramendëse nga vallet,
thesari madhështor i artit
një nga një shfaq brilantet.

në këto ditë, diku, atje mjedis spektatorëve,
pash Naimin
me faqet trëndafil nga lumturia,
duke sjellë pas vehtes vargan-vargan
fushat dhe lëndinat plot me lule vere,
duke sjellë me vete malet e mëdha
me lisat e bleruar të poemave.

Pash Naimin duke mbledhur nga lëndinat
e verës,
duke mbledhur nga sken' e festivalit...
Pash Naimin...

"Ylli", Nr.12/1985, f.24

Xhevahir Spahiu
(1945)

Lindi në fshatin Malind të Skraparit..Ka kryer studimet e larta në Degën Gjuhë-Letërsi Shqipe të Universitetit të Tiranës. Punon pranë Lidhjes së Shkrimtarëve dhe të Artistëve të Shqipërisë ku është Sekretar i Përgjithshëm i saj. Është autor i disa librave. Shumë poezi të tij janë përkthyer në disa gjuhë të botës. Është vlerësuar me çmime brenda dhe jashtë vendit. Ka botuar vëllimet: "Mëngjes sirenash", "Vdekje perëndive", "Zgjimi i thellësive", "Agime shqiptare", "Nesër jam aty", "Heshtje s'ka", "Poezia shqipe", "Kohë e krisur", "Ferrparajsa", "Pezull".

Xhevahir Spahiu

Etje

Etje

Kom etje

Po len
ku
vete

Ziviani

Dal jashtë
verbtaz
kështaj

Fakaj
Kainian

Stamboll, 22 maj 1995

Poeti i gjuhës së zjarrtë

Ecja maleve në verë,
ulja torbën me lajthi:
atje poshtë një pirg gërmadhash
që dikur kish qenë shtëpi.

N'atë prag dikur pat lindur
një poet nënë Emineja:
Në Kokojkë këmborët binin,
si ujëvarë varej kopeja

Zbraz i pushkë frashërioti,
përtej grykash krisma mbrriti;
vetë stërgjyshi im pat thënë:
"Prapë me djalë u bë Haliti!"

I dëgjoi djaloshi këngët,
fjalët e dheut të ndritur,
tok me qumështin e nënës
gjuhën shqipe pati thithur.

Dhe e shkroi me pika gjaku,
herë të ëmbël, herë të ashpër,
të kthjelluar si pikë e lotit,
si burimet përmbi Frashër.

Në çdo varg ish baltë e vendit,
ishte mali me lajthi,
trimat dhe lulet e verës,
shpirti yt, o Shqipëri!

Ato fjalë që t'i tha zemra
o bilbil, kumbojnë mes nesh;
qysh fëmijë, "Mbaj vesh! tha nëna,
dhe babai më tha."Mbaj vesh!"

Futi brenda kraharorit,
 thua, siç themi ne ngaherë
 që kur lindim, gjersa vdesim:
 "Ti, Shqipëri, më jep nder!...
"Ekran i kaltër", 1982

Lumi i vendlindjes

Kudo që shkoj
 më duhet të hedh vahun e një lumi.

Uji i lumit tim rrjedh në të gjithë lumenjtë,
 shtrati i lumit tim shtrihet në të gjithë
 shtretërit.

Rrjedh mes maleve
 dhe në trupin tim;
 ja, e mori kthesën. Tok me të edhe hëna.
 Ai më ka parë i pari
 siç më pat bërë nëna.

Më thotë zëri i lumit tim
 holluar prej ujit të pakët të burrimeve në verë:
 mos na harro!
 Më thonë gjethet vjeshtore të rrepevedegëgjërë:
 ktheu në pranverë, biro.

Ktheu, të shikosh lisat me pjergulla ngarkuar.
 që fshatarëve të tu u pëlqen t'i quajnë "kuaj",
 tokën e re ku gruri halëzi
 me rrënjët në gëzhojat e luftës ka bleruar.

Të kujtohet?
 Ç'trishtim të kapte

kur lumin e vendlindjes s'e gjeje n'asnjë hartë!

I vogël vërtet,
po ujrat e tij
buronin prej shtëpisë së Naimit të madh.

Kudo që shkoj
i dëgjoj këta zëra
e para syve më shfaqet fytyrë e bukur e nënës
që dritë nuk lypte,
po jepte dritë,
një fytyrë që rilindte në të gjitha dashuritë.

Kudo që shkoj,
si lumi që këndon këngën e tij,
në buzë një motiv unë vërsëllej:
Ne japim dashuri kur dashuria kthehet,
ne rritim bij që kanë gjakun e gjakut tonë në
deje.

"Poezia shqipe", Tiranë, 1990, f.75-76

Petraq Risto (1952)

Ka lindur në Durrës. Kreu studimet në Universitetin e Tiranës për gazetari. Punoi gazetar dhe libretist. Aktualisht është drejtor i Shtëpisë Botuese "Globus R". Ka botuar vëllime poetike, tregime, romane, letërsi për fëmijë. Veprat e tij janë: "Zjarre që rriten", "Dallgë e detit tim", "I them shekullit mirëmëngjes", "Sytë e ditës vizatoj", "Vdekja e palaços", "Qerosi dhe Pinoku në plazh", "A protestojnë të vdekurit", "Zgjohu princesha ime", "Avioni i parajsës BATERFLAJ"

Baden

Në këtë qetësi të shtrirë buzë liqeneve
mes bukurisë së ftohtë të peisazhit
ëndërronte dhe këndonte me zë mjellme
tretur nga sëmundja Naim Frashëri.

I thithnin mushkëritë ajër të pastër
po prapë në të mungonte diçka.
Oksigjenin që s'mund ta gjente në ajër
krijonte në poemat e mëdha.

Vjenë, korrik 1980

"I them shekullit, mirëmëngjes!", Tiranë 1981

Llazar Rumnici

Ka lindur në Urën Vajgurore, ka punuar në shtypin lokal. Jeton në Berat.

Ndërsa vështronte malet...

- Naim Frashërit -

Dhe ecte ngadalë i menduar Poeti
Agut të mëngjeseve pragut të mbrëmjes
Në rrugicat e gurta të këtij qyteti
Që malin kanë në krye lumin poshtë këmbëve

Ç'mendonte ashtu vallë me vështrimin nga malet
Ja Tomorri! Dhe s'ngopej duke parë
Mbi ballin e tij karvani i reve ndalej
Bardhësinë e tij qyteti e paska marrë.

Malet madhështorë! - mendonte Naimi
Mbi supe mbajnë yje, në emra - legjenda;
Dhe Osumi mes tyre e ka burimin
Edhe Berati mbi shkëmb i ka themelet.

Ndërkohë Shpiragu mbështillej me shtresë
mjegulle
- E Tomorri mbulohej me çarçafë bore,
"O malet e Shqipërisë!..." - bluante Naimi në
mendje
Vargun e parë të poemës madhore.

"Kushtrimi" Berat 2 Nëntor, 1985, f.4.

Koçi Petriti (1941)

Ka lindur në Sovjan të Korçës. Shkollën fillore e kreu në vendlindje, të mesmen pedagogjike në Korçë, kurse studimet e larta Dega Gjuhë- Letërsi Shqipe në Universitetin e Tiranës. Për shumë vite, ka punuar në Librazhd si mësues i gjuhës dhe i letërsisë shqipe në shkollën e mesme. Ka punuar në Lidhjen e Shkrimtarëve dhe Artistëve të Shqipërisë dhe aktualisht është pedagog në Fakultetin Histori Filologji. Krijimtaria e tij poetike është përmbledhur në vëllimet: "Lirikat e Majit", "Përsëri në udhë", "Firma e popullit tim", "Prush nëpër shekuj", "Të dashurova ty", "Poezi", "Lulëkuqet"(Prishtinë)

*Tre vëllezit Frashëri
Sa për tre Tomorri
në tre kontinente
shkelin për një Vlorë*

*E grekve goftë" ç' tha Homeri
dhe e shqiptarve ç' tha Naimi
të" dy, si krahë të" një ylberi,
i pastë" edhe njerëzimi
Koçi Petriti*

Balada e Atentatorëve

Njeri me De Radën,
tjetri me Naimin,
hipur mbi baladën
kalëzemërimin.

Njeri matanë deti,
tjetri mëkët anë,
si dy krerë shpendi,
shpendi mitik janë.

Ç'hotë atentatori
me atentatorin?
Njeri sqepoi mbretin,
tjetri perandorin.

Njeri Ferdinandin¹⁾
tjetri Emanuelin²⁾
nëpër shteg naganti
dy messhekuj shkelin.

Në paradë, kur mbretin,
gjithë e përshëndetën,
rend Axhezilao
i ngul bajonetën.

Ç'mesazh trëndafili
që "ta përkëdheli"
nis me plumb Vasili
drejt nj'Emanueli?

Dhe fluturoi zërin
si zog të pastrukur:
Sillmëni krëhërin
që të vdes i bukur!

Arbërisht i pari,
shqiptarisht i dyti,
asnjë lak litari
zërin dot s'ua mbyti.

njeri me de Radën,
tjetri me Naimin
hipur mbi baladën,
kalëamëshimin...

1986

*1,2) Arbëreshi Agezilao i bëri atentat mbretit
Ferdinand i Dytë më 1850. Në meshekullin tjetër u
qëllua perandor Emanueli...*

Rudolf Marku (1952)

Ka lindur në Lezhë. Shkollën fillore dhe atë të mesme i kreu në vendlindje. Studimet e larta në Degën Gjuhë e Letërsi Shqipe i kreu në Universitetin e Tiranës. Për një kohë të gjatë punoi në Lezhë ku dha mësim për gjuhë e letërsi shqipe. Më pas ka punuar në gazetën "Drita" si redaktor. Përveç krijimtarisë letrare ai është marrë dhe me përkthime të poezisë të autorëve botërorë. Ka botuar vëllime poetik: "Shokët e mi", "Rruga", "Sërishmi", "E dashur", "Udhëtim për në vëndin e gjërave që njohim""Vdekja lexon gazetën", "Fëmijët dhe Pogu i padukshëm", "Tokë e shkretë". Ka qenë deputet në Kuvendin Popullor.

Naim Frashërit

Erdhi në Shqipëri. Thonë nëpunës i zakonshëm dogane,
Veçse qenë të tepërt për një zyrtar
sytë ëndërrues e të trishtë të tij,
Në shpirt kishte plot vargje dhe valixhet bosh
Duke e ditur me kohë se veç shpirtit
Doganë e taksë s'mund të vejë asnjëri.

Qe natë dhe nata qe plot e përplotë me gabime
Një henë e ngrënë orientale
ndriçonte gjithçka,
Ai rrinte zgjuar si një roje
Filloi të bënte inventarin e çdo gjëje
Duke thirrur zëlart: Male, kodra;
brigje, gërxhe dhe fusha të mëdha!

Kish frikë se mos i kishin vjedhur
në natën e errët,
Kontrabandistët karieristë, bejtexhinjtë ziliqar
Nën dritën e një qiriri në natën me gabime,
Ecte drejt poetit peisazhi shqiptar.

Lumenjtë, drurët, dhe ti, qiell i kulluar;
Ecnit në natën e errët pa përfilluar askënd
Ku t'i çonte, ku t'i shpinte nëpunësi i doganës!
Shtëpia e tij ishte e vogël

At'hera ai u bë VEND.

“Drita”, 1990, 21 tetor, f.8

Halit Shamata

(1954)

Në vitin 1973 mbaron shkollën e mesme në Kavajë dhe në vitin 1977 përfundon Fakultetin Histori-Filologji, Dega Gjuhë-Letërsi. Pas mbarimit të shkollës, për arsye biografike, dërgohet mësues në Lekbibaj të rrethit Tropojës. Në vitet 1980-1981 mbetet i papunë, ndërsa në vitet 1982-1990 punon mësues në Kryevidh të Kavajës. Në vitet 1990 dhe në vazhdim është zgjedhur deputet në Parlament. Ka botuar vëllimin poetik: "Autograf", "Tatuazh".

Pa asnjë relik

Një copëz

nga Qiriri i Madh i Naimit
 Peshku-postum i De Radës,
 Një Fletë e Gjelbër Shelgu
 Nga varri i Lasgush Poradecit,
 Autoportreti në Vizatimet e Migjenit
 Më duhen çdo ditë për të kuptuar
 Se s'kam asnjë relik
 Në tryezën time të punës.

"Autograf", Tiranë, 1990, f.19

Lindita Ahmeti
(1974)

Ka lindur dhe jeton në Shkup në një familje intelektualësh. Studion për greqishten e vjetër dhe latinisht. Ka botuar vëllimin poetik " Mjedra dhe bluz" është një nga penat më premtuese të letërsisë shqipe

Vrimat e Fyellit të Naimit

*Një shkëlqim i beftë
i vetëtimtë
shpërthen në fytyrën e motrës sime
motrës poeteshë
e derdhet poshtë
kur shikon nga dritarja e kullës
drejt lumit tonë
pastaj
përnjëherë drita u bie
punëtorëve që thejnë gurë në mjegull
grave që lajnë kujtimet e hidhura
shelgjeve të pikëlluara
kaçubeve rreth lumit
lumit që rrjedh
të gjithë atëhere
marrin ilaçin e mirë
të gjithë
vetëm motrës sime
motrës poeteshë
i mbetet nata lasgushjane
vetëm vrimat e fyellit të naimit
vetëm vetëm vetëm vetëm
"Mjedra dhe Bluz", Shkup, 1993. f.33*

Takim mbi dallgë

*-Naimi dhe Çajupi të vetmin takim
e bënë mbi det-*

Mbi valë kokë më kokë,
Dallgë sy më sy...
Thua dy gisht tokë
S'kish për ju të dy.

Era s'ndahet kjiçit,
Deti valë-valë,
Në mollëz të gishtit
Boja e patharë

Në dy palë sy
Gjithë Shqipëria
Ç'dritë n'ata sy!?
Rrëzëllen Liria!

Malet arbërore
Në dy gjokse shkrirë
Me çerdhe shqiponje
Dhe krojet e dliurë.

Që nga gjokset vargu
Çan si meteor,
Ç'vjen që nga Shpiragu
Kthehet në Tomorr.

Pa do shkundnin vargjet
Pragjet atdhetare,
Flakë do ndeznin malet,
Vatrat shqipëtare.

Dallgët- mal në shpirt,
Dallgë mbi kuvertë...
Horizonti ndrit,
Ndahen dy poetë!

Ibrahim Gani

*Ka lindur në Progonat të
Tepelenës. Ka mbaruar
shkollën e lartë ushtarake
për oficerë. Punoi për
shumë vite në shtypin
ushtarak. Jeton në Tiranë.
Ka botuar vëllimet poetike:
"Yjet dhe malet", "Në lindje
të meridianit 19", "Ngrohtësi
ushtare", "Ballë për ballë",
"Pisha jonë e gjelbër",
"Udhët plot diell".*

"Njëqind poetë për Naimin" Tiranë, 1995, f.150.

Pirro Tase (1933)

Ka lindur në Leshicë të Përmetit në një familje me ndjenja atdhetare. Që nga viti 1938 familja e tij u vendos në Tiranë. Prej vitit 1955-1993 punoi si gazetar në "Zërin e rinisë", në botimet e KPBPSh dhe Shtëpinë Botuese "Pasqyra" deri sa doli në pension. Tregimin e parë e botoi kur ishte nxënës i klasës së pestë në gazetë "Pionieri" dhe që atëherë ka botuar në shtypin e përditshëm periodik.

Ndritur nga shpirti i madh i Naimit!

Ushembën kalatë prej shkëmbi dhe gurësh...
Mbeti kështjella e fundit e gjuhës!

Gjalloi ndër shekuj mes zjarrit e flakës,
Me gjakun e zemrës, me majën e shpatës:

Kështjellë s'e shemb as gjylja e topit:
Themel mëmëdheu, themeli i Kombit!

Por shqipen shqiptari me frikë e fliste:
Pushtuesi, shoveni, gjuhën ia priste.

Fetë e shumta si mjergull i rrinin:
Shqipen e ngrinin, shqipen e grinin!...

Nga hiri Feniks shpërtheu Naimi,
Kraharorin zhuritur me zjarr frymëzimi,

Vullnetin pa anë e fund të Sizifit,
Dashurinë, therorinë e shpirtit të Krishtit,

Ligjëroi në shqip, në gjuhën e mëmës,
E shqipja shkëlqeu si drita e hënës!

Me gërma të arta, te e bardha fletë,
U shkrua, flakëroi e ndezi rrufetë

Gjuha që foli në botë Kastrioti,
Ballshajt, Araniti edhe Vrana Konti,

Shqip, në beteja, briti Pirro Burri!
Shqip klith shqiponja, që lart, nga Flamuri!

* * *

Shemben kalatë prej shkëmbi dhe gurësh...
Mbetet kështjella e fundit e gjuhës!

Fortesë s'e shemb as gjylja e topit:
Themel i Atdheut, themeli i Kombit!

Vatër Vllazërimi, Flamur i Bashkimit,
Ndritur nga Shpirti i madh i Namit!...

"Njëqind poetë për Naimin" Tiranë, 1995, f.151

Petraç Ballabani
(1954)

Ka lindur në Kosinë të Përmetit. Pas mbarimit të Gjmnazit "Sami Frashëri" në Përmet, mbaroi një shkollë të mesme ushtarake. Shërbeu oficer për 15 vjet në Përmet dhe Leskovik. Ka shkruar vazhdimisht poezi por deri sot s'ka trokitur në asnjë derë redaksie. Megjithatë poezitë e tij kanë shumë ndjenjë dhe nerv poetik. Për Naimin ka krijuar një cikël të tërë. Jeton në Përmet.

Gjenezë

Sa më thellë që rëmon dhenë,
rrjedhën time do qëmtosh,
ja tek ke dhe Skënderbenë,
shihmë mua që ta njohësh.

Po më tej do gjesh Dardanët,
fis ilir dhe ata ishin,
që të gjithë i bëj të gjallë,
edhe pak po ta pres gishtin...

Labirinte janë damarët
gurgullojnë atje ku janë
vetëm pak ma prisni gishtin,
çdo bulëz gjaku Naim kanë.

Takim me Naimin në fshatin Kostrec¹⁾

Nuk do të flas për erën e lajthishtë
për atë që ndjeva në fshatin Kostrec
S'dua t'ia prish portretin Dangëllisë,
do haja penelin si një piktor i keq.

Veç kur shkova në një dasmë,
pash se mungonte vetëm Naimi,
pritej të vinte nga çasti në çast,
që s'do mëngonte, të gjithë e dinin.

Shtator, 1995

"Njëqind poetë për Naimin" Tiranë 1995, f.153.

Portret

Mund të mos kesh kasketë klasike
as gravatë fjongo mbi këmishë,
të mos pozosh ulur në karike,
të mos mbash tespie me fildish.

Edhe pas vdekjes të mos kesh përmendore
ku të falet çdokush me nderim
mendushëm... me fëmijët prej dore,
as vjersha të mos lësh në këndim.

Mund të mos të ngjajë as hija
veç trashëguar të jetë mendimi...,
mund të mos jesh sozia e tija
e prapë mund të jesh Naimi.

31.8.1996.

- Botohet për herë të parë -

1)Fshat në Dangëlli

Naimi

Sikur të ndodhte për një çast çudia
të kthehej koha mbrapa me revan,
këtë ta bënte vetë historia
ti bënte sfidë jetës anë e mbanë;

Të shuheshin vitet një nga një me radhë,
të anullohej gjithshka që ka ngjarë,
çdo fletë të mbetej krejt e bardhë,
magjishëm jeta të kthehej në përrallë;

Të jetonim në një shekull mbrapa,
atëher kur lluksi matej nga karrocet,
kur nuk shkruhej as me stillolapsa,
kur qiriri ndrinte mbi rogoza,

Ta shihnim ne stërgjyshin tonë
ta njihnim dhe ta preknim sado pak,
pastaj të iknim si zanë e si jehonë,
të iknim porsì ëngjëll fluturak.

Por ja që koha kurrë nuk merr kthesa
por ecën vetëm drejt si një shigjetë,
që lind e vdes pafundësi krijesa,
e bën të rrjedhë lumin që quhet jetë.

Naimi lindi vetëm për të rendur
më shpejt se koha dhe se drita
(këtë ligj thonë Ajshtajni e ka gjetur)
nuk ka mure ta ndalin edhe prita.

Sepse e kemi kaq përpara
s'kemi si mbrapa ta kthejmë historinë,
për t'ja aritur me çdo kusht qëllimit
vëllezër, na duhet ta arrijmë!

25.8.1996

Botohet për herë të parë

Murat Isaku

Lindi në fshatin Gajre afër Tetovës. Punoi si profesor, gazetar e redaktor në RTV e Shkupit. Ka botuar një sërë vëllimesh si: "Zani i malit", "Buzëqeshjet e mesditës" dhe "Kurora e trollit", "Drithma" dhe "Blana", romanet: "Dielli i di rrugën e vet", "Gjaku i sharraxhinjve", "Zjarri i vonuar", "Reckajt", "Etje", "Unaza e djerrinës", "Gërsheta", "Fatprerët". Këtë vit fitoi çmimin "Naim Frashëri".

Kthehu në kullën time

Kthehu n'kullën time, Naimi shtratin shtron,
Kruja pret Skënderben' t'i kthehu n'kullën time...
Rozafa n'kështjellë gjoksin e mbulon me gur,
pritmë të vij, or mik i mirë, më paç urime...

Kthehu n'kullën time, Kosova m'thërret n'shpat,
n'dasëm do t'i shkoj-ti rri n'kullën time!
Naimi ka qiri të ndezur, atje s'do t'rri gjat'
sakaq do t'kthehem, or mik, me mustaqe të thime...

"SHUTA", botim "Flaka e ullaërimit" Shkup, 1995, f.70.

Shaip Zeqiri

1959

Lindi në Orllan të Podujevës, Kosovë. Shkollën fillore e ka mbaruar në vendlindje, ndërsa të mesmen në Podujevë. Ka studjuar për gjuhë dhe letërsi angleze në Universitetin e Kosovës në Prishtinë në vitet 1978 deri më 1981 dhe më pas ka mbaruar Institutin Gëte në Gjermani.

Ndezja e qiriut

Zgjohu, nënë, dhe ndiz qiriun,
Dua ta njoh mirë njeriun,
Që e do përparimin
Dhe idol ka Naimin.

Ai është vëlla me mua
Kemi burimin nga një krua:
Rjedhë e shkrepave dhe e gurit
Gjakun si ngjyra e flamurit.

- Botohet për herë të parë -

Qiriri

*Në altarin e faltares së dheut
ditë e natë digjet qiriri,
pikë pikë pikon lotë,
pikë pikë pikon diell.*

Në altarin e faltores së dheut
ditë e natë digjet qiriri,
pikë pikë pikon lotë
pikë pikë pikon diell.

Ky qiri ditëlindja e shekujve,
martirët që treten në flakë.

Në altarin e faltores së dheut
Qiriri i zemrës
shkrihu!
Qiriri i diellit
digju!

26.5.96

Botohet për herë të parë

Halil Qendro (1936)

*Ka lindur më 22 shkurt
1936 në Progonat të
Kurveleshit. U diplomua
për gjuhë-letërsi në
Universitetin e Tiranës. Ka
punuar gazetar dhe pastaj
redaktor në Shtëpinë
Botuese "Naim Frashëri".
U internua për më shumë se
njëzetë e dy vje. Ju ndalua
botimi dhe librat e tij hynë
në listat e zeza. Ka botuar
përmbledhjet poetike:
"Dashuri e shqetësuar",
"Këngët e Progonatit",
përmbledhjen me tregime e
novela "Si në balada",
"Rrëfimet e pas mesnatës"
dhe "Ezopi në gjyq"
(fabula).*

Vdekja e Poetit në fundshekull

Do të priste fundin shekulli
që pa këngëtarin të mos mbetej memec.

U duk një çast sikur u mek frymëmarrja
në kraharor të poetëve,
kujen vuri Çajupi,
te "Baba Tomorri" dhimbja pikonte pika floriri.
malet një çast e ndienin veten jetimë
me lotët e gurrave qanë.

Naimi më s'do të ishte.

Digjej qiriri
brumë dite gatuar në natën e gjatë,
nga balli i zbehtë
shkundte ndryshkun e vdekjes Poeti.

Te strofat e mallit,
si mbi truallin e vendlindjes shtrirë,
mbi çdo varg si mbi një vig
nga Stambolli Naimi
drejt vendlindjes shtegtonte.

Mbarim shekulli,
fillim poeti.

1983

"Njëqind poetë për Naimin", 1995, f-154

Vehbi Skënderi (1929)

Lindi në Strelcë të rrethit të Korçës. Mësimet e para i mori në vendlindje. Që në moshë të re doli partizan në rrethin e Dibrës. Mbas Çlirimit ka punuar në organet e ndryshme të shtypit si në revistën "Ylli" në Sh. Botuese "Naim Frashëri" etj. Punoi për një kohë në Hidrocentralin e "Vaut të Dejës". Ka mbaruar studimet e larta për Gjuhë e Letërsi Shqipe. Boton vazhdimisht krijimtari poetike e cila është vlerësuar me çmime. Përmbledhjet e tija poetike janë: "Këngët e para", "Vjersha", "Fletë nga ditari im", "Vjershat e poemat e Drinit", "Vazhdim i një bisede", "Shqiponjat e Vermoshit", "Përsëri mëngjez", "Poezia shqipe", "Kumbojnë vitet", "Nxitoj", "Po sikur!". Jeton në Tiranë.

Vdekja e Qiririt

Qiriri digjet! Një çerek gishto paska mbetur.
Thua po dënes? Thua loton duke u tretur?
Im'nip e vren. Vështrimi vrik mbi të i mbetet.
E i vjen keq, që flaka pakngapak po meket...

E pranë tij, vocraku, gjithë mërzi vjen e pështet.

Flaka nën hije, si gjethe krahët përpëlit.
Befas qiriu i duket si frymor me shpirt
E plot mërzi vështron vogëlushi kokëvarur.
Qiriu në terr, dridhet posi një zokth i mardhur.

"Babush, po vdes!"- ai gjithë drithërim më thotë.
Në sytë e bukur, i rrëzëlljnë çurka lotë!

I qaset pranë, mjaft i tronditur, për ta parë
Duke thërritur me tërë zërin e duke qarë...

Edhe në çast, sipas zakonit qytetar
Rrotull qiririt, (që po jep shpirt) sajon një varr
Një varr në dhomë... nën sfond me hije nate,
Me disa lodra e disa shishe arançate.

Mblidhemi gjithë, s'ja mbushim mendjen kurresi:
Që s'mund të flasë dhe s'mund të vdesë një qiri!
Po s'di përse, qiriri i varfër, që sa u shua
Më ngjan sikur, nuk flet me nipçen, po flet me mua.

E duke vrejtur nëpër tektuke, grimcat e hirit
Se m'u kujtua Naimi i ëmbël,
bashkë me "Fjalët e Qiririt".

Tiranë 2 nëntor 1994

"Njëqind poet për Naimin", f.155

Myslim Pasha (1945)

Lindi në Kremenar të Mallakastrës. Fëmijërinë e kaloi në vendlindje, kreu shkollën ushtarake "Skënderbej" dhe më pas Shkollën e Lartë të Oficerëve për topograf. Ka përfunduar dhe studimet e larta në Universitetin e Tiranës për gjeodezi. Është doktor i shkencave teknike. Krahas detyrës ushtarake është marrë dhe me krijimtari poetike. Ka botuar vëllimet "Mallakstra", "Në tokën time", "Gura e fjalës". Është njëkohësisht autor i një sërë studimesh shkencore në fushën e gjeodezisë.

Ardhja e Naimit

Rrotull malet e Tyrolit, të tejdukshëm nëpër mjergull
Ti më lutesh të them shqip, një varg kënge nga ky
shekull.

...Veshët mpreh.

Unë s'jam unë.

Vargu shkon mbi Albanide

Buzët s'qenkan vetëm buzë, qenkan gurra të çuditshme.
Gjuh' e gjuhës shqipëron.

Unë harroj të gjitha dhimbjet...

Edhe bëhem më i çlirët, më fluror, se vjen NAIMI.

Nëpër odat e përrallave, shfaqen zanat cicërone
Flor' e shpirtit shqipëtar, stisur që në kromozome.
Vdes njëmijë herë i etur...

Njëmijë herë lind si Feniks

M'i thërret dikush bilbilet dhe kur shpresat janë
shprishur.
Bëhem shqipëtarisht i mirë se në krah shfaqet NAIMI.

Mjalt i tingujve në hoje, rrjedh në gojën e Moisiut¹⁾
Zonjë,

tani jam i gremisur...

Në çast zgjohem i harlisur

Qenkam i pushtetshëm sonde, thotë gjindja e Insbrukut
Shqip thuren dashuritë, mbirë nga ligjirim i trungut.

Rrotull malet NAIMNIA vijnë si profetë të bukur...

Insbruck, korrik 1995

"Njëqind poet për Naimin" f.157

Moikom Zeqo

(1949)

Lindi në Durrës. Shkollën fillore dhe atë të mesme i kreu në vendlindje, ndërsa studimet e larta në Degën Gjuhë-Letërsi Shqipe në Universitetin e Tiranës. Ka punuar redaktor në Gazetën “Drita” dhe më pas në Rogozhinë. Ka kryer detyra shtetërore si kryetar i Komitetit të Kulturës dhe të Arteve. Ka qenë deputet në Kuvendin Popullor. Është bashkëpunëtor shkencor në sektorin e Artit Antik e Mesjetar të Akademisë së Shkencave të RSh. Veprimtaria e tij është shumë e gjërë si në fushën shkencore dhe krijimtari letrare. Ka botuar mbi tridhjetë e ca vëllime me poezi, studime shkencore për arkeologjinë, historinë, traditat, publicistikë si dhe përkthime të ndryshme. Jeton në Durrës.

Ribërja e Atdheut

Atdheu që në shekuj
koha dhe hapësira
nisnin me të.

Po gjeografia e gjakut dhe djersës
duhej ribërë
dhe në poezi!

Të parët qenë ata-të paemërtit, të lashtët,
e epeve ilire- poetizuan strallin,
ujëvarat, ajrin. I shpikën tërë fjalët,
u dhanë eshtrat, mishin e shqipsat e tyre.

Në këtë kozmogoni të veçantë
hëna dhe dielli, shtrëngatat, bora
kishin përkatësi etnike si toka.

Shumë më parë se Adami dhe Eva,
Mujin dhe Ajkunën- stërgjyshërit viganë
i krijuan për zanafillat e këngës.

I emëruan trojet ashtu si yllësitë:
Lugjet e Verdha, Qafa e Botës,
Bjeshkët e Namuna.

Pastaj erdhi Naimi- demiurgu i madh
prej fjale i ngriti përfundimisht vargmalet
i mbolli me pyllnajat e shpresës...

De Rada bëri detet, u përtëriu
ujin çdo shekull. Te lisi i Milosaos
ringjalli orakujt pellazgjike të Dodonës,
metaforat qenë gjethet legjendafolëse!

Serembja këmishën e kripur të shtegëtarit
e bëri velë për erërat e mallit.

Çajupi lartësoi Tomorin
me vetëtima ironie e sarkazme.

Asdreni e rriti lilëkuqen e madhe
ku shqiponjat
rrinin të çelnin zogjtë.

Lasgushi e përjetësoi një gllënkë dhimbjeje
dmth liqenin,
ku Drini buron te baladat e kombit.

Pastaj një relief vrapoi Marathonomaku i Nolit
me fleshet e mëdha të shekujve
për të mos vdekur,
për të mos heshtur.

Migjeni ndërkohë me bindje
 bëri shumë përmbysje të domosdoshme,
 perënditë i shpërbëu në pluhur,
 mollët e ndaluara
 ua shpërndau brezave!

Të tërë së bashku
 e ribënë atdheun.
 Pastaj të sigurtë ja dorëzuan së ardhmes!

Binjaku

Në shekullin e XIX një nënë
 lindi dy binjakë:
 njeri vdiq që ditën e parë,
 tjetri rrojti sa të tëra ditët;

U quajt Naim.

9 vjeç shkroi poezinë e parë,
 atë çast mosha
 ju bë si toka, deti.

Forca e fjalëve
 ja shumëfishonte sendet,
 në pejsazhet e historisë hingëllinte
 kali i Skënderbeut.

Ai qe kalorësi i tij i dytë

Penën e njësoi me shpatën
 më të fuqishme e kuptimplote
 se stemat heraldike.

Alfabetin e shqipes e përflakur lart
 zodiak të vetëdijes!

Po tërë jetën i vinte ndër mend
binjaku i vdekur,
e kërkonte,
s'e gjente.

Mendonte për të,
përfytyronte
sikur të qe i gjallë,
të thinjej
duke lënë pas fëmijë.

Fjala e Naimit në trupin tonë mbinte-
pemë e shpresës.

Te brezat degët duke hapur.

Te secili nga ne
që u bëmë në kohëra
binjaku i tij i ringjallur!

Te monumenti i Frashërllijve

.....
Kursh vijnim në tyze
këtu si ndarom

shmëkëket
u turren
të shëruar në grifomë!

1974

Moikom Zeqo

Allaman Hysa

(1927)

Ka lindur në Libohovë. Për shumë vite u ndoq dhe u persekutua. Punoj në ndërtim. Poezitë e shkruara nëpër vite i mblodhi në "Këngët e dhimbjes". Jeton në ShBA.

Tre buste

Tre buste ngrihen në kodrinë,
për tre vëllezër atdhetarë.
Ata e deshën Shqipërinë
pa shtypës dhe pa sundimtarë.

Tre buste bronxi atje rrinë,
për tre vëllezër mendimtarë.
Ata urrenin robërinë,
që kish pllakosur mbi shqiptarë.

Tre buste trimash për njerinë,
që ngjitet n'kodër për t'i parë.
Ata na falën diturinë.
Të tre për ne janë pishtarë.

Tiranë, 1980

"Këngët e dhimbjeve" Tiranë, 1995, f.44.

*Fatmir Sulejmani**Do bëhemi*

Do bëhemi, po si s'do bëhemi
edhe ne do piqemi një ditë
kur t'na përshkojë flaka e Naimit
Si Migjeni kur të kërkojnë Dritë

do bëhemi, të tjerët si u bënë
jemi më të lashtit n'këto troje
s'dua t'dijë për katër sytë e fqiut
lum për delet që pijnë ujë ndër kroje

do bëhemi, se ashtu është shkruar
do t'arrijmë të tjerët me një hap
po sot na mundojnë do zgjebe t'vjetra
plus: shprehia e t'ecurit prapë

do bëhemi, topi nuk e luan
se bota bosht tjetër, dihet s'ka
për inate të fqiut që ec tokës
ne do të notojmë nëpër "hava"

do bëhemi, këtë le ta dijnë
ata që nuk duan t'flenë si ne
sa të hyjmë në kor me delezezat
do t'ia marrim hymnit me beel, beel!

do bëhemi, çka se s'bëri dushku
dardhat që u desh t'i bëjë parvjet
më hyp nervat Nëna kur mërzhitet:

-Kur do bëhesh, biri im, MEDET!

do bëhemi, kët' e di dhe bota
dhe na e ka frikën, palca i dridhet
kur na sheh në BAR me gotat lartë
tek e hamë gjimadhen kur përdridhet

do bëhemi, le të lehë Sokrati
do t'vashojmë "sefanë" gjer në skaj
e n'na daltë sërish gjimadhja mashkull
kem' përvojën e t'shkrehurit n'vaj.

do bëhemi, po si s'do bëhemi
edhe ne do piqemi një ditë
kur t'na përshkojë flaka e Naimit
si Migjeni kur të kërkojmë DRITE.

(1994)

Valbona Gaçe

(1968)

Ka lindur në Llakatund të Vlorës. Ka botuar vëllimin poetik: "E pafajshme". Vazhdon studimet në Universitetin e Tiranës, Dega Gjuhë-Letërsi.

Naim Frashëri

**Këtë mbrëmjeve në Frashër
recitoj vargje nga Naimi...
Më duket në qiellin e pastër
se shpirti i tij shkrihet si qiriri!**

"E pafajshme", Tiranë, 1994, f.17

Albert Abazi

1950

Ka lindur në Tërbaç të Vlorës. Ka mbaruar studimet ushtarake dhe shërben nërradhët e ushtrisë. Ka botuar vëllimet poetike: "Stina e vajzave" dhe "Natë me hënë"

Në Sarandë me Naimin

Mbrëmja e Verës, në Sarandë
ngjyrë jargavani bie,
s'di pse në buzët e mia
çelin vargje poezie

Vala që më vjen tek këmbët
sjell muzikë perëndimi,
tek shtëpiza buzë detit
flasin vargjet e Naimit.

Në shkëmb, mbi dallgë deti,
është Homeri i vendit tim...
Ndër vite këndon Atdheut
muze e të madhit Naim...

"Stina e vajzave", Tiranë 1994

Sazan Goliku

(1942)

Është emri letrar i Pandeli Koçit. Ka lindur në Vlorë në një familje të ardhur nga Tepelena. Ka mbaruar Degën e Gjuhë-Letërsi Shqipe në Tiranë. Ka punuar si mësues, punonjës kulture, gazetar dhe redaktor letrar në Shtëpinë Botuese "Naim Frashëri". Prej vitit 1970 është marrë në mënyrë të veçantë me përzgjedhjen dhe redaktimin e librave nga letërsia shqiptare e botuar në Kosovë e Maqedoni dhe ka ligjëruar pjesë të kësaj letërsie në Universitetin e Tiranës. Nga viti 1981 punon në sektorin e shtypit në Kuvendin Popullor. Ka disa vëllime me poezi dhe prozë.

Akrostik

Nuk di kush jam,
A jam a s'jam
I humbur mes njerëzve
Mekam.

*Fal teje Qiri pash veten Njeri
Rrugën pas Fyellit e gjeta...
Atje njoha veten me emër e nder
Shqiptar me rrënjë në tokë e në qiell.
Është mjaltë është dritë ky emër i tij
Rilind si fjala Liri
I shenjtë nuk është, mirësi veç ndjell.*

1989

"Njëqind poet për Naimin" 1995, f.164

Në Frashërin e Naimit

Erdhëm mbushur mall,
që nga larg këtu!
Frashëri i Naimit
nën qiellin blu.

Na ngjan e dëgjojmë,
nga çdo zë në fletë,
ku vallë ta shikosh
Qiririn që u tret?!

E takojmë ndër lisa
në zogj e korie...
-Tungjatjeta, themi,-
kopshtar poezie!

***"Lumi im s'fle gjumë", Tiranë
1995***

Bardhosh Gaçe (1953)

Ka lindur në Tërbaç të Vlorës. Kreu gjimnazin në Selenicë, Fakultetin Histori Filologji, Dega Gjuhë-Letërsi Tiranë. Ka punuar për dy vjet mësues në rrethin e Kukësit. Pastaj punoi për një kohë të gjatë në aksionet e rinisë në Hekurudhën Laç-Hani Hotit, Fier Vlorë. Gjatë vitit 1987-1992 ka qenë shef i kulturës në rrethin e Vlorës. Është kryetar i shoqatës patriotike kulturore "Ismail Qemali". Përveç krijimtarisë poetike është marrë dhe me studime folklorike. Ka botuar: "Dëshira e Anilës", "Xha Selimi i Bratit", "Kënga popullore e Selim Hasanit", "Vogëlushet e Tërbaçit" etj.

Vasil Dilo

Ka lindur në Gjirokastrë. Mbaroi shkollën e lartë për aktor dhe ka lojtur në teatrin "Zihni Sako" të qytetit. Njëkohësisht merret dhe me krijimtari poetike. Ka botuar vëllimet poetike: "Mikpritja", dhe së fundi ka nxjerrë në shqip dhe në greqisht librin "Shenjt i im"

Përkulje e Thellë

(Naim Frashërit)

Nga Frashëri në Janinë
 e nga Janina në Frashër
 sa herë me vëllezërit kaloje
 mes maleve të lartë e lisave të gjatë
 Nuk mund të fantazoje
 se pas një shekulli, grupe atdhetarësh
 këtë rrugë do ta rrihnin shpesh
 jo për të studiuar në gjimnazin "Zosimea"
 po me ngulm për të kërkuar
 një punë të thjeshtë...

Ca nga ndjenja e astinomisë
 ca nga ankthi i pasigurisë
 Duke mos patur mundësi
 të ulin një buqetë me lule malore
 me mirënjohje atdhetare të mbështjellë...
 Te shkolla ku ke mësuar
 ata, një vështrim të gjatë
 kuptimplote të përcjellin
 një përkulje të thellë.

Janinë, maj 1992.

"Shenjt i im", Athinë, 1996, f.58

Arben Kondi***Para një biliboteke***

Ballë bibliotekës tënde
Si para një thesari,
Befasohesh.

Shumëkatëshe. Me rrimeso arre.
Ku një shkallëz e vogël
Me rrotëza lëviz si lodër.

Kapakë luksozë. Blu, rozë
Emra të huaj sipër
Mordenistë e realistë.

Po sytë shpejt humbin
shkëlqimin
E si mund të ndrijnë bebzat,
Kur aty mungon Naimi, Migjeni!

***"Takim dashurie!", Tiranë 1995,
f.58***

Nase Jani **1947**

Lindi në Stegopull të Lunxhërisë në rrethin e Gjirokastrës. Ka mbaruar shkollën e lartë për oficer dhe ka shërbyer për shumë vite në Berat. Banon në Sarandë. Ka bashkëpunuar për shumë kohë me organet e shtypit letrar dhe atij ushtarak. Ka botuar përmbledhjet poetike "Po, nesër" dhe "Unë dhe ti".

Naim Frashëri

U dogj një jetë,
shpirti i madh i poetit.
Gjithë netët: për qiejt.
Gjithë ditët: për njerëzit.

* * *

Gjithë lulet e botës,
I shpiku poeti.
Me lule gjallohet.
Mbi lule të vdesi.

"Po nesër?", Berat 1995.

Naim ta vodha lindjen tënde

*-I lindur edhe unë më 25 maj,
101 vjet pas Poetit-*

Naim ta vodha lindjen tënde.
Tek lindja jote unë u linda.
Vjosa më tha vjershat e tua
Piva në Vjosë dhe u mbyta.

U mbyta dhe jetoj i mbytur.
Kollitem tek kolla jote.
Në ngopje mbeta i uritur,
Shpirti është këngë, me këngë s'ngopet...

Sarandë, nëntor '95

"Unë dhe ti", Berat 1996.

*Skënder Blokaj**Brenga e Naimit*

Në oborr të shkollës në një skutë
 Rri i menduar Naimi i urtë;
 Fëmijët me top, poeti i mvrenjtur
 Jam në dheun tim a diku i tretur?!

Hidhet topi, vocërrit mes veti
 Shtyhen, thirren-mua çka më gjeti,
 Asnjë emër s'më del shqiptarë
 Ja shqipen flitka bota mbarë!

Në dhe të arbërit je o i miri,
 Që ndrite e u dogje si qiriri,
 Kështu Europës i jemi afruar,
 Gëzohu pra, mos rri i menduar!

Or fjalarti ynë i mirë,
 Në zinxhir a gjysmë të lirë
 vargjet e tua, bukë e lotë
 Kem' përtypur gjer më sot:

Që Shqipëria na jep nderë,
 Që është mëma jonë me vlerë;
 Thoje "Shqipëri pse s'qe e zonja
 Të bënje tri- katër shkronja...

Sikur të paskëshe shkruar
 Gjësendi s'të ish harruar,
 Do të kishimë Pllatonë,
 Aristotel e Strabonë.
 Omir, Pindar e Esqillë,
 Dant'e Senek e Virgillë.
 Do të ish sot Shqipëria
 Që t'i mir botën zilia"

Vendi ynë kësi emrash plot
 Dhe bota zili na e ka sot.
 Në daç godite, në daç qeshe,
 Del se vendi u bë siç deshe.

Ngryset një fytyrë e bëhet burg,
 Faqesh lotët i rrjedhin çurg
 Emri e gjuha shenjë e parë
 Të dallojnë që je shqiptar.

Për nga emrat në Shqipëri
 Koha juaj del gati Azi;
 E fjalët tua kush s'i kujton
 Që dita jonë lind nga perëndon.

Mos gjyko për emrat tonë,
 Qoftë larg jush koha jonë,
 Në robëri, pa shkollë e shtet,
 Tash i kemi qe njëqind vjet.

Shoh Shqipëria u bë e zonja,
 Bëri libra, bëri shkronja
 Të qytetërimit rrugë ka marrë
 Po emrash s'i njeh si shqiptarë.

Arbërit kreun zenkan në planet
 Me mish-mash të emrave të vet,
 Porositë që tanët kanë lënë
 Duket se prapthi qenkan zenë.

S'ka dobi të këqyrim mbrapa,
 Shih, pra ne kemi bërë hapa,
 E me emra bote kur pagëzojmë
 Zhele të shpirtit sikur mbulojmë.

U përpoqa të bëj pak dritë
 E drita vlen kush i ka sytë,
 ...Po të shkuarat i lerë
 E mëso ment për tjetër herë!"

Ora, 22 mars. 1996 f.49

Basir Bushkashi

1953

Ka lindur në Mallunxës të Matit. Studimet e larta për Gjuh-Letërsi i kreu në Tiranë. Prej vitesh ka punuar arsimtar. Ka botuar vëlimet poetike "Kur nisnin udhët." "Ditët duan këngë", si dhe mjaft shkrime publicistike. Jeton në Burrel.

Djegur nëpër vite

Naim Frashërit

Djegur nëpër vite për një fjalë, një varg
 Flinte a nuk flinte me shpirtin tërë plagë
 Eh, sa halle e brenga i thernin tek gjiri
 Dufin derdhte vargjeve me një zë bilbili
 Rrugëve të Stambollit çapitej ngadalë
 Nën një kollë gërryes pëshpëriste fjalë
 Dhe rënkonte thellë për Atdheun e largë
 Për fushat, për malet, për lisat e gjatë
 Dhe tundte krahët madhërihëm frymëzimi
 "Lum kush të rrojë", ngazëllehej Naimi
 Dhe kokën e ngrinte e bëhej erë...
 "Ti Shqipëri më ep nderë..."
 Djegur nëpër vite nga malli i zjarrtë Dora pa
 fuqi heshti përmbi kartë...
 Dhembshuri mbylli sytë, dy pikë loti ranë
 Qenë vargjet e fundit që të plotë s'u thanë...
 Djegur nëpër vite u tret si qiriri
 Dritë e flakës tij na shkrepnin tek syri...

- Botohet për herë të parë -

Martin Cukalla

(1943)

Ka lindur në Progonat. Përfundoi studimet e larta për inxhinieri miniere në Universitetin e Tiranës. Në vitin 1966. Ka punuar në minierat Memaliaj, Bulqizë e Spaç. Tani punon në Institutin e Minerave dhe mban titullin "Doktor i Shkencave". Ka botuar herë pas herë qysh nga viti 1964 në shtypin letrar cikël vjershash dhe poema. Në vitin 1995 botoi përmbledhjen "Paguaj yjet".

Naimi

Frashërlli je kënga e parë
dhe e ashpër, dhe e rrallë,
dhe si flakë dhe si akull,
dhe si hon dhe majëpërflakur.
Si një lot!

Stambollin në shpinë e kishe,
Nër këmbë mërmërit Bosfori
Syri Shqipëri të ndriste
Gjallë si diell!

Kënga klithmë e zemrës tënde
Shqipëri! thërrit si dhimbje
Shqipëri thërrit si shpresë
Besa, besë!

Si dhe shpatë e Skënderbeut
Që rend marrëzisht nër shekuj
(Rend e rend, rend i paqetë)
Edhe shqipja e këngës tënde
Oshëtin e i shkund vendet

Dhe zgjon ritmet e Lirisë
(Si zë që rëngon nga retë)
Cep më cep të Ilirisë.
Kënga-klithmë e zemrës tënde
Shqipëri! thërret si dhëmbje
Shqipëri! Prerë në besë
Shqipëri! Bërë copë-copa
Kënga-klithmë e zemrës tënde!

Edhe shqipja e këngës tënde
Qëmtuar nëpër zjarre zemre
Zemre zjarr të përvëluar
Derdhet t'hu për t'na pushtuar
Si një det,
Si Mot i Madh!

- Botohet për herë të parë -

Mumin Zeqiri

(1950)

Ka lindur në fshatin Llojan rrethi i Kumanovës. Shkollën fillore e kreu në vendlindje, të mesmen në Preshevë, ndërsa fakultetin filozofik për gjuhë dhe letërsi shqipe e kreu në Universitetin e Kosovës në Prishtinë. Është mbledhës dhe studjues i folklorit. Ka botuar vëllimin poetik. Jeton në vendlindje, qëkur u largua me dhunë nga proçesi mësimor në Kosovë.

Një fjalë dashurie për poetin

-Naim Frashërit në 150 vjetorin e lindjes-

etje ka poeti
dhe në amshim ka etje
nëpër plasat e çatisë së shekullit
shtegton si kalorës me hesht lapsi

në oborr sulltanati të mykur
që e han virus morti
udhton e venitet
plagës mëmëdheut
errësirë ferri
bredhje
ndrin mbi regjiment pene
/strumbullar Ringjallje Kombëtare
shend drite në pargator
erupcion popullor
shkapërdredh kristal mendje
shelbon pergamene ardhmërie
e dashurie persekutohet
mbi pllaja shtrinë shtrat shkronjash
mbi gjak
arqitekt vizionesh
legendë madhështie
që frymon ndër breza
dinjitet fisi
supesh ngarkuar mëmëdhen
dyer mendje të etur
rrin hapur
në kujdestari
si legjion roje.

- **Botohet për herë të parë-**

Novruz Dervishaj

(1936)

Ka lindur në Ramicë të Vlorës. Mbasi mbaroi shkollën e lartë të oficerave shërbeu për shumë vite në radhët e ushtrisë në disa në garnizonet më të largëta, ku kreu detyra të rëndësishme ushtarake. Ka botuar vëllimin poetik "Meloditë e vendlindjes".

Vite të asaj kohe...

Vite në skamje, prapë pa darkë.
 "Mbështete kokën, biri im,
 të flemë nën tëndë bashkë,
 të të ngroh në sharkun tim!"

Babai më fliste në ato vite,
 rruthte ballin mes thëllimit,
 bënte ç'bënte më tregonte
 ca nga vargjet e Naimit.

Dhe vargje bukur ligjëronte
 për kodra, ara, trimëri,
 me mua veç ëndërronte
 për një këngë,
 një ledh are
 e një shtëpi...

"Meloditë e vendlindjes", f. 3.

I dashuri Naim...

Kur isha i vogël,
dy pëllëmbë e pak,
im at'një gështenjë,
preu me merak.

Nga gjith' trangu mori,
ç'i duhej për vete,
aq sa mund të bënte,
për mua një djepe.

Kur e bëri gati,
për të tundur djepin,
te koka i gdhendi,
Naimit portretin.

Nëna ime Zoge,
kur më ipte gji,
ç'kishte bërë për mua,
një ninull flori.

Eh,ç'qe ajo ninull,
që më thoshte Zoga:
"M'u rritsh bir' i nënës,
me flori te koka!...

.....

Arben Duka

(1957)

*Ka lindur në Labovë të
Odrës në Gjirokastrë.
Mbaroi shkollën e lartë të
oficerëve në , si dhe Degën
Gjuhë-Letërsi Shqipe në
Universitetin "Aleksandër
Xhuvani", Elbasan. Për
shumë vite ka shërbyer në
radhët e ushtrisë. Ka botuar
vëllimet poetik: "Nektari i
këngëve", "Njëmijë
puthje", "E bardha dhe e
zeza", "Sytë e pranverës".
Është autor i dhjetra
tekstesh këngësh që janë
nderuar me çmime të para
në festivale kombëtare.*

Vitet shpejt kaluan,
 si një fllad i lehtë,
 pak nga pak fillova, të këndoja vetë
 Atë nina-nana,
 që më thoshte nëna,
 desha ta kuptoja,
 si ma deshte zemra.

Floriri i rrallë,
 te jasteku im,
 s'mund të ishte, veç
 i madhi Naim!...

.....
 Prap'kaluan vitet,
 si një fllad i lehtë,
 nisa ndonjë këngë,
 të thurrja dhe vetë.

Ç'u mundova shumë,
 sa që unë e di
 t'i vidhja Naimit,
 sadopak flori.

Naim zemërmadhi,
 thesarin ç'ma hapi,
 m'i hodhi në dorë,
 gjith'florinjte që pati.

E, moj nënë shpirti, *E, moj nënë shpirti,*
 Naimi ç'më bëri, *Naimi ç'më bëri,*
 nga ai u vështa, *Nga ai u vështa,*
 me flori i tëri. *Me flori i tëri...*

1987.

Bilbila Si Naimi

-Letrarëve të vegjël

Me ç'zogj m'i çoni këto letra,
që vijnë sikur kanë krah'
që mbajnë brenda: vargje, shpresa
edhe plot ëndrra të mëdha?

Në vjershat tuaja të thjeshta
këndojnë tërë zogjtë e pyllit
dhe çelin nëpër fjalë e rreshta
të gjitha lulet që ka prilli.

Dhe shoh pas fjalës e pas rreshtit
një ëndërr porsì ju të bukur,
edhe shkëndijën e poetit,
që krahët nis e rreh si flutur!

Ju do të bëheni poetë,
do t'ju burojë frymëzimi...
U bëfshi miqtë e mi të vegjël
bilbila si Naimit!

Odhise Grillo

(1933)

Lindi në Vuno të Himarës. Ka kryer studimet për gjuhë letërsi në Universitetin e Tiranës si dhe studimet për gazetari. Ka punuar si mësues, gazetar dhe redaktor në organet e ndryshme të shtypit dhe në Shtëpinë Botuese "Naim Frashëri". Është një nga autorët më prodhimitarë për letërsinë për fëmijë. Nga vitit 1955, kur boton vëllimin e parë "Shtatë ngjyrat" dhe deri në ditët tona me dhjetra janë vëllimet e tij me poezi, poema, përralla, në vargje si dhe ka bërë shumë përshtatje të veprave të rëndësishme nga letërsia shqipe dhe e huaj për moshën e fëmijëve. Vepra e tij është nderuar disa herë me çmime të ndryshme. Jeton në Tiranë.

Pano Koço Taçi 1929

Lindur në Gjirokastrë. Shkollën fillore e ka kryer në qytetin e lindjes, të mesmen në Tiranë. Ka marrë pjesë në Luftën Nacional Çlr. si partizan i inkua-druar në Brig. 23S. Kalvari i vuajtjeve ka filluar që më 1946 duke e ndjekur herë pas here me 24 vjet burg e internim. Më 1994 boton vëllimin "Blerimi..." me poezi të shkruara nga viti 1946 deri në 1994. Shkruan drama, librete baleti, dhe disponon një ditar me bashkëbisedime me personalitete të shquara të fushës letrave.

Apostullit tim

- Naim Frashërit -

Shpirt i dliirë, tungjatjeta.
Tempull që koha s'të tret.
Unë Ty idhtar të mbeta.
Amator e ca poet.

Vështroj tej edhe përhumb
nëpër tis të poezisë.
Ti më rri si një pëllumb
në altarin e mirsisë.

Mar lexoj Ungjillin tënd
thyej gjunjët mëkatar,
edhe ndjej se përnjimend
pastrohëm e vishëm n'ar.

Brenda vehtes ndjej një himn.
Të Qiriut tënd bej rit.
Ç'terr që kam, o shejt Naim:
fjala tënde ma bën dritë.

Në ëndra na feks e ndizet
toka amë si ç'qe një herë.
Presim ne sërisht të ngjizet,
katër copash na kan' prerë.

Mbi lëkurën tonë
bota bëri tregëtinë.
Katër copash e shtrim hapin
duke klithur për lirinë;
o i shejti yn'NAIM.

- Botohet për herë të parë -

Trokitje në mesnatë

Mbi sup dikur m'ulej pëllumbi
e sot një korrb vjen e më rri,
ka kohë që më humbi gjumi,
me shpirtra flas e natën gdhij.

Naimi më troket në derë
me Statusin e Pafajsisë:
- Ndihmomë, - më thotë, - letrat me vlerë,
ku t'ia këmbejmë Abaz Alisë?

Vetvaret hëna mbi një blir,
troket një fllad, me flet një zë.
Shikoj De Radën; i them: - Hyrë...
Po Milosane ku ma le?

Më bëhet se Serembja vjen;
Kërkon Atë se mos ia pamë.
- Binjak me ty në dert, - i them -
të bëhem shok, t'i gjejmë ku janë.

Rrufe zhgjetare Oso Kuka,
në derë ia beh si dallgë deti.
Më thotë: - Helm t'u bëftë buka,
ne se s'ia gjejmë eshtrat poetit.

Korbin e Poes, Imzot Nol,
si ta përze, qafe ta heq?
- Ç'bëhet këtu? - më thotë, - Folë!
Ungjillin shqip Juda ma ndreq?

Me konen pas zoti Lazgush
me qaset tek vallzot yjzisë.
Më ulet shesh gotën ma mbush
me ambrozi nga poezisë...

Mbi sup dikur m'ulej pëllumbi;
e sot një korb vjen e më rri.
Ka kohë që më humbi gjumi,
me shpirtra flas e natën gdhij.

Kalosh Çeliku

(1951)

Ka lindur në fshatin Cërvicë të Kërçovës. Shkollën fillore e kreu në vendlindje dhe Strellcë, ndërsa shkollën e mesme - normale në Shkup. Studimet e Gjuhës dhe Letërsisë Shqipe i ndoqi në Fakultetin Filozofik në Universitetin e Prishtinës. Vjershat e para i shkroi dhe i botoi që në bankat e shkollës fillore. Është fitues i disa çmimeve letrare për poezi, tregime dhe pjesë teatrore. Ka botuar shumë vepra letrare: Punoi vite me radhë në arsim. Në fillim në Glogovc të

Drenicës e më vonë në malësinë e Shkupit (15vjet), ku pas ndjekjeve dhe presioneve të papara deri më sot, në shenjë proteste e lëshon përgjithmonë arsimin. Që nga viti 1995 punon dhe jeton si shkrimtar me profesion të lirë në Shkup.

Zjarr flakë shpuzë e dritë

*Eci me vdekjen e kurrë në varr
matanë bregut më mbeti Laura
një barkë e gëlltiti liqeni plumb.*

*Vdisni yje se më varën për kënge
pasardhësi i Naim Frashërit ndezi
zjarr me vargje.*

*Zemër,
pasardhësi i Naim Frashërit
ndezi shtratin e thatë...*

Skënder Sherifi

(1954)

Lindi në Viti Kosovë. Që prej më shumë se katër dekadash jeton në Bruksel. Ka punuar si gazetar i radiove dhe i shtypit bleg (për sektorin e kulturës e artit) dhe si profesor i gjuhës dhe letërsisë frënge e i marrëdhënieve publike. Ka botuar në Paris dy vëllime poetike "Diku, dikush" dhe "Oksigjeni". Ka përkthyer në frëngjisht një antologji të poezisë shqiptare në ish-Jugosllavi me titull "Dega e pikëlluar". Libri "Ora e meteorëve" është botuar në Shqipëri në vitin 1995.

Vëllezërit Frashëri

**Vëllezërit Frashëri thyenë mitologjinë shekullore
Duke ecur në kalë maleve e pllajave shqiptare**

Sa rëndë shkel koha në këtë jetë lavire...
Ata krijonin me djersë dhe me gjak të tyre
Një alfabet, një art, një kulturë, një zemër
Duke zgjuar popullin e zhytur në ëndërr
Me heroizëm ruajtën rreth tryezave rumbullake
Malet që rrinin e vinin nga një kohë e largët
Balenat janë të pangishme në këtë botë lavire...
Ata do ta shpëtojnë trashëgiminë e Skënderbeut
Duke ia treguar popullit thesarin e këtij dheu
Vështirë e ka tigri të ringjallë njeriun
Tradita nuk të kujtonte Parisin e Romën
Vëllezërit Frashëri lanë peng jetën
Duke krijuar aq sa mundnin një të tyre atdhe

"Ora e meteorëve", Tiranë, (Globus R.), 1995, f.70.

Ramadan Sinani

Ka lindur në Tetovë. Studimet e larta në Beograd dhe pasuniveritaret në Fakultetin Filologjik të Prishtinës ku magjistroi në degën e letërsisë. . Prej vitit 1995-96 punon në Gjimnazin e Tetovës dhe njëherësh merret me veprimtari shoqërore, letrare, botuese. Ka çelur Shtëpinë Botuese "F. Konica" është botues i revistës "Vlera" si dhe ka botuar vëllimet poetikë: "Kavalletë e Sharit" dhe "Emblemë ilirie"

Pa një dritë

-Naim Frashërit -

Porosi e Madhe
Në Kosovë
Nga Qiriri

Prodhon lot
Kombi

Mendja zbardhëlloi
Me imazhe Mëmëdheu Naimi

Si mund të diheshin të gjitha o Rexhep
Pa një dritë.

"Emblemë Ilirie" (Tetovë), 1995, f.29.

Idajet Jahaj (1949)

Lindi në Mesaplik të Vlorës. Ka kryer studimet në Institutin Pedagogjik të Shkodrës në vitin 1971 dhe në atë të Gjirokastrës në vitin 1981. Ka punuar si mësues në fshatrat e Mesaplikut. Ka shkruar vazhdimisht për pasqyrimin e traditave historike të zonës ku jeton. Ka botuar dy libra: "Zigur Lelo", "Mendimet", "Lumi i Vlorës" si dhe librin "Mësuesit patriot të Lumit të Vlorës" etj.

Panteizmi i Naimit

***Perëndia në çdo lule, në çdo pemë, në çdo bar,
Tek burimi, tek një rreze, tek filizi në ugar.***

*Tek njeriu, gjithësia, tek çdo gjë që ndrit në botë,
Tek çdo qenie e gjallë si në det edhe në tokë.*

*Ajo është brenda nesh e kudo rrotull n'eter,
Në çdo grimcë të universit dritë e kaltër frymë merr.*

*Aty ku shpërthen filizi që nga kokrr' e dheut del,
Aty uratë e bekuar, shenjtëria zemrën çel.*

*Është vetë e njëjtësuar ajo rreze me natyrë,
Me çdo gjë që ka një emër, ka një dritë, një fytyrë.*

*Dritë e saj në zemrat tona pluhur jete është shkrirë,
dhe rreh botën që ta bëjë më të bukur, më të mirë.*

Dhe së fundi, në Atdheun tonë të dashur
Shqipëri.
Ka një frymë, ka një etje, brënda saj një
perëndi.

"Meditimet", Tiranë, 1994, f.65.

Prapë për Naimin

Naimi s'ka vdekje kurrë
sepse malet vdekje s'kanë;
E nxorrën nga thelb' i tyre,
këndo bir, tani, i thanë.
I dhanë kartën në duar
edhe fjalëzën e artë,
Me shpirtin e përvëlur
këndoi me mallin e zjarrtë.
U duhej bilbil - Naimi
maleve kurrize-blertë,
Ndaj e ngurosën bilbilin
nëpër lisa monument.
Malet gjetën tek Naimi
krehërin e një pasqyre,
që të krihnin nëpër shekuj
flokët e gjelbër të tyre...

1968

"Hyjnore", Tiranë, 1996.

Qiriri s'është shuar

Në kodrën kupore mbi pllaj
Një ditë kur dielli sa leu
Çajupi më bëri të qaj
Për bilbilin që këngën e preu.

Syska me kokën mënjanë
Vështronte lotët e mi
Sikur më thoshte: pse qan?!
Ç'thonë ato vargje mavi?

Shijoje këngën e zogjve
Dëgjo: u ndez gjelbërimi
Përzier me zile, këmbore
Po dirigjon vet Naimi.

Shqerka që loz mbi kodrinë
Flutur lariushe e lehtë
Duket e ndjen melodinë
Dhe "mikun" me valle e pret.

Pa lidhi sytë përmbi ilqe
Vështroje atë turtulleshë
Ashtu e lëmuar, nazike
S'të duket si një mbretëreshë?!

Po lulet poshtë tek burimi
Ku rritet i bollshëm bostani
S'duken sikur vetë Naimi
Ka sjellë një qylym nga Irani?

Qerim Skënderi (1948)

Lindi në Mallakastër. Ka mbaruar arsimin e lartë ushtarak në dhjetor 1969. Është autor i vëllimeve poetike: "Me gotë pikëllimin", "Mendimet më çmendin", "Qielli në pikën e lotit".

Tretë vështrimin përtej
Në pyllin e mbushur me dushk
Ai lis që matet me qiej
Ngjason apo jo me një krushk?!

Puhiza që ndihet mes malesh
Thellë ku rrëzohet ujvara
Rrënqeth si flad shtojzavallesh
Kur shkundin ondet e bardha.

E pra Qiriri s'është shuar
Jo, bukuria nuk vdes
Kur lulet i prek me duar
Naimit i thua: "Mirmëngjez!..."

Shtator 1996

- Botohet për herë të parë -

Zhaneta Ogranaja

(1943)

Ka lindur në Korçë. Ka mbaruar Fakultetin Histori-Filologji dega gjuhë-letërsi në Universitetin e Tiranës. Për pikpamjet e saj disidente kaloi shumë vite persekutime dhe internime. Ka botuar disa cikle poetike brenda dhe jashtë vendit. Jeton në Tiranë.

Naim Frashëri tek unë!

Fillimisht, në vargjet e mija...
Për gjithshka imitova Naimin si tim Zonë.
Kështu shtigjeve nisi rrugë poezia,
Portreti i Tij për mua - Ikonë.

Pikërisht kësisoj në këto anë
Motivi i tij, ku dot nuk u fut
Me "Lulet e verës" e kisha atë pranë
Me "Qiririn" dritë më bën çdo minut.

"Bagëti e bujqësi" me krenari më mbushi,
Për Shqipërinë, për emrin shqiptar.
Pikërisht për këtë e dua si askurkushi,
Paçka se me sy dot nuk e kam parë.

Për Naimin shpirti mall më ndjell
Ashtu si ndjeu ai n'Turqi për këto vise,
Si frymë ëmbëlsie në vargun tim vjen
Dhe fjalë e yjeve zjarr në varg më ndizet.

Jaho Margjeka

(1961)

Ka lindur në fshatin Bujan të Tropojës. Shkollën tetëvjeçare e kreu në vendlindje, të mesmen në Kuçovë. Studimet e larta për gjuhë-letërsi shqipe i kreu në Universitetin "Luigj Gurakuqi" të Shkodrës, në vitin 1989. Prej kësaj kohe punoi mësues letërsie në shkollën e mesme në Llugaj të Tropojës. Prej vitit 1993 është gazetar në Radiotelevizionin Shqiptar.

Në një orë mësimi me Naimin...

Lindita¹⁾ po flet për "Bagëtinë e bujqësinë" ...
Unë deles poezi po i grah' në rudinë,
Rrugës së bjeshkës po dëgjoj kaherë...
"Ti Shqipëri më ep' nderë" ...

Reciton vajza me emrin Kozetë...²⁾
Grykës së Dragobisë tek ngjitem përpjetë,
"Më ep' emrin shqipëtar", citon Naimin Diella³⁾
Baca më allti në dorë ka dalë e më pret
tek shpella⁴⁾

Ligjëron Defi⁴⁾ për Poetin Naim...
Valbona e kaltër më fton për pak pushim
Për "Lulet e verës", tani po flet Ndreka...⁵⁾
Me mua në dashuri ndizet edhe bjeshka,
Profesori më heq vërejtje për mosvëmendje
në mësim...

Më fal profesor, të lutem... isha me Naimin...

Shkodër, 1984.

Botohet për herë të parë

1,2,3,4,5) - bashkëstudentë të kursit

O bilbili i Dangëllisë!

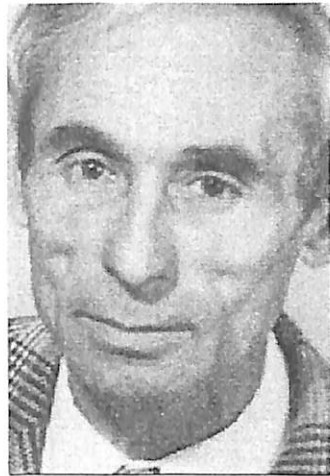
Këtë mbrëmje buzë detit
seç kam rënë në mendime,
nga Frashëri vjen e ulet
në Vlorë-zogu i zemrës sime.

Naimi Veshur me dritë
që u dogj për Mëmëdhenë,
zog i plagosur në erë
këngën kurrë s'e ka prerë.

Dhe në vatra Labërie
derdhi zjarrin tërë muzë,
nëpër shkolla tek fëmijët
vargu yt u rri në buzë...!

O bilbil i Dangëllisë
vargu im çeli me këngë,
në pyllin e poezisë
si lis na qëndron më këmbël!

- *Botohet për herë të parë* -

Hiqmet Mehmetaj (1943)

Ka lindur në Drashovicë të Vlorës. Kreu mësimet në Shkollën Pedagogjike "Luigj Gurakuqi" Elbasan më 1967. Mbaroi studimet në Institutin e Lartë Pedagogjik, Dega Gjuhë - Letërsi, Shkodër më 1975. Nga viti 1961-1993 ka punuar mësues dhe drejtor shkolle në vendlindje - Drashovicë. Ka botuar vëllimin poetik "Shqipëri përse s'të zë gjumi"

Ferhat Çakëri

(1929)

Ka lindur në Vlorë dhe banon po në vendlindje. Prej vitit 1960 firma e tij del në gazeta dhe revista si dhe në 24 librat e botuara prej tij. Ai është disa herë fitues i çmimeve në konkurse lokale.

Qiriri i Naimit

Qiriri i Naimit u dogj,
por lindi në çast përsëri,
në shekuj me pakëz dritë,
ndriçon nënën Shqipëri!...

Paskal Zoto

(1936)

Ka lindur në Grabovë të Përmetit Mbaroi, shkollën e mesme pedagogjike, me korrespondencë Fakultetin Histori-Filologji Dega Gjuhë-Letërsi Shqipe të Universitetit të Shkodrës. Ka punuar mësues 30 vjet deri sa doli në pension. Është nderuar me medaljen "Naim Frashëri. Ka botuar herë pas here poezi.

Naimi u shkrua në zemra

Një komision akademik
Për dhënie titujsh e grada shkencore,
Shtangu si i ngrirë një ditë
Për një harresë që s'duhej të harrohej

Në ballë të titujve "Mësues i popullit"
Emri i Naimit mungonte.
Ndërsa Ai nga Panteoni
Porsi një diell ndriçonte.

-Gafë e madhe, - tha një profesor.
-Çfarë mo? - S'bëhet qameti - tha një tjetër

Kishte të drejtë. E ç'nevojë ka Naimi për tituj
Kur gjithë Shqipëria e ka futur në zemër

Nuri i poetit

Mjaltë e balsam
A ç'je ti?
Ky hyri në zemër
te çdo njeri.

Kush të bëri ty
Kaq të ëmbël, vallë?
Mos gjuha shqipe
Që rrjedh si ujëvarë?

Mos shpirti yt
Si Qiriri shkrirë,
Mos mendimi yt
Që bredh Shqipërinë?

Që të gjitha bashkë
Ngjizur në flamur
Burojnë prej teje
Dashuri e nur.

Nur e dashuri
Qëndrojnë kurorë
Mbi lisat e gjatë,
Mbi malet me borë.

Te çdo gjë shqiptare,
Ndrin ti, Naim,
Si hëna e plot,
Si diell në prill.

Botohet për herë të parë

Arian Kadiu

Lindi në qytetin e Peshkopisë. Ka mbaruar Universitetin e Tiranës, degën e gjuhë-letërsisë shqipe dhe një kurs pasuniversitar për pedagogji-psikologji.

Ka punuar si mësues, gazetar dhe tani punonjës shkencor në Institutin e Studimeve Pedagogjike. me gradën Doktor i Shkencave. Është autor i disa librave me tregime si: "Takimi i parë", "Pse dridhej harku i violinës", "Një ndodhi në det", "Pendimi i arushit pa bisht" dhe "Qyteti prej rëre dhe pallati i vërtetë".

Pesha e vatanit

Ku janë malet e blerta me pishat shekullore,
ku janë krojet e bardha e fushat pjellore,
ku janë tufat e grigjat me qingjat si lule
që ti, o bilbil, u këndove më pekule.

Edhe në Përmet e në Dibër njëherë janë,
se toka e vatani kudo një peshë kanë,
me ashkun e shpirtit, oh, si ligjërove ti,
zemra t'u dogj për nënën, për Shqipëri.

S'i njohe dibranët e besës e trima Naim,
derën çelë Abdyl¹⁾ atje ku dilte tym,
vargjet e tua jehojnë shpatësh deri n'Korab,
si n'ujrat e kristalta e shuajmë etjen prapë.

1) Abdyl Frashëri, vëllai i Naimit, ka shkuar disa herë në Dibër e sidomos në Dibër të Madhe, ku e kanë pritur si mik të nderuar. Ai ka pasur miqësi me Ijaz Pashë Dibrën (Qokun) kryetari i Lidhjes Shqiptare të Prizrenit, sepse i bashkonin idealet kombëtare.

Abdyl Kraniqi

(1935)

Ka lindur në Drenoc të Vlashit në Kosovë. Punoi si mësues historie. Ai së bashku me shokë të tjerë nxori eshtrat e luftëtarit të shquar Azem Galicës nga shpella dhe i rivarrosën me nderimet e duhura. Për këtë akt, ai dhe familja e tij vazhdimisht është ndjekur dhe burgosur disa herë nga regjimi shovinist serb i Beogradit. Ka botuar librin me cikle poezish që përbëjnë një poemë heroike "Shpella"

Akuzë nga varri

Unë jam po Ai-Naimi
Dij edhe të rënkoj!
Ku është mesazhi im dhe bekimi;
Nga varri akuzoj!

O ju fusha, male me lisa të gjatë
U këndoj Lisave që nuk u bien gjethet as dimrit
Nuk i dua ata lisa që gjethet u bien edhe verës
Edhe këtu por edhe atje përtej Drinit!

Edhe varrin ma betë gropë,
Kështu kryhet amaneti?
Vendi im copë-copë,
Thua u çkërmoq nga tërmeti?

Ku është Kosova?
Po Çamëria?
Thika më arriti në asht!

E plotë të jetë Shqipëria!
Liria s'fitohet nga jashtë

Robëria si shumë ka zgjatë,
Atdheu im copë-copë
U kujtoj ditë e natë
Edhe eshtrat m'u ben gropë!

Deri kur pra, deri kur?
Populli im mbështetë për mur,
Të mbytur nga hekuri,
të rrahur me drur!
Nuk kushton koka, nuk vlen lëkura!

Edhe emrin e betë varr
Kur do t'ishit e LAPIDAR

*Nga një i vrarë-ende i pa varrosur
- Abdyl Krasniqi*

10.10.1996

Tiranë

Botohet për herë të parë

Flutura Aça (1966)

Ka lindur në Elbasan. Ka mbaruar studimet e larta për Statistike në Fakultetin Ekonomik të Universitetit të Tiranës në vitin 1988. Pasi punoi tre vjet në profesion filloi punë si gazetare në gazetën e rrethit të Elbasanit “Fjala e lirë”. Tani është redaktore në shtëpinë Botuese “Onufri”.

Në gusht të vitit 1993 botoi librin e parë me poezi “Tri vjeshta larg”, në shkurt të 1995 “Mure vetmie”. “Monopati”,

Naimit

Merrma zemrën,
në dhet ma shtjerë

Ver', o e bukura Verë!

Se s'më deshën,
kur desha një herë

Ver', o e bukura Verë!

Se s'më deshën,
kur desha një herë

Ver', o e bukura Verë!

7 gershor 1996
Tetovë

Flutura Aça
fgly

Petraq Kolevica

(1934)

Lindi në Korçë ku mbaroi gjimnazin dhe më 1957 u diplomua inxhinier ndërtimi në Universitetin e Tiranës. Ka punuar për shumë vite si inxhinier akritekt. Ka botuar librin me poezi "Këngë nga koha e keqe", "Lasgushi më ka thënë" (kujtime), si dhe përmbledhjet me përkthime: "Demoni" (M. J. Lermontov), "Poezi gjermane dhe austriake", "Poezi japoneze", "Perla nga perlat" dhe "Nektar poetik".

Naim Frashërit

Fjalën shqipe të kulluar
 Plot gëzim na fale
 Si të ish gur i latuar
 Shqipen krejt për ta ndërtuar
 Si një katedrale.

"Këngë nga koha e keqe", Tiranë, 1994.

Teheran... mesnatë...

Opo, ç'është kjo dritë që ecën
drejt meje këtë mesnatë?
... Po afrohet te dritarja
mu në katin më të lartë...

Një Kandil në formë zambaku,
një Kandil me dritë të zbehtë...
...Ja, u ndal tani tek xhami...
Unë dritaren e çel lehtë.

- O Kandil, po kush të solli
në këtë natë plot ëndërrime?
Ndjehem vetëm dhe kam mall
për vajzën... Tiranën time.

- More bir - foli Kandili,
erdha ca të rri me ty,
kësaj ane ka poetë
më të mirë nga ne të dy.

Po... Për ty u ngreçë nga varri
Vallë, kam lënë pas bilbila?
Unë jam shpirti i Naim Frashërit
Dhe... endem ndër tehajyla...

Teheran, Prill 1996

"Trëndafilë" Tiranë 1996 faqe 27

Riza Lahiri

(1950)

*Ka lindur në Shkodër, ka
shërbyer si pilot i forcave
Ushtarake-Ajrore të
Shqipërisë. shtë autor i
librave "Lëgjeta e
zerdelisë", "Kosova e
fejuara ime", "Ledia në
një natë me hënë",
"Golgota shqiptare"
(përkthim), "Trëndafilë".*

Faruk Myrtaj 1955

Lindi në Selenicë, Vlorë. Është diplomuar për inxhinieri minierash, pas 5 vjetëve si punëtor miniere dhe kryerjes së shërbimit ushtarak. Prej vitit 1989 punon si gazetar. Ka botuar: "Dielli i nëntokës", (poezi), "Njerëz që kam njohur", (tregime), "Roba e fjalëve gjithnjë ngushtë më rri", (poezi) "Marrëveshje për të jetuar", (tregime), "Përse druhemi nga nacionalizmi", (esse), "Nudo zyrtare", (tregime).

Naimi në "faj"!

Kalëruan maja kohësh, e prapë "...O malet e
bukura...!"

Kaq kohë rrodhë, e prapë "... Ju o lumenjtë e
gjatë...!"

Përtej maleve e fushave Naim Shqipëmbëla
I malluar, i tretur, i shkrirë... atje larg!

Që atje larg bënte dritë e Shqipëria prapë terr
Nga Bosfori, fosfor e dritë shqipe buronte
I ngazëllyeri prej ëndrrës, frashërlliu u vrer
I bëri me faj, largësia zbukuronte!

A thua nga afër do terrej edhe kënga nga syri
Nga afër, këtu, romantiku thua do vdiste
Manushaqe e brishtë, e strukur ndën ferrë
Afër syrit e dorës së poetit do vishkej?

Po si kështu, i dashuruar së largu
S'guxoi të afrohej, ndjehej ngushtë në të
Të vinte, dhimbjet e shpirtit i nisnin
Ikur, e malli eshtrën ia zhbën

Po ç'është kështu, me ty Shqipëri?
E dashur së largu, afër e ftohtë
Naimi ta sillte gjuhën që atje larg
E ti as "Eja..." s'i thoshe dot

Vet "qengji manar e linte kopenë"
Pas "zëthit të sëmës..." merrte rrugë
Po s'guxonte ta gjente, e tretej Qiri
E veç si Qiri na mjaftonte këtu!

Nga larg Naimit i dukej e bukur
Nga afër shqiptarëve: Manushaqe ndë ferrë
O zonjës e pasur me mungesën e bijve
Bëhu një çast e bukur, sa ëndrra e tjerre!

*Naimi efir, akoma përmallur
Ende marrok, i vdekur në ëndërr
E ne largohemi nga dheu, që larg
T'i ndjejmë që andej vargjet e ëmbël!*

Naimi efir, akoma përmallur
Ende marrok, i vdekur në ëndërr
E ne largohemi nga dheu, që larg
T'i ndjejmë që andej vargjet e ëmbël!

Visar Zhiti

Ka lindur në Lushnjë. Shkollën e lartë Institutin Pedagogjik e kreu në Shkodër. Punoi për disa vjet mësues në Kukës. U dënua me 10 vjet burg për bindjet e tija politike kundër pushtetit monist. Ka botuar vëllimet potike "Kujtesa ajrit", "Hedh një kafkë te këmbët tuaja", "Mbjellja e vetëtimave", "Dyert e gjalla", "Këmba e Davidit". Veprat e tij janë vlerësuar me çmime si brenda dhe jashtë vendit. Është deputet në Kuvendin Popullor, njëkohësisht atashe kulturor i RSh në Ambasadën Shqiptare në Romë

**Grafikë nga
Ibrahim Kodra**

Bari i poezisë

Naimi-bari

kopenë e madhe të deleve
të poezive të veta

kullot nëpër bregoret bukuroshe të ardhmërisë.
Kullojnë yjet mjaltë dhe magjepsja
avitet si drithamt

e dashurisë.

Çasti bëhet fyell

(me vrimat e piklave diellore dhe
shirave)

që kërkon buzt e bardit- bari

Zilet e zemrave kumbojnë

jashtë kraharorit të ditëve

ndërsa Naimi bëhet me flatra

dhe shndërrohet në Shqipëri

N. F.

Ndsan Nadein Ndsan
 Na Ndezi Ndjanjat
 Nöper Nöxtakä Ndaqi Nämän

Nusat. Nisen Nina-nusat
 Ngjethemi Nga Ngazëllimet Ngjyra-ngjyra
 Në Nënkrasë

Nyje Ngjarjet Ngurtësen
 Naimi

Ndërsa Nrd Nizjet Nesën

Fustanella Fantastike
 Floknajë Flakësh
 Fytja Fëmijësh Fëkëin Fushave
 Frachëri Fëshfëria Fusi Fjorësh
 Farë Poljesh Rindas Patis

Fakudera Fukananjë
 Fali Fajtrëst
 Fkenë Fërmak Funebra

Formorhet Fryma.

Fantazma e poetit

(tregim)

Në pallatin tim të persekutuar,
mure-rrjepur si një kalë pas beteje
vdiste plaka e fundit të shekullit të kaluar.
Rënkonte. Vinin fqinjët. Ngjarjet. Mjekët.
Fantazmat. Zbardhej ajo sikur shpirtin ta kish fërgëllimë
çarçafësh.

Fliste përçart plaka. Vajzëria e saj dhe
Naimi ishin nga i njëjti fshat si dy kroje,
Si dy sorkadhe. Kujtonte dashurinë. I dhashë
një tufë me manushaqe të ndrojtura
thash, një tufë... çastesh mërgimtare... gjithë
jetën... prita... Naimin... Mbrëmja...
më sillte mjekrrën e tij... Nëpër qirinj
digjeshin sytë e tij, balli.

Ka dashur Naimin kjo, thosha
unë, fëmija, dhe qaja. Qaja nga që kish dashuruar
Naimin

Qanin dhe të tjerët. Se plaka mbylli sytë.
Me gishtrinj dridhës dora e Naimi
uli qepallat e shekullit. Sërish
vdiq Naimi. Sepse vdes ai me çdo njeri
që vdes. Është njëra kokë e shqiponjës
në flamurin tonë Naimi, tha një burrë
në funeral, kurse koka tjetër - Gjergj
Fishta. Varri i hapur priste. Hidhnim
grushte dheu dhe ne, fëmijët. Pastaj
erdhi mbrëmja - mjekër naimjane.
Erdhi mërmërima prej toke e poetit.
Erdhi vetë ai. Nga të gjitha varret
del Naimi. U ngrit fati i Shqipërisë.
Pastaj erdhi mëngjesi dhe
unë isha bërë burrë i ngjashëm me Atë.

- *Botohet për herë të parë* -

Sherif Bali
1950

Ka lindur në fshatin Balaj të Lushnjës . Ka mbaruar në vitin 1969 gjimnazin në Lushnjë. Ka filluar të botoj që në vitin e parë të gjimnazit, 1964, por pastaj i është ndaluar e drejta e botimit. Ka dhjetra vëllime me dorëshkrim të pabotuar. Botoi në vitin 1994 vëllimi poetik "Koncert sipas kërkesave të dëgjuesve". Ka në proces vëllimin poetik "Bis"! Eshtë në vitin e fundit të Universitetit në Elbasan.

Reja me daktilografist

*Lisat,
Si mjekra jote,
Dalin prej dheut.*

Fytyra jote, Naim, territor i Atdheut

*Madje dhe reja
Bën në qiell një "n2-
Gërmën e parë të emrit tënd
Me ngjyra
Stolisur.*

*Për të shkruar emrin tënd të shenjtë
Shqipëria qiellin me daktilografist e ka paisur.*

*Një N të tillë boje
Bëmë në ballë, moj re.
(Shqipëri: udhëroje!)*

Tiranë, 9 shtator 1996

Obelisk për vëllezërit Frashëri

1

Abdyl Frashëri

Ishqetësuar ai,
Brodhi
Nëpër Europë

Trëndafilin në petale i kishin hapur një gropë...)

Në njerën anë
Gjysmëhëna,
Në anën tjetër 2 komshinjtë”

(Me libra meshe në duar po afroreshin priftërinjtë)

E sfidoi,
Ai,
Europën

(Trëndafilin ia mbushi me Prizren pak gropën!)

2

Naim Frashëri

Qiririn e rimave
Në Stamboll
Ai ndezi.

Qiri i jashtëzakonshëm (Me fitil mëngjesi!)

Luhatej, luhatej,
Drita e tij,
Nga thellimi.

Fu- e shuante Stambolli (Fap- e ndiste Naimi!)
 I ndezur qiriri,
 Prej tij,
 U mbajt.

Tiranë: ja tek ta vë çdo natë mbi Dajt!

3

Sami Frashëri

Në një dhomë të errët
 E izoluan atë,
 Për mos ta parë kurrë Shqipërinë.

Por ai shpiku një tavolinë.

Një tavolinë rrotulluese,
 Që i jepte urdhëra,
 (I jepte udhëra ashtu si dinte ai!)

Hop: ikte me të nga Turqia dhe vinte në
 Shqipëri.

S'e lanë t'u hipë kuajve,
 S'e lanë t'u hipë anijeve,
 Se kishin frikë mos vinte e shihte Shqipërinë.

Por ai ua hodhi:
 erdhi këtu me një tavolinë!

4

Shënim në Obelisk

Abdyli dhe Naimi
 Varret tani
 I kanë këtu.

(Guacka të zeza. Margaritarë blu)

Veç eshtrat e Samiut,
 Ata,
 Nuk na i japin.

Ende mundohen të na e pengojnë vrapin.

Por ai prapë ua hodhi
(Ah, vesh le ta marrin!)

Me tavolinën rrotulluese e solli në Shqipëri
varrin!

Botohet për herë të parë

NAIM FRASHËRI

Qiririn e rimave
Në Stamboll
Ai ndezi.

Qiri i jashtëzakonshëm. (Me fitil mëngjezi!)

Luhatej, luhatej,
Drita e tij,
Nga thëllimi.

Fy - e shuante Stambolli. (Fap - endiste Naimi!)

I ndezur qiriri,
Prej tij,
U mbajt.

Tiranë: ja tek ta vë çdo natë mbi Dajit!

More Naim shqipëria!...

Ngrehu o Abdyl Bej nga Varri

*Ngreu Abdyl bej, nga varri,
zgjo Naimin dhe Saminë
të shikojnë Shqipërinë!...
Adriatik'i thellë, pa anë,
Shqipërinë e copëtuanë!
Shqipëri tre vilajente,
i thonë: "Jepe dyfeknë!"
"Nuk e jap, e kam për vete!"*

Arrëz(Korçë)

* * *

*Ngehu, o Abdyl nga varri,
të shikosh se ç'ka ngjarë!
Zgjo Naimnë dhe Saminë
të shikoni Shqipërinë:
Shqipëria anë e mbanë
mbushur jezitë e xhandarë.
Po do marr' përpjetë malë,
do luftojmë për vatanë.*

Bitinckë(Korçë)

Naim Tretur kulluar

Qaj, zemër, mos rri po qaj,
 Naimi tretur, kulluar!
 Vaj, e zeza jetë, vaj,
 ti në dhe kë ke mbuluar!
 Diellë, hënë edhe qielli,
 Naim Frashërin e njihni,
 për liri ai përpiqej,
 ç'kini tani që i fshihni!
 Vinçan, Korçë

**“Këngë popullore të Korçës”, Tiranë 1982,
 f.105,114,118,163**

Priti Gjirokastër këngët -vallet tona

Këngët vallet tona vin' në Gjirokastër,
 Derdhen në kështjellë si burim i pastër
 Ç'janë këta bilbila, kështu ku po venë?
 Naimi, Samiu ulen në bedenë.
 Kush është ky burrë, që vjen si gjëmimi?
 Vjen në Gjirokastër Abdyl Frashër trimi...

Përmet

“Truall me këngë”, f.1983, f.11

Tre vëllezër...

I

*Ishin tre vëllezër,
Që të tre pishtarë
Nëna që i lindi
Ç'grua qënkej vallë?*

*Nënë Shqipëtare
Nënë Heroinë
Tre Yje të bukur
dha për Shqipërinë.*

II

*Nuk do vdesi kurrë
Kënga e Naimit
Ajo rrjedh e ëmbël
Në zerin e bilbilit*

*Nuk do të tretet, jo,
Trupi i Naim Beut
Ai është shpërndarë
Në çdo grimcë të dheut.*

*Kur vajta një ditë
Te shtëpia jote
Një thëllëzë e bukur
Për të tre këndonte*

*Me zërin e saja
Zerin tim bashkova
Këndova për ty,
Për të tre këndova*

*Kënga ecte gjym
Shtëpia gjëmonte
E gjithë Shqipëria
Bashkë me ne këndonte.*

III

*Naim të keqen të penës
Kam kohë që s'kam kënduar
Një e keqe më ka zënë
Më ka djek e përvëluar
Po sot po këndoj për ty
Hidhërimin për ta shuar
Se shumë djem shqipëtarë
Lënë kockat në dhe të huaj
Kthehuni florinjte e nënës,
Kthehuni në tokën tuaj
Se sado t'u dojë bota
S'u bëhet si toka juaj.*

Grabovë-Përmet, 1996

Bilbil i vendeve të mia!

Ku peshon më shumë guri?
 Ku s'ka të vdekurë burri,
 more Naim Shqipëria,
 peshon në vendin e tija,
 ku të flet gjuhën fëmija,
 bilbil, i vendeve t'mia.
 O pena me flori larë,
 mbi botë lulja e parë,
 more Naim Shqipëria,
 Hënë yjesh, hën' behari,
 ç'u bë Naim Shqipëria?
 Gjuh' e zogjve nëpër djepe,
 zogjve kombin, dritë derdhe,
 bilbil, i vendeve t'mia
 bilbil-o, bilbil-o, bilbil-o,
 more Naim Shqipëria.
 O i ëmbli për të gjallë,
 i gjalli për shqiptarë,
 more Naim Shqipëria,
 pak jetove, shum'na le.
 shumë more dhe në dhe.
 Bilbil, i vendeve t'mia,
 bilbil-o, bilbil-o, bilbil-o,
 bilbil, i vendeve t'mia
 s'të mban dot dheu përbrenda,
 del nga varri e nis nga kënga,
 more Naim Shqipëria.
 Nëna jonë shamikuqe,
 shtatin mal veshur si nuse,
 bilbil i vendeve t'mia
 bilbil-o, bilbil-o, Naim-o.
 Shqipëri, o shkëmb i sertë,
 ti bilbila i bën djemtë,
 shekujt vin e vitet shkojnë,
 Naim, djemtë ligjërojnë.

Pilur-Vlorë , Tetor, 1983

Shënjë mirënjohje ndaj poetit të mbarë Shqipërisë, bilbilit të gjuhës sonë...

**- Fragment nga letra e Mësuesit të Popullit,
Profesor Jup Kastratit dërguar autorit të antologjisë "Njëqind
poetë për Naimin"**

Shkodër, më 2 shtator 1996

I nderuar Koleg,

Sipas kërkesës Suaj gojore më 31 gusht 1996, po Ju dërgoj disa shënime bio-bibliografike (2 faqe të daktilografuara). Është shumë e vështirë të përmblihet një jetë e tërë kushtuar e përkushtuar shkencës. Po Ju çoj edhe një fotografi. Ju falënderoj për zemërsisht për konsideratën Tuaj të lartë ndaj meje.

Gjithashtu, e ndjej për detyrë morale t'Ju shpreh falënderimet e mia më të sinqerta për dedikimin Tuaj autograf tepër të ngrohtë në antologjinë: **Njëqind poetë për Naimin:** "Profesor Jup Kastratit në shenjë respekti të veçantë për gjithëçka i ka dhënë kulturës shqiptare. Me respekt e mirënjohje! Mehmet Gëzhilli, Tiranë, 30.8.96."

Libri Juaj është një vepër tepër e vyer nga ana shkencore e letrare dhe shumë e dobishme nga ana edukative. Ju jeni një kërkues sistematik. Ju përgëzoj me

plot gojën. Është shenjë mirënjohësie ky homazh Juaji ndaj Poetit të mbarë Shqipërisë, Bilbilit të gjuhës sonë. Keni bërë shumë mirë që, në vend të parathënies, keni vënë prozë-poetike të Faikut. Përcaktimet e tij për Naimin, të botuara më 20 prill 1901, pak kohë pasi u nda prej nesh, Poeti i Madh dhe i Pavdekshëm, janë përkufizimet më adekuate për Figurën e **"Njeriut të mirë zemërqëruarë, mendjehollë, fjalëkripur, yll aq i ndritshëm e aq i rrallë në qiell të Shqipërisë, burrë me fletë për kombësinë tonë", ai që "e mësoi, e ngjalli, e rriti pak kombin shqiptar, e gatiti udhën për një propagandë kombëtare më përparimtare."**...

Ju uroj me plot gojën suksese Juaji, me nderime
Jup Kastrati

...poezi e frymëzuar aq gjërë, aq dendur...

- Letër e Aleksandër Zotos, profesor
i Universitetit të Saint Etienne - Francë -

Përmbledhja 100 Poetë për Naimin, e
përgatitur me devotshmëri të flaktë nga
Zoti Mehmet Gëzhilli, përbën një homazh
shumë të preکشëm dhe që i takonte poetit
kombëtar shqiptar. Në fakt, s'besoj të ekzis-
tojë një vend tjetër ku vetë poezia të ketë
frymëzuar aq gjërë, aq dendur, poezinë, ku
ndërgjegjja kombëtare të jetë njëësuar ose
identifikuar me krijuesin që e ngriti gjuhën
amtare në majat e saj më të larta.

Aleksandër Zoto
Universitet i Saint-Etienne - FRANCE

Tiranë, më 31. 08. 1996

Përmbledhja "100 Poetë për Naimin", e përgatitur me
devotshmëri të flaktë nga Mehmet Gëzhilli, përbën një homazh
shumë të preکشëm dhe që i takonte poetit kombëtar shqiptar.
Në fakt, s'besoj të ekzistojë një vend tjetër, ku vetë poezia të
ketë frymëzuar aq gjërë, aq dendur poezinë, ku ndërgjegjja
kombëtare të jetë njëësuar ose identifikuar me krijuesin, që e
ngriti gjuhën amtare në majat e saj më të larta.

Aleksandër Zoto

Punë shëmbullore për brezat që do të vijnë...

- Letër e Profesor ISUF LUZAJ,
dërguar autorit nga
SHBA -1724

Dr. Jose J. Luzaj, Ph.D., Litt.D.

Professor Emeritus

Professor of International History and Chair of the
Department of International Studies at Eastern Illinois University, Illinois
Professor of Peace Studies at St. Joseph's College of Indiana
Member of the Board of Directors of the National Endowment for Democracy
Member of the Board of Directors of the National Endowment for Democracy

1724 North Oak Park Avenue
Chicago, Illinois 60633 USA
Tel. 312-745-3783

10 Qershor 1976

Zotit Mehmet Gëzhilli.

I dashur bashkatdhetar

Ditë të shkuara mora Antologjinë, për kujtim të Naimit
te Këmbit, që di përparësisht. Është fjalë mbarëdit.
Buna e madhe që kemi: Naimi, fener shëmbullor për
brezat që do të vijnë, është një ndërmarrje serioze që meriton
të jetë rëndë në tempullin e atdhetdashërisë.
Është dhënë fati, rast, vullnet, guxim dhe inisiativë
që këtë mision ta vazhdoni edhe për yjet e tjerë shqiptarë edhe
për yjet e tjerë shqiptarë që në themel të historisë
në si drojtje në meteo.
Mos e mendoni dy herë të më shkruani, me
çdo pikpyetje të Historisë t'onë, të këtij shekulli që po mbledh
shprehjet që po mbledh brezat e lamtumirës.

Me simpati intelektuale
Dr. Isuf Luzaj

Zotit Mehmet Gëzhilli,

I dashur bashkatdhetar!

Ditë të shkuara mora Antologjinë, për kujtim të Naimit
që ti përgatite. Të faleminderit! Puna e madhe që kini kryer,
fener shëmbullor për brezat që do të vijnë, është një
ndërmarrje serioze që meriton të zërë vend në tempullin e
atdhetdashërisë.

Të dhëntë Zoti fat, rast, vullnet, guxim dhe inisiativë
që këtë mision ta vazhdoni edhe për yjet e tjerë shqiptarë që
rrethanat historike i dogjnë si meteorë.

Mos e mendoni dy herë të më shkruani, me çdo
pikpyetje të Historisë t'onë, të këtij shekulli që po mbledh
boçat e lamtumirës.

Me simpati intelektuale

Dr. Isuf Luzaj

Ki. Mehmet Gjëhilli!

Duke ju falenderuar
 për nderin që më bëti
 (të bërit në një antologji
 për Naimin tonë ërvetë fat),
 ju lutem, sipërsjelltas
 juja ai libër, nëse më
 dërgoni një kopje, unë,
 (ose disa që të shij
 nëpër përmasatë në Itali).

Me ndershpëllje

Visar Zhit
 7

Visar Zhit
 Ambasciata d'Albania
 Via Asmara, 5
 ROMA

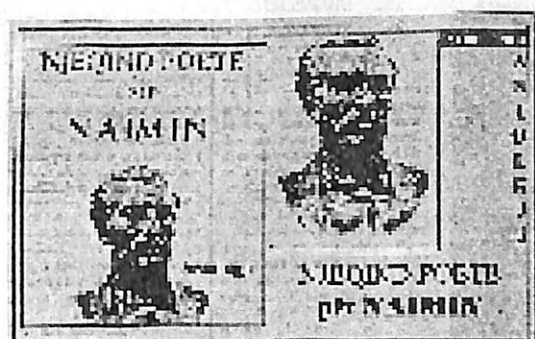
Z. Mehmet Gëzhilli!

E kam çmuar shumë idenë tuaj origjinale. Ju jam tepër mirënjohës që më keni përfshirë dhe mua në antologji. Ju uroj që ky veprim fisnik të marrë çmimin e merituar nga koha.

*Me respekt
Pertef Liçi*

Tepelenë, tetor 1996.

*Jehonë
dhe vlerësime
për antologjinë
"100 poetë për
Naimin"*

Antologji e Poetike

Naim Frashëri mbledh poetët shqiptarë

Këshilli i rrethit Përmet, në kuadrin e 95 vjetorit të vdekjes së Naim Frashërit dhe të 150 vjetorit të lindjes, botoi antologjinë me titullin "100 poetë për Naimin". Duhet thënë se puna kryesore dhe komplimentet përveç këshillit bashkiak i përkasin edhe zoti Mehmet Gëzhilli i cili pas një pune disavjeçare i dha në dorë lexuesve këtë antologji disi të veçantë.

Ky libër nuk do të shitet, por do t'i jepet të gjithë bashkive të rretheve, (me sa duket për t'i nxitur të ndërmarrin iniciativa të tilla) bibliotekave dhe 100 potëve që kanë shkruar për Naimin. Hartuesi i kësaj antologjie, Mehmet Gëzhilli, tha për AKS se: "është momenti t'i tregojmë vetes sonë dhe të tjerëve se kemi një traditë që duhet respektuar". Është hera e parë që poetët shqiptarë, të përçarë dhe të ndarë në klane më keq se sa partitë politike, mblidhen më në fund së bashku. Këtë mund ta bëjë vetëm Naim Frashëri. Nr.43(73)28-29 nëntor 1995.

RILINDJA

E PËRDITSHME INFORMATIVE E PAVARUR

Në 95 vjetorin e vdekjes së Naim Frashërit

Botohet antologjia “Njëqind poetë për Naimin”

Kjo përmbledhje e përgatitur nga studiuesi Mehmet Gëzhilli që përfshin krijimtarinë e pothuaj një shekulli kushtuar Frashërliut të Madh, hapet me shkrimin “Naim H. Frashëri” të Faik Konicës botuar në “Albania” më 20 prill 1901, dhe mbyllet me një fragment të librit “Porosia e Madhe” të Rexhep Qoses.

Këto ditë Shtëpia Botuese “Albinform” e Tiranës nxorri në qarkullim antologjinë e re “Njëqind poetë për Naimin” “botim i Këshillit të rrethit të Përmetit me rastin e 95-vjetorit të vdekjes së Naim Frashërit.

Përmbledhja është përgatitur nga studiuesi Mehmet Gëzhilli dhe përfshin pothuaj krijimtarinë e këtij shekulli të 100 autorëve shqiptarë kushtuar Frashërliut të Madh, e cila

tregon se figura, personaliteti dhe vepra poliedrike e Naimit ka qenë, jo vetëm frymëzim dhe motiv i fuqishëm për shkrimtarët tanë, por edhe një referim i përhershëm për veprën e tyre intelektuale dhe artistike.

Antologjia e porsabotuar "zbulon" edhe një fakt tjetër me domethënie të shumëfishtë: Naimi i kthyer që në gjallje, e sidomos pas vdekjes së tij, në një simbol të Rilindjes kulturore e shpirtërore të kombit shqiptar, ishte dhe mbetet njëherazi edhe njeri nga artistët e përkushtuar të fjalës shqipe, me rrezatim dhe ndikim të thellë në letërsinë dhe kulturën shqiptare, privilegj vetëm i punëtorëve të mëdhenj të mendjes, i atyre krijuesve të rrallë e të jashtëzakonshëm që lenë pas vepra letrare e kulturore me vlera universale. Hartuesi i kësaj antologjie ka qëmtuar të gjitha krijimet poetike që i janë kushtuar Naimit, të cilat i ka marrë nga librat autorialë, përmbledhjet e ndryshme si dhe nga faqet e shtypit të kohës. Libri, në vend të parathënies, ka shkrimin "Naim H. Frashërit" të Faik Konicës të botuar te "Albania" më datën 20 prill 1901, të botuar me rastin e vdekjes së poetit, i cili fillon me këto fjalë: "Të tjerë, që patmë lumtësinë ta shihin t'i qasen e ta dëgjojnë, do të thonë se ç'njeri i mirë, zemërqëruar, mendjehollë, e fjalëkripur ish Naimi bej Frashëri. Të tjerë, në të bukura e të përmallshme vjersha, do të qasjnë për shojtjen e një ylli aq të ndritshëm - aq të rrallë- në qiell të Shqipërisë. Unë dia vetëm në pak fjalë të them se ç'punë të fortë e të palodhur bëri, ky burrë me fletë, për kombësinë tonë".

Pas këtij shkrimi të Konicës vijojnë me radhë "Vajtim i zemrës mbi varr" e Abdyl A. Ypit e vjeshtës së dytë, e djelë 1900, vjersha e Koto Hoxhit "Tre djem nisurë prej arit" kushtuar Abdyl, Naimi e Sami Frashërit, "Naim Beut" e Lef Nosit, "Lutje" e Adham Shkabës, "Vajtim për Naim Benë" e Dushi H. Jorgobabës për të vazhduar me poezi të Filip Shirokës, Çajupit, Jani Vruhos, Shtjefën Gjeçovit, Hil Mosit, Petro Nini Luarasit, Mihal Gramenos, Asdrenit, Poradecit, Et'hem Haxhiademit, Sejfulla Malëshovës, Kristo Floqit,

Petro Markos, Sali Butkës etj. Vend të konsiderueshëm në këtë përmbledhje zenë kushtimet ose referimet e poetëve të njohur bashkëkohorë si të Ismail Kadaresë, Dritëro Agollit, Jorgo Bllacit, Bilal Xhaferit, Qerim Ujkanit, Teki Dervishit. Rrahman Dedajt, Ndoc Papelekës, Agim Vincës, Adem Istrefit, Fatos Arapit, Agim Isakut, Sabri Hamitit, Xhevahir Spahiut, Rudolf Markut, Murat Isakut, Odhise Grillos e deri te poetët më të rinj, Visar Zhiti etj.

Krijimtaria kushtuar Naimit e renditur në këtë antologji të re është mjaft e larmishme për sa i përket këndvështrimeve motiveve, interpretimeve si dhe strukturimeve figurative poetike.

Libri, në vend të pasthënies, ka një fragment të shkëputur nga libri “Porosia e madhe” e Rexhep Qoses në të cilin theksohet se “vepra letrare e Naim Frashërit është vepër e mendimtarit që di të shqetësojë me bukurinë e fjalës dhe i vjershëtorit që di të qetësojë me mençurinë e mendimit”. Në mbyllje, hartuesi përmbledhjes poetike, në shënimin e tij të shkurtër e lë të hapur botimin e antologjive të tjera të kësaj natyre. Prezantimi i këtij libri do të bëhet së shpejti në Përmet dhe në Tiranë.

Gjovalin KOLA

E përmet
17.11.1995
Nr. 267 (14 487)
Viti 54 i botimit
Çmimi leke 20
200 DPX

ZERIDOPULLIT

Gazetë e Partisë Socialiste të Shqipërisë

NJEQIND POETË
për
NAIMIN

Antologji

Antologjia "Njëqind poetë për Naimin"

Eshtë meritë e veçantë e shtypshkrimit të pasionuar Mehmet Gëzhilli që për njëqind antologji të pasur të poetëve për korifeun e poezisë shqipe Naim Frashëri. Libri është sponsorizuar nga keshulli i rrethit të Permetit dhe është botuar nga shtëpia botuese ALBINFORM

Një monument kulture para të cilit duhet të përulemi

**Promovohet libri "100
poetë për Naimin"**

Eshtë ky libri, promovimi i të cilit u bë dje paradite, në Lidhjen e Shkrimtarëve dhe Artistëve në kryeqytet.

I hartuar nga studiuesi Mehmet Gëzhilli, libri është antologjia e poetëve, që kanë shkrujtur për kryepoetin, janë vjersha, poezi, copëza poeme etj., të cilat mbajnë firmën e Konicës, Çajupit, Poradecit, Agollit, Kadaresë. Bardhyl Londo në fjalën e tij nënvizoi se poetët e kësaj antologjie

kanë nderuar Naimin e madh, por dhe veten e tyre. Sipas Londos, ky është një shembull unikal, pasi nuk mund të gjendet poet shqiptar, që të mos ketë shkruar qoftë dhe një vjershë a varg për Naim Frashërin. Poeti Xhevahir Spahiu, botimin e këtij libri e quajti si një bibliotekë të veçantë në librat e gjithsecilit. Për Spahiun, në këto kohëra biznesmenësh e statistikash duhet të krijohet kulti i artit dhe artistit, pasi siç shprehet Dostojevski i madh, bukuria është ajo që përtërin botën. Poeti e cilësoi më tej punën e autorit një përpjekje paqionante e me vlerë, Naimi siç e cilësoi më tej punën e autorit një përpjekje paqionante e me vlerë. Naimi siç na ka bashkuar dhe, na bashkon edhe sot e do të na bashkojë nesër, përfundoi Xhevahir Spahiu. Për poetin Dritëro Agolli, "Naimi mbetet një monument kulture, përpara të cilit duhet të përkulemi të gjithë. Koha do të kalojë,- tha Agolli, do të ndërrojnë brezat, qeveritë, partitë, por vetëm Naimi i madh do të qëndrojë gjithmonë atje, për t'ju përkulur të gjithë, pavarësisht nga bindjet dhe ngjyrimet politike".

Rreth librit dhe vlerave të tij , folën më tej Fatos Arapi, Jorgo Bllaci, Vehbi Skënderi. Në takim u cilësua se vepra e Naimit është vepra e mendimtarit që di të shqetësojë me bukurinë e fjalës dhe vepra e mendimtarit që di të të qetësojë me mençurinë e mendimit. Për studjuesin Rexhep Qosja, mendimi i të cilit është vendosur në pasthënieën e librit, është e kuptueshme se vepra e tij është bërë vepra e letërsisë shqipe me ndikimin më të madh, në jetën e popullit shqiptar". Sipas Qoses "vepra e Naim Frashërit ka ndikuar në popullin shqiptar më shumë se një sërë institucionesh të tjera kulturore dhe politike. "Në takim u cilësua se poeti është bërë mësues i popullit shqiptar. Kurse vepra e tij pjesë e pandarë e vetqënies së tij shpirtërore dhe morale. I botuar nën kujdesin e këshillit të rrethit të Përmetit, me mbështetjen e sh.b.Albinform, libri u cilësua si një nisje serioze për libra të tjerë, që në të ardhmen do t'u kushtohen figurave të mëdha.

17 nëntor 1995, f.9

R.Xhaxhiu

Një Antologji dinjitoze

Dalja e antologjisë poetike "100 poetë për Naimin", përgatitur me seriozitet e dashamirësi nga Mehmet Gëzhill, është një ndër botimet më serioze për të madhin Naim. Hulumtimet e shumta që nga Rilindja e deri më sot të pasqyruara në vepra letrare, apo në shtypin periodik flasin sa për popullaritetin e veprës naimjane, aq edhe për njohjen dhe punën sistematike të studiuesit. Në këtë antologji është

Fjala Sot

GAZETE E PAVARUR E JUGUT

Prill (2) 1996 Nr.14 Viti II

Çmimi 10 lekë

dhënë Naimi sa patriot i kulluar, aq edhe poet i fuqishëm, sa mësues e pedagog, aq edhe mendimtar i shquar. Me veprën e tij letrare, jo vetëm që ka ndritur mendjet e shqiptarëve, por ka qenë gurë frymëzimi për popullin që e deshi si pakkush. Lexuesi i veprës naimjane plotëson boshësitë e njohjes për një sërë autorë të ndaluar dikur (Konica, Abdyl Ypi, Lef Nosi, Dushi, H. Jorgobaba, Adham Shkaba, Sali Butka, Sejfulla Malëshova, Et'hem Haxhiademi, Isuf Luzaj, Kristo Floqi, Mediha Frashëri, M.A. Përmeti etj) e për një mori pjesësh është e zgjedhur me kujdes dhe ka vlera jo vetëm për sasinë e saj, por edhe për cilësinë. Megjithatë, pa cënuar vlerat e antologjisë, mendoj se autori, po të kishte bërë më tepër kujdes, do të

kishte nxjerrë një vëllim edhe më të plotë, se antologjia do të kishte më tepër vlera po të kishte më tepër vjersha nga poetë përmetarë që nuk janë të paktë, se antologjia po të kishte një kapitull të veçantë për të pasqyruar këngën popullore kushtuar Naimit nuk do të ishte aq e paktë sa është paraqitur. Po ashtu po të kishte edhe një kapitull "Njerzit e mëdhenj për poezinë e Naimit", antologjisë do t'i shtoheshin vlerat. Përpos vërejtjeve dashamirëse, që autori po t'i mirëpresë dhe t'i ketë parasysh në ndonjë ribotim, lexuesi e plotëson kërkshërinë me leximin e antologjisë dhe më tepër do të shtojë nderimin për poetin e madh Naim.

Niko Tyto
Fjala Sot (Tepelenë),
Prill (2), 1996, f.4

Paraqitje librash të rinj

Antologji: Njëqind poetë për Naimin

Në këtë antologji me poezi kushtuar Naim Frashërit, bashkohen 100 poetë përmes poezive të tyre. Autor i përmbledhjes është studiuesi Mehmet Gëzhilli dhe sponsorizues, Këshilli Bashkiak i qytetit të Përmetit. Libri "Njëqind poetë për Naimin" u paraqit në sallën e L.Sh. ku merrnin pjesë një sërë krijuesish të përmbledhur në antologji. Vëllimi përmban nga ndjesitë më të mira të krijuesve tanë për Naimin si poet i rilindjes sonë kombëtare duke nisur që nga Konica, Gjeçovi, Shiroka, Poradeci, Kadare, Bilal Xhaferri, Agolli, Arapi, Shehu deri tek poetët e viteve 70 e këtej si Kostandin Dhamo, Sabri Hamiti, Rudolf Marku e Visar Zhiti.

E veçantë për këtë botim, është përfshirja e krijimtarisë gjithëshqiptare duke krijuar kështu një Buqetë të vërtetë shqiptare të pacunguar.

Edhe poetët e rinj përvijojnë tradicionalisht dashurinë ndaj poetit të flakës së qiririt tashmë proverbiale.

Libri siç thotë autori i përmbledhjes, është botuar në përkatje të 95 vjetorit të vdekjes së Naimit, gjithashtu vitin tjetër do të botohet një libër tjetër antologjik me poezi për Naimin me rastin e 150 vjetorit të lindjes. Përveç botimeve për Naimin lexuesi do të njihet me botime të reja nga Naimi sidomos ajo pjesë e krijimtarisë Naimjane, fetare dhe mistike që ateistët s'mund t'i botonin.

"Zëri i Rinisë", Nr. 36 (4686), 22 nëntor 1995, f.2.

“Njëqind poetë për Naimin”

*Një antologji
me diapazon të ri*

Ja titulli simbolik i antologjisë së studiuesit të talentuar Mehmet Gëzhilli. Ndoshta e para e llojit të vetë në fondin e vyer të letërsisë e të historisë së pasur shqiptare, posaçërisht për “Bilbilin e Kombit” poetin e madh mbarëkombëtar Naim Frashërin. Panteoni i vargjeve për Naimin e bukurisë shpirtërore, atdhetare e natyrore si një album poetik, i dhurohet Atdheut, gjithë shqiptarëve kudo shtrihen, në nderim të veçantë për çka trashëgojnë e ushqejnë ndaj poetit të dashur të Rilindjes Kombëtare. Eshtë një homazh i njëhershëm për 95-vjetorin e vdekjes dhe 150-vjetorin e lindjes (25 maj 1996). Seria e parë, që përmend një botim të plotë të patriotit, mendimtarit dhe veprimtarit të shquar të arsimit e të kulturës sonë kombëtare.

Autori me një kujdes e pjekuri të pazakontë, ka përzgjedhur krijimet më të bukura të autorëve më të përquafuar nga kombi. E nis me Faikun për të shkuar te Çajupi e Gjeçovi, nga Veriu në Jug, nga Lindja e Largët kosovare deri në Perëndimin bregdetar, që nga viset e vet poetit atdhetar e deri në trojet e Çamërisë. Që këtej fluturon me mall e me dashuri në adhuruesit e Naimit në milionat e diasporës shqiptare nëpër kontinente. Nga Sejfulla Malëshova, pa asnjë paragjykim citon Mustafa Greblleshin...

Maj 1996!

Q1ternativasD

Gazetë e PSDSH

Viti i 6th | Botimit

Nr. 13 (406)

E premte, 16 shkurt 1996

Çmimi 10 lekë

Kur do ta fillojë Korça vitin naimjan?

Viti 1996 është viti i 150-vjetorit të lindjes së poetit tonë kombëtar, Naim Frashëri. Ishte një nismë e mrekullueshme ajo e Këshillit të Rrethit të Përmetit, që me studjuesin e pasionuar, z. Mehmet Gëzhilli, bëri të mundur botimin e një antologjie poetike për Naim Frashërin.

Antologjia "100 poetë për Naimin" me të drejtë nga shtypi ynë pluralist u mbështet dhe u vlerësua njëzëri si një libër i menduar, plot atdhedashuri dhe me një mesazh të qartë: Mbi gjithçka Shqipëria... Studjuesi që i mblodhi këta 100 poetë me poezitë e tyre për Naimin, të kohëve të ndryshme e të bindjeve të ndryshme, e ka menduar mirë këtë antologji. Naimi, si një panteon i Shqipërisë, bashkon në një libër edhe poetët demokratë, edhe ata socialistë,

socialdemokratë, ballistë apo monarkistë qofshin. Po të vësh re me kujdes librin listën e autorëve, që janë përmbledhur në të, shikon se 20 autorë nga 100 gjithësej, janë nga Korça, duke filluar nga poeti i Rilindjes Kombëtare, Adham Shkaba e deri tek poeti i shquar i ditëve tona, Dritëro Agolli. Dhe me të drejtë Korça me Naimin ka lidhje të fuqishme shpirtërore, mbështetje dhe respekt të ndërsjelltë. Poezia “Lumja ti, Korçë, o lule”, është një manifest i brendshëm i universit të ndritshëm naimjan. Dhe tani, që filloi viti 1996, viti i 150-vjetorit të ditëlindjes së Naimit, a nuk i takon Korçës që ta çelë këtë vit jubilar? Përmeti e dha shembullin e tij të shkëlqyer. I takon tanimë Korçës së kulturuar të vazhdojë e të ngrejë në një nivel më të lartë këtë nismë për vitin 1996, si vit naimjan...
Nr.13 (406), 16 shkurt 1996, f.4.

Arbër Josa

ZËRINËKOSOVËS

REVISTA E KËMBËRËS SHQIPTARË

VITI III
 Numri I
 Nr. 411/II
 2 Mars 1991

«Si Naimi s'ka të tjerë»

nga Naimi s'ka të tjerë

Të gjithë e dimë se Naimi s'ka të tjerë, por kjo është një fakt i njohur për të gjithë. Në këtë numër të revistës, Naimi s'ka të tjerë, por kjo është një fakt i njohur për të gjithë. Në këtë numër të revistës, Naimi s'ka të tjerë, por kjo është një fakt i njohur për të gjithë. Në këtë numër të revistës, Naimi s'ka të tjerë, por kjo është një fakt i njohur për të gjithë.

1991, p. 100/101

“*Si Naimi s’ka të tjerë*”

-100 poetë (nuk) e bëjnë një Naim-

70 vjet më parë, pikërisht në vitin 1925, një grup studentësh shqiptarë që studjonin në Grac të Austrisë, ndërmorën nismën për të përkujtuar poetin kombëtar në një mënyrë disi të veçantë, duke shkruar secili nga një poezi për poetin e madh. 70 vjet më vonë, si një homazh për 95 vjetorin e vdekjes dhe në prag të 150 vjetorit të lindjes së Naimit, një hulumtues i zellshëm i vlerave kulturore dhe historike, Mehmet Gëzhilli, nxori në dritë këto ditë antologjinë “100 poetë për Naimin”. Ka gati një shekull që nga dita kur pushoi zemra e zjarrtë e poetit, që dishepujt, në fakt të gjithë poetët shqiptarë, nuk rreshtin së shkruari për Mësuesin e tyre. (Autori i antologjisë ka marrë poezi për Naimin edhe në ditët kur libri gjendej në procesin e botimit në shtypshkronjë, madje ndonjë prej tyre ka qenë i detyruar ta botojë si faksimile, pra, ashtu siç ka ardhur në momentin e fundit). Kaq i madh është pushteti i këtij sovрани të gjuhës dhe të poezisë shqipe, sa që nuk gjendet asnjë krahinë apo segment kohor, ku dhe kur të mos jetë shkruar një varg për Naimin. Nga Jugu në Veri, nga vendlindja në trevat e mbetura jashtë trungut amë, në të gjitha mjediset ku flitet shqip, toskë dhe gegë, muslimanë dhe të krishterë, poetë dhe luftëtarë, të rinj dhe pleq, jo vetëm kanë kënduar këngët e Naimit, por edhe kanë marrë guximin për t’i kënduar atij. Tek Naimi takohemi të gjithë në sajë të Naimit edhe ne kemi kartën tonë të identifikimit sigurisht sot do të ishim më pak shqiptarë, për të mos thënë diçka më ogurzezë. Është interesante të vëresh nëpërmjet

kësaj antologjie vlerësimet e poetëve për Poetin. Autori i parë, Abdyl Ylli, e konsideron Naim Frashërin si “Ati i gjuhës”, “udhërrëfyesi i kombit” Lef Nosi e quan “Mali i Tomorrit”, Jorgobaba: “At’i vjershërisë”, “poet i Shqipërisë”. Çajupi e thërret “bilbil të gjuhës tonë”, Jani Vruho e përcakton si “Zog i Zotit”. “Burr shpirt-madh”, thotë Shtjefën Gjeçovi. Për Mihal Gramenon Naimi është “zemër e Shqipërisë”, Kristo Floqi e quan “Naim Dituria”, ndërsa Asdreni e konsideron si “Burimi shpëtimtar”. Lasgush Poradeci e përcakton “rapsod i lasht’ i kombit” (Ti rapsod që pranë shqipes/dit e nat’ i lodhe ballët), ndërsa Et’hem Haxhiademi e quan “këngëtar hyjnor”. Për Isuf Luzajn, Naim Frashëri është “Apostull i kombit shqiptar”, ndërsa Ferit Vokopola i thotë Ti, je “Dritë e kombësisë”. Sipas mënyrës së vet, Dritëro Agolli e thërret Naimin si “Sulltan i poezisë”, apo “Gjeneral poet Naimi”. Xhevahir Spahiu thotë se Neimi është “burimi”, poeti i gjuhës së zjarrtë”. Në gjuhën e vet, Moikom Zeqo e quan “demiurgu i madh”. Vulën e të gjithë këtyre përcaktimeve duket se e bën rapsodi anonim popullor kur në këngën e tij Naim Frashërin e quan “Naim Shqipëria” pa asnjë hezitim.

Sidoqoftë, ashtu si për çdo poet të madh, edhe për Naimin tonë çdo epitet, çdo përcaktim nuk na i ngjall dot ato emocione dhe mendime që të përcjell vetë vepra e poetit. Por në këto raste nuk ka nevojë gjëni për ne, nuk ka nevojë Poeti për poetët, por poetët kanë nevojë për kryemjeshtrinë. Duke shkruar dhe nderuar Naimin nuk është nevoja të nderohet Naimi, por ky është testi vendimtar për t’u marrë vesh me lexuesin shqiptar. Duke shkruar për Naimin, poetët vetënderohen. Ky është një ligj i paravendosur dhe shoqëron vetëm njerëzit e rrallë të kësaj toke.

Në botë janë hartuar dhe botuar lloj-lloj antologjish, po kështu edhe në Shqipëri. Antologjia e re me titull 100 poetë për Naimin” jep dëshmi me interes për figurën e Naim Frashërit dhe lidhjet e tij me gjeneratat e reja të poetëve, ashtu siç dëshmon edhe një herë për hierarkinë e figurave

të letërsisë shqiptare.

Nuk ka asnjë poet tjetër shqiptar që mund të krahasohet apo që mund të zbehë sadopak sovranitetin e Naim Frashërit si poet kombëtar. Këtë dëshmi e japin vetë poetët, pa shpehur as zilinë dhe keqardhjen më të vogël, përkundrazi. Është Naimi, pastaj jemi ne, konkludojnë ata. Naim Frashëri nuk është thjesht poeti kombëtar, në të vërtetë Naimi përbën një institucion kombëtar, ku arsimohen, edukohen breza të tërë shqiptarësh. Naim Frashëri përbën gati-gati një institucion kulti: tek Naimi mund të falen edhe mëkatet. Ja, si shkruan Josif Bageri, në një vjershë botuar më 1910: “Vjershat ç’ke shkru, Ti o vjershëtor!? Dhe tradhtori sot pendohet...”

Një poet tjetër i kësaj antologjie i kërkon falje Naimit “për gabimet që ka bërë dikur”!

Në të vërtetë për Naim Frashërin mund të hartohen dhjetëra antologji, si “100 kritikë për Naimin”. “100 gjuhëtarë për Naimin”. Por mund të botohen edhe antologji duke marrë si bazë gjethet poetike që ka krijuar Naimi,- si “Antologji për vendlindjen”. “Antologji për natyrën”, “Antologji për gjuhën shqipe”, etj.etj. Shumica e poezive të krijuara me këto tema nga poetët e mëvonshëm kanë në bazë gjethen poetike naimjane.

Në fund të librit hartuesi i antologjisë M.Gëzhilli ka vënë një fragment nga monografia e Prof.Rexhep Qoses për Naim Frashërin të tilluar “Porosia e madhe”.:“Platoni thotë se Homeri e ka edukuar krejt Greqinë. Po ashtu mund të thuhet edhe për Naim Frashërin, vepra e tij ka ndikuar në popullin shqiptar më shumë se një sërë institucionesh të tjera shoqërore, kulturore dhe politike.

Të ndikosh aq shumë në një popull- kjo domethënë të jesh më tepër se sa vjershëtor,- kjo domethënë të jesh më tepër se sa shkrimtar,- kjo domethënë të jesh mësues i tij”.

Ne jemi këta që jemi, domethënë jemi shqiptarë, kryesish në sajë të pendëartit frashërli.

Naim Zoto

NAIM ZOTO

“100 poetë për Naimin”

stu.
në
nisi
koml
veçar
një po
më vo
vjetorin
150 vjet
hulumtu
kulturore
Gëzhilli,
“100 poetë

Ka gati
kur pushoi.
që dishepuji
shqiptarë, n
për Mësuesit
e tyre. (Autori i
antologjisë ka marrë poezi për
Naimin edhe në ditët kur libri
gjendej në procesin e botimit në
shtypshkronjë, madje ndonjë prej
tyre ka qenë i detyruar ta botojë si
faksimilë, pra ashtu siç ka ardhur
në momentin e fundit). Kaq i madh

pushteti i këtij sovrani të
dhe të poezisë shqipe sa
gjendet asnjë krahinë apo
nt kohor ku dhe kur të mos
ruar një varg për Naimin.
u në Veri, nga vendlindja
e mbetura jashtë shtetit
ë gjitha mjediset ku flitet
ë dhe gegë, muslimanë
rishterë, poetë dhe
rinj dhe pleq jo vetëm
ar këngët e Naimit, por
narrë guximin për t'i
Te Naimi takohemi të
të Naimit edhe ne
onë të identifikimit,
Pa Naimin sigurisht
te ishim më pak shqiptarë,
për të mos thënë diçka më
ogurzezë.

Eshtë interesante të vëresh
nëpërmjet kësaj antologjie
vlerësimet e poetëve për Poetin.
Autori i parë, Abdyl Ypi, e konsi-
deron Naim Frashërin si “Ati i
gjuhës”, “udhëpërrëfytyrës i kombit”,
Lef Nosi e quan “Mal” i Tomorrit”,

Universi naimjan në vizionin e njëqind poetëve

*Antologjia për Naimin-
homazh
për 95 vjetorin e vdekjes së
poetit*

Është madhësia e veprës së Naim Frashërit që ka zgjuar tek poetët mendime nga më të ndryshme. A janë të rëndësishme apo të parëndësishme këto mendime? Janë për gjëra të mëdha apo gjëra të vogla, të drejta apo të padrejta, kjo varet nga pozita ideore dhe fuqia artistike e tij, siç shprehet Ismail Kadare"- ai është një zgjuer universal mendimesh jo për vogëlma, por për gjëra të menduar Shqipërinë dhe kjo është cilësia e parë e tij, madhështia dhe fati i tij".

Ka kaluar një shekull nga dalja në dritë e një varg vjershash e poemash si "Bagëti e Bujqësi"

Është rëndësishme e. Përkrahje
Numri i parë - 14 Maj 1995

E Marte 5 Dhjetor 1995
Viti i pestë i botimit 278 (789)

Gmimi 20 Lekë

1886, "Lulet e verës" 1890, "Parajsa dhe fjala fluturake" 1894, "Historia e Skënderbeut" 1898 dhe vepra të tjera të cilat pa frikë përbëjnë universin naimjan. Është ky univers që bashkoi poetët tanë pa dallim ideje në krijimin e kësaj antologjie mbarëkombëtare. Kjo sepse në të përfshihen poetë të ndryshëm të Shqipërisë, Kosovës, Maqedonisë e fiseve arbëreshe të cilët i këndojnë veprës së Naimit. Një e veçantë tjetër e kësaj antologjie është se përmbledh një shekull poezi. Është Koto Hoxhi i pari që hedh vargun për këtë poet të madh të Rilindjes kombëtare.

Janë domethënëse për kohën në të cilën po jetojmë fjalët në vend të parathënies të Faik Konicës, si homazh në vdekjen e Naim Frashërit...

Mesazhi që koha i ngarkoi të sillte Naim Frashëri ishte mesazh madhor. Kjo figurë universale "U tret si qiriri" për të parë "Zonjë" Shqipërinë. Por dhe ajo i bekoji vargjet e tij duke i dhënë përjetësinë.

Nr. 278 (789), 5 dhjetor 1995.

Etleva Kuqi

KOMBI

ORGAN I PARTISE SE UNITETIT KOMBETAR SHQIPTAR

VITI I VI BOTIMIT

Nr. 86 (361), E premte, 10 Nëntor 1995,

100 poetë bashkohen në një zë

Këto ditë, në sajë të punës së palodhur të studiuesit Mehmet Gëzhilli, doli nga shtypi antologjia poetike 100 poetë për Naimin. E sponsorizuar nga Këshilli i rrethit të Përmetit dhe me kujdes personal të Kryetarit të tij Vasil Pano. Kjo antologji mund të themi, është prologu i veprimtarive që do t'i kushtohen 150 vjetorit të lindjes së Naim Frashërit (1846-1995).

Kur për Naim Frashërin profesori i madh Rexhep Qose ka shkruar veprën madhore Porosia e madhe dhe profesor Dhimitër Shuteriqi ka shkruar monografinë Naim Frashëri, të duket sikur të tjerët nuk kanë çfarë të shkruajnë më për këtë shkrimtar bilbil të Kombit. Dhe e vërteta kështu është. Përpara këtyre kolosëve të letërsisë shqipe, të tjerët me sfidime dhe krijime mund të shprehin vetëm mirënjohje për Naim Frashërin dhe veprën e tij atdhetare si rrallë kush tjetër, Dhe ma merr mendja që edhe studiuesi Mehmet Gëzhilli nga ky synim u nis për këtë antologji brilante që i jep në dorë lexuesit dhe studiuesve, që do të merren sot dhe në të ardhmen me veprën letrare të Naim Frashërit. Vepra letrare e Naim Frashërit është kaq madhore dhe kaq universale, sa me të drejtë mund të themi që ajo ka pushtuar vëmendjen e studiuesve, të krijuesve dhe të

lexuesve shqiptarë.

Kudo që ndodhen, përpara së cilës askujt nuk i mbetet e drejta për të bërë kritikë, por vetëm ta nderojë dhe ti shprehë mirënjohjen. Në këtë kuadër është një fat i madh dhe unik që pothuaj nuk ka poet (dhe prozatorë në gjininë e tyre) që të mos i ketë kushtuar një poezi nga muza e tij veprës naimjane. Mjafton të themi që kjo antologji nuk ka pak, por 100 poetë që, në vargjet e tyre, shprehin një obligim të madh për Naim Frashërin, të lenë të mendosh se, pavarësisht nga shkalla artistike, edhe antologji të tjera mund të përmbliidhen. Pararendëse e këtij mendimi janë edhe ato fjalë aq të mençura të të madhit Faik Konica tek thotë "Të tjerë më të bukura e të përmallshme vjersha, do të qajnë për shojtjen e një ylli aq të ndritshëm e aq të rrallë në qiell të Shqipërisë.

Duke informuar lexuesit e gazetës "Kombi" për këtë antologji të re, mendojmë njëkohësisht se është në të mirë të punës që t'u japim disa vargje nga disa poetë. E përbashkëta e tyre është mendimi për të ndriçuar të gjitha pamjet dhe vlerat e veprës naimjane.

Krahas vargjeve të zjarrtë të 100 poetëve të kësaj antologjie të Naim Frashërit, studiuesi Mehmet Gëzhilli me punën e tij të palodhur, ka shprehur një obligim të rrallë që koha dhe lexuesit do t'i shprehin mirënjohjen. Studiuesi me këtë përmbledhje antologjie, e sjell të gjallë para nesh me fjalët e tij jetësore: "Jam i gjallë dhe jam në jetë/ jam në dritë, të vërtetë".

Lexojmë antologjinë dhe çmallemi me Naimin, njëkohësisht u shprehim mirënjohjen poetëve dhe studiuesit për çfarë ata kanë shkruar për Poetin.

Nr.86(361), 10 nëntor 1995, f.3.

Sadik Muraj

Vepra e Naimit- Monument kulture

Naimi mbledh sërish të bashku artistët dhe shkrimtarët. Kështu, të enjten, Lidhja e Shkrimtarëve dhe Artistëve në bashkëpunim me Këshillin e Rrethit organizuan ceremoninë e promovimit të librit poetik Antologjik “Njëqind poet për Naimin” i përgatitur për botim nga studiuesi i letrave shqipe Mehmet Gëzhilli dhe i botuar nga Shtëpia Botuese “Albinform”.

Kryetari i LSHA, poeti Bardhyl Londo, i cili hapi takimin

theksoi se vepra e Naimit është një mesazh. “Përmbledhja e vogël do të dijë të paraqesë edhe në të ardhmen vlerën e kulturës kombëtare”. Më pas hartuesi i Antologjisë, studiuesi Gëzhilli e quajti veprën si jo të plotë. “Kam një peng- tha ai- që ta bëj me të plotë me shkrimtarët e tjerë nga Kosova, Maqedonia e diaspora”. Në tej ai shtoi se është munduar të përzgjedhë poezi mbi bazën e një kriteri cilësor, por nuk la pa falenderuar sponsorët dhe botuesit, që në këtë 95-vjetor të vdekjes, të përkujtojmë poetin “që na mësoi të flisnim shqip,- siç u shpreh poeti Jogo Bllaci.

Një iniciativë që i kalon kufijtë e sponsorizimit është dhe shpërndarja e librit falas për studjuesit e letërsisë, albanologët, pedagogë të letrave, brenda e jashtë vendit. Kështu Këshilli i Rrethit Përmet stimulon një mënyrë të re për autorët që kanë ushtruar ndikimin e tyre në fushën e kulturës dhe ndërgjegjen kombëtare. Njëherësh janë ngritur monumente për veprën e Naimit. “Çfarëdo që të bëjmë ne këmbësorët e kësaj toke, nuk ngjitemi dot në atë shkallë”- pohon poeti Xhevahir Spahiu duke theksuar njëkohësisht se vëllimi antologjik i hap rrugën një biblioteke të veçantë me vëllime të tilla të ngjashme për Fishtë, Migjenin, Poradecin e tjerë. Agolli e ka cilësuar veprën e Naimit si një “monument kulture”. “Ai monument do të qëndrojë atje dhe të gjithë do t’i përulemi”.

“Shkolla e Naim Frashërit i ka rezistuar kohës” pohoi Stefan Çapaliku dhe më pas shtoi, se çdo poet ka në qënien e tij Pak Naim. “Kryeqyteti i kulturës sot është Përmeti-theksoi Çapaliku dhe shpresojmë që ky kryeqytet kulture në të ardhmen të jetë Pogradeci apo ndonjë qytet tjetër”, duke përkrahur kështu idenë për botime antologjike të ngjashme me atë për Naimin. “Nuk është ide- pohon për “Ditën” studiuesi Gëzhilli, por diçka për të cilën unë kam punuar”. Ai ka gati libin për Fishtë, Migjenin etj. Njëkohësisht në planet e tij janë edhe autorë, të cilët i kanë dhënë këtij kombi artin e tyrte, shpirtin e tyre. Por, priten sponsorizimet nga institucionet kulturore, sidomos për Fishtë, që në dhjetor ka përvjetorin e vdekjes.

Gjithsesi e enjtja, për artistët, ka qenë jo vetëm një përkujtim i 95 vjetorit të vdekjes së Naimit, por njëherësh edhe një nderim për veprën e tij, që ka ndikuar aq dukshëm në kulturën Shqiptare, për t’u kthyer për shqiptarët në një “Porosi të madhe”- siç shprehet Qosja.

Nr.233 23 nëntor 1995, f.8

Bujar Karoshi

Homazh për "Bilblin e kombit"

Kështu titullohet antologjia e studiuesit të talentuar pasionant e përkushtues ndaj idealeve dhe kulturës kombëtare Mehmet Gëzhilli. Ndoshta e para e llojit të vetë në fondin e vyer të letërsisë e të historisë së pasur shqiptare, posaçërisht për poetin e madh kombëtar Naim Frashërin.

Panteoni i vargjeve: Naim Frashëri si një album poetik i dhurohet Atdheut, mbarë shqiptarëve ku sot shtrihen fizikisht, në nderimin e veçantë që ata trashëgojnë e ushqejnë për poetin më të madh të Rilindjes Kombëtare. Ishte një homazh me rastin e 95 vjetorit të vdekjes, seria e parë që pararend një botim të plotë për 150 vjetorin e lindjes (25 maj 1996) të atdhetarit, mendimtarit dhe e veprimtarit të shquar të arsimit e të kulturës sonë kombëtare. Rolin e parathënies autori e ka zëvendësuar me lartësimin që Faik Konica i bën poetit në "Albania" me emërtimin Naim H. Frashëri. Ndjenjat si atdhetar e bashkëkohësi i së njëjtës fushë Konica i formuloi: "Të tjerë që patën lumtësinë ta shohin, t'i qasen e ta dëgjojnë do të thonë se ç'njeri i mirë, zemërqëruar mendjehollë e fjalëkripur ish Naim Bej Frashëri. Të tjerë në të bukura e të përmallshme vjersha do të qajnë për shojtjen e një ylli aq të ndritshëm e aq të rrallë në qiellin e Shqipërisë. Ç'punë

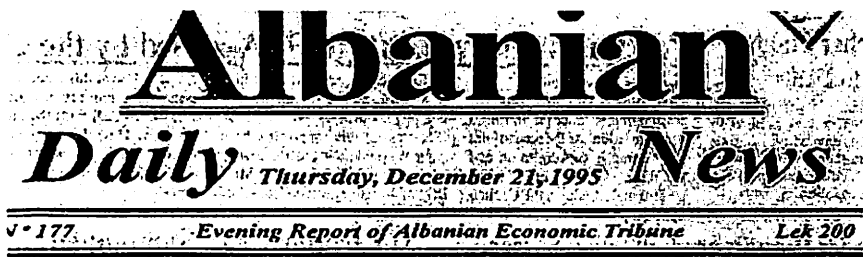
të fortë e të palodhur bëri ky burrë me fletë, për kombësinë tonë. Gjuhëtar i shëndoshë, i ditur, i mbaruar në greqishte të vjetër e në persishte e në shumë gjuhë të tjera, mëndjelëruar e ndjesëhollë. E mësoi, e ngjalli e rriti pak kombin shqiptar, e gatiti udhën për një propagandë kombëtare". Autori me një kujdes e pjekuri të pazakontë ka përzgjedhur krijimet më të bukura të autorëve më të përqafuar nga kombi. E nis me Faikun për të shkuar te Çajupi e Gjeçovi, nga Veriu në Jug, nga Lindja e Largët kosovare deri në Perëndimin bregdetar, që nga trojet e poetit atdhetar në Mal të Zi deri në ata të Çamërisë. Që këtej fluturon me mall e me dashuri në adhuruesit e Naimit në diasporën e kontinentëve. Nga Sejfulla Malëshova, pa asnjë paragjykim citon Mustafa Greblleshin dhe që nga një tjetër i madh e popullor si Dritëro Agolli rrëmben një pot tjetër më të madh aq simpatizues nga brezat e rinj si Ismail Kadareja, Bilal Xhaferri i harruar nga Çamëria e Fatos Arapi aq i dëgjuar zënë vendet e merituar. Dhe më i freskët na vjen Sabri Hamiti nga Prishtina. Po Xhevahir Spahia sikur tingëllon si pasardhës i dishepujve të Naimit. Ja dhe Murat Isaku që shkruan nga Shkupi për të ardhur tek një i nderuar si Pirro Tase e Moikom Zeqo e gjer tek Visar Zhiti i ripërtërirë në mjedisin e një klime demokratike.

Standartizimi i një libri kërkonte një epilog. Po autori në vend të mendimeve përmyllëse ja jep fjalën personalitetit poliedrik, atdhetarit të madh dhe prodhimtarit më të bollshëm, profesorit Rexhep Qosja. Ndaj po perifrazojmë: "Vepra letrare e Naim Frashërit është vepër e madhe e letërsisë shqiptare në përgjithësi, për arsye se është vepër e qëllimeve dhe vlerave të mëdha që qëllimin e kërkon dhe e gjen jashtë vetes, në jetën historike dhe bashkëkohore të një populli, Platoni thotë se Homeri e ka edukuar krejt Greqinë. Po ashtu mund të thuhet edhe për Naim Frashërin. Të ndikosh aq shumë në një popull, kjo domethënë të jesh më tepër se sa shkrimtar, kjo domethënë

të jesh mësues i tij”. Dhe autori me modestinë e maturinë që e karakterizon, në “Dy fjalë” mirënjohje nënshkruan:”Duket sikur antologjisë i erdhi fundi, por unë çfarë të them më shumë për Naimin dhe poezitë e tij? Të gjitha i thanë poetët. Duket sikur antologjisë i erdhi mbyllja, por jo. Do të thosha, ajo përherë mbetet e hapur...Ndaj i urojmë përzemërsisht Mehmet Gëzhillit, mik e shok të idealeve kombëtare punëmbarësi të mëtejshme. Po të presim me kënaqësi, në maj 1996”.

Nr.46(107), 1.12.1995, f.2-3.

Dr. Vangjel Kasapi

Naim Frashëri's Work- A Monument of the Albanian Literature

Writers and literature lovers discussed the influence of Naim Frashëri, an Albanian poet of the end of last century, in the Albanian literature, as an anthology of poets writing on him was promoted, at the Writer's Union last week.

"Naim Frashëri is a monument of the Albanian culture", said Dritëro Agolli, an important Albanian novelist and poet". All of us should respectfully bow in front of this monument. Time passes by but Naim's monument will eternally remain there".

Naim Frashëri, who was member of the Bektashi Shia sect of Islam, wrote important poems and didactic works, which were very influential in the National movement which led to an independent Albanian in 1912.

Vehbi Skënderi, a poet, talked about the echo Frashëri left through the words of critics and readers of his work.

"Naim was a prophet", he stressed, "and whatever we, the common creatures of this world do, does not match his work".

Frashëri wrote poetry where scholars found traces of Persian poetry. The sect he belonged to was installed in the Ottoman Empire from Persia, from where the sect's peer, Hadji Bektash Wali, moved in the 13th century. Bektash's writings were in Persian, thus a knowledge of the language was requested among his educated followers. Frashëri wrote his first poem in Persian, but also grabbed from other cultures as he knew French, Arabic and Ottoman Turkish, besides that he didn't lose his impeccable Albanianess in his verses.

The Bektashis played a very important role in the formation of a national conscience of the Albanians, as the latter took control of the sect, and the sect itself was persecuted by the Ottoman Sultan's administration.

Together with the Franciscan Gjergj Fishta, Frashëri was regarded as one of the country's national poets.

And he left an undoubted influence and impression in the future generations of the Albanian literature.

"His works is a national school of the Albanian literature", said Alfred Çapaliku, a student of Albanian literature.

Researchers of Frashëri works presented the book on Frashëri, entitled "100 poets for Naim" gathering poetries dedicated or written about him and his life.

The book was sponsored by the municipality of Përmet, where Frashëri was from, and was published in the 95th anniversary of his death.

Poet Fatos Arapi said that this volume can precede other publications as for example, "The Albanian culture to Naim", "At that time Naim, as a great Renaissance writer, outlined the spiritual and cultural shape of Albania".

"Albanian", Nr.177, 21 december 1995, f.4.

Viti i Naimit...

Punë të lavdërueshme
ka bërë edhe studiusi
Mehmet Gëzhilli, që ka
botuar në një libër
krijimet e autorëve të
ndryshëm shqiptarë për
Naim Frashërin.

Ilia S. Vasili,
Egnatia Nr. 32
korrik 1996, f. 8.

Fjala e 100 poetëve

Për Naimin e madh

Nga Konica te Londo e Isaku

Naim Frashëri ka qenë dhe mbetet një poet pishtar, që u ka thithur mendjet e zemrat në radhë të parë poetëve, duke ndikuar fuqimisht, në frymëzimin dhe ndjekjen e hullisë së tij të mbarë. Vepra e Naimit, siç thotë akademiku Rexhep Qosja, ka ndikuar në popullin shqiptar më shumë se një sërë institucionesh të tjera shoqërore, kulturore dhe politike, sepse ai ka qenë dhe mbet më shumë se vjershëtor, më shumë se shkrimtar, ai ka qenë dhe mbetet mësues i shqiptarëve. Mendoj se, Naimi, ka qenë, kryekreje një mësues i poetëve, një themelvënës i fjalës shqipe të thënë bukur, një modeldhënës i përimtimit stilistik dhe i përkushtimit të poetëve shqiptarë ndaj mjeshtërisë së vjershërimit me theks të qartë atdhetar. Këtë na e dëshmon më së miri dhe antologjia e re që sapo ka rënë në duart e lexuesve e që mban titullin sa tërheqës aq domethënës "Njëqin poetë për Naimin".

Së pari, më duket me rëndësi të vihet në dukje se Mehmet Gëzhilli, i cili prej

GAZETA SHQIPTARE

EDISUD Spa - Rruga e Dibrës, 370
Tiranë

Kryeredaktor: ARMAND MEKO. Redaksia: Rruga e Dibrës, 370, Tel & Fax 042 / 62646 Tiranë. Për reklamën drejtohuni në zyrën e Marketingut pranë redaksisë tone. Shitësit në abonyshkronjën "Demokracia": Rruga "Jordan Misja" Tiranë

Viti III - Nr. 414 - E. martë, 11 qershor 1996

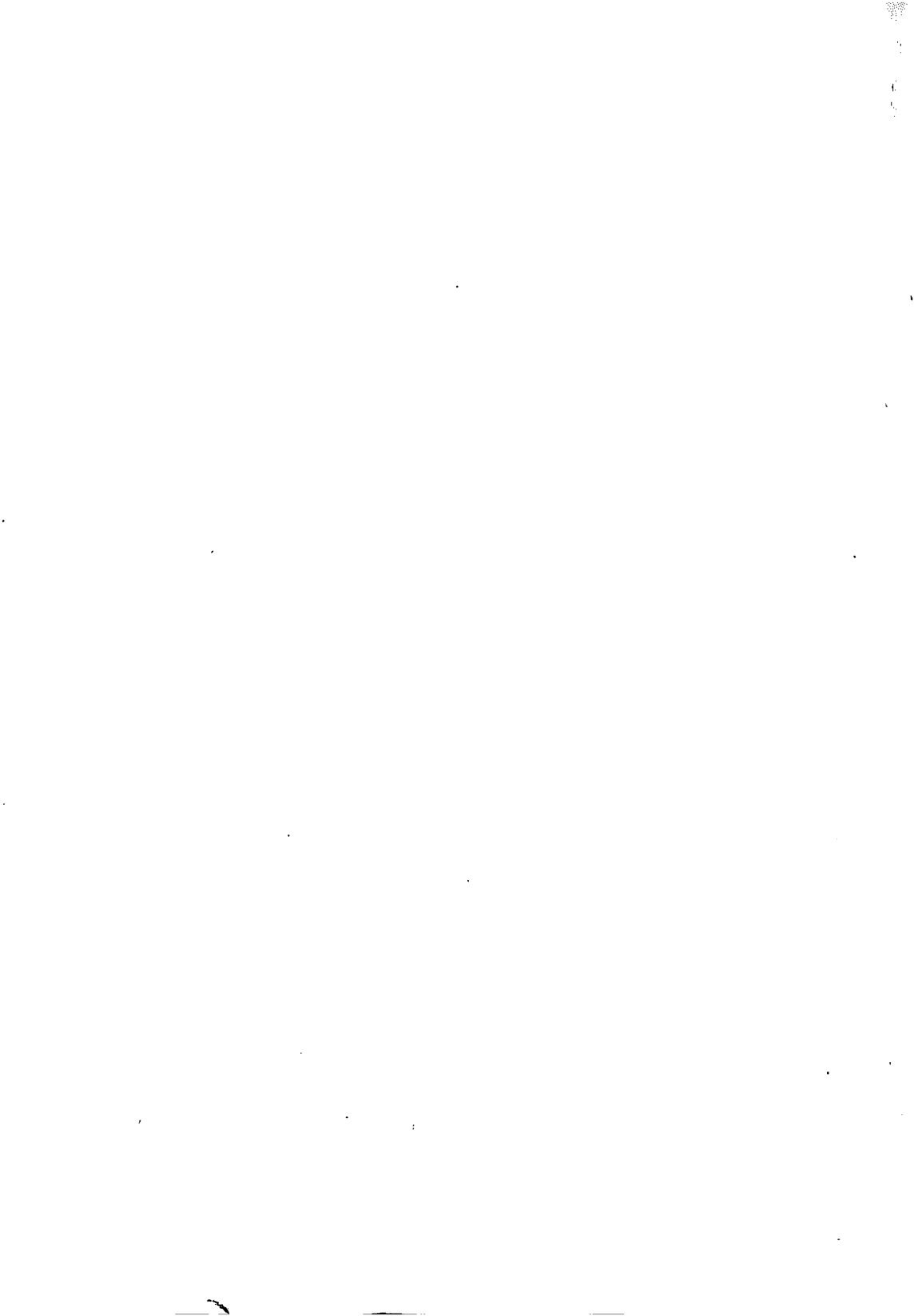
shumë vitesh i është dhënë me përkushtim hulumtimit rreth Naimit, në ideimin dhe realizimin e kësaj antologjie është nisur nga një mbështetje e sigurtë e pikërisht nga dashuria dhe nderimi që kanë pasur e kanë, gati masivisht, mbarë poetët e shkrimtarët shqiptarë për Naim Frashërin. Mund të thuhet se ndër ne, nderimi për bilbilin e gjuhës shqipe” është ndjerë jo vetëm si një ushqim i parë shpirtëror, por edhe si një detyrë e një gur i parë, që vihet në ngrehinën e çdo personaliteti që mëton të lëvrojë për së mbari në fushat e artit letrar e të kulturës shqiptare. Kjo antologji na bën të shohim se Naimit i janë blatur fjalët dhe vlerësimet më të mira, qysh nga bashkëkohësit e tij e deri tek poetët e ditëve tona. Për të kanë folur kritikët e historianët e letërsisë shqiptare. Më duket një gjetje e përshtatshme nga ana e Gëzhillit, që këtë antologji, në të cilën përmbliidhen poezi dhe shkrime poetike të “njëqind poetëve” e fillon me një vlerësim të Faik Konicës për Naimin “Në vend të parathënies” dhe me një sintezë të vlerësimit të R.Qoses tek “Porosia e madhe”, të cilën e ka vënë “Në vend të pasthënies”.

Së dyti, duhet vënë në dukje se kjo antologji përbën edhe një mjet të ri pune, që do t’u vlejë shumë sidomos shkollarëve dhe mësuesve të letërsisë në shkollat e mesme, po edhe më gjerë hulumtimeve rreth Naimit dhe vendit të nderuar që ka merituar ai në letrat shqipe.

Uroj që Shtëpia Botuese “Albinform” dhe simotrat e saj, tashmë aq të shumta ndër ne, të ndërmarrin edhe në të ardhmen botimin e antologjive të tilla për poetët dhe shkrimtarët e tjerë.

Nr.414, 1 qershor 1996

GJovalin Shkurtaj

Naimit i kemi "borxh" të gjithë

- Në vënd të pasthënies një intervistë me autorin e antologjisë "Njëqind poetë për Naimin", nisur nga gazeta "Java" vazhduar nga gazeta "Mirësia" -

- Zoti Rrapush Xhaferri, President i fondacionit Bamirës "Demokracia Pëpopullore - Xhaferri" e shleu "borxhin" ndaj Naim Frashërit -

- Atdhedashuria, bujaria dhe fisnikëria e tij duke sponsorizuar për botimin e veprës kushtuar Naimit, mundësoi çeljen e Shtëpisë Botuese "Argeta - LMG" e cila fillon botimet e saja me Bibliotekën "Vëllezërit Frashëri" -

"Java": Si u lindi dëshira dhe si e realizuat një antologji të tillë?

Përgjigje: Ende pa shkuar në shkollë, kur nuk kisha filluar të

mësoja ABC-në, në shtëpi nga vëllezërit më të mëdhenj, por edhe nga miqtë dhe shokët që, shpesh në dasma dhe gostira, por edhe mbrëmjeve të gjata, sidomos gjatë dimrit, i vetmi gëzim dhe dëfrimi i ynë, ishte kënga. Kënga më e preferuar në shtëpinë tonë që këndohej dhe hiqej në valle ka qenë: "Ngreu o Abdyl Bej nga varri se t'u mbarrua qëllimi!". Në këtë këngë ka një varg që thotë: "Zgjo nga gjumi i rëndë Naimnë dhe Saminë, të shikojnë Adriatiknë që u bë i Shqipërisë!..."

Kur vajta në shkollë mësova se kush ishte Abdyl, Naimi dhe Samiu. Fillova të grumbulloj gjithçka që shkruhej dhe flitej për vëllezërit Frashëri. Interesi m'u shtua dhe diçka më shtynte të bëja për ta. Të shkruaja një libër për Naimin? Po çfarë të thosha më bukur se sa e ka thënë Musine Kokolari që në vitin 1942, ku me "*Naim Frashëri - poet kombëtar*", mbrojti doktoratën në Universitetin e Romës?! Profesor Shuteriqi e çoi dhe më tej duke shkruar një monografi tjetër. E pasuroi literaturën naimiane: Profesor Rexhep Qosja, duke e parë në mënyrë sa më të gjërë po dhe aq thellë jetën dhe veprën e Naimit në "*Porosia e madhe*". Por, megjithatë, ende më mundonte një gjë: të bëja diçka sado modeste për Naimin dhe vëllezërit Frashëri.

Përveç një tufë lulesh mbi varrin e poetit me rastin e 95 vjetorit të vdekjes u përpoqa të vinja në duart e adhuruesve të Naimit edhe një buqetë me vargje. Ato poezi nuk u shkruan me porosi apo sipas një direktive a qarkore. Ato kanë buruar nga shpirti i popullit, shpirti i poetëve, thjesht për të shlyer sado pak një "borxh" sado të vogël të përhershëm që ka çdo shqiptar ndaj Naimit.

Pyetje: Çfarë përmban antologjia?

Përgjigje: Në antologji janë shkrirë njëherësh disa linja: Naimi - njeri, Naimi - poet, Naimi - shenjt, Naimi - themelues i gjuhës letrare shqipe. Vetëm po të marrësh linjën e atdheadashurisë apo simbolin e Qiririt mund të nxjerrësh disa esse të veçanta. Por dhe llojet e poezive, llojshmëria e vargjeve, stilet, koha kur janë shkruar, duke filluar këtu e më shumë se një shekull, që më 1879, kur Koto Hoxhi botonte poemthin e tij për tre vëllezërit Frashëri, përbëjnë një shkollë më vete: Shkollën Naimiane.

Pyetje: Ju jeni shprehur në pronovimin e librit se kjo antologji do të jetë për ju si një parathënie për gjithçka keni pregatitur dhe vazhdoni të punoni për 150 vjetorin e Naimit?

Përgjigje: Kështu është: Vepra e Naimit është botuar disa herë por kjo nuk mjafton. Vërtet duhet studjuar vepra origjinale e Naimit dhe kjo është lënda e parë, burimi; po aq vlerë ka dhe studimi

dhe botimi i gjithçkaje që është shkruar për të. Për Naimin janë shkruar mbi pesëqind e ca studime, artikuj, kujtime, esse që përbëjnë një thesar për kulturën tonë kombëtare. Kjo pasuri e shpërndarë gjithandej nëpër libra, gazeta, arkiva, biblioteka, në kujtesën e njerëzve, duhet mbledhur dhe ekonomisur si një nënë e dhimbsur, që i dhimbsen edhe dy gram miell që të mos deredhet kot nëpër tokë. Kështu që gjithë këtë krijimtari të qindra autorëve brenda dhe jashtë vendit jam përpjekur, me aq sa kam mundur, ta mbledh ta redaktoj, ta sistemoj duke krijuar një korpus të tërë tash për tash të ndarë në tetë vëllime, të cilët përmbajnë:

Vëllimi i parë: Naimi - Antologji poetike; e cila ka si bazë antologjinë që ka dalë por e pasuruar edhe me shumë autorë të tjerë si dhe e pajisur me shënimet e nevojshme.

Vëllimi i dytë: Naimi-Kujtime, përsiatje, reportazhe letrare, etj.

Vëllimi i tretë: Naimi-Artikuj, studime për probleme të veçantë

Vëllimi i katërt: Naimi-Artikuj, studime për vepra të veçanta (Bagëtia e Bujqësia, "Lulet e verës", "Historia e Skënderbeut", "Qerebelaja", etj.)

Vëllimi i pestë: Gjuha e Naimit

Vëllimi i gjashtë: Naimi për shkollën shqipe (artikuj studime)

Vëllimi i shtatë: Naimi në studimet dhe botimet botërore (artikuj, studime)

Vëllimi i tetë: Naimi-Biobibliografia.

Ky korpus përbëhet prej rreth 3000 faqesh daktilografike të shtrira një kohë prej mëse 120 vjet. Në gjysmëshekullin e fundit ishin lënë mënjanë dhe nuk u referoheshin studiuesve të tillë siç janë shkrimet dhe kujtimet e Mit'hat Frashërit nga më të hershmet, por nga më të bukurit dhe më të saktit. të Karl Gurakuqit, Safet Butkës, Kristo Floqit, Gjergji Çakos, Zoi Xoxes, Selaudin Totos, Ernest Koliqit, Terenc Toçit etj., etj. Dikush mund të ketë pretendime për ndonjërin nga këto figura për vendin e tyre dhe rolin që kanë lojtur në politikën shqiptare, por në rastin konkret, kur ne shikojmë gjykimet, vlerësimet dhe analizat e tyre për një figurë të caktuar qoftë kjo për Naimin apo për cilindo tjetër, atëherë do të bëjmë shkencë dhe jo politikë. Askush s'ka të drejtë as t'i fshehë as të shtojë apo të heq nga një studim një dokument apo një mendim të shprehur për një fenomen apo për një person të caktuar. Kështu duhet të bëhet edhe me dhënien e gjithë

dokumentacionit të krijuar deri më sot për Naimin; pra pa e retushuar atë.

Pyetje: Si i keni menduar zgjidhjen e problemit të sponsorizimit dhe botimit të këtij korpusi?

Përgjigje: Rëndësi ka që ne kemi Pirro, Teutë dhe Skënderbe, kemi Abdyl, Naim, Sami, Ismail Qemal, Isa Boletin dhe Hasan Prishtinë, kemi Faik Konicë, Gjergj Fishtë, Çajup, Mjedë dhe Migjen, kemi Fan Nol dhe Lasgush, kemi Dritëro Agollë, Ismail Kadare, Rexhep Qose, Esat Mekulë, Ali Ali, Ali Podrimë, Francesco Altimarë etj., etj. Kur kemi këta dhe shumë të tjerë që do të vinë pas tyre, do të kemi dhe aq para sa të botohet vepra e Naimit dhe e bashkëluftëtarëve të tij. Për këtë do t'u drejtohem institucioneve shtetërore, shkencore, fondacioneve, firmave të ndryshme dhe besoj se do ta realizoj një detyrim që ka cilido ndaj Naimit në 150 vjetorin e lindjes. Ashtu siç u gjet një nënë si Emineja dhe një baba si Halil Frashëri që lindën djem si Abdyl, Naimi dhe Samiu, do të ketë një nënë që të ketë lindur një djalë apo vajzë që të ketë bujarinë që të japë një grusht para dhe kjo vepër të shkojë te lexuesi.

Ata që do të bëjnë këtë, do të kenë nderin dhe urimin e të gjithëve, njëkohësisht do të kenë edhe bekimin e Naimit.

(Vazhdon biseda me gazetën "Mirësia")

Mirësia: Si u lidhët me zotin Rapush Xhaferri, Presidentin e fondacionit dhe të gazetës sonë?

Përgjigje: Kisha dëgjuar dhe kisha lexuar për bujarinë dhe fisnikërinë e tij, por asnjëherë s'isha takuar me të. Një koleg i vjetër njëkohësisht që punonte në gazetën e tij më kërkoi diçka për të botuar në gazetën "Mirësia" për 150 vjetorin e Naimit. I sugjerova që të ribotonte të vetmen bisedë që e kishin kthyer në intervistë që ka dalë duke pirë një kafe me disa shokë, pa e ditur se ajo do të botohej një ditë. Gazeta "Mirësia", përvjetorit të Naimit, i kushtoi një faqe të tërë botuar me shumë dashamirësi dhe kujdes. Zoti Xhaferri e kishte lexuar, i kishte bërë përshtypje dhe kërkonte të më takonte. Kjo m'u duk e pabesueshme. Insistimi i tyre që unë të takohesha me të, përsëri më dukej si e pabesueshme. Mos qe kjo një shaka! Por një ditë, pas disa muajsh, u ndodhëm në një kafene pranë njëri-tjetrit. Kolegu i vjetër i bëri me shenjë se unë isha personi që ai kërkonte. Ai sikur të ishim njohur prej vitesh m'u drejtua: "More unë po të kërkuj dhe kemi kaq kohë që s'të gjejmë dot." U ulëm duke shtrënguar duart miqësisht dhe pyetja e parë që bëri ishte: "Tani më thuaj, çfarë ke përgatitur për

Naimin?". I shpjegova shkurt. Ai u mendua një hop dhe tha në mënyrë të prerë: "Për Naimin nuk kursej asgjë, nuk më dridhet dora mua as për Naimin as për vëllezërit Frashëri dhe për ndonjë tjetër. Ti bëj një, dy, tre vëllime, sa të kesh mundësi, gjej shtypshkronjën më të mirë, bëj një libër "hak", më sill preventivin sepse kam unë para për ta. Ta nxjerrim shpejt, por bukur!"

Nuk nënshkruam as kontratë, asgjë tjetër, përveç një kafe që pimë dhe kjo që e gjithë biseda dhe kontrata jonë. Nuk më mbetet gjë tjetër vetëm ta falenderoj për këtë bujari, fisnikëri dhe mbi të gjitha atdhedashuri që tregoi pa të cilën nuk mund të realizohej kjo vepër, që ka kushtuar, jo vetëm mua disa vjet, por gjithë atyre qindra autorëve që kanë vënë në ato shkrime mendjet dhe zemrat e tyre, për të edukuar jo vetëm ne, brezin tonë, por dhe ato që do të vijnë pas.

Kur thashë në fillim se do të gjendet një bir nëne që do të kishte një dorë para për të sponsorizuar këtë vepër, nuk u gabova. Tani për tani për mua ky është Zoti Rrapush Xhaferri. Më tutje nuk e di...

Pyetje: Po ndonjë diçka tjetër për të thënë, si për të mos mbetur merak.

Përgjigje: Po dua ta mbyll me një befasi të bukur që më ndodhi para do kohe me një poeteshë kosovare të cilën nuk do të harroj kurrë. E takova rastësisht. I dhurova një kopje të antolojisë. Ajo nxori pasaportën dhe e futi në mes të librit duke thënë: "Ti Shqipëri për jep nder"! pastaj shtoi: "Tani kam dy pasaporta: njerën pasaportë që trgon identitetin tim që jam shqiptare, dhe tjetrën, pashaportën e atdhedashurisë naimjane."

Tani më duket vetja sikur jam shumë më e fortë dhe më e vendosur për të ecur në rrugën time. Do të jem mirënjohëse dhe në qoftë se do të kem rast, uroj të ta shpërblej me gëzime dhe me befasira të tilla..."

Nuk dua shpërblim dhe vlerësim tjetër!

Përfitoj nga rasti t'u kujtoj autorëve, të afërmëve të tyre, gjithë dashamirësve, për çdo mangësi që vënë re si për krijimet, shënimet biografike, fotografitë çdo vrejte dhe sugjerim, të kenë mirësinë të m'i dërgojnë, me shpresë se ndoshta në ndonjë botim të mëvonshëm, do të bëjmë plotësimet e nevojshme.

Për gjithshka do t'u jem mirënjohës.

Mirësia: Diçka për gazetën tonë ?

Përgjigje: Mirësia është e përjetshme, këtë fat pastë edhe kjo gazetë.

Mirësia: Ndonjë kërkesë apo premtim?

Përgjigje: Dua vetëm një cep të vogël të gazetës suaj që të fiksoj atje shpirtin bujar e fisnik të popullit tim, mirësinë e çdo njeriu të mbledhur si me pikatore nëpër vite.

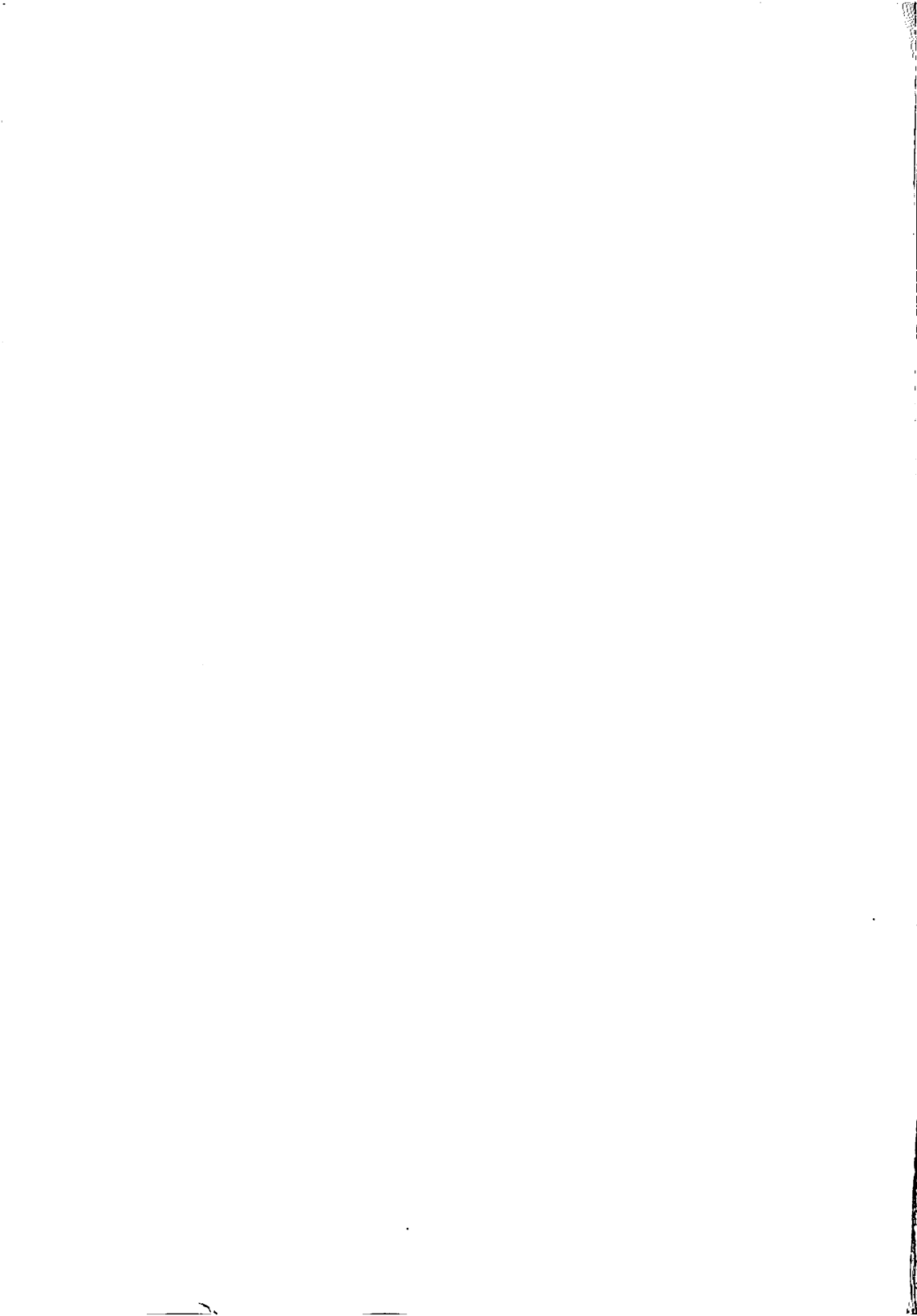
Do të jem bashkëpunëtori juaj i përhershëm. Ky do të jetë fat e lumturi.

Rrapush Xhaferri

**President i Përgjithshëm i Fondacionit Bampirës
"Demokracia Popullore- Xhaferri"**

Përherë mirënjohje të shenjtit Naim!

Kam fatin dhe lumturinë që Fondacioni im është vendosur në rrugën "Naim Frashëri". Kjo është një rastësi, por edhe rastësitë kanë bukurinë e tyre. Rastësisht isha këtë qershor në Tetovë. Pashë se ishin mbledhur atje shumë burra dhe gra të mençura që po përkujtonin 150 vjetorin e lindjes së Naimit. Për tre ditë dhe net rresht u biseduam, u recituan dhe u kënduan këngë e vjersha për Naimin. Më la shumë mbresa ky akt i madh atdhetar.

Gjatë gjithë rrugës për t'u kthyer në Tiranë nuk më hiqej nga mendja një këngë:

*Lule Abdyl Frashëri ,
Prishe një barrë flori,
për të shtrenjtën Shqipëri...*

Këngët thonë se diku prishi një barrë flori, diku një torbë, e diku tjetër një okë; ndoshta prishi një dorë para, por e rëndësishme është se vëllezërit Frashëri gjithë pasurinë, jetën, shëndetin, mendjen dhe zemrën-ja falën Shqipërisë.

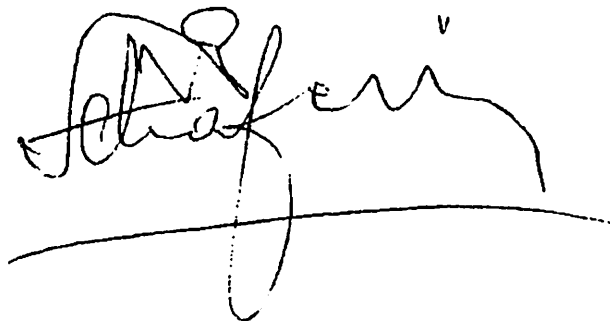
Gjatë rrugës për të ardhur në Tiranë por edhe më vonë, më ngacmonte një ndjenjë e fuqishme : çfarë mund të bëja unë për vëllezërit Frashëri. Mësova se njeriu i letrave, Mehmet Gëzhilli, përgatiste prej

vitesh një vepër për Naim Frashërin. Nuk hezitova. Menjëherë desha ta shoh këtë vepër, jo vetëm në dorëshkrim, por edhe në libër, për ta patur si një pasuri të vyer për vete, për fëmijët e mi, për çdo shqiptar dhe çdo dashamirës të Shqipërisë.

Falenderoj autorin që pergatiti nje vepër të tillë, gjithë autorët e tjerë që kanë dhënë kontributin e vet për studimin dhe njohjen e jetës dhe veprës së Naimit që sa më shumë e studiojmë atë, aq më afër na vjen Ai; gjithnjë e më i shenjtëruar Naimi ynë i Madh!

Për Naimin, Vëllezërit Frashëri dhe për çdo shqiptar që ka punuar dhe punon për Shqipërinë, kurrë nuk do të më dridhet dora për të harxhuar dhe qindarkën e fundit për begatinë dhe lumturinë e atdheut, të kombit e të popullit tim.

**President i Fondacionit Bamirës
"Demokracia Popullore-Xhaferri"
RRAPUSH XHAFERRI**

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Rrapush Xhaferri', with a long horizontal line underneath it.

Tiranë, 17. 10 1996

Biblioteka "Vëllezërit Frashëri"

Naimi I

Antologji poetike

Argeta -LMG

Shtypur , Tiranë, nëntor - 1996